

T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

BERNHARDUS VARENIUS (1622-1650) NEDEN
COĞRAFYACI OLDU?

Kibar ŞUR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Nazan KARAKAŞ ÖZÜR

Çankırı – 2024

T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

BERNHARDUS VARENIUS (1622-1650) NEDEN
COĞRAFYACI OLDU?

Kibar ŞUR

ORCID: 0009-0009-7319-3978

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Nazan KARAKAŞ ÖZÜR

ankırı – 2024

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	iii
TEZ KABUL VE ONAY	iv
ÖNSÖZ	v
ÖZET	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ABSTRACT	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
KISALTMALAR	viii
TABLO LİSTESİ	ix
ŞEKİL LİSTESİ	x
1. GİRİŞ	1
1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE KAPSAMI	4
1.2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	7
2. BÖLÜM	9
KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE	9
2.1. BİLİM, BİLİM TARİHİ VE COĞRAFYA TARİHİ.....	9
2.2. YENİ ÇAĞ AVRUPA TARİHİNDE TEMEL OLAYLAR	12
2.2.1. Rönesans ve Reform Hareketlerinin Sonuçları	14
2.2.2. Bilimsel Gelişmeler ve Coğrafyaya Etkileri	16
2.4. BERNHARD VARENIUS'UN BİYOGRAFİSİ	21
2.4.1. Doğum Yeri ve Gençlik Yılları.....	21
2.4.2. Bernhard Varenus 'un Eğitim Hayatı.....	22
2.4.3. Bernhard Varenus'un Eserleri.....	25
2.5. KONUYLA İLGİLİ LİTERATÜR TARAMASI	26
3. BÖLÜM	31
BULGULAR	31
3.1. ONYEDİNCİ YÜZYIL ÖZELLİKLERİ.....	31
3.2. VARENIUS'UN ESERLERİ VE COĞRAFYAYA BAKIŞI	33
3.2.1. Descriptio'daki Coğrafya	34
3.2.2. Generalis'teki Coğrafya	42

3.3. VARENIUS'UN EĞİTİMİ VE İLGİ ALANLARI	49
4. BÖLÜM.....	53
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	53
KAYNAKÇA	56
EKLER.....	61
ÖZGEÇMİŞ.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım *Bernhardus Varenius(1622-1650) Neden Coğrafyacı Oldu?* adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

02 / 07 / 2024

Kibar ŞUR

TEZ KABUL VE ONAY
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Kibar Şur tarafından hazırlanan *Bernhardus Varenius (1622-1650) Neden Coğrafyacı Oldu?* başlıklı bu çalışma, 02/07/2024 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda oybirliğiyle başarılı bulunarak jürimiz tarafından Coğrafya Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Danışman	: Doç. Dr. Nazan KARAKAŞ ÖZÜR	İmza:
Üye	: Doç. Dr. Ayşe KÖKÇÜ	İmza:
Üye	: Doç. Dr. Okan TÜRKAN	İmza:

ONAY

Bu Tez, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun 02/07/2024 tarih ve 2024/24-09 sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Coşkun POLAT

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Coğrafya bilinen en eski bilimlerden biri olarak insanlık tarihine şahitlik etmiştir. Bu süreçte insanların çevreleri ile etkileşimlerini inceleyen ve kaydeden coğrafya günümüze kadar farklı kültürlerin etki ve katkısıyla gelmiştir. Bugün insan faaliyetlerini açıklamada, doğa olayları ve bunların insanlar üzerindeki etkilerini ortaya koymada ve dünyayı bir bütün olarak anlamlandırmada hâlâ önemli bir yere sahiptir. Okullarda ders olarak okutulması, üniversitelerde coğrafya bölümlerinin faaliyetlerini sürdürmeleri coğrafyanın yeri ve önemi konusunda fikir vermektedir. Coğrafyanın nasıl bir bilim alanı olduğu esasen geçmişten bugüne geçirdiği değişim ve gelişimlerden anlaşılabilir. Bilim tarihi, bilimin geçmişini araştırırken bugününe ışık tutmak ve geleceğe dair fikir vermek amacını gütmektedir. Coğrafya tarihi de bu amaçla farklı zamanlarda veya kültürlerdeki coğrafyanın gelişimini araştırmaktadır.

Bu çalışma, uzun bir geçmişi olan coğrafyanın tarihinde önemli bir dönüm noktası olan Bernhard Varenus'u konu almıştır. Basit bir soru etrafında hem dönemin koşulları hem de coğrafya tarihinin dönüm noktasını oluşturan olaylar tartışılmıştır. İçinde biraz Avrupa tarihi, biraz bilim tarihi, Bernhard Varenus'un yaşam öyküsü ve eserlerini barındırmaktadır. Modern coğrafyanın kurucusu Bernhard Varenus'un biyografisini ve eserlerini inceleyerek onun coğrafyacı olmasını, daha çok hangi faktörlerin etkilemiş olabileceği araştırılmıştır. Bu konuda kanıtlar bulmak için yaşam hikayesi ve eserleri incelenmiştir. Burada amaç bilim tarihi incelemelerinde son yıllarda önemli görülen ortam koşulları ve çağın ruhunun bilimsel faaliyetler üzerinde bir etkisi olup olmadığının anlaşılabilmesidir.

Öncelikle, bu çalışmanın ortaya çıkmasından tamamlanmasına kadarki süreçte bana rehberlik eden, üniversite hayatım boyunca değerli görüş ve fikirlerini paylaşan, sabırla yönlendiren, kıymetli danışman hocam Doç. Dr. Nazan Karakaş Özür'e sonsuz saygı ve sevgilerimi sunarak teşekkürü bir borç bilirim. Bu süreçte daima desteklerini hissettiğim anneme ve babama sevgi ve saygılarımı sunarım.

02/07/ 2024

Kibar ŞUR

ÖZET

Tezin Başlığı : Bernhardus Varenius (1622-1650) Neden Coğrafyacı Oldu?

Tezin Yazarı : Kibar Şur

Danışman : Doç. Dr. Nazan Karakaş Özür

Anabilim Dalı : Coğrafya

Bilim Dalı : -

Kabul Tarihi : 02/07/2024

Sayfa sayısı : xvii (ön kısım) + 57 (tez) + 178 (ekler)

Coğrafya, hayatın içinde olan sürekli gelişen dinamik bir yapıya sahiptir. Coğrafyanın bu gelişimine katkıda bulunan pek çok unsur vardır, bunlardan biri de coğrafyanın tarihidir. Araştırmada, coğrafya tarihinin sürekliliği ve ilerlemesinde katkıda bulunan bilim insanlarından biri olan Bernhard Varenius'un coğrafyacı olma yolundaki süreçleri incelenmiştir. Buna göre bilimsel faaliyetlerin gelişiminde dönemin ruhunun, çevresel olayların, kişilerin ya da ortamların etkili olup olmadığı konusunda bir tartışma yapılmıştır. Bu nedenle veri elde etme yöntemleri de çeşitlendirilmiştir. Literatür taraması, doküman incelemesi, biyografi ve tarihsel analiz yöntemleri kullanılmıştır. Varenius'un üniversite eğitimi sırasında aldığı dersler ve hocalarından edindiği bilgilerin coğrafya konusundaki düşüncelerini şekillendirdiği, akademik çevreler ve dönemin diğer bilim insanlarıyla olan fikir alışverişlerinin Varenius'un bilimsel yolculuğunda önemli bir rol oynadığı görülmüştür. Dönemin Avrupası'nın keşifler nedeniyle yaşadığı değişimin de rolü büyük olmuştur. Keşiflerle kısa süre içinde Dünya'nın bilinmeyen bölümleri ortaya çıkmıştır. Eski dünya karaları içinde bilinen ve tanımlanan yerler dışında oldukça büyük bir kara ve deniz yüzeyinin tanımlanmasına ihtiyaç olmuştur. Bu gelişmelerin esasen coğrafyaya olan ilginin artmasında önemli rol oynadığı genel olarak zaten bilinmektedir. Varenius'un ifadelerinden de anlaşıldığı kadarıyla, coğrafya devletler için önemli bir bilgi alanıdır. Hem halkın ilgisini çekebilecek konuları hem de dönemin bilimcilerinin gözde alanı matematikle ilgili teknik bir kısmı vardır. Bu özellikleri onu saygıdeğer bir alan yapmaya fazlasıyla yeterli olmuştur. Varenius gibi parlak bir öğrencinin bu alanda eksiklik görüp çalışma yapmasının altında da bu temel durumlar yatmaktadır. Coğrafi bilgileri derleyen ve sınıflandıran Varenius, genel ve özel coğrafya alanlarına ayırarak, bugüne kadar gelen bir metodu kayıt altına almıştır. Bulgular, Varenius'un, aldığı eğitim, yaşadığı yer, ilişkide bulunduğu kişiler ve dönemin özellikleri ile coğrafyaya ilgisinin yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Böylelikle bilim tarihi incelemelerinde ortamdaki tüm unsurların bir arada ele alınarak değerlendirilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Bundan sonraki çalışmalarda da Alexander von Humboldt ve Carl Ritter gibi coğrafyacıların da benzer şekilde incelenmesi önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya, Coğrafya Tarihi, Bernhard Varenius

ABSTRACT

Title of the Thesis : Why Bernhardus Varenius (1622-1650) was be geographer?

Author : Kibar Şur

Supervisor : Doç. Dr. Nazan Karakaş Özür

Department : Geography

Sub-field : -

Date : 02/07/2024

Geography has a dynamic structure that is constantly developing in life. There are many elements that contribute to this development of geography; one of them is the history of geography. In this study, the processes of Bernhard Varenius, one of the scientists who contributed to the continuity and progress of the history of geography, on his way to becoming a geographer were analyzed. Accordingly, a discussion was made on whether the spirit of the period, environmental events, people or environments were effective in the development of scientific activities. Therefore, the methods of obtaining data were also diversified. Literature review, document analysis, biography and historical analysis were used. It was observed that the courses Varenius took during his university education and the knowledge he gained from his professors shaped his thoughts on geography, and that the exchange of ideas with academic circles and other scientists of the period played an important role in Varenius' scientific journey. The changes in the Europe of the period due to the discoveries also played a major role. With the discoveries, unknown parts of the Earth were revealed in a short period of time. In addition to the known and defined parts of the old world, there was a need to define a large land and sea surface. It is already generally known that these developments played an important role in increasing interest in geography. As Varenius' statements suggest, geography is an important field of knowledge for states. It has both topics that can be of interest to the public and a technical part related to mathematics, the favorite field of scientists of the time. These features were more than enough to make it a respected field. These basic conditions underlie the fact that a brilliant student like Varenius saw a deficiency in this field and started to study it. Varenius compiled and classified geographical information, divided it into general and special geographical areas, and recorded a method that has survived to this day. The findings show that Varenius' interest in geography was closely related to his education, the place where he lived, the people he interacted with and the characteristics of the period. Thus, it has become evident that all elements in the environment should be considered and evaluated together in the study of the history of science. In future studies, it is important to examine geographers such as Alexander von Humboldt and Carl Ritter in a similar way.

Keywords: Geography, History of Geography, Bernhard Varenius

KISALTMALAR

TC	Türkiye Cumhuriyeti
Çev.	Çeviren
Ed.	Editör
s.	Sayfa
ss.	Sayfa sayısı
b.	Baskı
vb.	Ve benzeri
bkz.	Bakınız
yy.	Yüzyıl
t.y.	Tarih yok

TABLO LİSTESİ

Tablo No:

Sayfa

Tablo 3.1: Descriptio birinci bölüm başlıkları	39
Tablo 3.2: Descriptio ikinci bölüm başlıkları	40
Tablo 3.3: Generalis'in 3 temel bölümü ve alt başlıkları.....	45

ŞEKİL LİSTESİ

Sekil No:

Sayfa

Şekil 3.1: Descriptio'nun (1649) kapak resmi	35
Şekil 3.2: Generalis'in (1650) kapak resmi.....	44

1. GİRİŞ

İnsanoğlunun yeryüzündeki faaliyetleri oldukça eskiye dayanmaktadır. Bu süre boyunca kimi zaman yaşanan ortamı değiştirmiş kimi zaman da doğaya uyum sağlamak zorunda kalmıştır. Uyum sağlama süreçlerinde ise yeryüzü ve onun getirdikleri ile etkileşim içinde olmak kaçınılmaz olmuştur. Bundan dolayı insanlar, yaşamlarını devam ettirmek için yaşadıkları yerleri tanımaya ihtiyaç duymuşlar yani temelde bir coğrafya bilgisine ihtiyaç doğmuştur. İnsanlar zamanla ortaya çıkan coğrafya gereksinimini tecrübe ederek, gözlemleyerek, araştırarak elde etmeye başlamış ve onu nasıl kullanması gerektiğini öğrenmiştir. Kısacası zamanın getirdikleri ile insanlar coğrafyayı tanımıştır. Coğrafya, insan ile doğal çevre arasındaki etkileşimlerin sonuçlarını ve nedenlerini inceleyen çok sayıda bilim dalından oluşan bilimler topluluğudur (Özçağlar, 2011, s.2). Buradan hareketle coğrafyanın aslında doğa ile insan arasındaki ilişkinin bir sonucu olduğunu söylemek mümkündür.

Coğrafya ve insan arasındaki bu etkileşim devamlılık göstererek her geçen gün bilgi ve birikimine yenisini ekleyerek günümüze kadar ulaşmıştır. Burada yapılması gereken ilk şey coğrafyanın bilgi ve birikiminin tarihine bakmaktır. Coğrafyanın tarihinin bilmek önemlidir. Bilim değişken ve dinamiktir bu nedenle bugünkü durumunun değerlendirilebilmesi için geçmişi hakkında bilgi sahibi olmak önemlidir (Gümüşçü,2015, s.45). Coğrafya tarihi Türkiye’de yeni gelişmektedir.

Tarih bilimini ise sadece toplumlara devletlere ya da ülkelere mal etmek yanlış bir tutumdur. Bilimlerin de tarihi vardır ve bilimlerin sahip olduğu tarih, geçmişi anlamamıza geleceğe yön vermemize olanak sağlar. Sürekli araştırılan, hakkında perspektifler geliştirilen ve canlılığını koruyan bilim, ilerleyip süreç içerisinde kollara ayrılmıştır. “Bilimsel bilgi yöntemleri, konuları ve amaçları bakımından üçe ayrılır: 1) Formel Bilimler 2) Doğa Bilimleri 3) İnsan Bilimleri” (Çüçen, 2013, s.23). Bilimin ayrılmış olduğu bu kollar içerisinde hem sosyal bilimlerin hem de doğa bilimlerinin

ortak paydasında olan coğrafya vardır. “Coğrafya, geleneksel olarak, sosyal bilimler ile doğa bilimleri arasında köprü kuran tek disiplin durumundadır” (Jensen, 2019, s. 266). Bu bilim süregelen zaman boyunca çeşitli değişimler ve dönüşümler geçirerek farklı alanlarda farklı boyutlar kazanmıştır.

Bilimin ise kendi içinde barındırdığı farklı anlamları ve alanları vardır. Bilim doğada meydana gelen olayların nedenlerini, birbiriyle olan bağıntılarını bulan, onları genelleştiren, kuramsallaştıran ve bu kuramsal bilgi yardımıyla sonradan meydana gelecek olayların nasıl ve ne zaman meydana geleceğini önceden saptayan entelektüel bir uğraştır (Topdemir ve Unat, 2011, s.2). Bilim, insanların gerçeği bilme ve öğrenme arayışları doğrultusunda daima mevcut olmuştur. Kopernik’in dünyanın evreninin merkezinde olmadığını ileri süren on altıncı yüzyıldaki çalışmasının başlamasıyla ve on yedinci yüzyıl başında bir teleskop kullanarak dünyanın güneşin etrafında dolanan bir gezegen olduğunu kanıtlayan Galileo’nun ardından ivme kazanmıştır (Gribbin, 2014, s.9). Kısacası tarihsel olarak incelendiği zaman Kopernik, Kepler ve Galileo ile atılan modern bilimin temelleri, Orta Çağ’ın kapanışı ile yükselişe geçmiştir.

İnsanların bilgiye ulaşma isteği, hakikat peşinde gitme, sorgulama ve araştırmaya olan düşkünlüğü bilimi önemli kılmıştır. Hakkında araştırma yapılacak olan alan ya da bilim dalının süreç içindeki gelişimi ve bu gelişimin gözlenmesi, açığa çıkarılması tarih aracılığıyla mümkündür. Her alanda önem teşkil eden bilimlerin tarihi kendinden sonra gelen medeniyetlere bir kılavuz olmakla kalmayıp aynı zamanda bilinmezliklerin açığa çıkarılması bakımından önemlidir. Bugün bilimi anlamak yaygınlaştırmak ve daha iyi koşullarda geleceğe taşıyabilmek için bilim tarihi büyük bir görev üstlenmiştir.

Bilim tarihine başvurmadan başarılı bir sentezin mümkün olmadığı gibi birlikte tüm bilimlerin tarihinin birlikte değerlendirilmesi de bilimler arası ilişkileri anlamayı ve bilim tarihine bütüncül bir bakış açısı kazandırmayı sağlamaktadır (Sarton, 1916, s.330). Unutulmamalıdır ki her bilimin tarihi vardır ve coğrafyanın sahip olduğu tarih, coğrafya tarihidir. Coğrafya tarihinde coğrafyacılar dışında bu alana ilgi duyan,

coğrafya ile ilgili çalışmalar yapan önemli isimler ve yapmış oldukları çalışmalar da coğrafya tarihi içinde değerlendirilir. Aynı zamanda coğrafya tarihi toplamda bütün bilimlerin tarihi gelişimi içinde ele alınır.

Dünyanın yuvarlak olduğunun keşfi, coğrafi keşifler, haritalandırmaların yapılması gibi dünya meselelerinin tam olarak ana kaynağı olan çalışmaların öncüleri coğrafya tarihi için önemlidir. Farklı dönemlerde yaşamış olan ya da aynı dönemin coğrafyacıları veya coğrafya için yapılan çalışmaların öncüleri birbirlerini etkilemek ile kalmamış aynı zamanda ortak çalışmalar ve ilerlemeler kaydetmişlerdir. Bunun sonucunda coğrafyanın diğer bilimlerle yani tarih, sosyoloji, psikoloji, ekonomi, teoloji, istatistik, siyaset ve kamu yönetimi ile etkileşim içinde olduğu kabul edilmiştir. Coğrafyanın tarihi ilk bakışta ona katkı sağlayan önemli isimlerle öne çıkmaktadır. Bu nedenle coğrafya tarihi çalışmalarında kişi ve eser incelemeleri sıklıkla yapılmaktadır.

Coğrafya tarihi oldukça uzun bir zaman dilimini kapsamaktadır. Coğrafyanın isim babası olan Eratosthenes (MÖ. 275-194) ve batılıların ilk coğrafyacı olarak gördükleri Strabon (MÖ. 63-MS. 21) ve Batlamyus (MS d.108-? MS) bu uzun zaman diliminde öne çıkan ilk isimlerdir (Çağlar ve Erhan, 2023, s. 5). Bernhard Varenius (Bernhardus Varenius) (1622-1650) modern coğrafyanın kurucusu olarak tanımlanmıştır (Özgüç ve Tümertekin, 2017, s. 13). Alexander Von Humboldt (1769-1859)'un doğa bilimleri bilgini, Carl Ritter (1779-1859)'ın beşerî coğrafyanın kurucusu olduğu ifade edilmiştir (Doğanay ve Doğanay, 2022, ss.163-164). Bu kişiler kendi dönemlerinde dünyayı, insan ilişkilerini anlama ve kavrama yolunda önemli eserler bırakmışlardır.

Bu çalışma modern coğrafyanın kurucusu olan Bernhard Varenius ve onun eserleri üzerinden 17.yüzyıl coğrafya tarihini anlamaya dönük yapılan bir araştırmadır. Varenius hakkında Türkiye'de henüz bir araştırma yapılmamıştır. Böylelikle Varenius'a dair farklı açılardan çalışmalar yapılmasına zemin hazırlaması umulmaktadır.

1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE KAPSAMI

Coğrafya kadim geçmişten bu yana insanların uğraşlarından biri olmuştur. Özellikle 17. yüzyılda keşifler sonrası Avrupa kıtasında başlayan sömürgecilikle birlikte coğrafi bilgiler daha önemli hale gelmiştir. Bu dönemin önemli isimlerinden biri de modern coğrafyanın kurucusu kabul edilen Bernhardus Varenius'tur (1622-1651)¹. Varenius, din adamı olmak üzere küçük yaşlarından itibaren din eğitimi almış, ardından tıp eğitimini de tamamlamıştır. O dönemde Willem Blaeu (1571-1638) ile arkadaşlık ilişkisinden ötürü coğrafya ile tanışmıştır. Ancak bu konuda çalışmaya başlamasının nedeni sadece bu tanışıklık mıdır? Yoksa dönem, yaşadığı yer ve başka bazı etkenler onun mesleğini bırakıp coğrafyaya yönelmesini mi sağlamıştır?

Varenius, *Descriptio Regni Japoniae Et Siam* (1649)² ve *Geographia Generalis* (1650)³ adlı iki eser bırakmıştır. *Descriptio*, Avrupa'da, Japonya ve Siam hakkında yazılmış ilk kapsamlı ve sistematik eserdir. Eser, Varenius'un çeşitli kaynaklardan yararlanarak derlediği bilgileri sunmakta ve keşif çağı coğrafyasının bir ürünü olarak değerlendirilmektedir. Eser aynı zamanda, Varenius'un daha sonra yazdığı *Generalis*'in özel coğrafya bölümünün bir örneği olarak görülmektedir. Esasen tıp eğitimi almasına ve matematiğe ilgi göstermesine rağmen Varenius'u coğrafya ile ilgili çalışmaya yönlendiren neydi? Varenius'un hemen aynı dönemlerde benzer şekilde hukuk, tıp gibi konularda eğitim alarak kendini coğrafyaya adan diğer Avrupalı elitler gibi coğrafyaya yönelmesinin nedeni kişisel bir merak mı yoksa dönemin özellikleri miydi?

Bu tezin amacı, 17. yüzyıl Avrupası'nda modern coğrafyanın kurulmasını sağlayan eserin sahibinin coğrafyaya yönelme sebeplerini, ortaya koyabilmektir. Bu amaçla tezde şu sorulara cevap aranacaktır:

¹ Çalışmanın buradan sonraki bölümünde Varenius ismi kullanılacaktır.

² Çalışmanın buradan sonraki bölümünde *Descriptio* ismi kullanılacaktır.

³ Çalışmanın buradan sonraki bölümünde *Generalis* ismi kullanılacaktır.

1. Varenius kimdir?
2. Coğrafya tarihi açısından Varenius dönemi Avrupa'sı nasıldır?
3. Varenius'un ilk coğrafya kitabını yazmasına neden olan olaylar nelerdir?
4. İlk kitabın özellikleri ikinci kitabın ortaya çıkmasında rol oynamış mıdır?
5. Varenius'un ilk coğrafya kitabının özellikleri ile Varenius'un coğrafyacılığı arasında bir ilişki bulunabilir mi?

Bu soruların cevaplanması, sadece Varenius'un coğrafya bilimine yaptığı katkıyı ve eserlerin önemini ortaya koymak için değil, dönem olaylarının anlaşılması için de anahtar rol oynayacaktır.

Araştırmanın başlığı bir soru ifadesi olarak tasarlanmıştır. *Bernhardus Varenius (1622-1650) Neden Coğrafyacı Oldu?* Sorusu öncelikle tartışmaya açık bir kabul içermektedir. Çalışmanın bir amacı da modern coğrafyanın kurucu olarak bilinen kişinin kendisini coğrafyacı olarak tanımlayıp tanımlamadığını ortaya koymaktır. Esasen dönemin bilim adamlarının birden fazla alandaki uzmanlıklarının normal bir durum olduğu bilinmektedir. Örneğin Varenius'la aynı dönemde Hollanda'da yaşayan Rene Descartes (1596-1650) kilise eğitimi almış, medeni hukuk konusunda uzmanlaşmış, askeri mühendisliğe ilgi duyup orduya katılmış, fizik, matematik, geometri konularında uzman bir filozoftur. Gerardus Mercator (asıl adı Geert De Kremer) (1512-1594) teoloji, felsefe, tarih, matematik, manyetizma konularında uzmanlaşmıştı. Kendine özgü yazı stilini geliştirmiş, hattatlık ve kuyumcu çıraklığı yapmıştır. Leonardo da Vinci (15 Nisan 1452- 2 Mayıs 1519), filozof, astronom, mimar, mühendis, mucit, matematikçi, anatomist, müzisyen, heykeltıraş, botanikçi, jeolog, kartograf, yazar ve ressamıdır. Örnekler çoğaltılabilir ortak noktaları eğitim hayatlarına kilise eğitimi ile başlamalarına rağmen başka alanlarda da uzmanlık geliştirmiş olmalarıdır. Polimatlık ya da Arapça karşılığı Hezârfenlik, birden fazla alanda ihtisas sahibi olmak anlamına gelen modern öncesi bir tabir olarak bilinir. Yeni Çağ ile birlikte yavaş yavaş polimatlık yerini günümüzde olduğu gibi tek uzmanlık alanlarına bırakmaya başlamıştır. Yeni Çağ keşiflerle büyüyen Dünya, aynı zamanda bilgiyi de o ölçüde büyötmüştür. O nedenle hem botanikçi hem hukukçu olmak çok işlevsel olmamaya başlamış bilim insanları belli alanlarda derinleşmeye doğru

yönelmiştir. Tekrar Varenius neden coğrafyacı oldu sorusuna dönülürse, sorunun bu değişim ve dönüşümü işaret eden bir vurgusu olduğu görülecektir. Varenius, coğrafya alanında ilkleri temsil eden kurucu rol oynayan bir kişi olarak tüm diğer uzmanlık alanlarına rağmen modern coğrafyanın kurucusu olarak bilinmektedir. O halde çağın ruhu uzmanlık alanları içinde birini seçip ona yönelme ve orada derinleşme eğiliminin başlangıcını oluşturduğundan Varenius için de bir seçim söz konusu olmuştur. Bu seçimi coğrafyadan yana yaptığına göre, coğrafya tarihi araştırmasında bunun nedenini sorgulamak doğal bir merak konusudur. Zira benzer örnekler daha sonraki yıllarda da gerçekleşmiştir.

Tercihini coğrafya tarafında kullananlar arasında bulunan Eva Germina Rimington Taylor (1879-1966), coğrafyaya daha çok kartografi tarihiyle ilgili olarak yaptığı çalışmalarla katkıda bulunmuş, aslında kimyager olarak üniversiteden mezun olmuştur Henry Clifford Darby (1909-1992), Cambridge’de İngiliz dili okumaya gitmiş ama daha sonra coğrafyaya ilgi göstererek jeoloji de okumuştur. 1952’de girdiği Cambridge Üniversitesi’nde tarihi coğrafya üzerine uzmanlaşmıştır. İsveç asıllı olan Arnold Guyot (1900-1999), İsveç ve Alman üniversitelerinde teoloji öğrenimi görmüş, jeolog Jean Lois Rodolphe Agassiz (1807-1873)’ten etkilenecek doğa bilimlerine ilgi duymuştur Derwent Stanthorpe Whittlesey (1890-1956) tarih eğitimi aldıktan sonra coğrafyaya geçmiş, I. Dünya Savaşı’ndan sonra bir grup başarılı bilim adamı arasında Chicago’da yaşamış ve 1928’de Harvard’da geçmiştir (Özgüç ve Tümertekin, 2021, ss. 339-371). Görüldüğü üzere başka alanlarda eğitim aldığı halde kariyerine coğrafyacı olarak devam eden ve coğrafya tarihinde iz bırakan birçok önemli isim sayılabilir. Bu gelişmeler, coğrafyanın bilimsel bir disiplin olarak kabul görmesini sağlamış ve coğrafyanın bugünkü önemli konumuna ulaşmasında kilit bir rol oynamıştır. Bu değişimlerin başlangıcı sayılabilecek köşe taşı olarak Varenius kabul edilebilir. Coğrafyaya getirdiği sistematik ile bilime yapısal bir katkı sağladığı açıktır. Türkçe literatürde bu konuda hiç çalışmanın olmaması var olduğu öne sürülen Generalis çevirisinin ise yakın zamanda başka bir kitap olduğunun anlaşılması bu çalışmayı elzem kılmıştır (Osman bin Abdülmennan, 2021/1751, s.21). Bu nedenle, coğrafyanın tarihinde 17. yüzyılda yaşanan gelişmeler, tercihler ve yönelmeler, Varenius özelinde başlıktaki soru ifadesi üzerinden okunmaya çalışılmıştır.

1.2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bir araştırmaya başlarken sorulan sorular araştırmanın verileri ve bu verilere ulaşma yöntemlerini belirler. “Probleme göre; Betimsel (Tasviri), İlişkisel, Müdahaleli (Deneyisel), Uygulamalı veya Karma yaklaşımlardan biri tercih edilir. Bu yaklaşımlar araştırmanın düzeyini veya elde edilecek bilgiye bakış açısını göstermesi bakımından önemlidir” (Özür, 2020, s. 45). Araştırma yöntemini belirlerken elde edilecek verinin niteliği bu yaklaşımlara göre ortaya çıkar. Buna göre Varenius neden coğrafyacı oldu sorusuna cevap aranan bu araştırmada “neden?” sorusu betimsel araştırmalar kapsamında değerlendirilir. Bir durum, olay ya da olguyu derinlemesine araştırmak gerektiğinde betimsel yaklaşımlar kullanılır. Bu çalışma nitel verilere dayalı betimsel bir yaklaşımla tasarlanmıştır. Nitel araştırma, kuram oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları bağlı bulundukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 39).

Çalışmanın temel veri kaynakları Varenius’un yazdığı iki eseri ve döneme dair ulaşılan ikinci el kaynaklardır. Varenius’un geride bıraktığı iki kitabı doküman incelemesi yöntemiyle analiz edilmiştir. “Diğer araştırma yöntemlerinde olduğu gibi, doküman incelemesi de anlam çıkarmak, anlayış kazanmak ve ampirik bilgi geliştirmek için verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerektirir” (Bowen, 2009, s.27). İncelenecek dokümanlar hem basılı hem de elektronik olabilmektedir.

Varenius’un yazmış olduğu Descriptio ve Generalis eserleri taranarak kabaca Türkçeye çevrilmiştir. Çeviri aracı olarak Deepl Pro uygulaması kullanılmıştır. Deepl Pro çeviri uygulaması, dil çevirilerinde yapay zekâ teknolojisi kullanılarak çeviriler sunan bir çeviri aracıdır. Deepl Pro çeviri uygulamasının kullanılma sebebi diğer çeviri uygulamalarından ve kendi standart sürümünden farklı olarak özellikle ileri düzey çeviriler için tasarlanmış ekstra özelliklere ve avantajlara sahip olmasıdır. Daha sonra eserler Almanca ve İngilizce çevirileri ile karşılaştırılarak doküman incelemesi için ön hazırlık yapılmıştır. Özellikle ilk eserin coğrafyacı olma yolunda ip uçları barındırıp barındırmadığına bakılmıştır. Metinlerde, Varenius’un hayatı ve coğrafyaya dair

görüşlerini açıkladığı bölümler taranmıştır. Taranan kısımlar alıntılanarak değerlendirilmiştir. Buna ek olarak ilgili kaynaklardan yararlanılmıştır.

Biyografiler çeşitli durumların açıklanmasında bir veri alanı olarak kullanılabilir. “Bilindiği gibi yaşayışları ve yaptıklarıyla ün kazanmış devlet adamı, sporcu, kâşif, yazar, şair, sanatçı vb. kişilerin hayat hikâyelerinin belgelere dayandırılarak anlatıldığı eserlere biyografi denir denmektedir” (Alan, 2021, s.206). Biyografi yöntemi ile çalışmanın konusu olan Bernhard Varenius’un hayatı, eserler ve almış olduğu eğitimler araştırma problemi çerçevesinde incelenmiştir.

Çalışmada toplanan veriler tarihsel analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir. Tarihi yöntem tarihi olay ve olguların sebep ve sonuçlarından genellemeler çıkarmada işlevseldir. Burada olayların meydana geldikleri dönemler ve toplumun özellikleri ön plana çıkar bu yöntemde her olay kendi şartları içerisinde değerlendirilir (Baloğlu, 2006, s.51). Nitel çalışmalarla elde edilen verilerin nesnel olarak değerlendirilmesi için veri kaynaklarını çeşitlendirmek önerilmektedir. Bu bağlamda kuramsal ve kavramsal çerçeve içinde yer verilen tarihi arka plan olayları da değerlendirmeye katılmıştır.

2. BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. BİLİM, BİLİM TARİHİ VE COĞRAFYA TARİHİ

Bu çalışmanın kuramsal çerçevesinin bilim tarihi özelde de coğrafya tarihi oluşturmaktadır. Türkiye’de henüz yeni yeni çalışılmakta olan bu konunun coğrafyacılar tarafından ele alınarak değerlendirilmesi ve alan içinde alanın tarihini inceleyen dalların açılması henüz mümkün olmamıştır. Hatta bu konuda uzman bilim tarihçileri de henüz yetişmemiştir. Buradan hareketle bilim, bilim tarihi ve coğrafya tarihi ile ilgili bazı tanımlar kullanılarak tez için bir çerçeve çizilmeye çalışılmıştır. Bilimin yöntemli, tutarlı, sistematik, ölçülebilir, denetlenebilir, yanlışlanabilir ve geliştirilebilir bilgiler inşa etme faaliyeti olduğu bilinmektedir. İnşa faaliyeti sonrasında ortaya çıkan bilgiler de bilimsel bilgilerdir (Ural, 1994, ss. 14-15). Bu bilgi kategorisinin geçmişini bilmek de aynı derecede önemlidir. Bilim tarihini anlamak, kendimizi, medeniyetimizi ve insanlığı tanımının önemli bir parçasıdır. Bu yüzden bilim tarihinin tanımının da yapılması eserde bütünlüğü sağlamak için önemli noktalardan biri olacaktır.

Bilim tarihi ile ilgili birçok tanımlama bulunmaktadır. “Amacı bir bakıma nesnel (objektif) bilginin ortaya çıkma, yayılma ve kullanılma koşullarını incelemek, bir bakıma da nitelikleri belli bir yöntemin, bir düşünme türünün, hatta geniş anlamda bir bakış açısının oluşumunu saptamaktadır” (Yıldırım, 2012, s. 13). Bu tanıma göre yöntem, düşünme türü ya da bakış açısı ifadelerinin öne çıkması bilimin aynı zamanda bir dünya görüşü gerektirmesinden kaynaklanmaktadır.

Bilim tarihi alanının ortaya çıkışını on altıncı yüzyılda meydana gelen bilgi birikiminin gelişmesi ve on sekizinci yüzyılın başlarında insan yaşamını değiştirmesiyle ilişkilendirmiştir. Bu nedenle, bilimsel etkinliğin doğru anlaşılması ve bilimsel sürecin yakından tanınması için bilim tarihine duyulan ihtiyacı vurgulamıştır. Ayrıca, on

sekizinci yüzyılın bir akıl çağı olduğu ve aydınlanma çağı olarak kabul edildiği için, insan aklının ilerleme sürecinin tarihsel açıdan önemli olduğunu belirtmiştir. Bu düşünceyi destekleyen akademisyenler, bilim öncesi ve bilim sonrası dönemlerin karşılaştırılması ve anlaşılması için tarih alanının gerekliliğine dikkat çekmiş ve bu ihtiyacın bilim tarihi aracılığıyla karşılanması gerektiğini vurgulamışlardır (Unat,2019, s.202). Bilim oldukça eski dönemlere kadar takip edilebilen bir insan faaliyeti olmasına rağmen, bilim tarihinin geçmişi çok yenidir.

“Bilim tarihi akademik bir disiplin hüviyetini, Auguste Comte (1798-1857), Paul Tannery (1843-1904), Henri Poincaré (1854-1912) ve Pierre Duhem (1861- 1916) gibi bilim tarihçilerinin ve bilim felsefecilerinin etkisi ile bilim tarihi araştırmalarına yönelmiş olan George Sarton’ın (1884-1956) 1936 yılında Harvard Üniversitesi’nde bilim tarihi doktora programını kurmasıyla kazanmıştır” (Unat, 2019, s. 202).

Buna göre, Antik Yunan’dan itibaren bilim yapmaya çalışan insanoğlu, bu faaliyetinin tarihini iki yüzyıllık bir dönemde incelemeye başlamıştır. Bir bilimin tarihini incelemek, yıllar içinde bilimin değişen ve gelişen yönlerini anlamayı amaçlar. Bu amacın gerçekleşebilmesi için iki boyut dikkate alınmalıdır. Biri yaygın bilinen şekliyle geçmişe dair olaylar ve olgular dizininin neden sonuç ilişkisi içinde sıralanması, diğeri yöntem olarak tarihin kullanılmasıdır (Demir, 2017, s.13). Bilim alanlarının hemen tümünde yöntem olarak tarih gün geçtikçe daha fazla ilgi görmektedir. Bu çalışma her iki bakış açısını benimser aynı zamanda bazı tanımlamaları ön koşul olarak kabul eder. Coğrafya tarihinin bilim tarihi ve coğrafya bilim alanları içinde yer aldığı böylelikle bilim tarihi tarih ve coğrafya alanlarından beslendiği ön görülmüştür.

Çalışmada incelenen literatürde, coğrafyanın içinde hem yöntem olarak hem de olay ve olguların kronolojik olarak sıralanması yani tarih olarak her iki durum da işlevsel olarak bulunmaktadır. Bu ikiliye eklenmesi gereken diğer unsur düşüncedir. Sarton’un bilim tarihi çalışmalarında felsefeyi temel, tarihi de araç olarak vurgulaması coğrafya tarihi nedir sorusu için ilkesel bir kabuldür (Sarton, 1916, s.361). Böylelikle tarih, felsefe ve coğrafya bilim tarihi ekseninde birleştirilmiştir.

Coğrafya geo (yer) ile graphien (tavsir) terimlerinin birleşmesinden meydana gelmektedir. Coğrafya teriminin, eskiçağda ilk kez M.Ö. III. yy. başlarında, geographica ya da geographein biçiminde, Eski Mısır'ın İskenderiye kentinde yaşamış olan Eratosthenes (M.Ö.275-195) tarafından kullanıldığı kabul edilmiştir (Meydan, 2018, s. 2). Coğrafyanın sürdürülebilirliği, geçmiş bilgi birikiminin üzerine ekleyerek devam eden bir süreç olduğu için, coğrafyanın tarihine odaklanmak da önem arz etmektedir. Bu nedenle, coğrafyanın tarihini açıklığa kavuşturmak ve araştırmaları anlamlandırmak için bu konuların ele alınması gereklidir. Birçok coğrafyacı tarafından coğrafyanın tarihi ile ilgili çeşitli tanımlar veya açıklamalar yapılmıştır. Bu tanımların önemi sadece kelimelerde değildir. Coğrafya tarihinin nasıl tanımlandığı bile, bu disiplinin ne kadar karmaşık ve önemli olduğunu gösterir. Farklı bakış açılarıyla ele alındığında, coğrafya tarihi birçok farklı etkeni barındırır ve bu da coğrafyanın temel fikirlerini destekler.

Modern coğrafyanın kuruluşu sırasında coğrafyanın kendi tarihinin bir alan olarak kendine yer bulduğu ama farklı şekillerde zaman içinde evrimleşerek bugüne gelmiştir. Bu farklı bakış açılarının -biri yol olarak değerlendirilmesi durumunda- esasen coğrafya bilimine bakış ile ilgili olduğu açıktır. O halde coğrafyanın bir bilim olarak evrimsel niteliği değişip dönüşmesi aynı zamanda onun kendi tarihine bakışının evrimleşmesiyle de ilişkilidir. Wright, coğrafya tarihi için “coğrafyanın kendisidir” ifadesini kullanmaktadır. Buradan hareketle iki önemli savı daha öne sürmüştür. 1. Coğrafya tarihi coğrafi düşünceye katkı sağlar (Wright, 1925, s.194) ve 2. Coğrafya tarihinin çalışılması aynı zamanda bir coğrafi çalışmadır (Wright, 1925, s.194). Sonuç olarak coğrafya tarihi ile tüm geçen zaman içinde, coğrafya ile ilişkili olay, kişi, kurum, eser ve düşüncelerin değerlendirilmesi; bu değerlendirmede kronolojik tasnif kadar, bağlamında incelemelere, felsefi bakışların getireceği çeşitliliğe izin verilmesi ve farklı araştırma metotlarının dahil edilmesi gereklidir (Özür, 2024). Coğrafya tarihi çalışmalarından önemli olan bir diğer alan tarihtir. Tarih hem geçmişte meydana gelmiş olayları hem de bu olayların anlatan bilim olarak tanımlanmıştır (Şulul, 2002, s. 108).

“Tarih yazımının tarihi, insanın olayları kronolojik sırayla bilinçli olarak ifade ettiği entelektüel yorumlarının tarihi olarak tanımlanıyorsa, coğrafyanın tarihi, insanın karasal çevresine dair bilinçli olarak ifade

ettiği entelektüel yorumlarının tarihi olarak tanımlanabilir veya daha basitçe, sözlü, çizili veya yazılı olarak ifade edilen coğrafi fikirlerin tarihidir” (Wright, 1926, s.484).

Coğrafya tarihine başvurmak ya da olayların nasıldığını ve niçinini araştırmak coğrafya tarihine doğru uzanan bir amaç değildir coğrafyaya katkı sunması için kullanılan bir yöntem şeklindedir. Var olan her bilimin bir tarihinin olduğunu felsefe alanında yaptığı çalışma ile Sarton dile getirmiştir. Sarton, “bilim tarihinin –insan düşünce ve uygarlık tarihinin- her felsefenin vazgeçilmez temeli olduğuna inanmaktadır. Tarih bir amaç değil, bir yöntemdir” (Sarton, 1916, s.361). Sonuç olarak, coğrafya tarihi ve yapılan bu araştırmada coğrafya tarihini incelemek, insanın geçmişle olan ilişkisini anlamak adına önemli bir etkidir. Varenus’un yaşadığı döneme dair sosyal, ekonomik, siyasi, askeri özellikler ve bilimsel gelişmeler araştırma sorusuna cevap ararken oldukça önemlidir. Bu nedenle kuramsal çerçeve içinde Yeni Çağ’da Avrupa tarihi de yer almaktadır.

2.2.YENİ ÇAĞ AVRUPA TARİHİNDE TEMEL OLAYLAR

İnsanlık tarihi, zengin bir geçmişe sahip olan ve çeşitli iniş çıkışlarla dolu olan bir serüvendir. Her dönem, kendine özgü olaylar, dönüm noktaları ve gelişmelerle şekillenmektedir. Yeni Çağ, bu yolculuğun önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. “Dünya genelinde ortak bir sınıflandırma olmamakla birlikte, 1453 yılı ile 1789 yılları arasındaki döneme Yeni Çağ denilmektedir” (Himmetoğlu, 2023, s. 69). Bu dönem Avrupa’da büyük değişimlerin yaşandığı bir zaman dilimi olarak tanınmaktadır.

Avrupa tarihinde sadece bu iki tarih arasında değil, Orta Çağ’ın sona ermesiyle birlikte büyük değişimler başlamış bu değişimler 20. yüzyıla kadar devam etmiştir. Avrupa’da 15. ve 18. yüzyıllar arasında Rönesans, Reform ve keşiflerle önemli değişiklikler ortaya çıkmıştır. Orta Çağın Feodal düzeni yıkılmış, Hristiyan birliğinin sembolü olan papalık büyük bir sarsıntıya uğramıştır. Avrupalılar’ın ufukları genişlemiştir. 17. yüzyılın sonlarına doğru Aydınlanma Çağı ve 18. yüzyıldaki Sanayi İnkılabı, Avrupa

Uygarlığını dünyanın belirleyici gücü haline getirmiştir (Şahin, 2002, s.127). Tüm bu olaylar yeni bir çağ ve anlayış başlattı.

Avrupa’da arka arkaya gelen değişim hareketlerinin kökleri daha öncesine dayanmaktadır. Orta Çağ dinamizmi erken dönem modern Avrupa’nın ekonomik ve siyasal yapısını şekillendirmiştir. Veba sonrasında Orta Çağ sonlarına doğru yaşanan demografik canlılık, Avrupa içinde ticaret ve imalatı geliştirmiştir. Monarşik ulus devletler ortaya çıkmış, Akdenizli tüccarlar, Ortadoğu'ya, hatta Asya' ya kadar uzanan ticaret ağları kurmuştur (Merriman, 2018, s. 71). Böylelikle Yeni Çağ Avrupa ekonomisi ve siyasetinde yenilikler getirmiştir. Yaşanan bu gelişmeler hem dünya için hem de Avrupa için önemli sonuçlar doğurmuştur. Bilim, sanat, tarih, tıp, ekonomi gibi alanlar da etkilenmiştir. Okulların açılması laik sistemin yaygınlaşması çeşitli düşünürlerin üretimleriyle düşünce dünyasının zenginleşmesi birbiriyle ilişkili olarak gerçekleşmiştir.

Yeni Çağ’daki tüm gelişmeler içinde en önemlisi, 1415’te Portekizlilerin girişimleriyle başlayan, Afrika sahilleri boyunca gerçekleşen keşif hareketleri ayrı fasılda incelenmelidir. Bu hareketlere daha sonra İspanyolların da katılmasıyla takip eden 100 yılda bir dizi gelişme yaşanmıştır. Tüm bu keşif çabaları içinde, 1488’de Portekizlilerin Ümit Burnu’na ulaşmaları, 1492’de İspanyollar’ın K. Kolomb ile Atlas Okyanusu’nun karşı kıyısındaki sonradan Amerika kıtaları olacak olan kara parçalarına ayak basmaları ve 1498’de Portekizlilerin Kaliküt’e demirleyerek Avrupalılar için Hindistan deniz yolunu açmaları önde gelen başlıklar olmuştur (Özür, 2016). Bu faaliyetler aynı zamanda bütün bu bölgelere kısa süre içinde çok sayıda maceracı, tüccar, asker ya da sömürgecinin ulaşması anlamına gelmiştir.

Buraya kadar ana hatları çizilen Yeni Çağ’daki gelişmeleri daha iyi anlamak için Avrupa’nın Orta Çağ’daki duruma da kısaca bakmak gereklidir. Yeni Çağ’a geçişin basamaklarını ve olay örgülerini tanımlamak, çalışmanın anlam bütünlüğünü sağlamak adına önemlidir. Orta Çağ’ın birbirinden farklı özellikler taşıyan Erken Orta Çağ (5-11. yüzyıllar), Asıl Orta Çağ (11-14. yüzyıllar) ve Geç Orta Çağ (11-15. yüzyıllar) olarak üçe ayrılması mümkündür (Elam, 2013, s. 201). “Geç orta çağ, erken modern Avrupa’nın ortaya çıkışını şekillendiren önemli ekonomik, toplumsal ve

siyasal değişiklikleri beraberinde getirmiştir” (Merriman, 2018, s. 45). Orta Çağ’ın son dönemlerindeki bu önemli değişimler, Avrupa’nın ve dünyanın geri kalanının yeni bir döneme girmesine neden olmuştur.

2.2.1. Rönesans ve Reform Hareketlerinin Sonuçları

Orta Çağ’ın sonu dünya ve Avrupa üzerinde önemli etkiler bırakmış ve ardından etkileyici gelişmeler getirmiştir. Matbaanın icadı kitap kültürü yaratmış, savaş sanatı gelişmiş, coğrafi keşiflerle okyanus aşırı ticaret ağları kurulmuş ve Avrupa’da büyük imparatorluklar ortaya çıkmıştır (Merriman, 2018, s. 59). Geç dönem Orta Çağ Avrupa’sında, Yüzyıl Savaşları ve kara veba gibi etmenler nedeniyle nüfus azalması yaşanırken, şehirleşme ve ticarete artış gözlemlenmiş, kralların temsil ettiği monarşik devlet yapıları kurulmuş, düzenli ordular oluşturulmuştur. Matbaanın 1450 yılında icat edilmesiyle kâğıt kullanımı yaygınlaşmış, kitap üretimi artmış; pusulanın etkin kullanımı coğrafi keşifleri kolaylaştırarak önemli bir rol oynamıştır. Geç dönem Orta Çağın sona ermesiyle birlikte Avrupa’da birçok şehirde üniversiteler açılmış, bu üniversitelerde yapılan Antik Yunan ve Latin dünyasına yönelik araştırmalar, Rönesans ve Reform hareketlerinin temelini oluşturmuştur (Kayapınar, 2018, ss.66-69).

Birçok araştırmacıya göre aslında Rönesans, Yeni Çağ’a geçişi başlatan olaydır. Roberts (2010)’a göre Rönesans, sadece sanat ve bilimin geliştiği bir dönemden ibaret değildir. Bu dönem, aynı zamanda Avrupa’nın Orta Çağ’dan koparak Yeni Çağ’a adım attığı bir dönüşüm sürecini temsil etmektedir. Bu dönüşümün arkasında yatan temel etken, insanların zihnindeki değişimdir. Bilindiği gibi, 14. ile 16. yüzyıllar arasında, Avrupa’da sanat ve bilimlerdeki gelişmeye kısaca Rönesans adı verilir, ki bu köken olarak *yeniden doğuş* anlamına gelen Fransızca bir kelimedir.

“Kelime anlamı yeniden doğuş olan, İtalyanca’sı “Rinascimento” olan ve Türkçe’ye Fransızca “Renaissance” kelimesinden geçen Rönesans; Eski Yunan-Roma kültür ve ilminin bilim, edebiyat, felsefe, sanat alanlarında yeniden canlanması olarak ifade edilmektedir. 15-16. yüzyıllarda başlayan bu hareket, Avrupa’nın Orta Çağ’dan kurtularak Aydınlanma Çağı’na girişi olarak anılmaktadır” (Fidan, 2021, s. 549).

Avrupa kıtasında gerçekleşen bu olaylar Dünyanın geri kalanında fazla etkili olmamıştır. Rönesansın etkisi Avrupa ülkelerinde hissedilmiştir ve İtalya bu hareketin merkezi olmuştur. Bu nedenle 1350 ile 1450 yılları arasında, çok daha fazla sayıda sanatçı, bilim insanı ve şair İtalyan okullarına gitmek ve buradaki gelişmeleri öğrenmek için seferber olmuştur. İtalya da ise Yunan ve Roma klasik eserlerine dönüş yaşanmıştır (Roberts, 2017, s.265). Burada görülen açık bir kültür aktarımıdır. Bu sayede bilim de gelişme göstermiş, yeni bilgiler ya da eskilerinin yeniden yorumlanması bilimsel faaliyetlere kapı aralamıştır. Değişimlerin etkilediği alanlardan biri de insana bakış olmuştur. Hümanizma denilen akımın ortaya çıkışı da bu yolla gerçekleşmiştir.

“Ortaçağ'daki durum ile karşılaştırıldığında Rönesans'ta, insan, birden bire üst bir statüye yükseltilmiştir. İnsan, bilimde olduğu kadar sanatta da benzersiz bir matematik gelişkinlik, ampirik keskinlik ve esrarengiz estetik güce erişmiştir. Tabiatın sırlarına nüfuz edilmiş, bu sırlar basın yayın kanallarıyla yayılmıştır. Rönesans insanı, bilinen dünyayı alabildiğine genişletmiş, yeni kıtalar, okyanuslar, adalar bilinir hale gelmiştir. Böylelikle Rönesans insanı, geleneksel otoriteleri yıkmış, kendi hür iradesine dayalı bir hakikat kurmuştur” (Tarnas, 2011, s.13).

Bu durum modern bilimin doğmasında önemli rol oynamıştır. Hümanizma insanın kendini merkeze koyarak düşünmesi en fazla da din alanını etkilemiştir. Yeni bir anlayışın doğması sancılı ve uzun süren bir seyir takip etmiştir. Avrupa toplumu, yeni kurumların güçlenmesiyle manevi bir değişim yaşamış ve bu değişime reform denmiştir. Reform, özünü değiştirmeden bazı kısımları yeniden düzenlemek anlamına gelir ve XVI. yüzyılın başlarında Hristiyanlıkta meydana gelen değişiklikleri ifade eder (Şahin, 2002, s.141). Ancak konu sadece din ya da inanç meselesi olmayıp, Avrupa'da kurumsal olarak çok güçlü olan kilisenin toplumsal ve ekonomik gücünü yitirmesinin sonuçları bakımından da dikkate değer olmuştur.

Coğrafi keşiflerle birlikte yeni bir zengin sınıf ortaya çıkmış, zenginliğin getirdiği güç dengeleri değiştirmiştir. XV. ve XVI. yüzyıllarda Rönesans ve Reform hareketleri, coğrafi keşiflerle etkileşim halindeydi. Keşifler, kilisenin engelleriyle karşılaşırken, kilise kendi kurallarıyla yayılmaya çalışmaktaydı diğer güçler ise bağımsız yönetim

arayışındaydılar (Özgen, 2010, s.12). Bu çatışmalar, tüccar sınıfının galibiyeti ile sonuçlanırken, toplumun yeniden şekillenmesi kaçınılmaz olmuştur. Kilise kendi içinde değişme çabaları gösterse de birçok farklı tarikat inanç grubuna bölünmesi kaçınılmaz olmuş, Ortodokslar ile yaşanan ayrılıktan yüzyıllar sonra Katolikler çeşitli bölünmelere uğramıştır. Avrupa’da dinde yaşanan bu gelişmeler başka birçok alanı da etkilemiştir.

2.2.2. Bilimsel Gelişmeler ve Coğrafyaya Etkileri

Konu sadece din ile ilgili olmadığından, Orta Çağ’da vergiden, savaşa yönetimle ilgili her konuda söz sahibi olan kilisenin gücünü yitirmesi yeni oluşumların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Rönesans gibi Reform hareketi de Yeni Çağ Avrupa’sında ileri doğru atılan bir adım olmuş, sosyal, kültürel, ekonomik olaylarda olduğu gibi bilim ve düşünce için devindirici gücü olmuş ve Aydınlanma’ya giden yolu açmıştır (Yıldırım, 2020, s.208). Söz konusu tarihsel döneme dair özellikler aynı zamanda daha özel gelişmeler için ortak bir zemin oluşturmuştur. Örneğin bugün kapitalizm adıyla anılan yeni bir ekonomik sistem doğmuştur. Toplumsal düzen ve yönetim organizasyonlarındaki değişimleri incelerken yine aynı ortak zemin açıklayıcı olmuştur. Buradan hareketle araştırmanın sorusuna cevap ararken de belirtilen olaylar açıklayıcı olarak kullanılmıştır. Neden sorusunun cevabı kısmen de olsa Yeni Çağ’da yaşanan baş döndürücü gelişmelerde bulunmaktadır. Tarihsel zemini bilim tarihi ve coğrafya tarihi olarak derinleştirmek gereklidir.

Yeni Çağ bilimsel düşüncenin ve keşiflerin yeniden doğuşunu simgeleyen önemli olayları içermektedir. Orta Çağ’dan Yeni Çağ’a geçiş simgeleyen 1453 yılının tartışmasız en önemli olayları Rönesans ve Reform hareketleri olmuştur. Bu değişiklikler, coğrafya da dahil olmak üzere birçok bilimi etkileyerek bilinen Dünya’nın genişlemesine önemli katkılarda bulunmuştur (Doğanay, H. ve Doğanay, S. 2022, s. 133). Nikolas Kopernik (1473-1543), Galileo Galilei (1564-1642) ve Johannes Kepler (1571-1630)’in astronomi alanında çığır açıcı gelişmelere imza atılmasıyla kalınmadığını, gözlem ve matematiksel modellemelere dayalı

açıklamalarla bilginin elde edilme yollarına yeni bir boyut getirildiğini ifade etmiştir (McNeill, 2002, ss.498-499). Ayrıca Yeni Çağ biliminde yeni hatta güneş merkezli evren modeli gibi devrimsel bilgilerin ortaya çıkması aynı zamanda yeni bir yöntem ile gerçekleşmiş olduğunu belirtmiştir. Doğa bilimlerinin hızla gelişmesini sağlayan bu anlayış tümevarımcı, deneyi ve gözlemi önceleyen şekilde olmuştur.

Yeni Çağ'da bilim alanında önemli dönüşümler ve ilerlemeler meydana gelmiştir. Bu süreçteki gelişmeleri Kopernik Devrimi ile Güneş merkezli evren modeli, Bilimsel Devrim'in gözlem ve deney temelli yaklaşımı, tıp alanındaki çalışmalar, coğrafi keşiflerin önemli etkisinin öne çıktığını aktarılmıştır (Afyoncu, 2018, ss.146-147). Fizikte, astronomide tıpta yaşanan bilimsel gelişmeler, bilim alanlarından biri olan coğrafyanın geleneklerini de etkilemiştir. Bilindiği gibi coğrafya, en eski inceleme alanlarından birisidir (Özgüç ve Tümertekin, 2017, s. 3). O yüzden sadece belirli bir dönem ya da çağda değil her zaman önem teşkil etmiştir. İnsanlar tarihin farklı zamanlarında gündelik hayatlarından devlet işlerine kadar farklı alanlarda coğrafi bilgiyi kullanagelmiş tabiri caizse coğrafya modası geçmeyen bir bilgi alanı olmuştur.

Bilimde, astronomi için dönüm noktası Kopernik sisteminin devreye alınması iken coğrafya için dönüm noktası ya da devrimsel gelişme keşifler sayesinde olmuştur. Keşifler sonrasında eski dünya olarak bilinen alan dışından gelen coğrafi bilgiler son derece dar bir alanda kalmış, bilim bölgesel bakıştan küresel bakışa doğru yönelmiştir. Küre üzerindeki karalarla onları ayıran denizlerin bütünlük ve devamlılık özelliği ortaya konularak haritalanmıştır. Dünya yüzeyinde sıcak kuşak ya da ılıman kuşak gibi sınırları enlemlerle çizilebilen benzer alanlar tanımlanabilmiştir. Yer şekillerinin oluşumu, bitki örtüsünün dağılışı, yerleşme ve ekonomik faaliyetlerin belirtilen bütünlük içinde açıklanması bu sayede mümkün olmuştur.

Yeni Çağ üç yüz yıldan fazla süren bir dönemi kapsamaktadır. Bu dönemde yaşanan tüm bilimsel gelişmeler üzerinde durulmayacaktır. Çalışma için açıklayıcı olacak olan tarih aralığı Varenus'un yaşadığı yüzyıl olan 17. yüzyıldır. Bu nedenle bu yüzyıl içindeki gelişmelere daha yakından ve coğrafya tarihini etkilemeleri açısından

bakılacaktır. Buna göre 17. yüzyılda coğrafyayı en çok etkileyen olaylar sıralamasında ilk olarak keşifler yer almaktadır. Sonraki olaylar keşifler ile ortaya çıkan gelişmelerle ilgilidir.

Keşifleri başlatan Portekizliler'in Afrika üzerindeki emelleri olmuştur. "Avrupalıların ilk keşif gezilerine büyük destek olan ve bunları teşvik eden, Portekiz kralı I. Joao'nun üçüncü oğlu prens (Henrique) Henry'di (1394-1460)" (Mütercimler, 2022, s.105). İspanya ve Portekiz keşifleri hazırlayan ve uygulayan iki ülke olmuştur. Daha sonra İspanya ve Portekiz, 15. ve 16. Yüzyıllarda Batı Avrupa'da dünya tarihinde önemli bir rol oynamışlardır. Bu roller tanrı adına ve Hristiyan dünyası için gerçekleştirilmiştir. İspanyolların ve Portekizlilerin bu role diğer Avrupa ülkeleri yerine soyunmasının nedeni coğrafi konumları ve dönemin koşullarıyla yakından ilişkilidir (Özür, 2016, s.102). Keşifler, insanların denizlerle etkileşim kurma ve yeni ticaret yolları bulma arayışı sürecinde önemli rol oynamıştır. Yeni kara parçaları ve adalardaki doğal ve beşerî tüm unsurlar incelemeye alınmış, Avrupa limanlarında Dünya'nın dört bir yanından gelen numune dolu gemiler boy göstermiştir. Bunlar, egzotik bitki, hayvan, araç-gereç, kumaş gibi yeni bulunan alanlardaki kültürlere ve doğaya ait örneklerdir. Antik dönemlerden bugüne eski dünya karalarında yeryüzündeki doğal ve beşerî unsurları tanımlayan coğrafyacılar için büyük bir alan açılmıştır.

Tarihin bu sahnesinde dikkat çeken isimlerden biri James Cook (1728-1779) olmuştur. James Cook üç keşif yolculuğuyla Avrupa'nın Pasifik'teki bilgi eksikliklerini gidermiş ve Yeni Zelanda'dan Hawaii'ye kadar toprakları detaylı şekilde haritalandırarak önceki keşifçilerin ulaşamadığı noktalara ulaşmıştır (Williams, 2008, s.1). 17. yüzyıl coğrafyacılığında keşiflerin getirdiği yeniliklerin etkilediği bir alan da kartografya olmuştur. Bu doğrultuda, başta Mercator'un 1569'daki projeksiyonu olmak üzere yeni projeksiyonlar icat edilmiştir; Yer'i modelleyen ilk küreler imal edilmiş ve yeni dünya haritaları yayımlanmıştır. "Klasik kartografyanın bu yeniden keşfi ise, XV. ve XVI. yüzyıllarda Avrupa'nın politik ve ekonomik gücünün genişlemesinde çok önemli bir rol oynamıştır" (Jensen, 2019, s. 48). Bu önem hem coğrafi keşifler ve yenilikler hem de topografik tasvirlerin artmasıyla da dikkat çekmektedir.

Coğrafya tarihinde önemli dönüm noktalarından biri de rönesansta yaşanmıştır. Rönesans, topografik tasvirlerin yeniden canlandığı bir dönemdir. Gerçekleştirilen sayısız yolculuklar korografi adı verilen ansiklopedik çalışmalar için yeni veriler sunmuştur. Yapılan çalışmalar, yer isimleriyle doğal koşullara ilişkin bilgileri folklor, etimoloji ve tarih ile bir araya gelmiştir (Jensen, 2019, s. 48). Bu dönemde coğrafi bilgiler mekâna dair her türlü bilgi şeklinde toplanmıştır.

Reform dönemi, bilim ve akıl yürütme konusundaki vurgusuyla birlikte coğrafya biliminin gelişimine de katkıda bulunmuştur. Coğrafya, daha sistematik bir şekilde incelenmeye başlanmış ve coğrafi keşiflerle birlikte coğrafya bilgisinde önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Reform hareketleri ile dünya görüşü ve kültürel değişimler de olmuş ve bu da kilise otoritesine karşı çıkarak insanların dünya görüşlerini ve inançlarını değiştirmiştir. Bu da coğrafya alanında farklı kültürlerin, dinlerin ve coğrafyaların daha fazla keşfedilmesine ve anlaşılmasına yol açmıştır.

Coğrafi keşifler için reform hareketleri, Avrupa'da yeni düşünce ve fikirlerin yayılmasına ve keşiflere olan ilginin artmasına katkıda bulunmuştur. Coğrafi keşifler sırasında keşfedilen yeni kıtalar ve okyanuslar, coğrafya bilgisini genişletmiş ve dünya haritasını değiştirmiştir. Coğrafi keşiflerin artmasıyla birlikte haritalama tekniklerinde gelişmeler yaşanmıştır. Yeni keşfedilen toprakların doğru bir şekilde haritalanması ve kaydedilmesi için daha hassas ve doğru harita teknikleri geliştirilmiştir. Keşifler bilginin artmasının yanı sıra Avrupa'ya taşınan bu bilgi ile ne yapılacağı problemini de getirmiştir. “Coğrafi keşiflerin başlaması ile birlikte Avrupa, pek çok bilim alanında bilginin merkezi olma yolunda ilerlemiştir” (Himmetoğlu, 2023, s.70). Bu dönemde, coğrafyacılar ve kartograflar, bilinmeyen toprakları keşfetme arzusuyla çıktıkları bu yolculukta büyük ilerlemeler kaydettiler.

1400-1550 yılları arasında dünya kıyılarının büyük bir kısmı ilk kez haritalarda tasvir edilmiştir. Yapılan bu tasvirler on beşinci yüzyıl keşiflerinin atalarından farklı olarak kaydedilen ilk bilimsel başarılardan biridir. Marco Polo ve Sir John Mandeville gibi seyyahlar, keşifler tarihine bilinçli olarak katkıda bulunmuştur. Onlar için harita

üzerindeki terra incognita yani bilinmeyen ülke ifadesi keşif arzularının en umut verici sembolü olmuştur (Özgüç ve Tümertekin, 2021, s. 51). Bu irade ile yeni bilgiler elde etme hızla artarak birkaç yüzyıl boyunca devam etmiştir.

Coğrafi bilgilere sahip olmak, bir denizyolunu, bir adada yaşayan insanların sayısını kültürlerini bilmek yayılmacılık için altın değerinde olmuştur. 15. Ve 17. Yüzyıllarda coğrafya, Avrupa'nın egemenliği için pratik bir öneme sahipti ve devlet adamları ile tüccarlar için bilgi ve harita sağlıyordu. Ancak bilimsel bir disiplin olarak dağınık durumdaydı ve sınırlarının belirlenmesi gündemde değildi. Bu dönemde coğrafya, kozmografya ve alanların tasviri gibi çeşitli tanımlarla anılmıştır (Jensen, 2019, s. 49). Sonuç olarak Avrupa'da Rönesans, Reform ve coğrafi keşifler büyük değişimin baş aktörleri olmuştur. Dünya ve evren hakkındaki düşünceler değişmiş ve coğrafya yeni bir döneme girmiştir. Keşif gezileri ve bu gezilerden elde edilen bilgilerle hazırlanan haritalar, coğrafyanın Yeni Çağ'da daha hızlı gelişmesini sağlamıştır. Önceki dönemlerde yapılan çalışmalar da Yeni Çağ'daki bilimsel ilerlemeye önemli bir kaynak oluşturmıştır. Zaten bilim de birikerek ilerleyen bir süreçtir (Himmetoğlu, 2023, s.98). Kısacası yapılan bu çalışmalar aslında kökleri Orta Çağ gelişmelerine dayanan ve etkisini Yeni Çağ'a bırakmış olan olaylardır.

Yukarıda açıklanan değişimlerin keşifler tarafından önemli isimler bulunmaktadır. Coğrafyayı daha fazla ilgilendiren bu kişi ve olayları zikretmekte fayda bulunmaktadır. Bartolomeu Diaz (1450-1500), Ümit Burnu'na ayak basan ilk Portekizli denizci ve kaşiftir. Vasco da Gama (1460-1524), Ümit Burnu'nu aşan ilk kâşif ve Hindistan'a doğrudan ulaşan ilk kişidir. Macellan (1480-1521), dünyayı ilk kez dolaşarak Büyük Okyanus'u bilinir hale getirmiştir. Kristof Kolomb (1451-1506), Amerika kıtasını keşfeden Cenovalı bir kaşiftir. Amerigo Vespucci (1451-1512), ise Amerika kıtasının yeni bir kıta olduğunu fark eden ve Amerika kıtasına ismini veren bir kaşiftir.

Buraya kadar araştırmaya zemin hazırlayan kuramsal ve kavramsal çerçeve tarihi bağlamda yaşanan gelişmelerin özellikle Yeni Çağ ve 17. yüzyıl olayları bağlamında

sıralanması şekliyle sunulmuştur. Varenius'un neden coğrafyacı olduğu sorusunu cevaplamadan önce bir diğerk bağlam onun hayat hikayesidir.

2.4. BERNHARD VARENIUS'UN BİYOGRAFİSİ

2.4.1. Doğum Yeri ve Gençlik Yılları

17. yüzyıl Avrupa bilim tarihinde yeni bilim anlayışının yükselmesi ve Katolik bilim düşüncesiyle çatışma evresidir. Avrupa'da etnik, dini, ekonomik ve taht savaşları yürütölmektedir. Bu dönemde bilimi kilisenin kontrolü altındaki okullar değil bilim akademileri temsil etmektedir. İtalya'da, Fransa ve İngiltere'de ilk akademiler kurulmuş, buradaki faaliyetler Avrupa'nın her yerine matbaa sayesinde hızla ulaştırılmıştır (Britannica,2024). Bernhard Varenius, böyle bir dünyaya gözlerini açmıştır.

Varenius, 17. yüzyılın önemli coğrafyacılardan biri olmasına rağmen hayatı hakkında çok az bilgi bulunmaktadır. Varenius, 1622'de Hitzacker'de doğmuştur. Babası bir papazdı ve Brunswick-Lüneburg Dükü August'un papazlığını yaptığı bilinmektedir. Eldeki bilgiler dört kardeş olduklarını göstermektedir. 20 Eylül 1620 doğumlu ağabeyi August, adı bilinmeyen bir kız kardeşi ve muhtemelen Georg Heinrich adında küçük bir erkek kardeşi olduğu düşünülmektedir. Varenius ve kardeşleri annelerini erken yaşlarda kaybettikten sonra Hitzacker'den taşınmıştır. Baba Heinrich Varenius ölümüne kadar Uelzen'deki Aziz Mary kilisesinde papazlık yapmıştır (Schuchard, 2007, s.12). Bu bilgiler Varenius'un babasının görevi nedeniyle çocukluk ve yetişme ortamının din ile şekillendiğini göstermektedir. Varenius matematik eğitimi aldıktan sonra Otuz Yıl Savaşları sebebiyle Hollanda'nın Amsterdam şehrine yerleşmiştir (Özgüç ve Tümertekin, 2021, s.339). Varenius Almanya ve Hollanda (Amsterdam) dışında başka bir yerde bulunmamış, Amsterdam'da ölmüştür.

Varenius'un çocukluk ve gençlik yıllarına ait daha fazla birinci el kanıta dayalı kişisel bilgi bulunmamaktadır. Yetersiz kanıtlar nedeniyle bu dönemleri açıklarken dolaylı bazı bilgilerden yararlanılmıştır (Lehmann, 2007, s. 61). Hayatının nasıl geçtiği, karakteri, düşünce yapısı gibi konularda bir analiz yapmak bu nedenle oldukça zordur. Ölüm nedeni ve mezarının yerinin bilinmemesi de bunlara eklenebilir. Bazı kaynaklar genç yaşındaki ölümüne dönemin akademisyenlerine özgü yoksulluk ve sefaletin neden olduğunu belirtmiştir (Britannica, 2024). Avrupa'nın içinde bulunduğu sosyoekonomik karmaşa nedeniyle bu bir dereceye kadar anlaşılabilir bir açıklamadır. Özellikle yükselen Protestanlık seslerinin yayıldığı bölgelerde güçlü Katolik tehditlerinin sosyal ve ekonomik yansıması hissedilmiştir. Bütün bu gerilimli ortam sağlıklı yaşam koşullarını da doğurmuştur. İkinci kitabını 1 Ağustos 1650' de Amsterdam Senatosu'na ithaf etmiş olduğuna göre, ölümü yılın bu ayından sonra olmuş olmalıdır (Volkmann, 1974, s.11). Buradan anlaşıldığı kadarıyla yalnızca 28 yaşına kadar yaşamıştır. Kısa hayatına önemli bir eğitim kariyeri ve etkileri günümüze kadar uzanan iki kitap bırakmıştır.

2.4.2. Bernhard Varenius 'un Eğitim Hayatı

Yaşadığı bölgeye bakıldığında 17. yüzyıl Avrupa'sında Protestanlığın yayıldığı bir alan olarak dikkat çekmektedir. Ailenin soy kütüğü incelendiğinde, beş kuşak boyunca dördü teoloji profesörü olmak üzere altı teoloğun yetiştiği Lutherci bir din adamı listesi ile karşılaşılmaktadır. Avrupa'da nesillerden nesillere aktarılan gelenek üzere aile işinin devam ettirilmesi sorumluluğu ailenin erkek evlatlarındadır. Bernhard Varenius ister zanaatkâr ve tüccar loncalarında ister akademik mesleklerde olsun, aile mesleğinin bir nesilden diğerine aktarılması gerektiğinin hala kabul edildiği bir dönemde yaşamıştır. Bu sistemle kurulan ailevi ağlar, genç nesiller için profesyonel bağlantılara kolay ulaşmayı da sağlamaktadır. Amaç, bu tür bir aktarım yoluyla sosyal düzeni istikrara kavuşturmaktır. Ancak dini, sosyal ve bilimsel çalkantıların ortasında geleneği korumak bir zorunluluk olmasına rağmen Varenius bunu yapmamıştır.

Varenius'un klasik eğitimi belirgin bir şekilde kendini gösterirken aynı zamanda yöntem ile ilgili kavramları tanımlayıp Aristo ve Cicero'dan alıntılar yapıp derin bir bilgi birikimine sahip olduğunu göstermektedir.

“Res publica, genellikle Demokrasi ve Aristokrasi için ve sıklıkla daha dar bir anlamda yalnızca Demokrasi için kullanılır, böylece Monarşi veya Krallık bu anlam dışında bırakılır. Çoğu zaman, yalnızca iyi Yönetim biçimlerini, kötü olanları dışlayarak kapsayacak şekilde de ele alınır. Ancak siyasetçiler tarafından genellikle çok geniş bir anlamda kullanılır, yani yalnızca Krallığı değil, aynı zamanda hem iyi hem de kötü tüm yönetim biçimlerini içerir. Genel olarak Aristo, onun 3. kitabın Politika adlı eserinin 4. bölümünde Cumhuriyeti şöyle tanımlar: 'Cumhuriyet, devletin düzenlemesidir (burada devlet geniş bir anlamda alınmıştır) tüm yetkilileri kapsar, fakat özellikle devletin en üst otoritesine sahip olanı, ya da en önde geleni ile ilgili olanı kapsar” (Descriptio, 1649, s.6).

Varenius'un Descriptio eserinde yer alan aristokrasinin sakıncaları başlıklı bölümde bulunan ikinci maddede sunmuş olduğu görüşler, aynı zamanda Varenius'un dünya sahnesinde gerçekleşen siyasi ve askeri güncel olaylara ne denli hâkim olduğunu da göstermektedir.

“2. Düşmanlara karşı alınan kararlar kolayca onlara haber verilir, bu da başarısızlığa yol açar. Bu durum, İspanyol-Hollanda Savaşı sırasında Belçika'nın deneyimlediği bir durumdur. Bu durumu Aras Prens, Magellan Boğazı'ndan geçen donanmaların Peru'daki İspanyol krallığını ya da en azından Amerika'daki İspanyol gücünü zayıflatma girişimlerinin başarısızlığına bağlamıştır. Çünkü İspanyolların gemilerin gelişini uzun süre önce fark etmişler ve kıyıları ve kaleleri sağlam bir şekilde korumaya almışlardı” (Descriptio, 1649, 2).

Varenius'un siyasi ve askeri güncel olaylara ilişkin derin bir bilgi birikimine sahip olduğu görülmektedir. Eserde sergilediği analizler, sadece tarihsel olayları değil, aynı zamanda Dünya tarihi ve Dünyadaki toplumların durumlarını da bildiğini göstermektedir. Varenius, dünyanın farklı bölgelerindeki toplumların gelişim süreçlerini ve mevcut durumlarını kavrayabilmekte. Dolayısıyla, eserinde sergilediği tarihsel ve toplumsal bilgi birikimi, Varenius'un dünyanın nabzını tutma konusundaki ustaca yetkinliğini de açıkça ortaya koymaktadır.

“Asyatik, Afrikalı ve Amerikalı halklar, bazılarının yanlış bir şekilde düşündüğü gibi özgün doğa özellikleri nedeniyle değil, uzun süreli alışkanlıklar ve diğer yönetim şekillerinin bilgisizliği nedeniyle, hepsi

mutlak ve katı bir kraliyet yönetimi altında yaşıyorlar ve antik tarih anıtlarından beri başka bir yönetim şekli deneyimlememişlerdir” (Descriptio, 1649, s.2).

Aldığı dini eğitimin ilk çocukluk ve gençlik yıllarını şekillendirmiş olması, Bernhard Varenius'un aileden gelen bu mesleki mirası devam ettirmesine yetmemiştir (Schuchard, 2007, ss.11-12). Varenius'un daha geniş bir ufku ve geleceğe dönük öngörülerini olduğunu bugünden geriye doğru tahmin etmek güç değildir. Bu nedenle önce almış olduğu eğitimleri sıralamakta fayda vardır. Varenius'un çocukluk yıllarından itibaren teoloji eğitimi aldığı bilinmektedir bu durumda karşılaşmış olduğu ilk eğitim de din üzerine olan klasik eğitim biçimidir. Elbette kendisinin aile içinde aldığı teoloji dışında aldığı eğitimler de vardır. Lehmann (2007) tarafından ifade edildiğine göre Varenius öncelikle Almanya'nın aşağı Sakson eyaletinde bulunan Uelzen kasabasında bir Latin okuluna gitmiştir. “Latin okulu” terimi orta okul ve liseler için kullanılan ortak bir terimdir. Daha sonra Almanya'da bulunan Helmstedt Üniversitesini tamamlamıştır. Ardından Hamburg'daki Johanneum Akademik Dil Okulu'na kaydolmuş ve son olarak Hollanda'nın Leiden kentinde bulunan Leiden Üniversitesi'nde tıp eğitimini tamamlamıştır (ss.64-74).

Eğitim aldığı dönemde Varenius, geleneksel akademik disiplinlerin yeni bir evreye girdiğini belirtmek gerekir. Ancak onun eğitim aldığı okullar geleneksel konumunu sürdürmekte olduğundan önce eskiyi öğrenerek başlamıştır. Sadece Varenius değil Galileo Galilei (1564-1642) gibi çağcıl bilim adamlarının aldığı kilise tarzı eğitimin sıkı bir şekilde yürütülüyor olması yeni bir dönemin eşiğinde olan Avrupalı düşünür ve bilim adamları için nasıl bir zihinsel arka plan sağlamıştır tahmin etmek oldukça güçtür. “Varenius, dünyanın artık metinlere, özellikle de İncil'e dayanılarak açıklanmadığı, matematiksel modellerin yanı sıra gözlem, deneyim ve deneyin giderek egemen olmaya başladığı bir dönemde büyümüştür” (Lehmann, 2007, s.59). Yenilikler, yeni düşünceler sarsıcı şekilde gündeme gelmiş eski ve yeni çatışması şiddetlenmiştir. Varenius bu ikilemde yeniyi seçenler arasında olmuştur.

2.4.3. Bernhard Varenius'un Eserleri

Varenius'un eserlerine geçmeden önce yayın hayatına ve yazma macerasına nasıl başladığını da bilmek anlam bütünlüğü için önemlidir. Varenius'un akıl hocası olan Gerhard Johannes Vossius burada önemli bir figürdür. Vossius, Varenius'u matematik alanına yönlendirmiştir. Varenius başlangıçta bunu istemese de ilerleyen süreçte bir matematikçi olarak iz bırakmaya karar vermiştir. Bu kararın üzerinden fazla zaman geçmeden, Blaise Pascal'ın 1640 yılında yayımladığı konikler hakkındaki makalesi başta Varenius olmak üzere herkes üzerinde büyük bir etki bırakmıştır. Varenius'un aslında yazarlığa başlaması ve yayıneviyle tanışması bu şekilde başlamıştır. Konikler üzerinde yaptığı çalışma fazla maliyetli olmasından ötürü hiç basılmamış ve günümüze de hiç ulaşmamıştır. Bunun üzerine tıp çalışmalarına geri dönen Varenius 22 Haziran 1649 yılında humma üzerine yazdığı yazısı *De Febri in Genere* başlığı altında Leiden Üniversitesi Matbaacıları Bonaventura ve Abraham Elzevier tarafından basılmıştır. Daha sonra, yayınevinin Dünya ülkelerini tanıttığı serisine yazar olma teklifi almıştır. Kendisinden Japonya üzerine yazması istenmiştir. Japonya hakkında yazdığı kitabı Amsterdamlı Lodewijk Elzevier ile iyi ilişkileri sonucunda aynı yıl yayınlanmıştır. Eser yayınlanır yayınlanmaz büyük ilgi görünce Varenius hiç ara vermeden coğrafya üzerine çalışmalarına devam etmiştir. Çok miktarda bilginin Avrupa çevresinde dolaşması bu bilgilerin sistematize edilmesi düşüncesini doğurmuştur. Böylelikle Louis Elzevier tarafından diğer eserleri ve *Geographia Generalis*'i basılmıştır (Schuchard, 2007, ss.93-94).

Kısa hayatının son iki yılında Bernhard Varenius, coğrafi açıdan büyük ilgi gören iki eser yayınlamıştır. Bunlardan ilki *Descriptio Regni Japoniae et Siam*'dir. Bu eser 1649 yılında Amsterdam'da ve 1673 yılında Cambridge'de basılmıştır. Aslında beş ayrı eserden oluşmaktadır: Japonya'nın bir tasviri, J. Schouten'in Siyam tasvirinin Latinceye çevirisi, 'dereligione in regnis Japoniae' adlı bir söylev, Leo Africanus'tan Afrika'da din üzerine bazı alıntılar ve kısa bir '*Dissertatio de Rebuspublicis in Genere*'. Bu çalışma sadece bunlardan ilki ile ilgilidir. 1650'de Amsterdam'da yayınlanan ikinci eser ise *Geographia Generalis*'tir" (Baker, 1955, ss. 51-60). Bernhard Varenius, 1649'

da yazdığı *Descriptio*'nun ithaf bölümünde, bu kitaptan sonra başka eserler daha yazacağından bahsetmiştir ancak ömrü buna fırsat vermemiştir.

Varenius genç yaşına rağmen oldukça üretken bir yazar olduğunu göstermiştir. Coğrafya ile ilgili olan başka konularda da yazılar kaleme almıştır. Warntz (1989)'da, İsveç kraliçesine ithaf ederek 1649 yılında kalem aldığı *Tractatus de Religione Japoniorum*, 1649'da Amsterdam'da yazmış olduğu *Tabule Historia Universalis*, 1642 yılında Hamburg'da hazırladığı akademik çalışma olan *De Definitione Motus Aristotelica*, tıp derecesi almak için hazırladığı tezi *Disputatio Medica Inauguralis* ve son olarak Leiden'de 1649 yılında *De Febri in Genere* ve *Meditationes de Naturalibus Observationibus in Variis Telluribus Partibus* adlı eserleri belirtmiştir.

2.5. KONUYLA İLGİLİ LİTERATÜR TARAMASI

Literatür taraması akademik araştırmalar için olmazsa olmaz bir şarttır. Akademik çalışmalarda; amaç, araştırma soruları, problem durumu, hipotezler, yöntem, bulgu ve sonuçlar literatür taraması sonucunda elde edilen bilgilerle desteklenerek sunulmaktadır. Akademik araştırmalar gereği gibi yapılmış literatür taraması ile bilimsel bir derinlik ve kimlik kazanmaktadır. Akademik araştırmaların insanlığa ve bilime katkısı da literatür taramasına verdiği önem nispetinde değişiklik göstermektedir. “Konu ile ilgili daha önce yapılan çalışmalar dikkate alınmadan yürütülen araştırmaların özgünlük, yeterlilik, hedef kitlenin ihtiyaçlarına cevap verme ve bilime katkı gibi konularda önemli eksiklikleri olmaktadır” (Yıldırım, 1999, s.73). Bu nedenle tez çalışmalarının literatür bölümleri son derece önemlidir. Çalışmanın ilk aşamasında yapılan literatür taramasının temel amacı, mevcut bilgi birikimini gözden geçirerek araştırmanın konusunu netleştirmek, literatürdeki boşlukları belirlemek ve bu boşlukları dolduracak yeni bir araştırmaya odaklanmaktır.

Türkiye’de coğrafya tarihi çalışmaları henüz yeni gelişmektedir. Bu konudaki çalışmalar iki elin parmaklarını geçmez. Bunlar, Mücahit Sekin tarafından 2022

yılında yazılan “Coğrafyanın tarihi gelişim süreci ve XIII. yüzyılda Anadolu'daki Müslüman coğrafyacılar”, Sefanur Yılmaz tarafından 2019 yılında yazılan “Bîrûnî'nin coğrafya alanındaki çalışmalarının incelenmesi”, Sevil Top Yılmaz tarafından 2016 yılında yazılan “Alman Coğrafyacı Carl Ritter’ in Coğrafya Bilimine Katkıları”, Suat Yazan tarafından 2017 yılında yazılan “Türk Coğrafyacılığının Disiplinler İlişkileri Üzerine Ampirik Bir Araştırma” ve Emel Akay Bozdoğan tarafından 2019 yılında yazılan “İdrîsî'nin “nüzhetu'l-müştak” fi ihtiraki'l-âfâk adlı eserinin batı literatürüne göre değerlendirilmesi” şeklindedir (YÖK Tez Bankası, 2023). Bu çalışmanın, daha önce araştırılmamış bir dönemi araştırarak az sayıdaki coğrafya tarihi araştırmalarına katkı sağlaması düşünülmektedir.

Çalışma esnasında coğrafya tarihi hakkında taranan literatür kaynakları arasında ilk olarak 1965 yılında Leo Bagrow tarafından yazılan “History of Cartography” adlı eser bulunmaktadır. Eser, haritacılığın tarihini ve gelişimini çağlar ve medeniyetler ile birlikte ele alarak coğrafya tarihine ve haritacılığa derinlemesine bir bakış açısı sunmaktadır.

Arild Hold-Jensen tarafından kaleme alınan ve 2019 yılında 2. baskısı yapılan “Coğrafya Tarihi, Felsefesi ve Temel Kavramları” kitap, coğrafyanın gelişim sürecini, felsefesini ve temel kavramlarını ele alarak coğrafya bilimine genel bir bakış açısı sunmuştur. Bir diğer eser ise Oğuz Şimşeg'in 2020 yılında yayınlanan “Coğrafya Ortaya Çıkışı ve Gelişim Evreleri” eseridir. Bu eser coğrafyanın tarihsel gelişimi ve evrimine odaklanarak coğrafya tarihi hakkında bilgi sunmaktadır. Nazmiye Özgüç ve Erol Tümertekin'in 2021 yılında 6. baskısı yayımlanan “Coğrafya Geçmiş Kavramlar-Coğrafyacılar” adlı eser, coğrafyanın tarih içerisinde nasıl şekillendiğini, hangi coğrafyacılar ve düşünürlerin önemli katkılarda bulunduğunu, coğrafya terminolojisinin nasıl evrildiği konularını ele almaktadır. Son olarak Ufuk Sözcü ve Abdullah Türker tarafından editörlüğü üstlenilen “Eğitim Perspektifinden Geçmişten Günümüze Coğrafyanın Serüveni” adlı eserde, coğrafyanın İlk Çağ'dan günümüze evrimi ve gelişim süreçleri anlatılmaktadır.

Desmaret (1803a), Varenius’a dair en eski çalışmalardan birini yapmıştır. Desmaret’in çalışmasında daha çok fiziki coğrafya konuları ele alınmış ve bu konuların coğrafya üzerindeki etkilerine dair bir analize yer verilmiştir. Örneğin; kıtalar, denizler, okyanuslar, vadiler ve atmosfer gibi konular öne plana çıkarılmıştır. Ayrıca çalışmada, Varenius’un ele aldığı ilginç konulara dayalı olarak sıralanan farklı önermeler tablosu da bulunmaktadır. Bu tablo, Varenius’tan bu yana aynı konularla ilgilenen ve çalışmalarını aynı temel ve tümevarımsal biçimde sürdürmenin önemli olduğunu düşünen herkese rehberlik edebilecek bir çalışmaya yer vermektedir.

Desmaret’in (1803b) ikincini cildinde yine Varenius’un fiziki coğrafya çalışmalarına atıfta bulunmuştur. Bir diğer çalışmada Brezet (1826), 1826 yılına ait olan bu gazetenin yeni bir deniz sondasının keşfedildiği iddiası üzerine yapılan bir oturum olduğu bunun akabinde Varenius’un kendi zamanında kullanılan bir sondaj mekanizmasından eserlerinde de bahsettiği ve bunun kullanımı üzerinedir.

J.N.L. Baker (1955) tarafından yazılan diğer eser de Bernhard Varenius’un eserleri ve hayatına ilişkin yazıların yapılan yanlış çevirilerden ötürü hatalı ve eksik olduğu doğru sonuçlara ulaşmak için eserlerin Latincelerine bakılması gerektiğinin önemi vurgulanmaktadır. Bununla birlikte Bernhard Varenius’tan alıntılar yapılarak Bernhard’ın ne amaçladığını da gözler önüne sermektedir. Ayrıca Descriptio eseri ile Generalis eserlerinin içeriği ve aralarındaki farklara da değinilmiştir. Eserde ‘Descriptio sadece geniş anlamda Geographia’nın şemasına uymakla kalmaz, aynı zamanda Varenius’un bir bütün olarak coğrafyaya yaklaşımına da ışık tutar’ açıklamaları bulunmaktadır. Son olarak bu eserde Varenius’un Descriptio eserinin ardından gelecek olan bütün eserlerine öncülük edeceği bizatihi Varenius’un kendi açıklamasında görmek mümkündür.

Baker, A. R. H (2003) 16.,17. ve 18. yüzyıllarda coğrafya alanındaki bilim ve teknolojinin birbiriyle bağlantılı bir şekilde gelişmesinin yanı sıra 1650 de yayınlanan Bernhard Varenius tarafından yazılan “Geographia Generalis”’in coğrafi bilginin iki (genel ve özel) bölüme ayrıldığını ileri sürmesi coğrafyadaki iki temel alanın ayrımının

belirlenmesine öncülük ettiğini belirtmiştir. Schuchard, M. (2007) Bernhard Varenius'un hayatı, aile geçmişi, öğrendiği diller, mensup olduğu din ve bu dine bağlılığı, yaptığı seyahatler, yazmış olduğu eserler ve bu eserlerinin oluşum aşamalarını konu almıştır.

Vitte, A. C. (2013) yazmış olduğu makalede Bernhard Varenius'un coğrafi çalışmalarının sadece coğrafya ile sınırlı kalmayıp dini ve reformları, coğrafyacıları ve hatta onların düşüncelerini bile değiştirip yön verdiğini anlatan konulara yer vermiştir. Prell, M. (2014) çalışmasında daha çok Varenius'un dini yaklaşımları ve bu yaklaşımların analizleri bulunmaktadır. Örneğin çalışmada Bernhard Varenius'un din üzerine hazırlamış olduğu kısa raporlar veya Varenius'un etnolojik yazıları ve bunların yakın ilişkisi görülebilir. Ayrıca 17. yüzyılda "profesyonelleşmemiş dini çalışmaların" yönlerinin yanı sıra 17. yüzyılın karşılaştırmalı din araştırmalarının öncüsünün özellikleri ve Bernhard Varenius'un periferik konumuna da değinilmiştir.

Keltie, J. (2018) Bernhard Varenius'un "Geographia Generalis"'in içeriği hakkında özet bilgi vermiştir. Örneğin Geographia Generalis'in genel ve özel olarak ikiye ayrıldığı ve bu ayrımın detayları sunulmuştur. Pek çok bilim insanı ve ülke tarafından kabul görüldüğü ayrıca baskılarının ve çevirilerinin yapıldığı anlatılmaktadır. Özgüç, N., ve Tümertekin, E. (2021) çalışmasının bir bölümünde Varenius'un çalışmaları ve coğrafyaya yaklaşımı üzerine odaklanarak, coğrafyanın genel ve özel alanlarına getirdiği sınıflandırma sistemini anlatmaktadır.

Osman bin Abdülmennan 2021'de araştırma için çok önemli bilgiler bulunmaktadır. Bu çalışma S. Kaya ve Ş. Boz Kaya tarafından hazırlanan 2021'de basılan metin çeviri ve incelemesidir. Bu tarihe kadar, birçok kaynakta Varenius'un Generalis kitabının Türkçe'ye tercümesinin Osman bin Abdülmennan tarafından 1751'de yapıldığı geçmektedir. Ancak 2021'de yayımlan bu metin incelemesinde esasen çevirisi yapılan eserin başka bir coğrafyacıya ait başka bir kitap olduğu belirtilmiştir (s. 21). Bu durumda modern coğrafyayı kuran Varenius ve eserleri ile ilgili Türkçe literatürde hemen hiç çalışma yapılmadığı görülmüştür.

Buraya kadar çalışmanın genel olarak kavramsal ve kuramsal temelleri oluşturulmuştur. Buradan hareketle Varenius hakkında bilgi bulunması umulan iki kitabın incelenmesi ve soruların cevaplanması aşamasına geçilecektir.

3. BÖLÜM

BULGULAR

Çalışmanın sonuçları elde edilen bilgi ve bulgulara göre belli başlıklar altında sunulmuştur

3.1. ONYEDİNCİ YÜZYIL ÖZELLİKLERİ

Coğrafya tarihinin önemli gelişmelerinin yaşandığı Yeni Çağ'da modern coğrafyanın da temelleri atılmıştır. Özellikle 17. Yüzyılda yaşanan birçok gelişme arasında bir kişi ve onun ürettiği iki eser modern coğrafyanın kurulması noktasında ön plana çıkmıştır. Bu çalışmada, Varenius'un modern coğrafyanın kurucusu olarak anılmasına yol açan eserleri üretme süreçleri ve neden coğrafyacı olarak anıldığı tarihi olaylar kullanılarak ve eser incelemesi yapılarak araştırılmıştır. Buna göre, öncelikle 17. yüzyılın ruhu o zamanda yaşayan pek çok kişiyi olduğu gibi Varenius'u da coğrafya ile buluşturmuştur.

17. yüzyıl Avrupası'nda Rönesans, Reform ve coğrafi keşiflerin etkisi gözlemlenmektedir. Rönesans, Orta Çağ düşüncesine karşı yeni bir yaklaşımı temsil etmektedir. Rönesans, Orta Çağ'ın kavramlarına ve yöntemlerine bir başkaldırı niteliği taşıırken bu dönemde yeniliklere karşı daha hoşgörülü bir tutum sergilenmiştir. Yeniliklerin insanların hayatına sıkça girmesi bireylerde bu değişimlere karşı olumlu bir yaklaşım geliştirmiştir. Ayrıca bilimsel gelişmeler toplumsal ilerlemenin temelini oluşturmuştur (Topdemir ve Unat, 2011, s.181). Bu dönemde matematik, astronomi, kimya, fizik, jeoloji, biyoloji ve tıp gibi alanlarda kayda değer ilerlemeler kaydedilmiş ve bu disiplinlerde çalışan önemli isimler de ortaya çıkmıştır. Dönemin canlanan ticari ilişkilerinin sonucunda çok sayıda ticari aritmetik kitabı yazılmıştır. Konikler üzerine yazdığı bir eserde koni kesitlerini daire izdüşümleri olarak inceleyen Gerard Desargues (1591-1661), modern sayılar teorisinin kurucusu olan Pierre de Fermat (1601-1665), cebiri analize doğru genişleten ilk matematikçi John Wallis (1616-1703), aritmetik

işlemlerin mekanik olarak yapan bir hesap makinesi icat eden Blaise Pascal (1623-1662) bunlar arasındadır (Tekeli vd., 2015, ss.233-236). Sadece matemetik değil doğa bilimlerinin diğer alanlarında da çok önemli gelişmeler ortaya çıkmıştır. Özellikle Nicolaus Copernicus'un (1473-1543) güneş merkezli sistem teorisi Tycho Brahe (1546-1601) gibi ardılları tarafından daha da geliştirilmiştir (Tekeli vd., 2015). Görüldüğü gibi yüzyıl tüm bilim alanlarında yeniliklerin yeni bakış açılarının yaşandığı bir zamandır. Kadim bir bilgi alanı olan coğrafyanın da bu değişimlerden etkilenmesi kaçınılmaz olmuştur.

Sadece bilgi anlamında değil teknik ve uygulamaları alanlarda da gelişmeler birbirini takip etmiştir. Galileo Galilei (1564-1642) bu çalışmalara gökyüzü gözlemi açısından katkılar yapmıştır (Tekeli vd., 2015, s.243). Tıp alanında, kalbin yapısını ve kapakçıklarını inceleyen William Harvey (1578-1657), bu yapıların kanın tek yönde akışını sağladığını ve dolayısıyla kanın vücutta dolaşması gerektiği sonucuna vararak kan dolaşımının olduğunu göstermiştir (Ronan, 1983, s.396). Haritacılıkta projeksiyon sistemlerinin gelişmesi bu yüzyıla denk gelmektedir. Buradan anlaşıldığı kadarıyla bu yüzyılın bilimsel gelişmeleri birçok farklı bilgi alanında sadece teorik değil uygulama ve teknik sahada da değişime neden olmuştur.

17. yüzyılda Avrupa'yı etkileyen bir diğer yenilik coğrafi keşiflerdir. Coğrafi keşifler, yeni kıtaların keşfedildiği, deniz aşırı imparatorlukların kurulduğu ve bu bölgelerin doğal zenginliklerinin Avrupa'nın gelişimine kaynak olarak aktarıldığı bir zaman dilimini kapsayan olaylar bütünüdür (Topdemir ve Unat, 2011, s.197). Dünya'nın keşfedilmemiş topraklarını ve bilinmezliklerini araştıran birçok kâşif, tarihin akışını değiştirmiştir. Önemli kâşifler olarak Bartholomeu Dias (1488), Kristof Kolomb (1492), Vasco da Gama (1498) ve Magellan (1519-1522) gibi isimlerin sayılabilir (Tekeli vd.,2015, s.208). Yeni Çağ'da meydana gelen ve sadece Avrupa ile sınırlı kalmayıp etkisini bütün Dünya'da gösteren coğrafi keşifler dönemin gelişmelerini şekillendiren en önemli faktörlerden biri olmuştur. On altıncı, on yedinci ve on sekizinci yüzyıllar boyunca haritacılık ve denizcilik, keşif ve imparatorluk kurma, teoloji, bilim ve teknoloji alanlarındaki gelişmelerle bağlantılı olarak coğrafi bilgide büyük bir genişleme yaşanmıştır.

Çalışmanın konusunu oluşturan Bernhard Varenius'un coğrafyacılığı meselesi de belirtilen olayların etkisi altında gelişmiştir. "Varenius'un yaşadığı Amsterdam'ın o dönem için bilgi birikimine açık olduğu ve bu sayede denizcilerden uzak diyarlar hakkında bilgi aldığı açıktır" (Özgüç ve Tümertekin, 2021, s.12). 1649 yılında yazılan *Descriptio*'da Japonya hakkındaki coğrafi bilgileri ustalıkla derlenmiştir. 1650 yılında yayınlanan *Geographia Generalis* adlı eserde ise keşiflerle artan coğrafi bilgilerin bilimsel kodlaması yapılmıştır (Baker, 2003, s.156).

3.2. VARENIUS'UN ESERLERİ VE COĞRAFYAYA BAKIŞI

Varenius'un neden coğrafyacı olduğuna dair elde edilen bulguların ilk kaynağı Varenius'un *Descriptio Regni Japoniae Et Siam* ve *Geographia Generalis* eserleridir. Varenius, bu eserlerin önsöz ve epistola (mektup) bölümlerinde neden yazdığını açıklamaktadır. Kendi kaleminden olan bu bölümler, araştırma sorularına yanıt bulabilme açısından önemli bir birinci elden kaynak niteliği taşımaktadır. O yüzden öncelikle Bernhard Varenius'un Latince olarak Amsterdam'da yazmış olduğu *Descriptio*'nun ve *Generalis*'in incelenmesine odaklanılmıştır. Bernhard Varenius'un eserlerinin günümüzde farklı dillere çevirileri bulunmaktadır, ancak Türkçe çevirisi halen yapılmamıştır. Söz konusu çeviriyi gerçekleştirirken, öncelikle orijinal kaynaklara Internet Archive sitesinden dijital olarak erişilmiştir daha sonra bu kaynaklar manüel olarak Word ortamına aktarılmıştır. Son olarak, Deepl Pro çeviri uygulaması kullanılarak eserleri Türkçeye çevrilmiştir (Ek I). Eserler elektronik ortamda elde edildiğinden fiziksel incelemeleri de buradan elde edilen veriler kullanılarak yapılmıştır. Buna göre kitapların kapak, cilt ve diğer unsurlarına dair fiziksel özellikleri kısaca şöyledir.

3.2.1. Descriptio'daki Coğrafya

Varenius ilk eseri olan Descriptio Regni Japonia Et Siam eserini 1649 yılında yazmıştır. Bu eser iki bölümden oluşmaktadır. Descriptio eserinin ilk fiziksel incelemesinde dış ön kapak ve dış arka kapağında herhangi bir yazının olmadığı görülmektedir (EK III).

Eser alttan, üstten ve sağ yandan incelendiği zaman yaldızlanmış kalın bir cilde sahip olduğunu görmek mümkündür. Eser sol yandan incelendiği zaman en üstte 224 sayısının ve bu sayının altında büyük harflerle yazılan *DESCRI JAPON ET SIAM* yazısının olduğu görülmektedir. Ayrıca, muhtemelen Koninklijke Bibliotheek kütüphanesinin kitap sıra harfi olan D harfi ve numarası 39 olan sayı da görülmektedir (EK III).

Kitabın içerisinde açılan ilk iki sayfada ebru süslemeler bulunmaktadır. Takip eden sayfa boştur. İlerleyen sayfada eserin dış sol yanında yer alan 224 sayısı, “D” harfi ve 39 sayısı bulunmaktadır. Sonrasında gelen sayfa yine boştur. Bir sonraki sayfa da kitabın ana kapağıdır. Resmin üst kısmında Japonya haritasını inceleyen üç figür ve notlar alan bir figür bulunmaktadır. Arka planda, çeşitli süslemeler ve detaylar yer almaktadır. Resmin alt kısmında ise Latince olarak “Descriptio Regni Japoniae Et Siam” yazısı ve bu eserin Bernhard Varenius tarafından derlenmiş, çeşitli yazarlardan toplanmış ve belirli bir sıraya göre düzenlenmiş olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, Bernhard Varenius’un tıp doktoru unvanı da metinde yer almaktadır. Son olarak, eserin Amsterdam’da Ludwig Elzevirius atölyesinde 1649 yılında basıldığı bilgisi yazılmıştır (Şekil 3.1).

Şekil 3.1: Descriptio'nun (1649) kapak resmi

Kaynak: Varenius (1649: s. yok)

Kitabın sonraki sayfasında Almanya’da bulunan Koninklijke Bibliotheek kütüphanesinin isminin yazılı olduğu bir mühür vardır. Daha sonra sayfa numarası 2 olarak belirlenen sayfada Hamburg Cumhuriyeti’nin mensuplarına övgü dolu sözlerle başlayıp çalışmanın takdir edilen yönüne değinilmiştir. Ardından gelen sayfalarda sırasıyla ithaf bölümü okuyucuya önsöz, devlet işleri üzerine kısa bir yazı, tanımlar, bölümlendirme, en iyi cumhuriyet formu, kraliyet gücünün dezavantajları, aristokrasinin sakıncaları, demokrasinin dezavantajları, kamu işlerinin sayısı hakkında, Cakarta Krallıkları, Asya krallıkları, Afrika Krallıkları ve Amerika krallıkları hakkında kısa bilgiler son olarak ise bu alıntıların yapıldığı yazarlar ve yazıların olduğu bölümler verilmiştir. Bir sonraki sayfa da Birinci Kitabın Bölüm Başlıkları adlı bir başlıkta kitabın içindekiler kısmı verilmiştir (EK III). Descriptio eserinin ikinci bölümünün ilk sayfasında bölümün içindekiler başlığı verilmiştir. Bir sonraki sayfada “Japonya Krallıklarının Dini Hakkında” başlığı altında bölümler açıklanmıştır. Kitabın ikinci kısmı olan bu bölümde Japonya’nın din ve din anlayışları üzerine olan yaklaşımları 11 maddede sıralanmıştır (EK I).

Kitabın ikinci sayfasından itibaren, Hamburg Cumhuriyeti'nin mensuplarına övgü dolu sözlerle başlayıp çalışmanın takdir edilen yönüne değinilmiştir. Metinde böyle bir kitabın yazılma gerekçesi olarak coğrafyanın toplumun şekillendirilmesi ve yönetilmesine katkı sağlayacağı belirtilmektedir. Devletlerin ve ülkelerin özelliklerinin bilinmesi Heredot'tan bu yana tüm coğrafya tarihi boyunca ülkeler coğrafyası konusu olarak coğrafyanın ana bölümlerinden biri olmuştur. İslam medeniyetinde de “Mesâlik ve Memâlik” tarzına dair kitapların erken dönemlerden itibaren fazlaca üretilmesi bu konunun her kültürde devam ettiğinin göstergesidir (Maqbul, 2024). Sunuş ifadelerinde böyle bir kitabın zevk almak ve dinlenmek için de kullanıldığı anlaşılmaktadır.

“Hamburg Cumhuriyeti'nin en muhteşem, soylu, ünlü ve sağduyulu beyleri, konsüller ve senatörlerine. Saygıdeğer ve saygıya layık destekçilerime, selam ve saygılarımı sunarım. Muhteşem, soylu ve çok bilgili erkekler.

Çeşitli krallıkların ve devletlerin tanımları, toplumun şekillendirilmesi ve yönetilmesinde büyük fayda sağlar. En saygın siyaset bilimciler, bu çalışmanın özellikle bu yönünü takdir etmektedir. Çünkü birçok kişi sadece zevk almak ve ruhunu dinlendirmek için bu çalışmaları okumalarına rağmen, dediğim gibi, özellikle bu yararlılık, bu çalışmanın incelenmesini önermektedir” (Descriptio, 1649, s.2)

Kitabın devam eden sayfasında sunuş kısmına devam edilmiş ve coğrafya ile ilgili dikkat çeken ifadeler yer almıştır. Örneğin metnin “bu politika dalı...” diye başlayan kısmında devlet yönetiminin coğrafya ile yakın ilişkisine vurgu yapılmıştır. Burada coğrafyanın adının geçirilmesi önemli görülmüştür. Coğrafyanın devletlerin birbirini tanımasındaki rolünün altı çizilmektedir. Aynı zamanda kitap içeriğinin coğrafyanın teknik kısımları kadar halkın yaşayışı gibi konuları da kapsadığı belirtilmiştir. Metinde matematikçiler olarak ifade edilenler, kartografik faaliyet yürüten konum ve yer belirleyen coğrafyanın teknik kısımlarını çalışanlardır. Bu teknik kısımların uzmanlar dışında kalan halk tarafından sıkıcı bulunabileceği, halkın adetleri ve devlet yapısı konularının ilgi çekici olduğu görüşleri de eklenmiştir.

“Terentius'un şu sözü gerçekten doğrudur: Başkalarını denemek tehlikeli olabilir, ancak kendi konusunda tedbirli olmak iyi bir şeydir. Bu politika dalı, coğrafya ve onunla olan alışkanlık ve aşinalık tarafından büyük ölçüde desteklenir. Çünkü ülkelerin topografyasını, durumunu ve bağlantılarını bilmeyenler, krallıkları uygun bir şekilde ve zarafetle tanımlayamazlar veya yapılan tanımlamaları anlayamazlar ve sadece

bölgelerin durumunu ortaya koyanlar, genellikle dinleyicilerini veya okuyucularını uyuşturur. Bu nedenle matematikçiler, coğrafyada bölgelerin durumunu ve sınırlarını açıklarken, genellikle halkın adetleri ve devletin yapısı hakkında birçok yorum eklerler (Descriptio, 1649, s.3).

Varenius bu ilk kitabını yazma gerekçesi olarak öncelikle matematikçi olduğunu ön plana çıkarıyor. Lehmann (2007), Varenius'un matematik eğitimi aldığı, dönemin ünlü matematikçisi Joachim Jungius (1578-1657) ile çalıştığının bilindiğini ifade etmektedir. Ayrıca eserinin yazım aşamasında eserin tamamlanması yani devam ettirilmesi konusunda teşvikler aldığını da belirtmektedir.

“Bazı bilgili kişiler, kendilerinin Belçika'dan derlediği bazı koleksiyonları bende gördükten ve Latince üzerine düşündüğümü anladıktan sonra bu projemi tamamlamam konusunda beni şiddetle teşvik ettiler” (Descriptio, 1649, s.5)

Bir diğer konu Japonya krallığının 17. yüzyıl Avrupa'sında tam olarak bilinmemesi konusudur. Tarihi kaynaklar 15. yüzyılda başlayan keşif ve sömürgecilik faaliyetleri ile iki yüzyıldır Avrupa'nın Dünya'ya dair bilgileri topladığı belirtilmişti. Keşfedilen sömürgeleştirilen her yer ile ilgili coğrafi bilgiler rapor edilmişken, Japonya limanlarına yaklaşmak bile fazla mümkün olmamıştır. Avrupa coğrafya literatüründe eksik olan bu konunun siyasi, ekonomik askeri başka nedenleri bulunmaktadır. Güney ve Doğu Asya'yı hedef alan sömürgeciler bu bölgelerle 1500'den itibaren yoğun bir ticarete başlamış olsalar da Japonlar, imtiyaz verdikleri Hollandalılar dışındaki yabancıları -kısa bir süre aksi olsa da- ülkeye almama kararı vermiştir. Varenius'un bu ülke ile ilgili bilgileri toplama kararını Amsterdam'da vermesinin bu konuyla da bağlantısı vardır.

“Ben de şimdiye kadar büyük bir kısmını matematiksel çalışmalara ayırmış olan biri olarak, bir ara Japonya'nın krallığıyla ilgiliyken, çeşitli yazarlardan onunla ilgili birçok not buldum. Bunları topladığımda, henüz hiç kimsenin bu krallığı tam olarak tanımlamadığını fark ettim. Bu nedenle bu malzemeleri düzenlemeye ve ayrı bölümlere ayırarak halka sunmaya başladım” (Descriptio, 1649, s.3).

Kitabın devam eden sayfalarında da ona himaye edenlere ithaf ifadeleri yer almaktadır. Buradan o dönemde bu şekilde çalışma yapanların himaye edildiği, tıpkı Osmanlı'da olduğu gibi eserlerin de bu kişi ya da kurumlara adandığı bilinmektedir (EK III, İthaf sayfası).

“Ve gerçekten, bu küçük çalışmayı adamanın nedeni, sadece sizin tüm öğrenimin himayecisi olduğunuzu öğrenmem değil, aynı zamanda Akademide ilk felsefenin, özellikle matematik ve fizik temellerini attığım yer olmanızdır. Bu nedenle, size olan minnettarlığımı bu küçük kitapla ifade etmeyi uygun buldum, ki bu benim yazılarımdan çıkan ilk eser olup, ardından birkaç tane daha gelecektir. Bu nedenle, EN ASİL ve MUHTEŞEM BEYEFENDİLER, çalışmalarımın ilk meyvesini sakın bir yüzle kabul edin ve bana liberal sanatların takipçilerine gösterdiğiniz aynı nezaketi bana da layık görmüş olun. Hoşça kalın. 1649 yılı temmuz ayının birinci gününde Amsterdam'da verilmiştir” (Descriptio, 1649, s.3).

Descriptio eserinin içerik analizinin devamında eserin içindekiler bölümü ile karşılaşılmıştır. Bu bölümün Türkçe çevirisi yapıldığı zaman başta Japonya'nın konumu olmak üzere toplamda 26 adet konunun başlıklandırıldığını görmek mümkündür. Devam eden sayfaların çevirilerinde Japonya hakkında detaylı bilgiler bulunmaktadır (EK I; Tablo 3.1).

Tablo 3.1: Descriptio birinci bölüm başlıkları

1. KİTAPIN BÖLÜM BAŞLIKLARI	ALT BAŞLIKLAR
	- a- <i>Japonya'nın Konumu</i> - b- <i>Japonya'nın Özellikleri</i> - c- <i>Japonya yerlilerinin kökeni</i> - d- <i>Lord Dairo isminde bir kral</i> - e- <i>Cubi adında bir yerin düşüşü</i> - f- <i>Liderlerin soyu</i> - g- <i>Yönetim biçimi</i> - h- <i>İmparatorun sarayı ve Iedo Kalesi</i> - i- <i>İmparatorun ihtişamı</i> - j- <i>İtibar dereceleri</i> - k- <i>Soyluların gelirleri</i> - l- <i>Evlilik ve kadın</i> - m- <i>Aldatma</i> - n- <i>Kadınların sadakati</i> - o- <i>Çocuk eğitimi ve miras</i> - p- <i>İmparatorun Chingon şehrindeki evliliği</i> - q- <i>İmparatorun eşleri ve doğan varisler</i> - r- <i>Hukuk sistemi ve ceza</i> - s- <i>Askeri konular</i> - t- <i>Erdem ve kusurlar</i> - u- <i>Doğru ve yanlışlar</i> - v- <i>Şehirler ve yapılar</i> - w- <i>Yemek-içmek</i> - x- <i>Giyim</i> - y- <i>Eğitim</i> - z- <i>Ticaret</i> - aa- <i>Para</i> - bb- <i>Cenaze</i>

Kaynak: Varenius (1649: s.yok)

Descriptio'nun ikinci bölümü Japonya'nın dinleri hakkındadır (Tablo 3.2). Varenius bu bölümü 11 başlık altında kaleme almıştır.

Tablo 3.2: Descriptio ikinci bölüm başlıkları

2.KİTAPIN BÖLÜM BAŞLIKLARI	ALT BAŞLIKLAR
	- a- 1-Japonların Dinleri Hakkında - b- 2.Aynı Kişilerin Rahipleri ve Profesörleri Hakkında - c- 3.Tapınakları Hakkında - d- 4.Bayram Günleri Hakkında - e- 5.Cizvitler Tarafından Tanıtılan Hristiyan Din Hakkında - f- 6. Yayılması ve Artışı Hakkında - g- 7.Cizvitlerin Kullandığı Yöntem Hakkında - h- 8.Japonların İtiraz Ettikleri veya Sorguladıkları Şeyler Hakkında - i- 9.Japonların Tutkusu ve Dindarlığı Hakkında - j- 10.Bu Kadar Mutlu Bir Yayılmanın Nedenleri Hakkında - k- 11.Hristiyan Dininin Acımasız Zulmü ve Yok Edilmesi Hakkında

Kaynak: Varenius (1649: 1)

Varenius, Descriptio eserini yazarken denizciler ve diğer pek çok kaynaktan faydalanmıştır. Eserinde bu kaynakların yazarları ve eserleri hakkında da bilgi vererek dönemin önemli kaynaklarını zikretmiştir. Bunlardan biri ilk elden Güney Asya ile ilgili bilgilerin derlendiği Giovanni Pietro Maffei'nin (1533-1603) eseridir. Eser, Portekiz fetihleri ve Hindistan'daki Cizvit istasyonları, Doğu Hint Adaları ve Arap Denizi çevresindeki bölgelerle ilgilidir. Kitap 16 bölüme ayrılmıştır. Cizvit mektuplarını kapsamlı bir şekilde kullanan yazar Avrupa'yı bu ilk elden kaynaklarla tanıştırmıştır (*Forum*, t.y.).

Varenius, Fransiscus Xaverius'un hayatı ve mektuplarından da yararlandığını yazmıştır (Descriptio, 1649, s.5). Fransiscus Xaverius (1506-1552) Asya'da Cizvit misyonerliğini başlatan kişidir (*Great History of the World*, t.y.). Ayrıca Xaverius'un hayatı ve mektuplarını düzenleyen Orazio Torsellino'nun kaynaklarından da yararlanmıştır. Orazio Torsellino (Horatius Tursellinus) tarihçi ve Cizvit papazıdır

(Library of Congress, t.y.). Tursellinus'un "De vita B. Francisci Xaverii libri sex" adlı kitabı (1621) Xaverius hakkında ayrıntılı bilgiler vermektedir. Bu iki Güney ve Doğu Asya ile ilgili zengin kaynak Descriptio'da kullanılmıştır. Varenius Xaverius'un mektubunun içeriğinden kısaca bahsederek güncel bilgiler aktarmıştır. Ayrıca Japonya hakkında daha önce kaleme alınan fakat yayımlanmayan ya da yayımlanan ama bir şekilde gizlenen ve kendisinin ulaşamadığı kaynaklardan bahsetmiştir.

"Xaverius, mektubunda sayfa 149'da, Paulo Japonensi tarafından, son derece dindar ve inançlı bir adam tarafından yapılan Japon krallığı ve halkının geleneklerinin açıklamasından bahseder. Ancak bunun yayınlandığını göremedim. Aynı Xaverius, sayfa 126'da, Roma Cemiyeti'ne bir Portekizli tüccar tarafından yazılmış toprakların ve halkın geleneklerinin ayrıntılı açıklamalarını gönderdiğini söyler. Ancak bunlar da yayınlanmadı; ancak bunların Roma'da hala saklandığını ve Jesuit kütüphanesinde gizlendiğini düşünüyorum. Japon dilinin grameri de Jesuitler tarafından yayınlandı, Clarißimo Viro Dominus Golio'dan krallığın durumu hakkında pek çok şey içerdiğini öğrendim: Ancak bunu görmek mümkün olmadı, gerçekten de bana gösterilen Portekizce ve Latin dillerine karşılık gelen Japonca bir sözlük vardı, ancak bu eserde herhangi bir tarih ya da yaşam tarzı hakkında bilgi yoktu" (Descriptio, 1649, s.5).

François Caron (1600-1673) Japonya'ya ilk ayak basan Fransız olarak bilinir. Bölgedeki Hollanda ve Fransız ticaret şirketlerinin yönetiminde bulunan bir tüccardır (Wikipedia, t.y.). Jan Huygen van Linschoten (1563-1611) Hollandalı bir casus, tüccar, gezgin ve yazardır. Bölge hakkında Hollanda'ya ilk ve ayrıntılı bilgiler getirmiştir (Wikipedia, t.y.).

"6. François Caron tarafından yazılan Japon Krallığı'nın Belçika açıklaması. Caron, henüz bir çocukken Japonya'ya getirildi, bir geminin (kocksjung) kalesinde görevliydi ve bazen suçsuz yere gemi kaptanı tarafından dövüldü. Sonra gemi hareket etmek üzereyken saklandı. Daha sonra Belçika prokurörlerinin yardımıyla orada okuma, yazma ve hesaplama öğrendi ve başarıyla Japonca öğrenip akıcı bir şekilde konuştu, bunu daha önce hiçbir Belçikalı başaramamıştı. Bu nedenle, zamanla ticaretin daha önemli görevlerine atanmış ve sonunda Japon ticaretinin Belçikalılar adına direktörü ve Hindistan'da Belçikalılar Federasyonu adına kurulan ve 'De Raet van Indien' olarak adlandırılan Senato üyesi olmuştur... 11. Linschoten'in seyahatnamesi" (Descriptio, 1649, s.5)

3.2.2. Generalis'teki Coğrafya

Varenius'un ikinci eseri olan Geographia Generalis eseri incelenmiştir. Geographia Generalis Varenius'un 1650 yılında yazmış olduğu ikinci kitabıdır. Kitabın ilk sayfasında konsüllere, çeşitli birimlerin yöneticilerine ve konsoloslara sırasıyla yer verilerek övgüler sıralanmıştır. Sonraki sayfa Epistola (mektup) başlığı altında ilk olarak Dünya ve Evren'in ayrı kabul edilmesi görüşünü eleştiriyor ve bu görüşün gerçeği yansıtmadığını savunmuştur.

“Birçok kişi, Dünya'nın göksel cisimlerden çok farklı bir doğası olduğu için Dünya'nın bu şekilde bölünmesi gerektiğini düşünür: Onlar, Dünya'nın çeşitli değişimlere ve bozulmalara maruz kaldığını, göksel cisimlerin ise herhangi bir kayıp olmadan bozulmaz olduğunu düşünürler. Sonra, Dünya'nın Evrene kıyasla o kadar küçük olduğunu söylerler ki, bir nokta veya merkez gibi görünür: merkezin ise kendisiyle çok farklı bir doğası vardır ve bu nedenle Dünya ve Evren, farklı ve zıt olarak karşılaştırılır. Ancak, bu argümanlar gerçeğe uygun değildir” (Generalis, 1650, s.3).

Devam eden sayfada Varenius, coğrafya ve kronoloji gibi disiplinlerin tarihe katkılarından, ticaret ve denizcilik alanlarında coğrafya bilgisinin hayati öneminden, matematiksel bilgilerin günlük hayatta yaygın kullanımının, zorluklarının ve katkılarından bahsettikten sonra coğrafyayı iki ana kategoriye ayırmıştır.

“Ancak coğrafyaya dönecek olursak, her ne kadar sadece gökyüzüyle karşılaştırıldığında bir nokta gibi olan yeryüzüyle ilgilense de yukarıda bahsedilen nedenlerden dolayı matematiğin astronomiden daha az özel bir bölümünü oluşturmaz. Bununla birlikte, iki tür coğrafya vardır: genel ve özel. İlki dünyayı ele alır, çeşitli kısımlarını ve genel özelliklerini açıklar; ikincisi, yani özel olanı, genel kuralları gözlemleyerek, her bölgenin özel konumunu, bölümlerini, sınırlarını ve bilinmeye değer diğer şeyleri listeler” (Generalis, 1650, s.5).

Coğrafya üzerine daha derinlemesine bir bakış sunan Varenius, coğrafyanın pratikteki önemine de dikkat çekerek coğrafyanın yalnızca bir bilgi disiplini olmadığını, aynı zamanda insan yaşamının birçok yönüyle entegre bir alan olduğunu vurgulamıştır.

“Ancak, bu argümanların durumu ne olursa olsun, tüm bilge kişiler tarafından kabul edilir ki, Dünya'nın bilgisi sadece insanlık için en değerli olanı değil, aynı zamanda hem edebi cumhuriyet için hem de yaşam kullanımı için çok gerekli olanıdır. Artık tarih çalışmasının faydasını,

lambalarının haklı olarak Kronoloji ve Coğrafya olduğunu söylemeyeceğim; Teoloji, Fizik, Politika ve diğer disiplinlerin faydasını söylemeyeceğim: sadece bu faydaları ve avantajları düşünürüz, ticaret ve denizcilik, bu iki Batı Cumhuriyeti hazine, yani işlerin sınırlarını oluşturan, Coğrafya tarafından yardımcı olur ve günlük deneyim bu şehirde öğretir ve tanıklık eder” (Generalis, 1650, s.3).

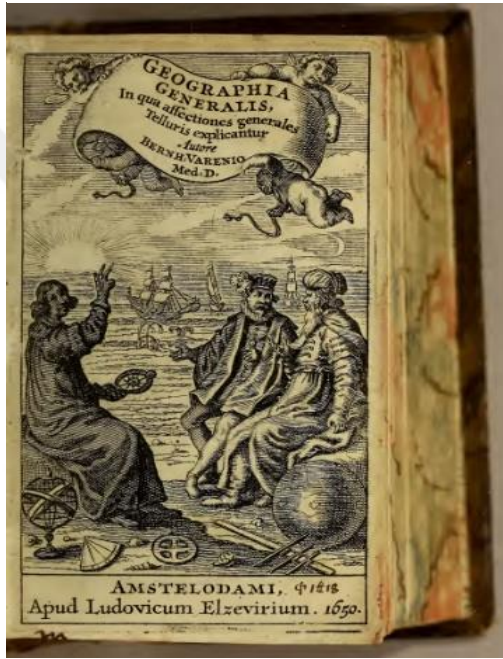
Varenius coğrafyayı genel ve özel olarak ikiye ayırdıktan sonra coğrafyanın genel kısmı hakkındaki açıklamaları neredeyse hiç olmadığını ve bu durumun ilerde gençler tarafından da dikkate alınmaması durumunda coğrafyanın bilimsel kimliğinin varlığının tehdit altında kaldığını belirtmiştir. Descriptio eserinde de olduğu gibi bu eserinde de matematikçi kimliğini devreye sokarak bu konuya açıklık getirmeye karar vermiştir.

“Dahası, şimdiye kadar coğrafya hakkında yazanlar sadece özel kısımla kapsamlı bir şekilde ilgilenmiş, genel kısım hakkında çok az açıklama yapmış, gerekli birçok şeyi ihmal etmiş ve atlamışlardır, böylece bu konuda uzmanlaşan gençler bu disiplinin temellerini büyük ölçüde göz ardı edecek ve coğrafyanın kendisi bilim unvanını zorlukla koruyacaktır. Bunu fark ettiğimde, bu sorunu gidermek için düşüncelerimi bu eksikliği tamamlamaya, yani genel coğrafya yazmaya odaklamaya başladım. Tanrı'nın, matematiksel disiplinleri uzun yıllar boyunca gayretli bir şekilde geliştirerek bana bahsettiği gücümün ölçüsüne göre, edebiyat cumhuriyetine ve gençlerin çalışmalarına hizmet edeceğim ya da en azından hizmet etme isteğimi kanıtlayacağım şekilde, çalışma tamamlanuncaya kadar üstlendiğim işten vazgeçmedim” (Generalis, 2007, s.5).

Varenius, Epistola bölümünün son kısmında eserini Amsterdam halkının saygın kişilerine ithaf etmesinin dört temel nedeni olduğunu belirtmiştir. Birincisi, Amsterdam'ın coğrafi keşifler ve denizcilik alanındaki seferleri ve bu seferleri esnasında kullanılan coğrafi bilginin diğer şehirlerde kullanılanlardan daha fazla olması. İkincisi, Coğrafya çalışmalarının Amsterdam'ın tarih sahnesinde belirgin bir biçimde kullanıldığı ve bundan yararlandığı. Üçüncüsü, Amsterdam'ın eğitime ve öğretime verdiği değerin coğrafya çalışmalarına da verileceğinden şüphesinin olmaması. Dördüncü ve Varenius için asıl neden ise çalışmanın Amsterdam'da tamamlanmış olmasıdır.

Kitabın kapak kısmında kıyıda oturmuş sohbet eden, ellerinde ölçüm aletleri, küreler ve usturlaplar bulunan kişiler, denizde gemiler ve güneş tasviri yer almaktadır. Bu yönüyle dönemin deniz ticareti ve coğrafya ilişkisi çarpıcı şekilde resmedilmiştir. Kıyıda bekleyen coğrafyacılar yeni dünyalar ile ilgili en yeni ve taze bilgileri gemici ve tüccarlardan almaktadır (Şekil 3.2).

Şekil 3.2: Generalis'in (1650) kapak resmi

Kaynak: Varenius (1650: s. yok)

Varenius Generalis kitabını, Epistola bölümünden sonra içindekiler sayfalarıyla devam ettirmiştir. Kitap 3 temel bölüme ayrılmıştır. Birinci bölüm “Coğrafya” adını taşıırken, bu bölümde 21 alt başlık bulunmaktadır ve her bir alt başlığın altında kendi alt başlıkları mevcuttur. İkinci bölüm ise “Dünyanın Göksel Olayları Üzerine” adını taşır. Bu bölümde 9 alt başlık bulunmaktadır ve her alt başlık kendi başlıklarına sahiptir. Üçüncü ve son bölüm ise “Karasallığın Karşılaştırmalı Bölümü” adını taşımaktadır. Bu bölümde de toplam 9 alt başlık bulunmakta olup, her bir alt başlık kendi başlıklarını içermektedir. Eser, geniş, kapsamlı ve detaylı bir yapıya sahiptir. Varenius, coğrafya, göksel olaylar ve karasallık konularını ayrı ayrı incelerken, her bir bölümde alt başlıklar ve detaylı açıklamalarla konuları ele almaktadır (Tablo 3.3).

Tablo 3.3: Generalis'in 3 temel bölümü ve alt başlıkları.

	KONU	ALT BAŞLIKLAR
1. BÖLÜM	COĞRAFYA	- a- Coğrafyanın ön bilgileri - b- Geometrinin ön bilgileri - c- Dünyanın şekli - d- Dünyanın ölçüm ve büyüklüğü - e- Dünyanın hareketi - f- Dünyanın konumu - g- Dünyanın maddesi ve yapısı - h- Dünyanın parçalanması (karalar) - i- Dağlar - j- Dağların farklılıkları - k- Maden, orman ve çöller - l- Okyanusun karalara bölünmesi - m- Okyanusun özellikleri - n- Okyanusun hareketi - o- Göller ve su birikintileri - p- Nehirler - q- Maden suları, kaplıcalar - r- Kuru toprak ve yeryüzü suyunun oluşumu - s- Atmosfer ve hava - t- Rüzgâr hareketleri - u- Rüzgâr türleri/ fırtınalar
2. BÖLÜM	DÜNYANIN GÖKSEL OLAYLARI ÜZERİNE	- a- Tanımlar - b- Yerlerin enlemi ve kutup yüksekliği - c- Bölgeler ve bölgelerin göksel görünümü - d- İklimlere bölünme - e- Işık, sıcak-soğuk, yıllık hava durumu - f- Gölge ve bundan kaynaklanan yerlerin isimlendirilmesi - g- Farklı yerlerdeki göksel etkiler - h- Farklı yerlerdeki zamanın karşılaştırılması - i- Güneş ve yıldızların farklı yerlerde doğuş ve batışları
3. BÖLÜM	KARASALLIĞIN KARŞILAŞTIRMAL I BÖLÜMÜ	- a- Yerlerin boyları - b- Yerküre ve haritaların birleşimi - c- Yerlerin uzaklığı - d- Ufuk çizgisi - e- Seyir sanatı ve gemiler - f- Gemi dümenleme - g- Yönlendirme sanatının ikinci kısmı - h- Gemi eğrisi - i- Geminin seyir planı ve haritalandırılması

Kaynak: Varenus (Generalis: 7-38)

Generalis'te bulunan açıklamalardan anlaşıldığı kadarıyla şimdiye kadar coğrafya hakkında yazılanların bu yeni dönemin ruhuna uydurulması gerektiğinin vurgulamasıdır. Antik Yunan'dan beri bilinen coğrafyanın artık kadim bilgilerinin sınıflandırılması gerekli görülmüştür. Bu sınıflandırma işleminin bilimin kimliğine

katkı sağlayacağı ifade edilmiştir. Bu sınıflandırma ile bir bilimi disipline etmenin bir nevi cumhuriyete destek niteliği taşıdığı da alıntıda mevcuttur.

“Dahası, şimdiye kadar coğrafya hakkında yazanlar sadece özel kısımla kapsamlı bir şekilde ilgilenmiş, genel kısım hakkında çok az açıklama yapmış, gerekli birçok şeyi ihmal etmiş ve atlamışlardır, böylece bu konuda uzmanlaşan gençler bu disiplinin temellerini büyük ölçüde göz ardı edecek ve coğrafyanın kendisi bilim unvanını zorlukla koruyacaktır. Bunu fark ettiğimde, bu sorunu gidermek için düşüncelerimi bu eksikliği tamamlamaya, yani genel coğrafya yazmaya odaklamaya başladım. Tanrı'nın, matematiksel disiplinleri uzun yıllar boyunca gayretli bir şekilde geliştirerek bana bahsettiği gücümün ölçüsüne göre, edebiyat cumhuriyetine ve gençlerin çalışmalarına hizmet edeceğim ya da en azından hizmet etme isteğimi kanıtlayacağım şekilde, çalışma tamamlanıncaya kadar üstlendiğim işten vazgeçmedim” (Generalis, 1650, s. 3)

Hollanda'nın sömürgecilik faaliyetlerinin zirve noktasını temsil eden 17. yüzyılda yeni keşfedilen yerlerin bilgisine Avrupa'nın diğer yerlerinden daha fazla ihtiyacı olduğunun belirtilmesi. Dünyayı bilmek ile ticaret arasındaki yakın ilişki en eski bilgilerden biridir.

“Bu çalışmamı birçok nedenden ötürü siz değerli insanlara ithaf ettim ve yazdım. Birincisi, dünyanın dört bir yanına yaptığı muhteşem seferler nedeniyle tüm dünyada coğrafyaya sizin şehrinizden daha fazla ihtiyaç duyan ve onu kullanan başka bir şehir olmadığı için. İkincisi, coğrafya çalışmaları Cumhuriyetinizin yolculuklarına büyük fayda sağlamış ve birçok şüphe ve belirsizlik ortadan kalkmıştır. Üçüncüsü, hepinizin her türlü öğrenimin destekçisi ve teşvikçisi olduğunuzu biliyorum, bu nedenle coğrafya çalışmalarına da büyük değer verdiğinizden hiç şüphem yok” (Generalis, 1650, s.5).

Daha sonra Varenus, anavatanı Almanya'nın savaşlardan aldığı ağır tahribat sonucu kendi şehri de dahil olmak üzere başka yerlerde gerçekleştiremeyeceği yazım fırsatını Hollanda'da bulduğunu açıklamaktadır. Ayrıca coğrafyanın önemli konuları ele alma ve bilgiyi paylaşma açısından kritik bir rol oynadığını vurgulamaktadır.

“Dördüncüsü ve asıl neden de bu çalışmamın sizin şehrinizde tamamlanmış ve yayınlanmış olmasıdır. Dolayısıyla bir başkasının himayesi altında değil, sizin himayeniz altında gün ışığına çıkmalıdır. Gerçekten de daha önce çeşitli savaş yaraları almış olan anavatanım sonunda iyi bir talihle ya da daha doğrusu Yüce Tanrı'nın takdiriyle küller ve kül haline getirildiğinde, başka bir yerde başaramayacağım şeyleri yazmak için uygun bir fırsat bulduğum şehrinize geldim, çünkü karaların

ve okyanus parçalarının durumu, rüzgârları ve gelenekleri hakkında birçok şeyin denizciler veya o bölgelerde yaşamış diğerleri tarafından araştırılması gerekiyordu” (Generalis, 1650, s.5).

Coğrafi konuların araştırılması gerektiğini ve bu araştırmaların önemini bir önceki eseri olan Descriptio ’da vurgulayan Varenius, bu bağlamda başlatmış olduğu fayda çalışmasının daha belirgin hale gelmesi için destek talep etmiştir.

“Bu kitabın birçok yeri buna tanıklık etmektedir; aynı şey geçen yıl Japonya krallığı ve dini ile çeşitli halkların dini hakkında yayınladığım yorumlardan da anlaşılmaktadır; Dünyanın çeşitli bölgelerindeki doğal gözlemler, farklı halkların yiyecek ve içecekleri, yiyecek ve içeceklerin özü ve malzemesi, farklı halkların çeşitli ilaçları ve ilaçların kolay hazırlanması ve diğer konulardaki diğer düşüncelerim arasında başladığım şeyi tamamlamama izin verebilmem için çalışmalarımı lütf ve cömertliğinizle destekler ve yardımcı olursanız daha da belirgin hale gelecektir” (Generalis, 1650, s.5).

Varenius, coğrafya araştırmalarının ve yürüttüğü fayda çalışmalarının önemini vurgulayarak, soylu kişilere bu tür çalışmaları desteklemelerini, teşvik etmelerini ve yayılmasına yardımcı olmalarını talep etmektedir. Varenius, bu desteğin sağlanması durumunda, kendi çalışmalarının da daha görünür hale geleceğini ve kamu yararına olacağını ifade etmektedir. Son olarak desteklenen bir kişi değil, kamu yararına hizmet eden biri olarak anlaşılabileceğini belirtmektedir.

“Ey Soylular, Cumhuriyete sanayi ve emekleriyle hizmet etmeye hevesli olanları ve bu çalışmaları sergileyenleri isteyerek desteklemeniz, beslemeniz ve teşvik etmeye çalışmanız sizin övgünüzdür; ayrıca kötü talih, Mars ve Vulcan tarafından engellenen benim de cömertliğinizle oynamama ve kamu yararı için yayınlamaya çalıştığım şeylerin tanıtımını size atfetmeme izin verin, böylece tüm Cumhuriyet sizin sağduyunuza ne kadar çok şey borçlu olduğunu anlayabilir. Bunu yaparsanız, cömertliğinizi ve lütfunuzu kötüye kullanan tembel bir kişiye değil, size bir fayda sağladığınızı anlamanız için çaba sarf edeceğim. Tanrı sizi ve Cumhuriyetinizi uzun süre korusun. Elveda. Müzemden, 1600 yılının ağustos ayının Kalends'inde” (Generalis, 1650, s.5)

Varenius, coğrafyanın ticaret üzerindeki etkisini irdeleyerek, coğrafi bilginin ekonomik faaliyetlerde nasıl bir rol oynadığına dair önemli bir perspektif sunmuştur. Coğrafya yalnızca fiziksel alanın haritasını çizmekle kalmaz, aynı zamanda bu alanlardaki sosyo-ekonomik etkileşimlerin de anlaşılmasına yardımcı olur. Dönemin ticaret dinamikleri, bilgiye dayalı kararlar almayı gerektiriyordu bu nedenle coğrafi bilgi tüccarların stratejik hamlelerini belirlemesinde kritik bir öneme sahipti.

“Ticaretin başarılı ve karlı, ayrıca keyifli bir şekilde yürütülmesi için, malların gönderileceği veya bu veya diğer yerlere taşınacağı bölgeleri, mesafeyi, araya giren denizleri, yolculuğu, düşman veya dost sakinlere sahip yakın yerleri ve diğerlerini bilmek çok önemli değil mi, bu da Coğrafya Haritalarından dürüst bir zevkle alınır?” (Generalis, 1650, s.3).

Varenius coğrafyanın denizciler için sağladığı yönlendirme ve keşif imkanlarını da vurgulamıştır. Denizcilerin, coğrafya haritaları ve kurallarından nasıl yararlandığını, bunun sonucunda coğrafyanın çok büyük ve ilahi kullanımının kabul edildiğini belirtmiştir.

“Denizciler, uzak denizleri ve öfkeli Okyanusu, Coğrafyanın onlara sunduğu yönlendirme gemisi için Coğrafya Haritaları ve diğer kuralların kesinliğiyle desteklemeye başladıklarında, Coğrafyanın çok büyük ve ilahi kullanımını kabul ederler. Bugün bu şehirde bu, matematikçilerden çok, kâr amaçlı zanaatkarlar ve denizcilerin eğitmenleri, hatta denizciler tarafından yapılır ve öğretilir, ancak kimse bu nedenle, bunların matematikçilerden değil, onlardan geldiğini düşünmemelidir” (Generalis, 1650, s.4)

Geographia Generalis erken zamanlarda Rusça'ya da çevrilmiştir (1718'de yayınlandı). Büyük Petro, bu çeviriye önem vermiş, geniş kitleler tarafından anlaşılmasını istediği için metnin açık ve sade bir Rusça ile yazılmasını talep etmiştir (Schuchard, 2007, s.6). Varenius, Descriptio ve Generalis eserlerinde coğrafyayı hem özel hem de genel alanlarda kapsamlı bir şekilde ele almıştır. Temelde her iki eserinde de fiziki ve beşerî coğrafyanın etkileşimini vurgulayarak coğrafyanın sistematik bir disiplin olduğunu savunmuştur. Eserler coğrafyanın tarihsel ve kültürel bağlamda nasıl bir rol oynadığını anlamak için önemli kaynaklardır.

3.3. VARENIUS'UN EĞİTİMİ VE İLGİ ALANLARI

Varenius'un hayat hikâyesinden öncelikle klasik din eğitimi aldığı öğrenilmiştir. Önce aileden alınan teoloji eğitimi ile sınırlı kalmayıp başta matematik bilimleri olmak üzere doğa bilimlerini gibi alanlara da yönelmiştir. 1640 yılında Hamburg Akademik Okulu'nda Joachim Jungius'un öğrencisi olan Varenius, Jungius'un rehberliğinde münazara becerilerini geliştirmiştir. Varenius 1642'de de Aristoteles'in motus tanımını çürüttüğü bir münazara yayınlamıştır. Varenius, Jungius'un en iyi öğrencilerinden biri olarak 1643'te okuldan ayrılmış ve yazmaya devam etmiştir (Schuchard, 2007, s.19).

Varenius'un eğitim hayatına önemli öğretmenler eşlik etmiştir. Bunlar, Uelzen'deki Latin okulundaki öğretmeni Magister Georg Krukius, daha sonra Helmstedt'teki Academia Juliae'den Profesörler Calixt, Conring, Schrader ve Hornejus ve son olarak Rektör Joachim Jungius ve her ikisi de Hamburg'daki Akademisches Gymnasium Johanneum'da ders veren öğretmen Johann Adolf Tassius'tir. Varenius'un Helmstedt Üniversitesinde gördüğü eğitimleri ve orada eğitimler verdiği "gelecek nesillerin Bacon, Descartes, Locke ve Leibniz'den daha az ciddiye aldığı" diyerek bahsettiği Ramus, Keckermann, Alstedt ve Kircher gibi hocalarının da etkisiyle kesinlikle bulunduğu ortamdan derinden etkilendiğini belirtmektedir (Lehmann, 2007, s.64).

Hollanda o dönemde denizciler aracılığıyla önemli deniz yolculuklarını gerçekleştiren tek Avrupa ülkesi olarak dikkat çekmektedir. Amsterdam ise bilgi merkezi konumundadır. Ayrıca Paris gibi bilimsel merkezlerde akademilerin ve gözlemevlerinin henüz bulunmamasının Amsterdam'ı bilgi akışının odak noktası haline getirmiştir (Özgüç ve Tümertekin'de, 2021, s.86). Amsterdam Varenius'un yaşadığı yer olarak onu coğrafya konusunda yazmasında etkili bir diğer unsur olmuştur.

Varenius'un coğrafya konusunda fark ettiği eksiklikler de etkenler arasındadır. Varenius'un Descriptio eserini neden yazdığını ve neyi amaçladığını eserinin önsözünde açıklayarak aslında birçok sorunun cevaplarına dair ipuçları sunmaktadır. Varenius yaşamış olduğu döneme her anlamda oldukça hâkimdir. Özellikle formel bilimler alanındaki çalışmasının basımının reddedilmesinin ardından ilgisini Japonya hakkında hiç Latince eser olmaması çekmiştir.

“Hemen hemen tüm dünya halklarının, yalnızca Japonya hariç, Latince olarak betimlendiğini fark ettim. Bu durum, sürekli ve uzun süreli matematiksel düşüncelerin yorgunluğunu yaşadığımda, zihnimin bir süreliğine daha hafif konulara yönelmesine karar verdim. Bu tür çalışmaların insanın zihnini ve düşüncelerini ne kadar çok sivil konulardan uzaklaştırdığını söylemek neredeyse imkansızdır. Gerçekten de matematiğin en zor kısmı olan Konikler üzerine yaptığım spekülasyonları matbaacılar basmayı reddettiler, çünkü bu çalışmaların çok az kişi tarafından yapıldığını, bu nedenle de çok az sayıda basıldığını ve uzun yıllar boyunca satılamayacağını, bu nedenle de bunlardan neredeyse hiç kâr elde edemeyeceklerini, hatta basım masraflarını bile karşılayamayacaklarını söylediler” (Descriptio, 1649, s.5).

Konikler üzerine yapmış olduğu çalışmanın başarısızlığından ötürü daha basit ve anlaşılır bir konu yazmaya karar vermiştir. Ardından diğer krallıkların aksine hakkında henüz Latince olarak bahsedilmeyen Japonya Krallığını yazarak kıymetli bir iş yapacağını düşünmüştür.

“Bu yüzden, herkesin anlayabileceği Latince'de yazılması gereken daha kolay konuları yazmaya karar verdim. Aklıma, tüm krallıklar arasında henüz Latince olarak açıklanmamış olan Japonya Krallığı geldi, hatta farklı Belçikalı ve Portekizli yazarlardan bazılarında onun hakkında okumuştum. Bu nedenle, onu derlemek, düzenlemek, karanlık noktalarını aydınlatmak ve sonunda herkese açık hale getirmek için değerli bir iş yapacağımı düşündüm” (Descriptio, 1649, s.5).

Varenius'un coğrafya hakkında eser yazmasının amacı var olan eksikliklerin ve yanlışların giderilmesinin, topluma ve bilime katkısının olacağı düşüncesidir. Bunun yanı sıra, doğaya ve dolayısıyla coğrafyaya olan derin ilgisi de onun bu konuda yazmaya itmiş olabilir.

“Ek olarak, doğal bilimlerin araştırılmasına ve doğanın gözlemlenmesine olan ilğim, kendimi tamamen adayabileceğim alan olarak belirlediğim tüm çabalarımın daha fazlaydı ve bu vesileyle bundan sonra bu disiplinlere

kendimi tamamen adayabileceğim için mutluydum” (Descriptio, 1649, s.6).

Genel olarak ele alındığında Descriptio Japonya hakkında Latince bir kaynak bulunmadığını ve bu çalışmasını halkın yararı gözetilerek, kaynakların toplanıp bir arada olması ve Japonya hakkında birtakım şeylerin açıklığa kavuşturulmasının faydasını söylemektedir. Ayrıca bu sebebin altında doğa bilimlerine ve doğanın gözlenmesine kısacası coğrafyaya ilgisi bulunmaktadır. Generalis’i yazmasının sebebi ise coğrafyanın, özel ve genel coğrafya olarak ikiye ayrılmasını gerektiği ve daha önceki kaynaklarda coğrafyanın sadece özel kısımlarının anlatıldığı genel coğrafyanın yeteri kadar işlenmediğidir. Aynı zamanda bu konunun ihmal edilip atlanıldığı ve bunun sonucunda ise gelecek nesiller tarafından da göz ardı edilmesi durumunda coğrafyanın bilim unvanını kaybedeceğidir. Böyle bir durumun gerçekleşmemesi adına bu konuya açıklık getirmek istemiştir. Bunların yanında yukarda kendisinin de belirttiği üzere bu eseri yazmasının dört sebebi bulunmaktadır. İlki kitabı yazmış olduğu Amsterdam’ın coğrafya bilgisine ihtiyacı olduğu ve aynı zamanda coğrafya ile çok fazla etkileşim içinde olduğu gerçeğidir. İkincisi ise coğrafyanın Amsterdam’ın tarihinde önemli bir yere sahip olduğu ve fayda sağladığıdır. Üçüncüsü kitabın atfedildiği dönemdeki kişilerin eğitime verdiği değer bazında bu çalışmayı da halkın yararı gözetilerek destekleyecekleridir. Son olarak da bu eserin Amsterdam’da yazıldığı ve basıldığı için oraya sunulmaktadır.

Özetle, Varenius’un eserlerinin birbirini tamamladığını ve Descriptio’nun coğrafi bir eser olduğunu belirtiyor. Varenius’un Generalis’te çizdiği coğrafya şeması ile Descriptio arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları inceliyor. Generalis’teki göksel ve insanı temsil eden konular ile Descriptio’nun ilgili bölümlerini karşılaştırıyor. Descriptio’nun, Varenius’un coğrafya yaklaşımını yansıttığını ve Geographia’nın şemasına genel olarak uyduğunu vurguluyor. Bernhard Varenius her iki eserinde de bu eserlerin neden yazıldığını açıkça dile getirmektedir. Ayrıca, Varenius’un her iki eserini de dikkate almak önemlidir, çünkü bir anlamda birbirlerini tamamlamaktadırlar (Baker, 1955, ss.51-60).

Bernhard Varenius *Descriptio* eseri coğrafya ve dünya için önemli bir kaynak olmuştur. Bu eser Japonya ve Siam Krallığı'nın coğrafi konumları, doğal özellikleri, kültürel yapıları ve toplumsal yaşamları hakkında detaylı bilgiler içererek Avrupalı coğrafyacılar ve bilim insanları için o dönemde Doğu Asya hakkında nadir ve değerli bir bilgi kaynağı olmuştur. O zamanki coğrafi keşiflerin ve kültürel etkileşimlerin anlaşılmasına katkı sağlamıştır. Bu da coğrafya için atılan adımlara büyük katkı sağlamaktaydı. *Generalis* eseri ise genel coğrafya prensiplerini ve yöntemlerini ele alarak coğrafyanın disiplinler arası bir bilim olmasına katkı sağlamıştır.

Varenius, coğrafyacı olmak gibi bir hedefi olmadığını belirtmiştir. Onun asıl ilgisi matematik ve doğa bilimleridir. Ancak, bu bilimlerin teorik düzeyde kalmasını sıkıcı bulan Varenius, coğrafyanın hem teknik hem de teorik yönlerinin bulunması ve gündelik hayata dokunabilmesi gibi özelliklerinin yanında fizik, doğa bilimleri, matematik ve felsefe becerilerini bir arada sergileme imkânı nedeniyle bu alanda rahat hissetmiştir. Coğrafya ile ilgili kitapların basım ve satış kolaylığı, bu bilgilerin ekonomik açıdan da cazip olmasını sağlamıştır. Zengin kesim tarafından da rağbet edilen bu bilgiler, her kesimde karşılık bulmaktadır.

4. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Üzerinde yaşanılan dünya ve bu dünyanın geçmişten günümüze getirdiği ve geleceğe götürmüş olacağı sadece maddeden ibaret değildir. Toplumların inanışları, gelenekleri, sahip oldukları değerler, tarihleri, düşünce yapıları ve birçok düşünsel birikimleri de taşınmaya, yeri geldiği zaman değişmeye tabiidir. Değişen ve dönüşen dünyanın getirdiklerinde birçok bilim dalı gibi coğrafya da günden güne payını almaktadır.

Coğrafyanın bugünkü konumu, bilgi birikimi ve alt dalları aslında insan ve doğa arasındaki ilişkinin ilk çağlardan itibaren gelişiminin sonucudur. Bu durum coğrafyacılar ve farklı alanlardaki bilim insanlarının katkılarıyla şekillenmiştir. Coğrafyanın tarihini inceleyerek, coğrafyaya yapılan katkıların neler olduğunu ve bu sürecin hangi etkenlerle ilerlediğini öğrenebiliriz. Coğrafyanın tarihinde kişi ve olay incelemeleri önemlidir. Çalışmanın konusu olan Bernhard Varenius ve eserleri, coğrafya tarihinde bir dönüm noktası oluşturmaları bakımından dikkate değer bir yere sahiptir. Türkçe coğrafya literatüründe eserlerin yayımlandığı 1650'den sonra Varenius ile ilgili hiç çalışma yapılmamış olması, modern coğrafya ve Türkçe literatürdeki coğrafyanın gelişimi bağlamında önemli görülmüştür.

Varenius, küçük yaşlardan itibaren aldığı teoloji eğitimlerinin yanı sıra matematik, tıp, astronomi ve coğrafya gibi alanlarda da çalışmalar yapmıştır. Çalışmalarında birçok alana ve konuya değinen Varenius, coğrafyayı bu alanlarla birlikte ele almıştır. Araştırmalarında, dini değerlere önem veren bir ailede büyümesine rağmen bilimle ilgilenmiş, tıp alanına yönelmiş ve daha önce hiç gitmediği Japonya hakkında derinlemesine çalışmalar yürütmüştür. Ayrıca coğrafyanın genel ve özel ayrımını yapmış ve bu konuda detaylı bir eser yazmıştır. Tüccarlar, denizciler ve okuduğu kitaplardan edindiği bilgiler sayesinde dönemine göre coğrafi bilgiler hakkında doğru bir sistematik yapmış ve sonuçlar çıkarmıştır.

Yeni Çağ'da etkili olan Rönesans, Reform ve coğrafi keşifler olayları sırasında Amsterdam'daki bilgi birikiminden faydalanmış ve dönemin denizcilerinden uzak diyarlar hakkında bilgi edinmiştir. Gelişen coğrafi bilgiyi eserlerinde önemli ölçüde kodlamış, coğrafya ve coğrafya tarihi alanlarında önemli adımlar atmıştır. Yaşadığı çağ ve o dönemde karşılaştığı önemli figürler, düşünce yapısının değişmesinde ve şekillenmesinde etkili olmuştur. Her iki eseri de öncelikle doğa bilimlerine olan ilgisinden, coğrafyadaki eksikliklerin giderilmesine duyduğu istekten ve topluma katkıda bulunma arzusundan kaynaklanmıştır.

Çalışma Varenius neden coğrafyacı oldu sorusu ile başlamıştır. Araştırmada dönem, yaşam hikayesi ve eser incelemeleri yapılarak soru cevaplanmaya çalışılmıştır. Varenius'un Descriptio adlı ilk eseri bütünüyle yapay zekâ kullanılarak Latince orijinalinden Türkçe'ye çevrilmiştir. İkinci eser Generalis'in sadece giriş kısmı ve bölüm başlıkları Türkçe'ye çevrilmiştir. Döneme ait ikinci el kaynaklar ve araştırmalar incelenmiştir. Sonuç olarak Varenius'un esas ilgisinin yani üzerinde çalışmak ve derinleşmek istediği alanların matematik, fizik ve doğa bilimleri olduğu anlaşılmıştır. Buna göre Varenius'un coğrafyacı olmak gibi bir istediği yoktur bu alanda derinleşmek ya da çalışmak yerine esas çalışmak istediği alanlarda yaşadığı sorunlar nedeniyle coğrafya ile ilgilendiğini itiraf etmiştir. Bu noktada onu coğrafya eseri yazmaya iten yaşadığı şehir olan Amsterdam'daki yoğun keşif ve sömürgecilik faaliyetleri olmuştur. Basılı eser olarak Dünya hakkındaki ansiklopedik bilgilerin çok talep gördüğü 17. yüzyıl, Varenius'un bu kararında etkili bir diğer durumdur. Zira koniklerle ilgili eserini bastıramamış, buna karşın Descriptio basılır basılmaz çok ilgi görmüştür. Varenius'un metin yazma, olay ve olguları yerli yerinde birleştirme ustalığı aldığı klasik kilise eğitiminden kaynaklanmıştır. Bu ustalığını ikinci eseri olan Generalis'te de sergileyerek, coğrafyanın iki bin yıllık dağınık bilgi ve kavramlarını sistematik bir şekilde bir araya getirip yapılandırmıştır. Bu çalışmayı devlet için görev bilmiş, tüccarlara ve Amsterdam yönetimine işe yarar bir şey bırakmak istemiştir.

Varenius, yaşadığı dönemdeki diğer polimatlar gibi birden çok alanda uzmanlaşmış olduğundan coğrafya gibi fen ile sosyal bilgileri bir arada bulunduran ve matematiksel modellemelere uygun bir alanda kendini göstermesi zor olmamıştır. Bilim tarihinde

polimatların coğrafyanın bu özelliği nedeniyle coğrafyaya ilgi duyduğu ve eser ürettiği birçok örnek vardır. Aristo ya da Biruni bu konuda ilk akla gelen iki polimattır. Varenius'ta esasen bunlar arasında sayılabilir.

Varenius'un çalışmaları aracılığıyla, coğrafya biliminin tarihsel gelişiminde çevresel olayların, gelişmelerin, kişilerin ve sosyal dinamiklerin etkisi bir kez daha gözlemlenmiştir. Coğrafyanın gelişimine etki eden keşifler ya da savaşlar gibi bilim dışı olayların analizlerinin bazı konuları açıklamada kullanılabileceği ortaya çıkmıştır. Coğrafya tarihine ait olay ve olguları incelerken dış etkenlerin dikkate alınması gereklidir. Benzer çalışmaların artması coğrafya tarihinin daha iyi anlaşılması bakımından önemli görülmüştür. Bu konuda Türkçe coğrafya literatüründeki çalışmaların yetersiz ve yanlışlığı dikkate alındığında bu çalışmanın ilk katkı sağlayanlar arasında olması umulmaktadır. Çalışma Descriptio merkezinde gelişmiş olsa da Generalis hakkında da bilgi içermektedir. Burada sunulan verilerden araştırmacıların dikkatini çekecek kadar soru işareti ortaya çıkmıştır.

Varenius'un coğrafya alanında yaptığı bu denli önemli katkıları Türkçe literatürüne doğru bir şekilde kazandırmak doğrultusunda Descriptio Regni Japonia Et Siam ve Geographia Generalis eserlerinin Türkçe'ye çevirileri yapılmıştır. Bu çeviriler taslak halinde olsa da fikir vericidir. Eserlerin çevirilerinin daha profesyonel şekilde yapılması ve içinde verilen bilgilerin coğrafya tarihi açısından daha derinlikli analiz edilmesi gereklidir. Çalışmanın bu konuda başka araştırmalara kapı aralaması umulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Afyoncu, E. (2018). Güneş kral çağı (1648-1697). L. Kayapınar ve E. Afyoncu (Ed.), *Orta Çağ-Yeni Çağ Avrupa tarihi* içinde (ss. 146-147). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Alan, Y. (2021). Bilgilendirici metin türleri. Ş. Demirel ve S. Seven (Ed.), *Çağdaş çocuk edebiyatı* içinde (ss. 192-217). Ankara: Pegem Akademi.
- Bagrow, L. (1965). *History of cartography*. Londra: C.A.Watts & Co. Ltd.
- Baker, J.N.L. (1955). *The geography of Bernhard Varenius* (ss. 51-60). Transactions and Papers (Institute of British Geographers).
- Baker, A.R.H. (2003). *Geography and history: bridging the divide*. Cambridge. Cambridge University. Press.<https://www.cambridge.org/core/books/geography-and-history/0C6F2F1D8E0A9F7E4B8A7C9A2F5B9D9C> (Erişim Tarihi: 27.06.2023).
- Baloğlu, B. (2006). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. İstanbul: Der Yayınları.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://www.researchgate.net/publication/240807798> adresinden erişildi.
- Brezet, A. (Dü.). (1826, 23 Temmuz). Bilimler akademisi. *Le Figaro*.2-4.
- Britannica. (2024). *Bernhardus-Varenius*. Erişim tarihi: 12 Nisan 2024, <https://www.britannica.com/biography/Bernhardus-Varenius>.
- Çağlar, A. & Erhan, K. (2023). Coğrafyanın İlk Çağ serüveni. U. Sözcü ve A. Türker, (Ed.), *Eğitim perspektifinden geçmişten günümüze coğrafyanın serüveni* içinde (s.69). Ankara: Pegem Akademi.
- Çüçen, A.K. (2013). *Bilim felsefesine giriş*. Ankara: Sentez Yayıncılık.
- Deepl Pro Çeviri (<https://www.deepl.com/tr/translator/>).
- Demir, R. (2017). *Bilim ve tarih*. İstanbul: Lotus Yayınevi.

- Desmarest, N. (1803a). *Encyclopedie methodiue geographie-physiue* (Cilt 1). Paris: Chez H.Agasse. https://archive.org/details/bub_gb_fr9RoYeaUtUC (Erişim Tarihi: 01.07.2023).
- Desmarest, N. (1803b). *Encyclopedie methodiue geographie-physiue* (Cilt 2). Paris: Chez H.Agasse. https://archive.org/details/bub_gb_fr9RoYeaUtUC (Erişim Tarihi: 01.07.2023).
- Doğanay, H. & Doğanay, S. (2022). *Coğrafya'ya giriş*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Elam, N. (2013). Orta Çağ Avrupa tarihi ve uygarlığı (5-15. yüzyıl). T. Sivas (Ed.), *Uygarlık tarihi* içinde (ss. 200-226). Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Fidan, Ö. (2021), Kùltùrlerarası iletişimin bir òrneđi olarak islam medeniyetinden yapılan çevirilerin Avrupa Rònesans'ına etkisi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(51), 547-588.
- Forum. (t.y.). *Maffei's account of the East and West Indies*. Erişim: 21 Temmuz 2024, https://www.forumrarebooks.com/item/maffei_joan_petro_historiarum_in_dicarum_libri_xvi_selectarum_item_ex_india_epistolarum.html
- Gribbin, J. (2014). *Bilim tarihi*. (B. Gönùlřen, Çev.). İstanbul: Alfa Bilim.
- Gümüşçü, O. (2015). *Coğrafyaya davet*. İstanbul: Yeditepe Yayınları.
- Himmetoğlu, İ. (2023). Coğrafyanın Yeni Çağ serüveni. U. Sözcü ve A. Türker, (Ed.), *Eğitim perspektifinden geçmişten günümüze coğrafyanın serüveni* içinde (s.71-102). Ankara: Pegem Akademi.
- Hungarian Electronic Library. (t.y.). Xavéri Szent Ferencz. Erişim: 21 Temmuz 2024, <https://mek.oszk.hu/01200/01267/html/07kotet/07r02f13.htm>
- Jensen, A. H. (2019). *Coğrafya tarihi felsefesi ve temel kavramları* (2.b.). (E. Bekaroğlu, Ö. Anlı, H. Türüt ve S. Tüysüz, Çev.). İstanbul: İdil Yayıncılık.
- Kayapınar, L. (2018). Geç dönem Orta Çağ Avrupa tarihi (1300-1543). L. Kayapınar ve E. Afyoncu (Ed.), *Orta Çağ-Yeni Çağ Avrupa tarihi* içinde (ss. 52-53).
- Keltie, J. (2018). *History of geography*. Londra: Fb&c Limited.

- Lehmann, K. (2007). Der bildungsweg des jungen Bernhard Varenius. M. Schuchard (Ed.). *Bernhard Varenius (1622-1650)* içinde (ss.59-90). Leiden: Brill.
- Library of Congress. (t.y.). Horatii Tursellini, Romani, Historiarum ab origine mundi, usque ad annum à Christo nato MDXCVIII epitomae libri decem. Erişim: 21 Temmuz 2024, <https://www.loc.gov/item/03010880/>
- Maqbul Ahmed, S. İbn Hudazbih. *TDV İslam Ansiklopedisi*. <https://islamansiklopedisi.org.tr/ibn-hurdazbih> (Erişim Tarihi: 22.06.2024).
- Mcneill, H.W. (2002). *Dünya tarihi*. (A. Şenel, Çev.). Ankara: İmge Kitabevi.
- Merriman, J. (2018). *Rönesans'tan bugüne modern Avrupa tarihi*. (Ş. Alpagut, Çev.). İstanbul: Say Yayınları.
- Meydan, A. (2018). Coğrafya nedir?. H. Yazıcı ve N. Koca (Ed.), *Genel coğrafya* içinde (ss.1-20). Ankara: Pegem Akademi.
- Mütercimler, E. (2022). *Coğrafi keşifler*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Osman bin Abdülmennan. (2021/1751). *Tercüme-i kitab-ı coğrafya*. (S. Kaya ve Ş. Boz Kaya, Hazırlayan). İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu.
- Özçağlar, A. (2011). *Coğrafyaya giriş*. Ankara: Hilmi Usta Matbaacılık.
- Özgen, N. (2010). Bilim olarak coğrafya ve evrensel paradigmaları. *Ege Coğrafya Dergisi*, 19 (2), 1-25.
- Özgüç, N. & Tümertekin, E. (2017). *Beşerî coğrafya insan-kültür-mekân*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Özgüç, N. & Tümertekin, E. (2021). *Coğrafya-geçmiş-kavramlar-coğrafyacılar* (6. b.). İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Özür, N. (2016). *Keşifler ve coğrafya*. İstanbul: Yeditepe Yayınevi.
- Özür, N. (2020). *Coğrafyada araştırma yöntemlerine giriş*. Ankara: Çizgi Kitabevi
- Özür, N. (2024). *Coğrafya tarihi ders notları*. Yayımlanmamış.
- Prell, M. (2014). *Bernhard Varenius (1622-1650) pionier einer vergleichenden religionswissenschaft?* (Yayımlanmamış doktora tezi). Leipzig Üniversitesi, Din Bilimleri Enstitüsü. Leipzig.

- Roberts, J.M. (2010). *Avrupa tarihi*. (F. Aytuna, Çev.). İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Roberts, J.M. (2017). *Kısa dünya tarihi*. (M. T. Akad, Çev.). İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Ronan, C.A. (1983). *Science its history and development among the world's cultures*. New York: Facts On File Publications.
- Sarton, G. (1916). The history of science. *The Monist*, 26(3), 321–365. <http://www.jstor.org/stable/27900596>
- Schuchard, M. (2007). *Bernhard Varenius (1622-1650)*. Leiden: Brill.
- Şahin, M. (2002). *Uygarlık tarihi*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Şulul, K. (2002). Ana hatlarıyla batı tarih felsefesinin ortaya çıkışı ve gelişimi. *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (4), 107-144.
- Tarnas, R., (2011). *Batı düşüncesi tarihi*. (Y. Kaplan, Çev.). İstanbul: Külliyyat Yayınları.
- Tekeli, S., Kayha, E., Gökdoğan, M., Demir, R., Topdemir, H., Unat, Y., Aydın, A. & Kalaycıoğulları, İ. (2015). *Bilim tarihine giriş*. Ankara: Nobel Yayınları
- Topdemir, H. G. & Unat, Y. (2011). *Bilim tarihi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Unat, Y. (2019). Bilim tarihi ve Türkiye’de astronomi tarihi çalışmaları, *Kebikeç Dergisi*, 47, 201-222.
- Ural, Ş. (1994). *Bilim tarihi I*. İstanbul: Ağaç Yayınları.
- Varenius, B. (1649). *Descriptio regni japonia et siam*. Amsterdam: Apud Ludovicum Elzevirium.
- Varenius, B. (1650). *Geographia generalis*. Amsterdam: Apud Ludovicum Elzevirium.
- Vitte, A. C. (2013). A reform teologica, bernhardt Varenius e a constituicao da ciencia geografica. *Revista Geografica*, (14), 84-106
- Volkman, E. (1974). *Beschreibung des japanischen reiches*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft.

- Warntz, W. (1989). Newton, the newtonians, and the geographia generalis varenii. *Annals of the Association Of American Geographers*, 79(2), 165-191.
- Wikipedia. (t.y.). François Caron. Erişim: 21 Temmuz 2024, https://en.wikipedia.org/wiki/Fran%C3%A7ois_Caron
- Wikipedia. (t.y.). Jan Huyghen van Linschoten. Erişim: 21 Temmuz 2024, https://en.wikipedia.org/wiki/Jan_Huyghen_van_Linschoten
- Williams, G. (2008). The death of captian cook a hero made and unmade. London: Profile Books.
- Wright, J. K. (1925). *The geographical lore at the time of crusades*. New York: American Geographical Society.
- Wright, J. K. (1926). A plea for the history of geography. *Isis*, 8(3), 477–491. <http://www.jstor.org/stable/223915> (Erişim Tarihi: 10.02.2024)
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 12(112): 9-10. <https://eb.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5326> (Erişim Tarihi: 10.02.2024).
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8 b.). Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, C. (2012). *Bilim tarihi*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Yıldırım, M. (2020). Rönesans ve reformasyon. *ÇAKÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (8)1, 184-210.

EKLER

EK. I. DESCRIPTIO REGNI JAPONIA ET SIAM (TASLAK ÇEVİRİDİR)

‘Hamburg Cumhuriyeti’nin en muhteşem, soylu, ünlü ve sağduyulu beyleri, konsüller ve senatörlerine.’

Saygıdeğer ve saygıya layık destekçilerime, selam ve saygılarımı sunarım

Muhteşem, soylu ve çok bilgili erkekler.

Çeşitli krallıkların ve devletlerin tanımları, toplumun şekillendirilmesi ve yönetilmesinde büyük fayda sağlar. En saygın siyaset bilimciler, bu çalışmanın özellikle bu yönünü takdir etmektedir. Çünkü birçok kişi sadece zevk almak ve ruhunu dinlendirmek için bu çalışmaları okumalarına rağmen, dediğim gibi, özellikle bu yararlılık, bu çalışmanın incelenmesini önermektedir.

*2

Terentius'un şu sözü gerçekten doğrudur: Başkalarını denemek tehlikeli olabilir, ancak kendi konusunda tedbirli olmak iyi bir şeydir. Bu politika dalı, coğrafya ve onunla olan alışkanlık ve aşinalık tarafından büyük ölçüde desteklenir. Çünkü ülkelerin topografyasını, durumunu ve bağlantılarını bilmeyenler, krallıkları uygun bir şekilde ve zarafetle tanımlayamazlar veya yapılan tanımlamaları anlayamazlar ve sadece bölgelerin durumunu ortaya koyanlar, genellikle dinleyicilerini veya okuyucularını uyuşturur. Bu nedenle matematikçiler, coğrafyada bölgelerin durumunu ve sınırlarını açıklarken, genellikle halkın adetleri ve devletin yapısı hakkında birçok yorum eklerler. Ben de şimdiye kadar büyük bir kısmını matematiksel çalışmalara ayırmış olan biri olarak, bir ara Japonya'nın krallığıyla ilgiliyken, çeşitli yazarlardan onunla ilgili birçok not buldum. Bunları topladığımda, henüz hiç kimsenin bu krallığı tam olarak tanımlamadığını fark ettim. Bu nedenle bu malzemeleri düzenlemeye ve ayrı bölümlere ayırarak halka sunmaya başladım.

İTHAF

Ve gerçekten, bu küçük çalışmayı adamanın nedeni, sadece sizin tüm öğrenimin himayecisi olduğunuzu öğrenmem değil, aynı zamanda Akademide ilk felsefenin, özellikle matematik ve fizik temellerini attığım yer olmanızdır. Bu nedenle, size olan minnettarlığımı bu küçük kitapla ifade etmeyi uygun buldum, ki bu benim yazılarımdan çıkan ilk eser olup, ardından birkaç tane daha gelecektir. Bu nedenle, EN ASİL ve MUHTEŞEM BEYEFENDİLER, çalışmalarımın ilk meyvesini sakın bir yüzle kabul edin ve bana liberal sanatların takipçilerine gösterdiğiniz aynı nezaketi bana da layık görmüş olun. Hoşça kalın. 1649 yılı temmuz ayının birinci gününde Amsterdam'da verilmiştir.

Saygıdeğer Beyefendiler.

En Bağlı

BERNHARDVS VARENIVS

Tıp Doktoru

*4

ÖNSÖZ

Okuyucuya

Sevgili Okuyucu,

Hemen hemen tüm dünya halklarının, yalnızca Japonya hariç, Latince olarak betimlendiğini fark ettim. Bu durum, sürekli ve uzun süreli matematiksel düşüncelerin yorgunluğunu yaşadığımda, zihnimin bir süreliğine daha hafif konulara yönelmesine karar verdim. Bu tür çalışmaların insanın zihnini ve düşüncelerini ne kadar çok sivil konulardan uzaklaştırdığını söylemek neredeyse imkansızdır. Gerçekten de matematiğin en zor kısmı olan Konikler üzerine yaptığım spekülasyonları matbaacılar basmayı reddettiler, çünkü bu çalışmaların çok az kişi tarafından yapıldığını, bu nedenle de çok az sayıda basıldığını ve uzun yıllar boyunca satılamayacağını, bu nedenle de bunlardan neredeyse hiç kâr elde edemeyeceklerini, hatta basım masraflarını bile karşılayamayacaklarını söylediler. Bu yüzden, herkesin anlayabileceği Latince 'de yazılması gereken daha kolay konuları yazmaya karar verdim. Aklıma, tüm krallıklar arasında henüz Latince olarak açıklanmamış olan Japonya Krallığı geldi, hatta farklı Belçikalı ve Portekizli yazarlardan bazılarında onun hakkında okumuştum. Bu nedenle, onu derlemek, düzenlemek, karanlık noktalarını aydınlatmak ve sonunda herkese açık hale getirmek için değerli bir iş yapacağımı düşündüm.

*5

Bazı bilgili kişiler, kendilerinin Belçika'dan derlediği bazı koleksiyonları bende gördükten ve Latincesi üzerine düşündüğümü anladıktan sonra, bu projemi tamamlamam konusunda beni şiddetle teşvik ettiler. Ancak, bu çalışmayı henüz ham bir şekilde hazırlamış ve düzenlemeye başlamışken, daha önce aşına olduğum Asklepios devreye girdi ve beni diğer edebi çalışmalardan geri çekilip tıp pratiğine adanmış ve tıbbi daha ciddi bir şekilde geliştirmeye adamam konusunda yönlendirdi. Gerçekten, akademilerdeyken neredeyse tamamen bu sanata kendimi vermiştim ve tıp öğrenimi müfredatını tamamlıyordum. Ancak, eğer bir fırsat olmadan pratiğe başlamak büyük maliyetler gerektirecekse ve neredeyse tüm yerler zaten doktorlarla doluysa, önce felsefede ve özellikle Matematikte şansımı denemem daha doğru olur düşündüm. Bunun nedeni, bu alana o kadar çok zaman ve emek harcamış olmam ve bundan mutlaka bir tür fayda beklemem gerektiği idi. Ancak tam olarak buna yoğunlaşmışken, beklenmedik bir şekilde ve asla düşünmediğim bir tıp uygulama fırsatı ortaya çıktı. Bu, yıllık olarak çok az bir gelir verse de tıbbi uygulama için bol bir alan sunuyor ve yeteneğimi ve

sanatımı başkalarına ispatlamam için iyi bir fırsat oluşturuyor ve bu yolla kendimi daha iyi bir duruma getirebilecekmişim gibi görünüyor. Bu nedenle, durumu her iki yönden dikkatlice değerlendirdikten sonra, bu fırsatı asla göz ardı etmemem gerektiğine karar verdim, arkadaşlarım da aynı şeyi tavsiye ettiler. Ek olarak, doğal bilimlerin araştırılmasına ve doğanın gözlemlenmesine olan ilgim, kendimi tamamen adayabileceğim alan olarak belirlediğim tüm çabalarımın daha fazlaydı ve bu vesileyle bundan sonra bu disiplinlere kendimi tamamen adayabileceğim için mutluydum. Tıp bilimi fizik bilimlerle o kadar sıkı bir şekilde bağlantılıdır ki, ikisi birbirlerinin yardımı olmadan eksik kalır. Bu nedenle, Matematik, Fizik ve Tıp tarafından sunulan o kadar çok ve o kadar büyük zorluklar var ki, her biri tek başına bir insanı tamamen meşgul edebilir. Bunu düşündükten sonra, diğer çalışmalara veda etmeye ve bundan sonra sadece bu üç bilim dalında saygı duyulacak bir şöhret ve onur aramaya karar verdim. Cesaretimi toplayarak, hemen hemen tamamladığım çalışmaları bitirmeye ve onları kamuya sunmaya karar verdim. Bu nedenle, sevgili Okuyucu, Japonya Krallığı'nın bu tanımını kabul edin ve diğer iki kitabı da ele geçirdiğinizde, Matematik, Fizik ve Tıp konularında benden başka hiçbir konuda bir şey beklemeyin. Sağ olun.

Genel Olarak Devlet İşleri Üzerine Tez

Bu tanımım Japonya'nın devletlerin sayısını kapsaması nedeniyle, gençler için devlet işleri hakkında bazı gerekli bilgilerin ve onların sıralamasının hoş olacağını düşündüm.

TANIM

Res publica, genellikle Demokrasi ve Aristokrasi için ve sıklıkla daha dar bir anlamda yalnızca Demokrasi için kullanılır, böylece Monarşi veya Krallık bu anlam dışında bırakılır. Çoğu zaman, yalnızca iyi Yönetim biçimlerini, kötü olanları dışlayarak kapsayacak şekilde de ele alınır. Ancak siyasetçiler tarafından genellikle çok geniş bir anlamda kullanılır, yani yalnızca Krallığı değil, aynı zamanda hem iyi hem de kötü tüm yönetim biçimlerini içerir. Genel olarak Aristo, onun 3. kitabın Politika adlı eserinin 4. bölümünde Cumhuriyeti şöyle tanımlar: 'Cumhuriyet, devletin düzenlemesidir (burada devlet geniş bir anlamda alınmıştır) tüm yetkilileri kapsar, fakat özellikle devletin en üst otoritesine sahip olanı, ya da en önde geleni ile ilgili olanı kapsar.' En önemli olan, devleti yöneten ve düzenleyen şeydir. İşte Aristo'nun Tanımı, eğer daha basit ve daha açık bir tanım istersen, şöyle diyebilirim ki Cumhuriyet, devletin yönetilme şekli ve biçiminden başka bir şey değildir. Ancak bazıları, Cumhuriyeti bu kadar geniş bir anlamda almayı istemiyor ve sadece Demokrasi anlamında alıyorlar, bu genel anlamda ise Yönetim biçimi terimini kullanmayı tercih ediyorlar. Bu eşanlamda kullanım, yazarların Metinlerinin okunmasında göz ardı edilmemelidir. 'Res publica', aynı yönetim altındaki insan topluluğu için de kullanıldığında, başka bir eşanlamda kullanımı vardır.

BÖLÜMLEME

Aristoteles'in Politika adlı eserinin üçüncü kitabı beşinci bölümünde şunlar yazmaktadır: Devlet yönetiminin ve rejimin aynı şeyi ifade ettiği, ancak rejimin devletin gücü olduğu, bu tür bir gücün ya tek bir kişide, birkaç kişide ya da birçok kişide bulunması gerektiği. Bu nedenle, tek bir kişi, birkaç kişi ya da birçoğu, yönetimde ortak yararı takip ederse, bunların doğru devlet biçimleri olduğu kabul edilir; ancak tek bir kişinin, birkaç kişinin ya da kalabalığın kendi özel yararları için yönettiği zaman, bu durumlar sapmalar ve bozulmalardır. Bir kişinin ortak yararı gözeterek yönettiği zaman buna Kraliyet gücü diyoruz. Ancak birkaç kişi, birden fazla kişi tarafından yönetildiğinde ve bu yönetim ya en iyilerin başında olduğu ya

da en iyi genel yönetimi sağladığı için aristokrasi (soyluların yönetimi) denir. Ancak kalabalık ortak yararı gözeterek yönettiğinde, bu tüm devletlerin ortak adı olan Cumhuriyet olarak adlandırılır. Ancak bu tür devlet biçimleri sapabilir ve aşabilir; kraliyet yönetiminden tiranlığa, soylulardan az sayıda güçlülerin yönetimine ve cumhuriyetten halkın yönetimine geçiş yapabilir. Çünkü tiranlığı, kendi özel çıkarları için hükmeden tek bir kişinin yönetimi olarak tanımlıyoruz. Az sayıda güçlülerin yönetimini ise zenginlerin çıkarları için yönetildiğinde söylüyoruz. Halkın yönetimini ise yoksulların çıkarları için olduğunda belirtiyoruz. Bunların hiçbirisi ortak yararı gözetmiyor. Aynı Aristoteles'in onuncu bölümde, kraliyet yönetiminin veya cumhuriyetin beş türünü sıralar: Birden fazla tür olduğunu ve tüm kralların yönetim şeklinin aynı olmadığını görmek kolaydır. Örneğin Lakedaimonluların (Spartalıların) devletinde, kral en çok yasalara göre gibi görünmektedir. Çünkü her şey üzerinde gücü yoktur: ancak bölge dışına çıktığında, savaşa ilişkin konularda komuta yetkisi vardır; ayrıca kurbanlar üzerinde de yetkisi vardır: ancak yaşam veya ölüm hakkında hiçbir gücü yoktur, savaş sürdürüldüğü sürece dışında.

Bu nedenle, Laconica'nın (Sparta'nın) krallık türü, sürekli bir savaş otoritesidir ve bu krallık bazen soy üzerinden, bazen de seçimle elde edilir. Aristoteles, 11. bölümde, bunun gerçek bir krallık türü olmadığını, sadece ismen böyle olduğunu çünkü demokraside de benzer bir durum olabileceğini belirtir. Ve gerçekten de, dürüst olmak gerekirse, bu tür bir kral, Avrupa'da bulunanlar gibi değildir. Diğer yandan, bazıları tam kraliyet yetkisine sahip olsalar da, kullanım yaygınlaşmıştır ve onlara kral denmez, başka bir isimle anılırlar. Bu nedenle, Moskova veya Rusya'nın Büyük Dükü, Litvanya'nın Büyük Dükü, Floransa'nın Büyük Dükü, Roma İmparatoru, Türklerin İmparatoru gibi isimler kullanırız. Polonya kralları eskiden sadece prensler olarak adlandırılırdı, Bohemya'da da durum böyleydi, oysa o zamanlar daha sonra sahip olduklarından daha fazla güce sahiptiler. Aynı şekilde, Roma Pontifeksi kral olarak adlandırılmaz, ancak Herrurin bölgesine, Spoleto Düküğü'ne, Ancona Markizliği'ne, Romagna'ya ve Roma kırsalına hükmeder.

Monarşinin ikinci türü, Barbar türüdür, bazı barbarların krallıkları gibi, tiranlığa çok yakın bir güce sahip olmasına rağmen, yine de meşru ve geleneklere uygun olarak elde edilmiştir.

Üçüncü tür, eski Yunanistan'da Aesymnetes olarak adlandırılan kişiler gibi, seçimle gelen bir türanlıktır ve bu, gayri meşru olmadığı için değil, alışlagelmiş bir yöntem olmadığı için barbar türanlıktan farklıdır. Bu tür bir iktidar ya o kişi yaşadığı sürece sürer ya belirlenmiş bir zaman sonunda ya da gerçekleştirilen işlerle sona erer. Bu tür türler, tiranlık özellikleri taşıdıkları için hükmetme gücüne sahiptirler; ancak seçimle geldikleri ve halkın isteği ile oldukları için, kraliyet özellikleri de taşırlar.

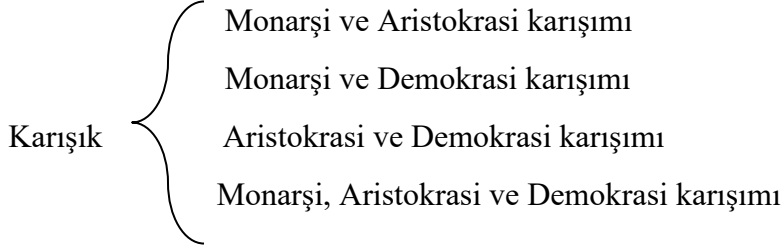
Dördüncü tür krallığın, kahramanlık çağlarında olduğu gibi, gönüllü olarak ve belirli konularda yasaya ve geleneklere uygun olarak gerçekleştiği türdür. Çünkü savaş lideri ve anlaşmazlıkların hakemi olan kral, aynı zamanda tanrılara karşı yapılan törenlerin efendisiydi.

Beşinci tür krallığın, her şeyin bir kişide toplandığı türdür. Bu, Aristoteles'in Politika kitabının 3. bölümü 1. kısmında doğru bir şekilde krallık olarak adlandırılmıştır.

Aristokrasi, Demokrasi ve Oligarşi türleri aynı zamanda Aristoteles'in Politika adlı dördüncü kitabında açıklanmaktadır, okuyucuları bu kitaba yönlendiriyoruz.

Ancak günümüz politikacıları, Cumhuriyetleri Basit ve Karmaşık olarak ayırırlar: Basit olanları, Aristoteles'ten bahsettiğimiz gibi, başka bir şekilde açıklamazlar. Karmaşık olanları ise, yönetim sadece bir formaya göre değil, kısmen bir forma kısmen başka bir forma göre

kurulduğu veya Kral, Elitler ve Halkın yetkisinin tam olarak olmadığı yerler olarak adlandırılırlar. Üç iyi formun Cumhuriyetleri olduğu düşünüldüğünde, karmaşık olanlar dört kat olacaktır, yani;

Eğer kötü devlet biçimlerini de sayarsak, çok daha fazla karma kombinasyon mümkün olacaktır

**2

Bilinmeli ki, bazı politikacılar tarafından karma cumhuriyetler eleştirilmektedir; ancak bu tartışmayı burada yapmak istemiyorum. Yine de cumhuriyetlerin çeşitlerinin veya en azından basit sınırlamaların ve tanımların, bir politikacının kesinlikle göz ardı etmemesi gereken son derece önemli, gerekli ve yararlı olduğu açıkça görülmektedir. Aristoteles bu ayrımı açıkça belirtmesi de dördüncü kitabında bu konuyu birçok yerde açıkça ele alır, özellikle sekizinci bölümde şöyle der: 'Bir cumhuriyet, zenginliklere, erdeme ve halka nasıl baktığına bağlı olarak, örneğin Kartaca'da olduğu gibi en iyi yönetim biçimini yansıtır görünmektedir; ve yalnızca bu ikisine, yani Lakedaimonya'da olduğu gibi erdeme ve halka baktığında, bu bir aristokrasinin (erdem ve halkın karışımı) olduğudur.' Ancak bu konuda yeterince söz edildi, çünkü tartışma konu üzerinde değil, kelimeler üzerindedir.

EN İYİ CUMHURİYET FORMU ÜZERİNE.

En iyi cumhuriyet formunun ne olduğu konusunda politikacılar tartışmaya eğilimlidirler. Eski Yunanlılar demokrasiyi tercih etmişler, çağdaşların çoğu kraliyet otoritesini, azınlık aristokrasiyi, diğerleri ise karma türleri önermişlerdir; her biri kendi yaşadıkları türün diğerlerinden üstün olduğunu iddia etmişlerdir. Ve çünkü antik çağın bilginleri, Sokrates, Plato, Aristoteles ve diğerleri demokratik bir devlette yaşıyorlardı, bu formu övmüşlerdir: bugün çok az demokratik yönetim kalmış, pek çok ise kraliyet yönetimindedir, bu yüzden politikacılar bugün demokrasiyi kraliyetin önüne koymalıdır. Ve bu sebepsiz değildir, çünkü demokraside eğitilmiş kişiler ve politikacılar düşük bir değere sahiptirler. Ancak bu konuda önyargısız ve samimi bir görüş bildirmek için, bu sorunun çift ya da hatta üçlü bir anlam içerdiğini ve bunun 'EN İYİ' kelimesinde gizli olan eş anlamlılık nedeniyle anlaşılması gerektiğini bilmemiz gerekir. Zira 'iyi' üç katlıdır, 1. Onurlu veya adil, 2. Faydalı, 3. Hoş. Böylece en iyinin de üç katlı olduğu anlaşılmalıdır. Ve burada hoş olan En İyi hakkında bir soru olamaz, ancak adil ve Faydalı hakkında olabilir: böylece iki soru vardır.

1. En adil ve doğaya ve akla en uygun olan Cumhuriyet hangisidir?
2. Tüm vatandaşların en faydalı olanı veya onları her türlü özgürlük kaybı tehlikesinden en çok koruyan hangisidir? Ayrıca hem en adil hem de en faydalı olan hangisidir?

**3

Cicero'nun De Officiis adlı üçüncü kitabında, Panaitios'un görüşlerinden birçok konuda tartışırken, aynı zamanda onları savunmaya çalıştığı hem dürüst hem de faydalı olduğunu ve bu konuda aksi yönde düşünenlere sert bir şekilde karşı çıktığı ifade edilir. Ancak bu konuşma, parıltısının gerçeklik ve temel üzerinde olduğundan daha fazla etkisi vardır. Çünkü kelimeler, para gibi değerlidir ve hayatta kullanışlı olanların, yani iyiliklerin, kendisi için kullanışlı olduğu gerçeğini kimse insan hayatını bilmiyorsa bilmez.

Bu nedenle üçlü anlamda bir öneriyi çözüldüğünde, bu üç anlamdan herhangi biriyle kategorik olarak cevap verilemeyeceğini söylüyorum. Çünkü eğer ilk soruyu ele alırsak, çünkü farklı toplumlarda insanların durumu sık sık farklıdır ve bazılarında daha fazla erdemli kişi bulunurken, diğerlerinde daha fazla kötülük yapan kişi bulunur, bu nedenle ayırım yaparak cevap verilmelidir ve özellikle şu aksiyomdan yola çıkarak: doğal hukukun veya doğru akılın bir parçası olan şu: üstün ve akıllı olanların, daha az üstün olanlara hükmetmesi ve daha fazla saygı görmesi gerekir; benzerlerine ve eşitlerine aynı haklar ve aynı değer uygulanmalıdır. Bu varsayıldığında, bir kişinin bir toplumda bu kadar erdemli olması durumunda, eşitini bulunmaması durumunda, bu kişiye en yüksek iktidarın verilmesi gerektiği ve bu toplumda kraliyet yönetiminin en adil biçimi olduğu kolayca anlaşılabilir.

Eğer tek bir kişi değil de birden fazla eşit derecede erdemli kişi varsa, onların hepsinin yönetimde yer alması adil olacaktır ve bu durumda en adil yönetim biçimi aristokrasidir. Ve çoğu toplumda bu eşitliği gördüğümüz için, kesin bir şekilde cevap verilebilir ki aristokrasi en adil yönetim biçimidir. Bu durum, dünyanın en bilge yöneticisi olan Tanrı'nın İsrail halkına aristokratik bir toplum düzenini öngörmesiyle de ilgilidir, çünkü bu düzen altında onlar ilk kral olan Saul'a kadar mutlu ve başarılı bir şekilde yaşamışlardır. Çünkü krallardan önce en yüksek konumda bulunan yaşlılar aristokratik görevlilerdi. Bu nedenle Aristoteles de birkaç kez aristokrasiyi erdemli bir cumhuriyet olarak adlandırır.

Eğer tüm vatandaşlar eşit derecede erdemli veya daha az erdemli ise, o zaman demokrasi doğaya uygun olacaktır.

Ancak eğer bir kişi bir alanda diğerlerinden üstünse veya diğerleri farklı alanlarda üstünse, o zaman karma bir cumhuriyet biçimi adaleti sağlamış olur. Bu nedenle, sadece adaleti ve neyin doğru olduğunu göz önünde bulundurursak, ilk soruda görüşümüzü yeterince açıkladık.

**4

Eğer ikinci soruyu ele alırsak, bu da çeşitli durumları kapsar; yani hangi yönetim biçimi iş yapmada daha güçlüdür, vatandaşların daha rahat yaşamalarını sağlamada, isyanları ve karışıklıkları önlemede, düşmanları uzak tutmada, özgürlüğün korunmasında, vb. Aristoteles, Politikanın 3. kitabının son bölümünde bu soruyu çözmeye çalışır: Öncelikle neyin Krala, neyin soylulara, neyin Cumhuriyete (burada Demokrasi olarak alınır) uygun olduğunu belirlememiz gerektiğini söyler. Krala uygun olan çokluk, doğası gereği sivil liderlik için üstün erdemle donanmış bir türdür. Soylulara (Aristokrasi) uygun olan çokluk, erdem bakımından öncü olanların yönetimini taşıyabilecek özgür insanlardır. Cumhuriyetin sivil yönetimine uygun olan çokluk ise, savaşçı bir halkın doğduğu ve yasalara ve adalete göre yönetilebilen ve yönetebilen bir halktır. Bu Aristoteles'in çözümüdür ve haklı olarak şunları ararsınız: ilk olarak, bu uygunluğun vatandaşlar arasında nasıl tanınacağını açıklamaz, ikinci olarak, kesin olarak kabul eder ki bu konuda haklı sebeplerle şüphe duyulabilir: Acaba birçok halk, Kraliyet, Aristokrasi, Demokrasi veya hatta karma bir yönetim biçimine eşit derecede uygun mudur? Eğer bu varsayılırsa, basit formlardan Demokrasinin en faydalı devlet olduğunu söylemek

gerekir: Karma formlardan ve genel olarak ise, en iyi yönetim biçimi Demokrasi ile Monarşinin karışımıdır. Ancak gerçekten bu konu, burada layıkıyla ele alınıp açıklanabileceğinden daha kapsamlı ve detaylı bir tartışma gerektirir. Ancak her bir basit formun karşılaştığı zorlukları göz önünde bulundurmak yararlıdır. Bunlar şunlardır:

KRALİYET GÜCÜNÜN MUTLAK DEZAVANTAJLARI

1. Kolayca bir zamanlar iyi bir Kral olan kişi tiranlığa yönelir. Çünkü erdemden kötülüğe geçmek kolaydır ve insanlar doğası gereği kendi çıkarlarına daha çok önem verirler. Tarih, bu duruma dair birçok örnek sunar.
2. Kolayca yaltakçılar ve danışmanlar tarafından etkilenir.
3. Bu tür tek kişilik iktidar kıskançlık yaratır. Çünkü diğerleri daha fazla ya da en azından eşit derecede erdemli olabilirler, bu nedenle iktidarı reddederler ve bundan isyanlar, savaşlar, insanların acı çekmesi gibi sonuçlar doğar.

**5

4. Tek bir kişi, tüm cumhuriyet işlerini idare etmek için yeterli değildir, ancak bakanlar aracılığıyla, çünkü bunlar genellikle hem ihmalkâr hem de açgözlüdür ve diğer kötü alışkanlıkları vardır, vatandaşların zararına işler yürütülür. İspanyolların, Fransızların ve diğer ulusların kraliyet iktidarı altında yaşayanlarının sık sık şikayetleriyle bu durum fazlasıyla kanıtlanmıştır.

5. Vatandaşlar, malları ve zenginlikleri üzerinde asla emin olamazlar, sürekli olarak, kralın yanında yanlış bir şekilde suçlanmaları korkusu içinde yaşarlar.

6. Kralların çocukları sıklıkla ataerkil erdemlerden saparlar. Bu yüzden seçimle gelen krallık daha doğru bir akla uygundur, miras yoluyla gelen krallık ise öyle değildir, ancak adil olarak değerlendirilir çünkü genellikle yanlış olan bir şey varsayılır: yani krallığın varislerinin aynı zamanda ataerkil erdemlerin de varisleri olacağı.

ARİSTOKRASİNİN SAKINCALARI

1. Genellikle alınan kararlarda farklı düşünülmesi, bu da anlaşmazlıklara, çatışmalara ve diğer olumsuzluklara yol açar.
2. Düşmanlara karşı alınan kararlar kolayca onlara haber verilir, bu da başarısızlığa yol açar. Bu durum, İspanyol-Hollanda Savaşı sırasında Belçika'nın deneyimlediği bir durumdur. Bu durumu Aras Prens, Magellan Boğazı'ndan geçen donanmaların Peru'daki İspanyol krallığını ya da en azından Amerika'daki İspanyol gücünü zayıflatma girişimlerinin başarısızlığına bağlamıştır. Çünkü İspanyolların gemilerin gelişini uzun süre önce fark etmişler ve kıyıları ve kaleleri sağlam bir şekilde korumaya almışlardı.
3. Birçok kişinin akrabaları ve arkadaşları vardır ve onları görevlere getirmeye, lüks hediyelerle donatmaya çalışırlar, bu durum diğerlerinin sinirlerini bozar ve anlaşmazlıklara ve savaşlara yol açar.
4. Bu kişilerden biri veya diğeri kolayca rüşvet ve hediyelerle kandırılabilir, çünkü eşit olmayan zenginliklere sahiptirler.

DEMOKRASİNİN DEZAVANTAJLARI

Demokrasi ve Aristokrasinin, ilk ve ikinci sırada yer alan ortak dezavantajları vardır.

3. Ve çünkü birçok yoksul ve fakir insanlar devlette var, bu yüzden hediyelerle yozlaşırlar ve zenginlik umuduyla adaletsizliğe itilirler, bu da çeşitli entrikalara yol açar. Zira oylarını, kendilerine zenginlik vaat edenlerden umdukları için onlara satarlar. Örnekler isteyen, Roma tarihini okusun, orada bu durumları bolca bulacaktır.

4. Yönetim ve yetkilileri seçmede gereken akıllılık ve zekadan yoksun bırakılıyorlar; bu nedenle sık sık layıklar yerine layık olmayanlar tercih ediliyor.

5. Duygularını yönetemeyecek kadar hoşgörülüler ve kolayca konuşmalarla onursuz eylemlere veya devletin zararına olan şeylere itilirler. Örnekler Atina Cumhuriyeti'nden ve Romalılardan alınabilir.

6. Seçtikleri yetkililere daha az itaat ederler, çünkü otoritenin kendilerinden kaynaklandığını ve başkalarına aktarma hakkına sahip olduklarını düşünürler. Bu yüzden vergiler belirlendiğinde veya mallar üzerine gümrük vergileri konulduğunda ve askeri işlerin gerektiği gibi ciddiyetle ele alınması emredildiğinde isteksiz ve yavaş bulunurlar, hatta bazen isyan çıkarırlar.

7. Her türlü sapkın inanç ve mezhebe kapı açılır.

İşte bunlar, bir devletin en iyi formunun nasıl olması gerektiği hakkında karar verilirken göz önünde bulundurulması gereken şeylerdir.

Asyatik, Afrikalı ve Amerikalı halklar, bazılarının yanlış bir şekilde düşündüğü gibi özgün doğa özellikleri nedeniyle değil, uzun süreli alışkanlıklar ve diğer yönetim şekillerinin bilgisizliği nedeniyle, hepsi mutlak ve katı bir kraliyet yönetimi altında yaşıyorlar ve antik tarih anıtlarından beri başka bir yönetim şekli deneyimlememişlerdir. Bu yüzden Avrupalılar onlara kral olmadan ve kendi kendilerini mutlu bir şekilde yönetebilen halklar olduğunu anlattığında çok şaşırırlar. Bu nedenle, Belçikalılar (orada Hollandalılar olarak adlandırılır) Hindistan'a seyahat ettikten sonra, Oranj Prensi Hindistanlılar tarafından Hollanda Kralı olarak adlandırılır, bu unvanı seyahatlerinde de kullanırlar. Ve Johor'daki Kral (Hindistan'da Malakka Yarımadası'nın bir eyaleti), Belçikalılar kendilerine Belçika Cumhuriyeti'nin yönetim biçimini anlattığında, yani birçok kişi tarafından yönetildiğini ve hiçbir kralın hükümetini tanımadığını duyunca, neredeyse bir çeyrek saat kendine gelemeyecek kadar çok güldü ve Belçikalılara hikayelerini anlatmaları için yer bıraktı, bunu Belçikalıların seyahatnamelerinde okuduğumu hatırlıyorum.

Avrupa tek başına dört dünya bölgesinden çeşitli yönetim biçimlerini deneyimlemiştir. Hiçbir Avrupa bölgesi, İspanya dışında ve birkaç yüzyıldır Fransa ve Türklerin elinde tuttuğu yerler dışında, mutlak kraliyet iktidarını tanımaz: Avrupa'nın diğer bölgeleri ya yasalarla sınırlı belirli yetkilere sahip krallar tarafından yönetilir, bu bazı yerlerde daha fazla, bazı yerlerde daha azdır (bu, Karışık Cumhuriyetin bir göstergesidir) ya da Demokrasi veya Demokrasi ve Aristokrasi karışımı bir yönetimden yararlanırlar.

Bunların dışında çeşitli değişiklikler yaşanmıştır. Atinalıların, Thebalıların, Lacedaemonların (Spartalıların), Korintlilerin ve diğerlerinin cumhuriyetleri yok olmuş ve Roma İmparatorluğu tarafından yutulmuştur ve şimdi Türk İmparatorluğunun kraliyet hatta tiranik gücü Yunanistan'da, Roma topraklarında Papa'nın otoritesinde halef olmuştur.

Helvetler, zaten Julius Caesar'ın zamanında Demokrasi ile mutlu idiler, ondan Roma İmparatorluğu'na katıldılar ve daha sonra Burgonya Dükü'ne (arada başka hükümetler olmasına rağmen) itaat ettiler, ancak birkaç yüzyıl önce eski özgürlüklerini ve Demokrasiyi

geri kazandılar ve bugüne kadar bunu koruyorlar. Böylece bizim Federal olarak adlandırdığımız Belçikalılar, daha önce çeşitli Krallara ve en sonunda Burgonya Dükü ve İspanyol'a, yani burada Burgonya Dükü olduğu sürece itaat etmişler, şimdi kraliyet otoritesini reddedip Aristokrasi ve Demokrasinin karışımından oluşan bir yönetim biçimini benimsemişlerdir. İtalya, Roma gücünden önce çeşitli yönetimlere sahipti, daha sonra tek Roma Demokrasisine tabi oldu, yakında Roma İmparatorluğu'na ve bugün tekrar çeşitli yönetimlere bölünmüş olarak görülüyor. İskoçlar ve İngilizler şimdi bir Cumhuriyet kurdu, sonra iki tane.

KAMU İŞLERİNİN SAYISI HAKKINDA

Geçmişte bugünden çok daha fazla sayıda cumhuriyet olduğu, şimdi ise daha az sayıda imparatorluk tarafından daha fazla bölgenin yönetildiği, çeşitli bölgelerin tarihlerini okuyan herkes tarafından bilinen bir gerçektir. Almanya eskiden birçok kral sayardı, İspanya daha fazlasını, Girit Adası kırk tane, Yunanistan ise en çok demokrasiye sahipti. Ancak kısmen insanların akıllılığıyla, düşmanlardan daha güvende olacaklarını düşünerek güçlerini birleştirdiler, kısmen miras ve evlilik yoluyla, kısmen de insanların doymak bilmez hükmetme arzusuyla, birçok halk tek bir cumhuriyete zorlandı. Ve bu değişiklik nedeniyle, cumhuriyetlerin sabit bir sayısını toplamak mümkün değildir. Zamanımız bu çeşitliliğin parlak örneklerini sundu; önce Portekiz krallığı tüm Hindistan ve Afrika sahilleriyle birlikte İspanya Krallığı'ndan koparıldı ve kendine özgü bir krallık oldu; ardından İspanya Kralı, Belçika federasyonunu özgür ilan etti ve onlara karşı tüm güç ve haklarından resmi ve kamusal bir ritüelle vazgeçti. Üçüncü örnek kesinlikle korkunç olan İngiltere'den geldi; güçlüler kralı öldürdükten sonra demokrasiyi şekillendirmeye başladılar ve İskoçya krallığından ayrıldılar, ancak bence Oligarşi getirildi. Ancak cumhuriyetlerin şu anki sayısını tartışmadan önce, şu soruyu önce tartışmalıyız; Tüm bölgeler aynı en yüksek makamı tanır mı, tek bir cumhuriyet mi oluştururlar yoksa farklı mı? İspanya Kralı İspanyollar, Napolililer, Belçika, Sicilyalılar, Amerikalılar ve Filipin adalarına hükmeder; bu bölgeler dünyanın farklı yerlerinde birbirlerinden oldukça uzaktadır, dolayısıyla tüm bu halklar tek bir krallık oluşturduğu söylenebilir mi yoksa farklı mı? Aynı şekilde Danimarka Kralı Norveç'e, İsveç Kralı Finlandiya'ya ve Japonya'ya hükmeder. Türk birçok krallığa sahiptir; Romalılar eskiden olduğu gibi. Venedikliler Girit'e, Hollanda federasyonu Amboyna, Banda ve Doğu'daki diğer yerlere sahiptir. İsviçreliler paralı asker halklarına hükmeder. Bu yüzden ilk olarak, cumhuriyetlerin sayısı hakkında karar verirken bölge çeşitliliği ve sayısının ne olabileceğini ne de olması gerektiğini söylüyorum. Çünkü Belçika iki cumhuriyeti kapsar, Kraliyet ve Federasyon. Almanya'da İsviçre var. Macaristan kısmen Türk Sultanına, kısmen Alman İmparatoruna itaat eder. Dolayısıyla daha önce tek bir efendiye itaat eden ve şimdi iki cumhuriyetin var olduğu tek isimli bir bölgede olduğu gibi, daha önce ayrı efendilere tabi olan iki veya daha fazla bölgenin tek bir cumhuriyet oluşturması da mantıksız değildir. Ancak burada zorluk kelime anlamındaki homonimiye neden olur; bu krallık teriminde gizlidir. Bu terim bazen bölgeyi ifade etmek için, bazen de yönetim biçimini ifade etmek için kullanılır, tıpkı cumhuriyet teriminin de iki anlamda kullanılması gibi.

İkinci olarak söylüyorum, sadece Kraliyet gücünde yer alan bir sorunun, Aristokrasi ve Demokrasi'de aynı şekilde yer almadığını belirtiyorum. Çünkü eğer iki ya da daha fazla halk aynı Aristokratik valiyi tanır mı, ya da onlardan biri bir Demokrasi ise, bu cumhuriyetin tek olduğunu kim inkâr edebilir? Ancak Venedikliler, Belçikalılar ve Romalılar (Caesar'lardan önce) hakkında verilen örnekler buraya uymaz. Çünkü bu cumhuriyetler Demokrasiler ya da Demokrasi ve Aristokrasi karışımı olsa da bu sadece o şekilde yönetilen üyeler ya da

vatandaşlar için geçerlidir, vatandaş olmayanlar için ise farklı bir durum söz konusudur. Zira onlar, bağlı oldukları cumhuriyetin oylarından ve görevlerinden dışlanmışlardır ve Aristokratik ya da Demokratik değil, kraliyet emriyle yönetilirler ve bu cumhuriyetler kralın kişiliğini temsil ederler. Böylece Romalılar Asya'yı ve diğer eyaletleri kraliyet emriyle Prokonsüller göndererek yönettiler ki, onlar en yüksek iktidara sahiptiler. Aynı şekilde Belçikalılar Amboina, Banda adalarında ve diğer yerlerde kendi valilerine sahiptiler, Venedikliler de Girit'te, ki burada Serenissima Respublica'nın unvanını taşırlar. Dolayısıyla bu tür krallıkların kendileri cumhuriyetlerden farklı olduğu açıktır, çünkü valilerin işleyişi farklıdır. Gerçekten de farklı bölgeler eğer tek bir cumhuriyet oluşturuyorsa, her biri bir ya da daha fazla vasaal üyesi gönderir, ancak tek bir cumhuriyete bağlı olan bölgeler kendi valilerini göndermezler, onlara vali gönderilir.

Üçüncü olarak söylüyorum, çünkü soru sadece bir Kralı tanıyan ve önceden farklı kral veya başka bir cumhuriyet biçimleri tanıyan bölgelerde yer alıyorsa, bu duruma bir ayırım yapılmalıdır. Ya bu bölgelerde Kralın yetkisi eşit ve mutlaksa, ya da farklı bir durum varsa ve Kral sadece yasalara göre belirlenmiş bir konumda bulunuyorsa.

Eğer ilk durum geçerliyse, o halklar tek bir İmparatorluk veya krallık oluşturuyor olarak kabul edilirler ve bu durumu bölgenin farklılığı veya uzaklığı engelleyemez, ayrıca konuşma geleneğinin krallığı bu anlamda kabul etmemesi de bu durumu engelleyemez, çünkü biz bu durumu burada gözlemliyoruz. Öyle ki Roma İmparatorluğu, İmparatorların yetkisi altında toplanmıştır, aynı şekilde Pers, Makedon ve Babil krallıkları tek bir imparatorluk olarak kabul edilmiştir, hatta birçok ayrı ve birbirinden uzak krallıklar bu imparatorluklarda bir araya gelmiştir: bugün Osmanlı İmparatorluğu Avrupa, Asya ve Afrika bölgelerini kapsar, İspanya Kralı uzak ve yakın birçok krallığı (Aragon, Biscay) kapsar. Eğer farklı bölgelerde Kralın yetkisi farklıysa, özellikle eğer cumhuriyetin diğer yönetimi de farklıysa, o bölgeler tek bir cumhuriyetin parçaları olmayacak, aksine farklı krallıklar olacak ve çoğu zaman Kral bazı krallıkları miras yoluyla alırken diğerlerini seçimle alır.

***2

Almanlar, İspanya Kralı V. Charles'ı kendilerine İmparator olarak seçtiklerinde, İspanya ve Almanya tek bir krallık oluşturmuyordu; ve Sigismund, İsveç Kralı'nın oğlu, Polonyalılar tarafından Kral seçildiğinde ve 1594 yılında ölen ebeveyninin yerine İsveç krallığını da aldığında, bu Polonya ve İsveç'ten tek bir birleşik krallık oluşturmuyordu, çünkü Kral'ın bu krallıklar üzerindeki otoritesi çok farklıydı ve krallıkların yönetimi tamamen farklıydı, bu halklar arasında herhangi bir anlaşma veya bağ da yoktu.

Bu önsözlerden sonra, bugün dünya üzerinde hüküm süren tüm cumhuriyetleri veya en yüksek otoriteleri anlatacağız.

Bu nedenle Avrupa'daki krallar şunlardır:

1. Seçimle belirlenen Almanya İmparatoru, aynı zamanda Macaristan'ın yarısının da seçimle belirlenen krallığını tutar, ki bu Almanya krallığına ait değildir.
2. İspanya Kralı, İspanya dışında, neredeyse tüm Amerika'yı, Napoli Krallığını (Papa'nın vasaalı ve yıllık haraç ödediği), Belçika'nın bir kısmını, Filipin adalarını tutar ve hepsi miras yoluyla sahiptir.
3. Fransa Kralı, miras olarak sadece Fransa'yı sahiplenir ve İspanyol'dan yakın zamanda savaşta aldığı diğer bölgeler dışında başka bölgelere sahip değildir. Ancak İspanyol'un

neredeyse tüm Amerika'yı sahiplendiği aynı hak iddiasıyla Yeni Fransa'nın kendisine ait olduğunu iddia eder.

4. Büyük Britanya Kralı (yani İngiltere ve İskoçya) ve İrlanda'nın mirasçısı. Zira şu anda İngiltere özgün bir cumhuriyet oluştursa da yönetimin şiddetli görüldüğü ve büyük bir anlaşmazlık içinde olduğu için, kralın yakında onu geri alacağından şüphem yok; ancak bu konuda gelecek zamanlar bize bilgi verecektir.

5. Miras yoluyla Lusitanya (Portekiz) Kralı, ancak İspanyol onu tanımaz.

6. Seçimle belirlenen Polonya Kralı ve oldukça sınırlı yetkilere sahiptir. Litvanya eskiden miras yoluyla sahip olunan bir bölgeydi, çünkü 1386'da Polonyalılar kendilerine Büyük Dük Jagiello'yu kral olarak seçtiler; ancak 1571'de son Polonya ve Litvanya Kralı çocuksuz ölünce, Litvanya Polonya krallığına katıldı (halk arasında 'birleştirildi' denir) ve Polonya'nın seçilen kralları aynı zamanda Litvanya'yı da elde ederler.

7. Seçimle belirlenen Danimarka Kralı, ancak Norveç'i miras hakkı ile tutar. Ve çünkü bu iki krallık valilerin kurumları konusunda farklılık gösterir ve kraliyet otoritesi aynı değildir, bu nedenle iki ayrı krallık olarak değerlendirilmelidirler, tek bir krallık değildir.

***3

8. İsveç Kraliçesi, miras yoluyla, kahramanca ruhlu, edebiyat ve tüm bilgi sevgisi, hoşgörü, cömertlik ve bilim adamlarına olan ilgisiyle kraliyetin tacını hak etmiştir. Ve çünkü Finlandiya da miras yoluyla elde edilmiş bir bölge olduğu için, İsveç'le birleşerek tek bir krallık oluşturur.

9. Beyaz Rusya'nın Büyük Dükü miras yoluyla sahiptir. Çünkü Kral unvanı kullanılmıyor olması, kraliyet otoritesine zarar vermez; çünkü artık kelime değil, işi ele alıyoruz. Aksine, tüm Rusya'nın İmparatoru ve Caesar'ının unvanını taşır, bu Asya'ya kadar uzanan bir bölgedir.

10. Osmanlı İmparatoru, miras yoluyla sahiptir. Çünkü hem Asya'da hem de Afrika'da birçok krallığı elinde bulundursa da çünkü Avrupa'da İmparatorluğun merkezini kurmuş ve birçok önemli bölgeyi elinde bulundurmuştur, Avrupa kralı olarak kabul edilir. Onun çok sayıda vassal krallığı vardır: fakat daha önce belirttiğimiz gibi, kral ve vassal prensi arasında hiçbir fark yoktur ve aynı zamanda kral ve aynı zamanda vassal (kralın aynı krallığındaki vassalı olarak) olmak, kelime anlamında bir çatışma yaratır.

11. İtalya, farklı cumhuriyetlere ve krallıklara bölünmüştür, hatta bu unvanlarla adlandırılmasa da.

11.1. Papa, seçimle belirlenen bir liderdir ve Kral unvanını taşımasa da birçok bölgede kraliyet otoritesine sahiptir. Ayrıca onun vassalı olanlar arasında Napoli Kralı veya her iki Sicilya'nın Dükü Parmalı, Urbino gibi birçok lider bulunmaktadır. Savoy, Mantua ve Modena'nın Dükleri de Alman İmparatorunun vassallarıdır.

11.2. Toskana veya Floransa Büyük Dükü.

Bu nedenle Avrupa'da kraliyet cumhuriyetlerinin sayısı on ikidir, Macaristan ve Norveç dahil edilirse, on dördtür: Portekiz'i hariç tutarsak, on üçtür. Demokratik cumhuriyetler veya Aristokrasi ve Demokrasi karışımı olan cumhuriyetler ise şunlardır. İtalya'da üç tane bulunmaktadır.

1. En eski Venedik Cumhuriyeti, üzerinde Girit Krallığı'nın bulunduğu.

2. Ceneviz Cumhuriyeti, üzerinde Korsika adasının bulunduğu.

3. Lucca Cumhuriyeti

4. İsviçre Cumhuriyeti, halkı, Helvetia olarak adlandırılan halkın tâbi olduğu.

5., 6., 7. Alpler'de üç Rhætian Cumhuriyeti vardır, bir anlaşma ile birleşmişlerdir, ancak aynı en yüksek makam altında değillerdir.

***4

8. Savoy'da özgür bir cumhuriyet olan Valais Cumhuriyeti.

9. Hollanda Federasyon Cumhuriyeti, herkesin en güçlüsü, Doğu'da birçok ada ve yerin tâbi olduğu yerler, Amboina, Banda, Moluccas, Malacca.

VE CAKARTADA JAVA VE DİĞERLERİ

Eğer birisi Siam'ı geçici olarak saymayı düşünürse, dokuz olur. Bu nedenle Avrupa'da yirmi iki veya yirmi üç cumhuriyet bulunmaktadır.

ASYA KRALLIKLARI

1. Avrupa'da kraliyet cumhuriyetleri dışında, diğer krallıkların sadece Asya ve Afrika'da bulunduğu zaten söylenmişti. Bu nedenle Türk Kralı artık Avrupalılar arasında sayılmaktadır, bu nedenle onu atlayacağız.

2. Çin Kralı, aynı zamanda Caesar olarak adlandırılır, çünkü kraliyet adına vassallara sahiptir.

3. Tartar Kralı, Büyük Cham, Tamerlane'in Tartar soyundan gelir.

4. Hindistan Kralı veya Büyük Mogol, Çin, Pers, Tartar ve Doğu Denizi arasındaki tüm topraklarda kendine egemenlik iddia eder. Ancak hiçbir zaman hepsini fethedemedi, vassallarına kraliyet adına sahip olsa da.

5. Hindistan'daki Siam Kralı, bazen Belçikalılar tarafından Caesar olarak adlandırılır, çünkü kraliyet adına mutlu vassallara sahiptir. Kendisi aslında Çinli Caesar'ın vassalıydı.

6. Pegu Kralı ve Malabar ve Coromandel bölgelerindeki diğer birçok kral arasında özellikle Calicut Caesarı bulunmaktadır.

7. İran ve Hindistan arasındaki dağlık bölgelerde hala üç veya dört kral bulunmaktadır, Büyük Mogol'e bağlı olmayanlar, ancak bu topraklar hakkında kesin bir bilgi bulamadım, çünkü hiçbir Avrupalı bu toprakları ziyaret etmemiştir. Bu, Asya Kıtası'nın Krallarıdır ve bunlara Adalardaki krallıklar da eklenebilir. Çünkü, Avrupa'ya komşu adaların hepsi Avrupa Kıtası'nın egemenliğine bağlıdır ve bugün herhangi bir özgün efendiyi barındırmaz (eskiden her birinin neredeyse tek veya daha fazla kralı vardı), ancak Asya Adalarında Krallar var, bazıları daha çok prensler olarak adlandırılmalıdır ve diğerlerinin vassalları ve vergi mükellefleridir. Bu tam anlamıyla Krallardır.

1. Sumatra adasında Achem Kralı. Çünkü bugün orada daha fazla kral olup olmadığı kesin değil, çünkü adanın bir kısmı vahşi hayvanlar ve insan yiyenler tarafından tutuluyor.

***5

2. Japonya Kralı, birçok vassal kraliyet adına mutlu.

3. Java, on bir krala sahiptir, bunlardan üçü, yani Lapara, Tubanis ve Matarensis en güçlüdür ve Caesar unvanı taşırlar.

4. Ceylon Adası eskiden birçok krala bağlıydı, şimdi ise tamamen Kandy'deki sarayında bulunan tek bir krala bağlıdır. Eskiden Çin'in vassalıydı, ancak artık hiçbir üst kral tanımamaktadır.

5. Borneo Kralı.

Amboi, Banda ve Moluccas adaları Belçika'ya bağlıdır. Diğer birçok küçük ada da diğer kraliyetlere bağlıdır.

Bu şekilde Asya'da yirmi dört kral saydık.

AFRİKA KRALLIKLARI

Mısır'ı Türk İmparatoru elinde bulunduruyor ve Barca eyaletini de. Aynı zamanda Akdeniz kıyısındaki vassal krallar ve vergi ödeyen kraliyetler, şimdi Barbaria adı altında anılan Akdeniz kıyısının bölgeleridir. Bu krallıklar Tunus, Cezayir, Fas, Fas'ın iç bölgeleri ve Abassin İmparatorluğu'nu içerir. Ayrıca Monomotapa Krallığı, Melinde, Mozambik, Quiloa, Mombasa ve Kongo Kralı da bulunmaktadır. Gine'de birçok seçilmiş kral ve Melli, Timbaktu gibi diğer krallar bulunmaktadır. Benin'deki kral oldukça güçlüdür. Ayrıca Atlas Okyanusu kıyısındaki birçok bölgede ve iç Afrika krallıklarında birçok kral bulunmaktadır, ancak hakkında kesin bir bilgiye henüz sahip değiliz. Afrika'nın batısında Leone'da birçok şey bulunur, ancak bazıları onun gerçekliğinden şüphe etmektedir. Aynı şekilde, Marakeş krallığına bağlı özgür bir halk da bahsedilir. Afrika'ya bitişik olan Madagaskar adasında ise tek bir kral olduğu söylenir.

AMERİKA KRALLIKLARI

İspanya Kralı Amerika'nın en büyük ve en iyi kısmını elinde tutar, ancak bazı bölgeler ona bağlı değildir, özellikle bunlar:

1. Şilililer. Zira İspanyollar bu krallığın bazı kısımlarını işgal etmiş olsalar da savaşkan halk kendi haklarını savunmaktan vazgeçmedi; hatta bu halkın artık bir Kral olmadan yaşadığı söyleniyor.

2. Magellan Boğazı civarında, Chaco krallığında vahşi ve yabani insanlar yaşıyor. Bu insanların herhangi bir topluluk anlaşması ya da kraliyet yönetimi altında yaşayıp yaşamadıkları bilinmiyor; çünkü denizciler sadece kıyıları keşfettiler.

3. Kuzey Amerika'nın bir kısmında, İspanyollar tarafından henüz boyun eğdirilmemiş veya boyunduruğu atmış birçok halk bulunuyor; ancak kendi krallarına itaat ediyorlar, örneğin Kanada, Yeni Fransa, Virginia'da. Ve henüz keşfedilmemiş olan Quivira ve Anian krallıklarında.

Bu şekilde Avrupa, Asya, Afrika ve Amerika'nın farklı yönetimlerini kısaca anlatmış olduk, bunların içinde yaklaşık sekiz tanesi Caesar unvanını taşıyor; Roma Caesarı, Türklerin Caesarı, Çin Caesarı, Moskova Caesarı, Japon Caesarı, Calicut Caesarı, Ceylon Caesarı ve Java'da bir veya iki kişi daha.

Magellan topraklarına gelince, orada hangi Cumhuriyetlerin olduğu henüz bilinmiyor. Avrupalılar tarafından zaten keşfedilmiş olan ve ona bitişik adaların sakinleri kendi krallarını tanıyorlar.

Devletler hakkında genel bilgi vermek uygun görüldü: şimdi Japon krallığının tanımına geçmek gerekiyor.

Bu alıntıların yapıldığı yazarlar ve yazılar

1. Maffei'nin Hindistan Tarihi.
2. Aynı Maffei tarafından düzenlenen Hindistan'dan seçme mektuplar.
3. Turcellinus tarafından düzenlenen Xaverius'un mektubu.
4. Aynı Turcellinus tarafından yazılan Xaverius'un hayatı.
5. Marco Polo.
6. François Caron tarafından yazılan Japon Krallığı'nın Belçika açıklaması. Caron, henüz bir çocukken Japonya'ya getirildi, bir geminin (kocksjung) kalesinde görevliydi ve bazen suçsuz yere gemi kaptanı tarafından dövüldü. Sonra gemi hareket etmek üzereyken saklandı. Daha sonra Belçika prokurörlerinin yardımıyla orada okuma, yazma ve hesaplama öğrendi ve başarıyla Japonca öğrenip akıcı bir şekilde konuştu, bunu daha önce hiçbir Belçikalı başaramamıştı. Bu nedenle, zamanla ticaretin daha önemli görevlerine atanmış ve sonunda Japon ticaretinin Belçikalılar adına direktörü ve Hindistan'da Belçikalılar Federasyonu adına kurulan ve 'De Raet van Indien' olarak adlandırılan Senato üyesi olmuştur.
7. Hagenier'in Carenium'a Belçika notları, Japonya'da uzun süre yaşamıştır.
8. Gisbert Rejer tarafından yazılan zulüm açıklaması, o sırada orada yaşamıştır.
9. Oliverius'un dünya çapında seyahatinin Belçika açıklaması.
10. Dük veya Amiral Matelief'in seyahatinin Belçika açıklaması.
11. Linschoten'in seyahatnamesi.

Xaverius, mektubunda sayfa 149'da, Paulo Japonensi tarafından, son derece dindar ve inançlı bir adam tarafından yapılan Japon krallığı ve halkının geleneklerinin açıklamasından bahseder. Ancak bunun yayınlandığını göremedim. Aynı Xaverius, sayfa 126'da, Roma Cemiyeti'ne bir Portekizli tüccar tarafından yazılmış toprakların ve halkın geleneklerinin ayrıntılı açıklamalarını gönderdiğini söyler. Ancak bunlar da yayınlanmadı; ancak bunların Roma'da hala saklandığını ve Jesuit kütüphanesinde gizlendiğini düşünüyorum. Japon dilinin grameri de Jesuitler tarafından yayınlandı, Clarißimo Viro Dominus Golio'dan krallığın durumu hakkında pek çok şey içerdiğini öğrendim: Ancak bunu görmek mümkün olmadı, gerçekten de bana gösterilen Portekizce ve Latin dillerine karşılık gelen Japonca bir sözlük vardı, ancak bu eserde herhangi bir tarih ya da yaşam tarzı hakkında bilgi yoktu.

BİRİNCİ KİTABIN BÖLÜM BAŞLIKLARI

Bölümler

I. Japonya'nın Konumu ve diğerleri hakkında.....	İlk sırada
II. Japonya'nın Özellikleri ve diğerleri hakkında.....	İlk sırada
III. Japonya'nın yerlilerinin kökeni üzerine	17
IV. Mirasçı Lord Dairo Hakkında	20
V. Cubi'nin düşüşü tarihi	29
VI. Bugünkü Liderlerin soyu üzerine	41
VII. Yönetim Biçimi	47

VIII.	İmparatorun sarayı ve İedo Kalesi hakkında.....	53
IX.	İmparatorun İhtişamı Hakkında	59
X.	İtibar Dereceleri Hakkında	66
XI.	Soyluların Yıllık Geliri ve Diğerleri Hakkında.....	70
XII.	Evlilik ve Kadın Cinsiyetinin Durumu Hakkında.....	82
XIII.	Aldatma ve Zina Hakkında.....	91
XIV.	Kadınların sadakati ve alçakgönüllülüğü hakkında	95
XV.	Çocuk Eğitimi ve Miras Hakkında	100
XVI.	İmparatorun Chingon'deki evliliğinde ne oldu?.....	107
XVII.	İmparatorun eşleri ve doğan varisin dadısı hakkında.....	110
XVIII.	Hukukun katılığı ve ceza hakkında	113
XIX.	Askeri konular hakkında	123
XX.	Erdemler ve Ahlaki Kusurlar Hakkında.....	130
XXI.	Doğru ve yanlış hakkındaki görüşler	141
XXII.	Şehirler, yapılar ve ev eşyaları hakkında	147
XXIII.	Japon yemek ve içecekleri hakkında.....	156
XXIV.	Giyim Hakkında.....	162
XXV.	Eğitim, özgür sanatlar ve özgür olmayan sanatlar hakkında.....	164
XXVI.	Ticaret Hakkında	179
XXVII.	Para Hakkında	193
XXVIII.	Cenaze törenleri.....	196

SON

JAPONYA KRALLIĞI'NIN TANIMI

BÖLÜM I

Japonya'nın Konumu, Büyüklüğü, Bölünmesi ve Avrupalıların İlk Bilgisi

Japonya'nın adı artık genel olarak Japan olarak geçer, ancak yerliler kendi dillerinde ona Hippon derler. İspanyollar tarafından bir zamanlar Argentana olarak adlandırılmıştır; ayrıca Paulus Venetus, eskiden Chryse ve Zipangri olarak adlandırıldığını belirtmiştir. Japonya, bizden doğuya doğru en uzakta olan ve tanınan bölgelerin en sonuncusudur ve sabahın ilk güneş ışıklarını ilk gören ülkedir. Gerçekten de doğudan Kaliforniya ve Yeni Granada'ya yaklaşık bin mil mesafede yer alır.

Batıdan, Kore Adası'nın araya girdiği Çin'e bakar ve kıyıların eğriliğine veya mesafenin değişmesine göre farklılık gösterir. Çin'in doğu sınırındaki Liampo şehrinden, denizciler için ilk karşılaşılacak Japon adası Gotum'a kadar altmış leuga (yani elli bir mil) mesafededir; ancak

batıdaki Çin ticaret merkezi Amacano'dan, burada Portekizliler genellikle ticaret yapar, aynı Gotum'a kadar 297 leuga (yani iki yüz elli dört mil) mesafededir.

A

2

Linşotius, Japonya'nın Çin'den çok küçük bir mesafe ile, yaklaşık seksen mil uzaklıkta olduğunu; ancak Makao'dan üç yüz mil uzaklıkta olduğunu belirtiyor. Kuzeyde, bilinmeyen Kuzey Amerika'nın bir kısmını, yani Anian ve Quivira krallıklarını içerir; güneyde ise Yeni Gine'yi, Terra Australis'in bir parçasını barındırır ve burası hakkında Hollandalıların seyrüseferleri sayesinde yakında daha fazla bilgi edineceğimizi umuyoruz. Bir zamanlar bazı denizcilerin tesadüfen Japonya'ya getirildiği ve Maffeo'nun onların geri dönmediklerini söylediği bir hikâye var.

Kanarya Adaları'ndan, diğer adıyla Fortunate Adaları'ndan ve özellikle Tenerife'den Japonya'nın en yakın meridyeni yüz elli yedi derece uzaklıktadır. Otuzuncu meridyen Kanarya Adaları'ndan Avrupa'nın ortasından geçtiğine göre, Japonların Avrupalılardan yedi, sekiz veya dokuz saat önce öğle vaktini gözlemlediklerini tespit ediyoruz, bu konumlarına bağlı olarak değişmektedir.

3

Ekvator'dan olan uzaklık veya Japonya'nın ortalama enlemi veya kutup yüksekliği otuz beş derecedir, çünkü bu otuz birinci enlem derecesi (bazıları otuzuncu dereceyi koyar) ile otuz sekizinci veya otuz dokuzuncu derece arasında yer alır. Bu nedenle en uzun gün on dört saat bir çeyrek kadardır; bugün de Güneş öğlen vakti onların zenitinden sekiz, dokuz, on vb. derece uzaktadır. En kısa gün on saat eksi bir çeyrektir: ve bu dördüncü İklimde olacak ki adını Rodos Adası'ndan alır; bu İklimde ayrıca Kıbrıs, Girit, Sicilya, Peloponez, Lusitany, Endülüs, Granada ve büyük bir Suriye, Arabistan, Fars ve Çin bölümü bulunur ve bu nedenle bu bölgelerle aynı göksel olayları yaşayacaktır.

Japonya'nın Bölünmesine gelince, bunun herhangi bir ada olmadığı bilinmelidir; fakat birçok adadan oluşur ve bunlar arasındaki deniz tarafından ayrılır; bazıları daha büyük bazıları daha küçük bir aralıkla.

Hepsi üç sınıfa veya kısma ayrılmıştır. 1. Chickock, Maffeus'un Xicocum olarak adlandırdığı ve üç Kral ve bir satrap tarafından yönetilen. 2. Saycock'u Maffeus Ximum olarak adlandırır ve dokuz satrap veya krallık tarafından yönetildiğini yazar.

A2

4

Japonya, daha sıkı bir anlamda kullanıldığında, bu için en büyüğü olup içinde başkent krallığı Meaco'yu barındırır ki Maffeus bu adanın buradan adlandırıldığını yazar ve Meacenfe ve Amangucianum olmak üzere elli üç satrapı ya da krallığı içerir; Meacense'ye yirmi dört Dinaşt veya Hükümdar bağlıdır; Amangucianum'a ise on iki veya on üç. Caronius bunun beş eyalete bölündüğünü belirtir; böylece Japonya'nın tüm krallığı Saycock, Chickock, Jamaysoit,

Lefengo, Letsegen, Quanto, Ochio olmak üzere yedi eyaletten oluşur ve bunlar daha sonra diğer krallıklara ve satrapilere ayrılır.

Bu üç adanın hiçbirinin sürekli kara olmadığını düşünmeyin. Çünkü bunlar diğer adalardan oluşur ve küçük bir Euripus ile ayrılırlar. Bu nedenle Maffeus'un Hindistan Mektupları'nda Japonya'daki yolculuklar anlatılırken Hiu Adası (s.168), Tacaxuma (s.71), Iquicuchi (ib.), Firando (s.51), Cangae (s.215) ve diğerleri gibi birçok ada adı geçer ve bu adalardan bazılarının açıklamaları orada bulunabilir. Gerçekten de Japonya'nın parçalarını veya bölgelerini en iyi şekilde anlarsınız eğer Belçika'nın Zeeland eyaletini düşünürseniz; çünkü Zeeland'ın 7 adadan oluştuğu bilinir; Belçika'da bunu "het is een gebroken land" olarak adlandırılırlar.

5

Öte yandan, Ochio eyaletine, bir kıstakla bitişik olan başka bir toprak parçası vardır, Jesso veya Seffo olarak adlandırılır, bu topraklar Japon İmparatoru'nun egemenliği altında olmasa da Japonya'ya atfedilebilir çünkü bu topraklar onun bir parçasıdır ve herhangi bir özel krallık oluşturduğu görülmez. Eğer bu toprakları dışarıda bırakırsak, Japonya bir ada değil, bir yarımada olur. Ancak Jesso bölgesi hakkında kesin bilgiler yoktur, kıstak dışında denizin tüm çevresini sarıp sarmalamadığı veya başka bir kıtaya uzanıp uzanmadığı, ya da en azından ne kadar veya hangi boylama kadar uzandığı bilinmemektedir. Caronius bu konu hakkında şöyle konuşur: Bildiğim kadarıyla Japonya şimdiye kadar bir ada olarak kabul edilmiştir; ancak bu konuda kesin bir şey söyleyemeyiz çünkü büyük bir kısmı Japonların kendilerine bile bilinmemektedir. Bu konuda sıkça sorduğumda öğrendim ki, Quanto adlı eyaletin ötesinde (burada İmparatorluk Majestesi'nin ana hüküm sürdüğü yer ve İmparatorluk şehri ve kalesi, Iedo'nun bulunduğu yer) yazın doğuş yönünde veya Kafkasya yönünde yirmi yedi günlük bir yolculuk kaldığını ve T'sunga adlı bölgenin en uç noktasına, denize bitişik olan yere ulaşmadan önce. Buradan, genişliği yaklaşık on bir mil olan suyun ötesine geçildiğinde, değerli kürklerin bulunduğu Jesso veya Seffo topraklarına varılır.

A3

6

Bu Sessho bölgesi gerçekten ekilmemiş, dağlarla ve kayalarla dolu ve birkaç yerde yerleşim gösteren bir yerdir: ancak o kadar geniş ve uzaklara yayılan bir yerdir ki, Japonlar sık sık bu bölgeyi geçmiş ve iç kesimlere kadar girmiş olmalarına rağmen, yine de sonuna ulaşamamış veya hakkında kesin bir şey öğrenememişlerdir. Çünkü sıklıkla yiyecekleri tükenir ve bu yüzden meseleyi araştırmadan adımlarını geriye doğru atmak zorunda kalırlar. Ayrıca, kaşiflerin raporları öyleydi ki, İmparatorluk Majestesi'nin daha fazla bilgi edinme veya araştırma isteğini azalttılar. Çünkü dediğim gibi, bölge çoğunlukla terkedilmiş durumda ve bazı yerlerde, Çin'in canavarları gibi, insanlardan çok vahşi hayvanlara benzeyen uzun saçlı ve sakallı, tüm vücudu kıllı insanlar yaşıyor. Bu nedenle, Japonya'nın adalı mı yoksa değil mi olduğu belirsizliğini göstermek için, Tsurgaar bölgesinden hem Japonya'ya hem de Sessho topraklarına akan suyun, Ochiam eyaletine bitişik en yüksek dağlarda ve ıssız bölgelerde durdurulduğunu ve böylece uzun ve alışılmadık yollarla masraflı bir yolculuk yapmaktan kaçınmak için, Tsungaar'dan Sessho'ya olan geçişin günümüze kadar kullanıldığını belirtmek gerekir.

Bu topraklardaki halklarla ilgili olarak, şüphesiz anlaşılması gereken şeyler, Louis Frois adında bir Cizvit'in Japonya'da bulunduğu sırada yazdığı ve Maffei'nin Epistolarının birinci kitabında yer alan bir mektupta şu sözlerle ifade ettiği şeylerdir: 'Japonya topraklarının kuzeyine, Meaco şehrinden üç yüz lig (iki yüz elli dört mil) uzaklıkta, ormanlarda yaşayan çok büyük bir insan bölgesi bulunmaktadır. Bu insanlar, hayvan derileriyle kaplıdır, tüm vücutları tüylüdür, büyük sakalları ve içki içmeye hazırlanırken küçük bir çubukla kaldırdıkları çok büyük bıyıkları vardır. Bu kabile özellikle şaraba düşkündür, savaşlarda vahşi ve Japonlara karşı ürkütücüdür. Savaşta boğazları kesilir, yaralarını tuzlu suyla yıkarlar: bu onların yaralar için tek çaresidir. Göğüslerinde bir ayna taşıdıkları söylenir: kafalarına öyle bir şekilde kılıç bağlarlar ki sap omuzlarına kadar uzanır. Kutsal ayinleri yoktur, sadece gökyüzüne tapınmaya alışkındırlar. Aquita, Japon Geuano krallığında çok geniş bir şehirdir: oraya ticaret amacıyla sık sık gelirler ve aynı şekilde Aquita halkı da onlara gelir, ancak daha nadiren; çünkü oraya götürüldüklerinde, hemen hemen yerliler tarafından yok edilirler. Ancak, coğrafi haritalar ve küreler Aquita'dan sonra sadece okyanusu göstermektedir, Linschoten'in Seyahatnamesi bu belirsizlik konusunda çoktan uyarıda bulunmuştur.

A4

8

Bu noktadan sonra Japonya'nın büyüklüğü hakkında yazılanlar hakkında bir yargıya varmak daha kolay olacaktır. Cluverius, coğrafyasında, Japonya'nın boylamının yaklaşık olarak 150 mil, enlem (maksimumda) ise 70 mil olduğunu yazmaktadır. Maffeus ise ona boylam için stadyum (ki bunlar 171 mil yapar) ve enlem için maksimumda 30 (ki bunlar 26 mil yapar) atfeder. Bu bilgiler birbirinden oldukça farklıdır. Ve gerçekten, bahsettiğimiz Iesso bölgesini her ikisi de dışarıda bırakıyor, çünkü coğrafi küreler veya haritalar göstermeyen bilinmeyen bir yer. Ancak bu durum göz önüne alındığında, Meaco şehrinden Iesso bölgesine kadar olan mesafenin 254 mil olduğu, Frojo'dan yukarıda belirtildiği gibi, Japonya'nın Cluverius veya Maffeo tarafından belirtilenden daha büyük olduğu açıkça ortaya çıkıyor. Meaco Japonya'nın ortasında yer almaktadır. Ayrıca, bir Japon Hristiyan tarafından yazılan ilk Hint mektubunda, Meaco'dan uzaklığı 600 mil olan Banduenensis Akademisi'nden bahsedilmektedir. Caronius da tüccarların Meaco'ya 200 ile 300 mil arasında seyahat ettiğini yazmaktadır. Bu durumdan anlaşılıyor ki, Japonya'nın gerçek boyutu hem Cluverius'un hem de Maffei'nin belirttiği uzunluk ve enleminden daha büyüktür.

9

Daha çok Turfellino'ya katılıyorum, çünkü Xaverii'nin yaşamında, Japonya'nın sadece üç ana Japon krallığı bölgesinden biri olduğunu, uzunluğunun 750 mil ve enleminin büyük kısmının 170 mil olduğunu belirtir

Avrupalılar arasındaki ilk bilgisiyle ilgili olarak Maffeus şöyle diyor: Bu toprakların adını ve özelliklerini öğrenen Portekizliler, kendilerine çekerler. Ancak ben, Antonio Galuano'nun Yeni Dünya'nın Keşifçileri adlı kitabında açıkça anlattığına inanıyorum. Sion şehrinde Sinolara gitmek üzere yola çıkan Antonio Motam, Francisco Zeimotum ve Antonio

Pexotum'un, bu yüzyılın (yani on altıncı yüzyılın) kırk ikinci yılında (yani MS 1542'de) inatçı bir rüzgarla Japon Adaları'na sürüklendiklerini anlatır.

Bu durumda, Maffeo'ya verilmesi gereken onur, Portekizlilere, Japonya'ya ilk girişin şerefi verilmelidir. Ancak, onların Japonya hakkındaki ilk bilgilerini Avrupa'ya getirdikleri iddiası kabul edilemez, çünkü Marco Polo'nun onlardan çok önce Japonya hakkında bazı şeyler yazdığı bilinmektedir. O, Hristiyanlık'ın doğuşundan 12. yüzyıl sonra yaşamıştır. Apianus ve Gemma Frisius ise coğrafi eserlerinde ondan hiç bahsetmezler, hatta Ptolemyus bile, Marco Polo'dan çok önce yaşamış olmasına rağmen, ondan bahsetmez.

A5

10

Çinliler için her zaman çok bilinen bir yerdi. Çünkü Caronius, Çin'den Japonya'ya ticaret gemileriyle gittiklerini yazmıştır ve bunun birçok kanıtı vardır. Çin'den Japonya'ya yapılan seyahatleri öğrenmek isteyenler, Linşot'un Seyahatnamesi'ni 31. 32. 33. ve 34. sayfalarını okuyabilirler.

BÖLÜM II

Japonya'nın toprak özellikleri, suları, dağları, otları, hayvanları hakkında

İklimden, her bir bölgenin bulunduğu iklimden, göksel görünümüne göre bir şeyler söylemek mümkündür, önceki başlıkta belirttiğimiz gibi. Ancak bölgelerin nitelikleri ve toprak ürünleri hakkında kesin bir şey söylemek mümkün değildir, çünkü aynı iklimde bulunan birçok bölge birbirinden farklı birçok şekilde farklılık gösterir. Bu nedenle bu konuda deneyime başvurmak ve o bölgelerde yaşamış olanların anlatımlarını takip etmek daha güvenlidir. Japonya'dan Avrupa'ya gönderilen mektuplarda şunları buluyorum. Sayfa 87, Vilela de Meacensis bölgesi şöyle diyor: Bölge özellikle soğuktur, kısmen kar bolluğundan, kısmen ağaç kesimlerinin eksikliğinden. Ayrıca o kadar verimsizdir ki genellikle turplar, turnipler, yabani elma ve baklagillerle beslenirler.

11

Ve 89. sayfada şöyle yazıyor, 1500'lü yılların ocak ayında karın çok olduğunu ve soğukların son derece şiddetli olduğunu belirtir, aynı zamanda 56. sayfada da aynı şeyi teyit eder. Almeida ise 105. sayfada, gözleri kamaştıran yoğun kar yağışından ve sık sık karşılarına çıkan derin

çukurlardan dolayı yolların çok kötü olduğunu, bu çukurlardan hayvanların zorlukla kurtulduğunu ifade eder. Aynı sayfada 166. Aşırı soğukun gücü ve engebeli ve ulaşılmaz yerlerin yanı sıra, uzun süren yağmur yolları o kadar çamurlu yapmıştı ki, sık sık düşüyorduk: bu arada yorgun bedenlerimizi güçlendirmek için konaklama yerlerinde turpgillerin ve ısırgan otunun yaprakları sunuluyordu. Ve aynı mektupta (1565 yılında yazılmış) şöyle diyor: Kışın başlangıcı çok sertti, dağların sırtları karla kaplıydı, kar durmadan o kadar yoğun yağıyordu ki, o zaman bile bu bölgenin ve diğerlerinin soğukluğu arasında ne kadar fark olduğunu deneyimlemek mümkündü: ve biraz sonra, sayfa 169; gökten öyle bir kar kütlesi düştü ki, bu elli yıldır hiç görülmemişti. O, 'Gökyüzüne bu son elli yıl boyunca hiç olmadığı kadar çok kar yağdı,' dedi. Soğuk, kar, buz ve yağmur konusunda Linfchotius da bu adalarda tanıklık eder. Verimsizlik konusunda, Villela'nın Firando adasından yazdığı mektupta şunlar yer alır: 'Bu yer dördüncü veya beşinci yılında bile bol miktarda ürün veriyor, Firavun'un inatçı ineklerini bekliyoruz, umarım Tanrı onları uzak tutar.'

12

Çünkü böyle bir zamanda ölen çocukların çokluğu yüreğimizi dağlıyor: eğer şimdi bile bu yoksullukta onlara acıymıyorsa, sevgide ne düşünülmeli? Çok büyük (bana inanın) sevgili kardeşlerim, bu bölgelerde çoraklığın sıkıntıları ve zorlukları var, öyle ki zenginler bile hayatlarını otlarla sürdürüyorlar. Bu yüzden biz Yusuf'un akıllılığını taklit ederek, gelecek yıl için her zaman bir şeyler saklayarak, Hristiyanların yoksulluğuna ve ihtiyacına bakıyoruz: ama Yusuf'un ambarlarıyla bizimkiler arasında çok büyük fark var, çünkü bizde sadece turp yaprakları ve güneşte kurutulmuş marullar saklanıyor. Bu yerlerde tahıl durumu çok az. Çünkü buğday olgunlaştığında yağmurun ve fırtınanın gücüyle yok oluyor. Pirinci neredeyse biçiyorlar, ama o kadar az ki, bütün şehre yetmiyor ve fakirler onu sadece bazen kutlama sebebiyle yiyorlar; ama onları bütün Tanrının iyiliği besliyor ve destekliyor.

Bu arada, Japonya'ya giren Hristiyan misyonerlerin mektuplarından aktardığımız bu şeyler, sadece bazı adalar ve Japonya bölgeleri için geçerlidir: ve bilmemiz gerekir ki, o yüzyıl boyunca orada iç savaş olmuştur, ki bu da neredeyse tüm tarımı yok etmiştir, özellikle krallığın başkenti Meaco çevresinde, bunun hakkında sonraki bölümde konuşacağız.

13

Turcellinus, Japonya'nın doğal olarak verimli olduğunu, ancak tarımın sürekli savaşlarla engellendiğini uygun bir şekilde söyledi. Çünkü oradaki toprağın verimliliğinin orta derecede

olduğunu hem Belçikalılar hem de insan ve hayvan çokluğundan anlaşıyor. Japonya, Caronius'un dediği gibi, yaşamın sürdürülmesi için gereken her şeye kendi içinde sahiptir ve Hagenus, onu sağlıklı iklim, verimlilik ve gümüş zenginliği açısından Hindistan'daki hiçbir bölgenin geçemediğini söyler. Japonya'dan eskiden un ve tahıl da Filipinler'e taşındı, bunu Oliver'in Seyahat Açıklamasında okuduk ve Hindistan'da bulunan birçok kişiden öğrendik ki, Japonya'dan büyük miktarda pirinç diğer Doğu Adalarına gemilerle taşınıyor ve beyaz olduğunda en iyisi sayılıyor; diğer türler ise kırmızı, siyah veya kahverengi. Birçok dağı vardır, bunlarda otlar harika bir yüksekliğe ulaşır ve çeşitli otlar, yabani kokulu güller, sarı zambaklar ve soğanlı çiçekler üreten türler vardır, bunların büyük hayranları Japonya'nın büyükleri.

14

İki dağı özellikle ön plana çıkar, bunlardan biri belirsiz bir isme sahip olup sürekli alevler çıkarır. Bu dağın zirvesinde, belirli insanlar uzun süre dua ettikten sonra, parlak bir bulutla çevrili olarak Cacodæmon (kötü ruh veya şeytan) kendini gösterir. (Bu ifadeler Maffei'ye aittir.) Diğer dağ ise Figenojama adını taşır ve birkaç mil yüksekliğe çıkarak bulutların üzerine çıkar.

Mektuplar, Frenojamam dağının çok büyük olduğunu ve köklerinin balıklarla dolu bir gölün yanında olduğunu belirtir. Bu göl, uzunluğu doksan mil ve genişliği yirmi bir mil olan bir alanı kaplar ve birçok nehir tarafından oluşturulur. Sayfa 86'daki mektupta, bu dağın Meaco'dan on sekiz mil uzakta olduğu belirtilir, ancak sayfa 244'te sadece dokuz mil olduğu belirtilir. Bu dağın etrafında bir zamanlar üç bin üç yüz manastır olduğu, ancak Villela'nın zamanında (yani 1562 yılında) sadece beş yüz olduğu yazılmıştır.

Ağaçlar hem güzellik hem de meyve verme açısından bizimkilerle çok benzer: Ancak toprak, büyük bir sedir ağacı bolluğu sunar, bu ağaçlar o kadar yüksek ve görkemlidir ki, insanlar onlardan direk yaparlar.

15

Maffeus'un dediği gibi, palmye ağacını taklit eden ve bilinmeyen bir ismi olan Vinus, gerçekten hayranlık uyandıran bir yeteneğe sahiptir. Her türlü nemi korkutur: Eğer ıslanırsa, hemen kendini çeker ve sanki ölümcül bir temasla solgunlaşır. Çözüm, kökünden söküp güneşte kurutmak ve içine ezilmiş demir külü veya kum dökmektir. Orada, kuruduktan sonra, tekrar canlanır ve eski parlaklığını ve güzelliğini geri kazanır. Ayrıca düşen veya kırılan dallar, gövdeye çivi ile tutturulursa, sanki aşılınmış gibi birleşirler.

Hayat otu sık sık mektuplarda bahsedilir, ancak nasıl olduğu hiçbir yerde tarif edilmez.

Ayrıca, Avrupa'daki tüm hayvan türleri orada bulunur, örneğin sığır, geyik, domuz, yaban domuzu, ayı, kurt, tavşan, köpek, kedi, özellikle de inanılmaz sayıda at. Benzer şekilde, çeşitli kuş türleri, Kuğular, nehir kazları ve ördekler, balıkçıllar, turnalar, şahinler, sülünler, güvercinler, ötleğenler, bildircinler, orman tavukları ve daha küçük boyutlu türler, zenginler

ve soyluların evlerinde geniş kafeslerde büyük bir sayıda tutarlar. Ayrıca, diğer kuşları yakalamak için eğitilmiş şahinler de bulunmaktadır.

16

Ayrıca ipek böceklerini beslerler ve bu böceklerden ipek toplamayı bilirler. Ancak Japonlar hiçbir evcil hayvanı kesmezler, bu yüzden evlerinde koyun, domuz, tavuk, kaz ve benzerlerini beslemezler, et yemek istediklerinde vahşi hayvan eti yerler. Hem tatlı su balıkları hem de deniz balıkları bol miktarda bulunur, ancak bu konuda daha fazlası Yemek ve İçecek bölümünde anlatılacaktır.

Japonya'nın sunduğu en önemli hediyeler ise metallerdir, altın, gümüş, bakır, demir, kalay, kurşun, hepsi büyük bollukta bulunur, bu yüzden çeşitli yabancı halklar Japonya'ya gelmiştir. Gümüş, dışarıya büyük bir miktar sağlar, altın ise o kadar çok değil: Paulus Venetus, kendi zamanında Japonya'da çok fazla altın olduğunu yazmıştı, hatta Dairi'nin sarayı ve kalesinin altın bir çatısı vardı. Ancak Caronius, bugünkü imparatorların Leda kalesini ve yakındaki birçok soylunun evlerini altın levhalarla kaplı olduğunu yazar. Tatlı su ve nehirlerde hiçbir kıtlık yaşanmaz: ayrıca bölge, çeşitli kaplıcalardan (bu kaplıcaların yardımı ve kullanımıyla birçok hasta sağlığına kavuşur;) bakır, kükürt, nitrat, demir, kalay, tuzlu.

Diğerlerinin arasında, Caronius'un dediği gibi, kalayın özelliklerini veya güçlerini içeren bir su gördüm, bu su, karşıdaki yüksek dağın bir mağarasından fışkırır.

17

Mağaranın çevresi yaklaşık on fitti: derinliği nedeniyle içerisi karanlıktı, ancak açıklığa yakın kısımlarda, görülebildiği kadarıyla hem üst hem de alt tarafta, kısa ve kalın fil dişlerine benzeyen keskin taşlarla doluydu, harika bir manzaraydı, açık damağıyla köpekbalığı olarak adlandırılan bir balığa veya genellikle cehennem girişini tasvir ettikleri bir resme benzemiyordu. Bu oyuktan, kalay benzeri su gece gündüz kesintisiz olarak büyük miktarlarda akıyor ve içinde otururken hastanın tahammül edebileceğinden daha fazla ısınmıyor. Bir öncekine benzer bir başka pınar daha gördüm, dağın eteklerinde, denizden çok uzak olmayan bir ovada bulunuyordu ve günün sadece belirli bir saatinde, genellikle günde iki kez ve bir saatten fazla olmamak üzere su veriyordu.

Ancak yeraltı nefes alırken, su bir günde üç ve batoprağın altından günde üç, bazen de dört kez patlar.

Bu sıcak suyun püskürdüğü kuyu taşlıktır ve büyük taşlarla kaplıdır: ancak akış saati yaklaştıkça, kuyudan rüzgâr ve ruhla o kadar çok su fışkırır ki, belirli bir sarsıntıyla bu taşları hareket ettirir ve aynı zamanda büyük bir azabın patlamasından kaynaklanana benzer büyük bir gürültü çıkarır ve su üç veya dört orijinin havasının yüksekliğine yükselir.

B

18

Bu su o kadar sıcaktır ki, sanki güçlü bir ateşle ısıtılıyormuş gibi, hiçbir sıradan su bu ısı derecesine getirilemez: ayrıca ısınıp diğer ısıtılmış sulardan üç kat daha uzun süre korur: ve içine düştüğünde yünlü ya da keten olan her şeyi yakar. Bu kuyunun etrafı taşlarla çevrilidir, böylece yaklaşan hiç kimse zarar görmez: ancak dağın eteklerinde buna birkaç kanal eklenir, bunlar ilerledikçe daha küçük borulara dönüşür ve bu suyu insanların evlerine taşır, çünkü birçok kişi tarafından hastalıkların tedavisi için kullanılır.

Bu sıcak suyun bir benzeri, son bölümde yer vereceğimiz Japonya Şehitleri Tarihi'nde de belirtilmiştir; Yazar buna dilimizde Singak, Cehennem denildiğini ve bir dağın kökünden büyük bir şırıltı ve sesle çıktığını söyler.

19

BÖLÜM III

Japonya'nın yerlilerinin kökeni hakkında

Japonya adalarına hangi bölgelerden veya anakaradan insanların göç ettiğini (çünkü tüm ada sakinleri bir kıtadan gelmiştir), Hagenus'un Caronium'a Notlar'ında ve Linfhotius'un Seyahatnamesi'nde yer alan birkaç şey dışında, bu konuda kaydedilmiş hiçbir şey bulamıyorum. Hagenus, güvenilir kişilerden, bu Japonların Çin'den, anakaradan sürgüne gönderildiklerini ve bu adalara gönderilerek buraları nüfusla doldurduklarını öğrendim, der. Çünkü Çin'in birçok soylusu İmparator'a karşı komplo kurduğunda, komplonun ortaya çıkması üzerine bazıları yakalanmış ve başları kesilmiştir. Bununla birlikte, çok sayıda kişinin bu suça ortak olduğu anlaşıldı (Linfhotius, çok sayıda oldukları için demiyor, ancak mahkûm edilenlerle kan bağı olan diğer Çinli soylular İmparator'a aracılık ettikleri için, ölüm cezasının değiştirildiğini bildiriyor) onları en yakın adalara sürdüler: bazıları kaçtı ve bu verimli topraklara (o zamanlar hiç insan beslemeyen Japonya'ya) yerleşti.

B2

20

Kökenlerini, Çinlilerden geldiklerini, gizlemek için, suçlar nedeniyle Çin'den sürüldükleri için kendilerine ve sonraki nesillere bir utanç olacağını düşündüler, bu yüzden neredeyse tüm Çinli adet ve ritüellerin değişikliğini başlattılar, başka bir tür giysi, başka ritüeller, başka bir dil ve yazı benimsediler. Çinliler uzun saçlıdır, saçlarını asla kesmezler, ama dikkatlice tararlar ve tepelerine toplarlar ve gümüşten veya başka bir malzemeden yapılmış uzun bir çivi ile bağlarlar: Japonlar tıraş bıçağı ile kafalarını tıraş ederler ve kulak bölgesinin biraz ötesine kadar, ense kısmında kalan saçları beyaz bir şeritle (kâğıttan yapılan bir şerit) toplarlar, böylece bir parmak boğumu uzunluğunda olur ve böylece bir kısmını keserler. Çinliler, birbirlerini selamlarken, dik dururlar ve bir el diğerini dokunur: Japonlar, vücutları çok eğilmiş ve neredeyse kalçaları yere oturmuş bir şekilde selamlarlar. Çinliler sakal bırakır; Japonlar tamamen tıraş olurlar. Bu Hagenus'tan. Linfhotius daha fazlasını ekler ve diyor ki: Bu yüzden Japonlar ve Çinliler arasında ölümcül düşmanlıklar beslenir ve nefretler güçlüdür, birbirlerine mümkün olduğunca büyük zararlar verirler, bu günümüze kadar devam eder.

83

Japonlar sık sık düşmanca bir ruhla Çin'e geçtiler ve deniz kıyılarını geniş ve uzun bir şekilde yağmaladılar ve demir ve ateşle yıktılar.

21

Bu nefreti gelecek nesillere daha fazla yaymak için, Çinlilere tamamen zıt ayinler ve törenler benimsediler, bunların hepsini saymak çok uzun olurdu, sadece birkaçını getireceğim. Çinliler birbirleriyle karşılaştıklarında başlarıyla ve elleriyle selamlama görevini yerine getirirler: ama Japonlar ayakkabılarını ayaklarından çıkarırlar. Çinliler onurlandırmak istedikleri kişilerin önünde ayağa kalkarlar: Japonlar ise yere oturur, bu tür bir görevde birinin dik durmasını büyük bir utanç olarak görürler. Diğer uluslar dışarı çıkmak üzereyken omuzlarına bir pelerin atarlar; Japonlar da bunu evde giyerler, dışarı çıkmak zorunda kaldıklarında çıkarırlar. Diğer uluslarda diş ve saç beyazlatma onaylanır: Japonlar bunları şiddetle reddeder ve en siyah renge sahip olmak için çabalarlar ve siyah rengi neşenin, beyazı ise üzüntünün işareti olarak görürler. Dışarı çıkan kadınları hizmetçiler takip eder, önlerinde bir hizmetçi ve kızları vardır. Aynı kadınlar hamileyken göbeklerini sıkıca bağlarlar, böylece patlayacakmış gibi görünürler, ancak rahimde olmadıklarında serbest bir göbekte yürürler ve deneyimlerinin onlara bunu yapmadıkça mutlu bir şekilde doğum yapmadıklarını öğrettiğini söylerler.

B3

22

Doğumdan sonra anneye az miktarda yiyecek verilir: bebek soğuk suyla yıkanır. Bu Linchotius'tan. Hagenerus'un sözlerinde Maffeo ile uyuşmayan bazı şeyler vardır. Nitekim Çinlilerin selamlama ritüelini şu şekilde aktarmaktadır: Sıradan insanlar arasındaki selamlama ritüeli şöyledir: Sol ellerini sağ elleriyle yumruk yaparlar, sonra sık sık her ikisini de göğsüne götürürler ve aynı zamanda uygun bir konuşma jestiyle iliklerine bir dostun yerleştiğini gösterirler. Ancak liderler, kollarını bir yay şeklinde uzatarak ve iki ellerinin parmaklarını iç içe geçirerek, kendilerini aynı şekilde yere bırakırlar: ve kendi aralarında sözlerin görevleriyle yarışır, böylece ikincisi diğerinin onuru uğruna dinlenebilir.

Ayrıca, aynı Maffeus hem Çinlilere hem de Japonyalılara küçük bir sakal atfeder ve Epift. Ind.pag. 257. Aynı şey Japonlar için de belirsiz bir şekilde ifade edilmiştir. Ama ben burada daha çok orada uzun süre kalmış olan Hagenerus'a inanıyorum.

Ancak yine de bu iki ulusun başka pek çok konuda farklı gelenekler izlediği doğrudur. Yine de Çin'den hem Kore'ye hem de Laponya adalarına bir koloninin geldiğinden şüphe etmiyorum, çünkü onlara daha yakın bir kıta bulunmuyor: ancak bunun Hagenerus'un getirdiği nedenden dolayı olup olmadığını onaylamaya cesaret edemiyorum.

23

Xaverius'un Japonya'nın altı yüz yıl önce iskân edilmeye başlandığına dair raporunu da kesin olarak kabul etmiyorum (çünkü Xaverius geçen yüzyılın ortalarında oradaydı). Ancak bu, Hagerus'tan aldığımız bilgileri doğrulamaktadır. Bkz. Xaverius'un Hayatı S.352.

Bölüm IV

Japonya'nın Yüce İmparatoru ve Dayris Hakkında

Japonların en yüksek otoritesi olan kişiye, Avrupalılar genellikle Japonların İmparatoru derler, çünkü krallığın bazı önde gelen kişileri kral unvanıyla övünürler. Mutlak bir eylem yeteneği vardır, tüm krallığın efendisidir ve büyük krallar veya soyluları küçük suçlar nedeniyle topraklarından mahrum bırakabilir, sürgüne gönderebilir, adaya sürülebilir, ölümle cezalandırılabilir, mallarını ve topraklarını, onun takdirine daha çok layık olan başkalarına bağışlayabilir, tıpkı Caronio'nun bu yerlerde ajan olarak birkaç kez yaptığı gibi.

B4

24

Japonya Günlükleri'nde anlatıldığı üzere, krallığın başlangıcından Hristiyanlık Çağı'nın yaklaşık 10. yılına kadar (yazarlar bu noktada büyük ölçüde anlaşmazlığa düşmektedir: ben Xaverius'u takip ettim. Bakınız Ep. S. 236), Maffeus ve Hint mektuplarında Dayro olarak adlandırılan kalıtsal bir lord hüküm sürdü. Halk ona sadece mutlak bir İmparator olarak değil, aynı zamanda bir yarı tanrı olarak da tapıyordu ve bu nedenle tebaası tarafından asla savaşta saldırıya uğramadı ve isyana maruz kalmadı: çünkü herkes, kutsallığı nedeniyle bu Dayro'ya karşı çıkmanın bizzat tanrılara karşı büyük bir günah olacağına ikna olmuştu.

Ayakları asla yere değmezdi (bugün bile gözlemlendiği gibi): Güneş ışınları başını asla aydınlatmazdı: açık havaya çıkmazdı. Dahası, vücudunun hiçbir parçası kesilmez ne sakal ve saçtan ne de tırnaklardan. Sofrasına konulacak tüm yiyecekler yeni kaplarda hazırlanır.

Bununla birlikte, Cubum adını verdikleri yüce bir askeri Vali atandı; bu Vali'nin görevi, Krallar ve Magnatlar bazı tartışmalar ve anlaşmazlıklar nedeniyle ya da şehvet yüzünden birbirlerine karşı savaş açarlarsa, bu tür kargaşaları bastırmak ve suçun niteliğine göre bunu yapanları cezalandırmaktı.

25

Bu en yüksek askeri Vali ya da Cubi görevi o zamanlar tüm otorite makamları arasında en büyüğüydü ve genellikle Dayri'nin ikinci oğluna verilirdi, çünkü ilk doğan krallığın tek varisiydi. Ancak Dayri'nin kendisine duyduğu sevgiden ya da annesinin dualarından etkilenecek bir dereceye kadar yükseltmek istediği üçüncü bir oğlu varsa, aynı Valilik onuru ona da verilirdi, şu şartla ki kardeşler bu görevi dönüşümlü olarak ve üç yıl boyunca yerine getireceklerdi. Ancak bu gelenekten dolayı (çünkü aşk ve krallık rakiplere tahammül etmez), sonunda bu göreve atanan kardeşlerden biri, yönetimi sırasında krallığın bazı soylularını kendisine daha sıkı bağladı ve devletini öyle bir şekilde kurdu ki ne ebeveynin sadık uyarılarıyla ne de daha hafif bir güçle bu görevden alınamadı. Ancak onun bu çabası, daha önce hiç yaşanmamış bir şekilde krallığı rahatsız edebilecek birçok kötülüğü de beraberinde

85

getirdiğinden, Dayrus sonunda bu itaatsiz ve inatçı oğula Kralların ve Prenslerin yardımıyla başka bir savaş valisi aracılığıyla saldırmaya ve yakalandığında onu öldürmeye karar verdi. Sonuç konseye cevap verdi ve karar verildiği gibi konu uygulandı ve Dayri'nin Majestelerine karşı ilk kez başlatılan savaş, oğlunun ölümüyle sona erdi.

B5

26

Ama çok geçmeden başka bir şey oldu. Gerçekten de, diğer Cubus ya da yüce savaş valisi, kardeşi öldürüldükten ve bu göreve tek başına atanıp onaylandıktan sonra, her şeyi sadece kendi çıkarına göre yönlendirmeye başladı ve babası Dayri'nin ölümünden sonra kendisine teslim edilen kılıcı tutarak kardeşinden daha büyük şeylere cesaret etti, Kendisi için krallığın yüce gücünü ve Majestelerini iddia etti ve kendisini tüm Japonya'nın mutlak efendisi ve İmparatoru ilan etti, yine de (krallığın ilk doğumu ve tek varisi olan) Dayri'nin sarayını eski ve antik biçiminde, devletinde, saygınlığında ve bunun için gerekli gelirlerle bıraktı. Ancak Dayrus bununla yetinmedi, kardeşi olmasına rağmen krallığı haksız yere gasp eden bu kişiden intikam almayı düşünerek başka bir Cubus yarattı ve onu yenerek öldürttü. Ama gerçekten de bu Vali de çılgınca bir krallık arzusuyla yanıp tutuşuyordu ve Dayri'nin sarayını ve şahsını ihlal etmese bile, öncekilerin örnekleri onu, onların yaptığı gibi en yüksek İmparatorluğu elde etmeye çalışmaktan alıkoymadı.

27

Böylece, öncekilerden çok daha feci ve uzun süren, neredeyse her kralın ve prensin kendi özgürlüğünü ele geçirdiği ve bazılarının gerçekten de başkaları üzerinde iktidarı ele geçirdiği, tüm bölgelerin iç savaş tarafından sefil yollarla enfekte edildiği ve harap edildiği üçüncü bir savaş başladı. Ne kadar küçük olursa olsun, birbiriyle silahla savaşmayan hiçbir şehir, hiçbir köy yoktu; talih şimdi bir tarafı, şimdi diğer tarafı kayırıyordu. Tüm bu karmaşa içinde, daha önce en düşük rütbeli bir asker olan Taycko adında cesur bir kahraman ortaya çıktı ve büyük bir cesaretle büyük işlere kalkıştı, başlangıçta sadece elli askeri vardı, son derece hızlı ve atak bir şekilde sefere çıktı ve talihin de yardımıyla kısa sürede birçok kişinin kendisine akın etmesini sağladı. Sonra onların yardımıyla krallığın tüm kalelerini ve şehirlerini ele geçirdi ve üç yıl içinde tüm krallığı yönetimi altına aldı, Dayrus'u tüm ailesiyle birlikte, kendisine bıraktığı krallığın yönetimi ve idaresi dışında, alışılmış saygınlıklarında bıraktı. Bu uzun süren kargaşalar Dayrus'un tüm güçlerini kırmıştı ve hanedanından hiç kimse artık onun tarafını tutmuyordu. Bu nedenle, Taycko'yu en yüksek İmparatorluktan uzaklaştırmak için tamamen güçsüz hale geldiğini görünce, onu ciddi törenler ve saygın bir ihtişamla yüce İmparator olarak yarattı ve ilan etti.

28

Bu şekilde, Japonya İmparatorluğu'nun şekli değiştirildi ve krallığın özgür yönetme ve idare etme gücünden oluşan gerçek heybeti yeni Sezarlara devredilirken, Dayrolar arasında krallığın gerçek varisleri boş ihtişam ve unvanlarla sahte veya hayali ve boş bir heybetle kaldı.

86

Kutsalların en yücesi bugün piskoposlardır ve Roma Papası kadar büyük saygı görürler. Sezarlar ayrıca her üç yılda bir (her ne kadar beş ya da altı yılda bir olsa da) Dayri'nin sarayının bir zamanlar ve bugün hala bulunduğu Meaco şehrine gitmek ve değerli hediyeler ve törenlerle ona olan saygı ve bağlılıklarını ifade etmek zorundadırlar.

Ardından gümüş bir kâsede Sezar'a şarap sunulur, Sezar şarabı tükettikten sonra kâseyi kırar ve kırılan parçaları saklar; bu ayın Japonya'da boyun eğmenin ve kulluğun bir işareti olarak kabul edilir.

Gerçekten de Dayrus krallığın yönetimini Sezar'a verse bile, bu bölümün başında onun saygınlığı hakkında söylenenlerin hepsini yine de gözlemler ve gerçeklerden hiçbir şey eksiltmez, kendisi de Sezar'ı kendisinden üstün görmez, aynı zamanda akrabaları arasında da (ki sayıları çoktur ve Dayri'nin sarayının yakınında yaşarlar) Sezar'ı kendilerinden önce küçümseyenler az değildir.

29

Bunlar arasında Dayrus'a akrabalık bağıyla en yakın olan ve eğer Dayrus çocuksuz ölürse, saygınlığın mirasçısı olacak dokuz kişi vardır.

Caronio'dan buraya kadar anlatılan bu savaşçı hareketler ve kanlı ayaklanmalar, Hristiyanlık Çağı 1010 ile 1100 yılları arasında, yani on altıncı yüzyılda ve on yedinci yüzyılın başlarında ya da biraz daha sonra meydana geldi. Taycko, Dayro tarafından tüm Japonya'nın Sezarı ilan edildi.

O çalkantılı yüzyılın ortalarında, yani 1049 yılında oraya gelen Cizvitlerin mektuplarında bu kargaşalardan sık sık bahsedilir. Bu nedenle Maffeus, Tarihler'inde bazı konularda Caronio'dan farklı olsa da burada eklemeye değer olduğunu düşündüğüm bazı şeyler bildirdi. Gerçekten de Japonya'nın tüm adının bir zamanlar unvanı Vo ya da Dayri olan tek bir İmparatora itaat ettiğini söyler: uzun bir barış içinde zevk ve tembellik içinde eriyene kadar, valiler ve satraplar ve özellikle Cubiler tarafından hor görülmeğe başlandı (çünkü biri daha sonra diğerini söndüren iki primer bu şekilde adlandırıldı).

30

Bir süre böyle bir duruma katlanan askerler, kısa süre sonra efendilerine kızdılar, sonunda dizginleri kopardılar ve her biri kendi eyaletini işgal etti: böylece, bir anda, imparatorluğun bu birliği ve en büyük bağlamı, birçok parçaya ve sanki parçalara ayrıldı: bugüne kadar sadece Dayri'nin hakkı kaldı, derecelerin çeşitliliğine göre değişen ve belirli karakterlerle işaretlenen onur isimleri soylular arasında bölündü. Karakterler parayı hor görmeye zorlar: aksi takdirde, neredeyse güvencesiz bir haysiyet elde eder. Tüm Japonların en yüksek ve en güçlüsü, Meacum ve Meaco'nun (genellikle Tenfa olarak adlandırdıkları bölge) en soylu krallıklarını silah ve kalelerle işgal eden kişi olarak kabul edilir. (Bu nedenle Coquynay'de Lord ve Tenfa'da Prens olduğu söylenir. Çünkü Coquynay'ın Meacum'un bulunduğu krallık olduğu söylenir, çünkü bugün bu şeyler çok farklıdır) Bu yer yakın zamanda Tiran Nubunanga tarafından tutuldu. Bundan iki yıl önce komplocular tarafından öldürülen, çocukları ya sürülen ya da öldürülen bu adamın yerine, liderler arasında en önde gelen Faxiba, kavga ve güç yoluyla geçti.

87

Bu iki yıllık sürenin ne olduğu, Maffei'nin bu sözlerinden veya devamından çıkarılamaz: yılın kendisini not etseydi daha iyi olurdu.

31

Bununla birlikte, bir önceki yüzyılın sekseninci yılı civarında, yani CIO, D, LXXX, bunun birkaç yıl önce veya sonra yapıldığına inanıyorum. Gerçekten de Indicarum'un son mektubunda Nubunanga'nın hâlâ iktidarda olduğunu okuyoruz: ama bu mektup CIO IO LXXIII yılında yazılmıştır. Gerçi burada Nubunanga'ya en yüksek imparatorluk atfedilmiyor, daha ziyade o zamanlar Sezar'ın yerinde olan Cubo'ya atfediliyor. Ancak Maffeus'un LXXIII yılından sonra Japonya'dan aldığı ve Mektuplar'ın Önsöz'ünde yayınlamayı vaat ettiği, Nubunanga ile ilgili bu şeylerin eksik olduğu mektuplar, bildiğim kadarıyla henüz gün ışığına çıkmadığı için bu konularda bir yargıya varamayız. Bununla birlikte, Belçikalıların ek açıklamalarında Faxiba'nın yakın zamanda Tayckonem'den önce iktidarı ele geçirdiğini ve en az elli krallığı kendi gücüne indirdiğini okudum. Yine aynı Faxiba, Japonya'yı fethettikten sonra, güçlü bir orduyla Çin'e geçmeye ve onu kendine tabi kılmaya karar verdi ve şimdi bu amaçla iki bin gemilik bir filo inşa etmek için ağaçların kesilmesini emretti. Çünkü bir avuç Japon, bir lejyon Çinliyi kovalar.

32

BÖLÜM V

1565 yılında yapılan Cubi'nin On Yılı ve 73'e kadar olan Halefi.

Indicarum Epistles'in dördüncü kitabında bulunan mektuplarında Ludovicus Frojus Iefuita, Cubi cinayetini ve sonrasında yaşananları kapsamlı bir şekilde anlatır. Epistle V'te şöyle konuşur Girişimlerimize, insan hafızasından sonra en korkunç ve duyulmamış bir suç karıştı, bu sadece çabalarımızı tamamen engellemekle kalmadı, aynı zamanda bizi hayati tehlikeyle karşı karşıya getirdi. Imorensium'un küçük kralı (size daha önce hakkında yazmıştım) Mioxindonus, kendi başına bazı ulusları fethetmiş, gücü ve zenginliği artmıştı: Cubi'nin kendisi de, böylece barış ve boş zamanlarında güvende ve her şeyden hazırlıksızdı, kesinlikle bu türden hiçbir şeyden korkmadan, büyük bir adaletle yönettiği imparatorluğu en büyük suç ve ihanetle devirmeye ve tiranlığı ele geçirmeye karar verdi: Ne Cubi'nin erdemi ve dürüstlüğü, ne de ondan kendisine gelen çok sayıda ve çok büyük yararlar, yönetme arzusuyla tutuşan zihninde bir değer taşıyordu.

33

Bu nedenle, Narensiyalıların Tiranı Dajondono ve bir başka hanedan mensubu olmak üzere iki kişiyle birlikte soygun ateşini üstlendikten sonra, on iki bin seçilmiş silahlı adamla birlikte, aniden Meaco'ya gitmeye niyetlenir, çünkü Cubi adı altında tüm savaştan kendisi sorumluydu ve Meaco şehrinde birçok uydusu ve müşterisi vardı. Bu nedenle, birliklere şehrin yakınında uygun bir yerde durmaları emredilirken, kendisi de görev kisvesi altında sadık bir el ile Meaco'ya girer, yani Cubi'den bazı yeni onur nişanları ile süslendiği için ona teşekkür etmek için. Ve istediği şeyin mümkün olduğunca kargaşa olmadan gerçekleşmesi için, Cubi'yi Bonzi'nin banliyödeki bir manastırında (hakkında Xxv bölümüne bakın) övgü dolu dualarla

88

akşam yemeğine davet ettiğini de diğer söz görevlerine ekler. Çünkü orada etrafı sarıldığında ona saldırmaya karar vermişti. Ama iş fazla ilerlemedi, çünkü Cubi, sonunda Meaco yakınlarındaki kendinden emin ordunun farkına vardı ve ne olduğundan şüphelendi: Mioxindono'ya hiç inanmamakla kalmadı, aynı zamanda kaçmaya hazırlanıyordu, daha sonra arkadaşlarının tedbirsizliği tarafından geri çağırıldı.

34

Mioxindonus, açıkça harekete geçmesi gerektiğini düşünerek, tüm birlikleri saraya yaklaştırır: ve Cubus, tavsiyeden yoksun, arkadaşlarıyla birlikte titrerken, İmparatoruna ve Kralına karşı tarif edilemez bir nefretle alevlenmiş gibi görünmemesi için, açıkça Cubus'un kellesini istemediğini, sadece bazı akrabalarının ve arkadaşlarının ciddi şekilde kızgın olduğunu, güçlerine daha fazla dayanamadıklarını bildiren Saray'a gönderir: Sonunda anlaşılmaya varılır ve programda adlarıyla belirttiği birkaç soylunun mümkün olan en kısa sürede öldürülmesini emrederse oradan barış içinde ayrılır. Kübüs'ün emriyle onları tanımak için dışarı çıkan, bizi Kübüs'le tanıştıran eski bir saray mensubu, okuduğu çizelgeyi fırlatıp attıktan ve parricide'lara karşı çok ciddi sözlerle söylev verdikten sonra, böylesine büyük bir küstahlık içeren bu taleplere öfkelenerek, son olarak, mademki başka türlü yapamıyor, kesinlikle gönüllü bir ölümle kendini görevi ve inancı için yeterli hale getireceğini ekledi. Bunları söyledikten sonra saraya döner, Cubus'un önünde halkın yaptığı gibi çekilmiş bir hançeri bağırsaklarına saplar ve düşerek ölür. Aynı ölümle, korkudan kapılar kapalı olduğu için içeri alınmayan diğer dört kişi de kısa süre sonra sarayın girişinde can verdi. Ama ölen yaşlı adamın oğlunun, babasını cansız görünce, öfke ve kızgınlıkla komplocuların üzerine atıldığı, savaştığı ve öldürüldüğü söylenir.

35

Sonra sarayı birçok yerinden ateşe verirler; Cubus bunu sezince, ölümü ateşte değil savaşta arayacağından emin olarak, çok onurlu ve çok ciddi bir kadın olan annesinin kucağından kendini koparır ve adamlarıyla birlikte silahlı olarak düşman hattının ortasına gider: orada olabildiğince şiddetli bir şekilde savaşırken, karnı bir mızrakla, başı bir okla delinir ve yüzünden aldığı iki yarayla daha düşer: Onun üzerinde asil bir şekilde savaşan yüz kadar saray mensubu yere serilir; ruhunun büyüklüğü ve sadakati herkes arasında parlar, özellikle de on dördüncü yaşında olan bir genç adam; savaşta cüretinin mucizesiyle düşmanları neredeyse sersemlettiğinde ve her taraftan yükselen bir çığlıkla onu canlı yakalamaya çalıştıklarında, Cubus'un öldüğünü gören ve Kralından ve Efendisinden kurtulmanın kendisi için en utanç verici şey olduğunu düşünen. Hemen kılıcını atıp bir incir kaptı. Ve kendi boğazını kestikten sonra aynı inciri bağırsaklarına sapladı. Düşmanlar, yangınlar sayesinde girebildikleri saraya sık sık dalarlar, Cubus'un kardeşi Bonzi'yi annesiyle birlikte ne yaşlılığına ne de gençliğine acımadan acımasızca katlederler: Kraliyet hazinesi yağmalanır: Her şey demir ve alevle karıştı.

C2

36

Onurlu kızlar ve hizmetçiler, hemen hemen kralların ve prenslerin kızları ve en seçkin ailelere doğmuş olanlar, hepsi acıyla ve inlemeye dolu, silahlı kuşatılmışlar arasında, kendilerine kaçarak çıkış yolları ararlar, bazıları bile o vahşilikte bile askerler tarafından küstahça ve

89

cüretkarca soyulur: diğerleri ise yirmiye kadar, çift korkuyla dağıtılırken, burada parıldayan kılıçlardan korkarlar, orada korkunç bir yangından korkarlar, henüz alevlerin hakim olmadığı bir odaya saklanırlar, sonra ateş daha hızlı yayıldığı düşüncesiyle, orada bastırılırlar ve hepsi bir anda tüketilir, vb. Annesinin ölümü ve oradaki Cubi'nin bir arkadaşı hakkındaki geri kalanı epistle.ix'de görülebilir. Ölen Cubi'nin kardeşi, Canadonus Vojacata, komplocuların gözetiminden kaçtı, yardım dilemek için Vatandonus'a (Vomi krallığında bir hanedan) sığındı, onu sadece nazikçe kabul etmekle kalmadı, ayrıca büyük bir masraf ve cömertlikle bir yıldan fazla süre Coca kalesinde besledi ve korudu, bu yüzden büyük bir borç toplandı: ama ayrıca onu kardeşinin imparatorluğuna geri getirmek için, komşu kralları ve ulusları dolaşmaya ve her şekilde talep etmeye devam etti, Nubunanga Voaris Kralı, elli bin silahlı bir ordu hazırladı, ve Mioxindonus ve Dajondonus, komplonun liderleri oldular, bastırılan cesaret, sürgün olduğunu söylediğim kişiyi, kardeşlerinin zenginliklerinde ve en yüksek onur derecesinde yerleştirdi.

37

Epist. Son kitap iv. Sanırım Hıristiyan denizciliğinin ya da silahlarının açtığı bölgeler arasında hiçbir bölge, Japonya'nın bu topraklarının sürekli olarak maruz kaldığı kadar büyük bir değişim ve çeşitlilik göstermez. Siz bizden ayrıldıktan sonra ne kadar çok katliam, nüfus azalması, şehirlerin yıkılması ve yangınlar oldu! Cubo, Nubunanga'nın zenginliğine yeniden kavuştuğunda, Meaco meselesi bir şekilde yatışmış gibi görüldüğünde, aniden araya giren bazı suçlarla (Kralların asabi zihinleri ve imparatorluğun tüm şüpheli toplulukları gibi) aralarında tehlikeli ve ciddi bir savaş patlak verdi, bu savaşın başlangıcında Cubo, her yerden asker çağırarak, kendisini en müstahkem kaleye aldı ve Nubunanga'nın düşmanları (çok sayıda ve güçlü olan) bir Cemiyet başlatarak o kadar çok güç topladı ki, Nubunanga'nın şu anda sınırlarından hiçbir şekilde çıkmayacağına inanılıyordu: sonra bu hazırlıkların hiçbirinden korkmayan Nubunanga, herkesin beklentisinin aksine güçlü lejyonlarla hazır bulundu ve halkın merhametiyle esir alındı, tercümanlar aracılığıyla barış koşullarını boşuna tartıştığında, uyarılara uymayan kötülük tarafından zorlanması gerektiğini düşündü; İstemese de, hatta böyle bir felaket için ağlasa da (söylediklerine göre) her yerde tarlaların tüm çatıları, dahası birçok put tapınağı ve Bonzi manastırı ve bunlara bir günde yüz sokak sık sık yakılmış ve sadece kırsal değil, aynı zamanda kentsel şeylerin de büyük bir ganimeti sürülmüş (çünkü kargaşanın başlangıcındaki vatandaşlar, Meaco'nun doğrudan savaşmasından korkarak, çocukları ve eşleriyle birlikte değerli eşyalarını aceleyle o yerlere götürmüşlerdi) Cubo'yu tekrar barışa davet etmeye başladı.

C3

38

Ancak o, müttefiklerin kuvvetlerini yakında beklerken, arada tüm gücüyle direnmeye ve son çareyi denemeye karar verdi: sonra gerçekten Nubunanga daha da öfkелendi ve şehri yıkmaya karar verdi.

Bununla birlikte yerin konumuna göre ikiye ayrılmıştır, böylece Meaco'nun bir kısmı üst, diğer kısmı alt olarak adlandırılır. Üst kısmı, tüm Japonya'nın en ünlüsü, önde gelen asalet tarafından yaşanılıyordu: onlar, yağma ve yangın korkusunu büyük bir para ile telafi etmeye

90

çalıştılar, hiçbir şey başaramadılar. Alt şehrin çıkışı daha mutlu oldu: gerçekten vatandaşlar ve onların arasında çok sayıda Hristiyan, gümüş ağırlığından çok, en düşük dualar ve alçakgönüllülükle Nubunanga'dan affetme ve barışı elde ettiler.

39

Bu yüzden, tüm kamplara ağır bir ceza önerilerek, alt Meaco'ya kimse zarar vermemesi için bir duyuru yapılmasını emretti.

Bu arada, üst kısımda, bazı suçlular, vatanlarının yağmalanması ve yok olmasında kendilerine hiçbir ganimet payı gelmemesi durumunda, çatılara önceden ateş atmaya başladılar, o gece boyunca her yerde dolaşan ateş, şehrin neredeyse üçte birini tüketti: ama ertesi gün Nubunanga, kalan her şeyi yaktı. Bu yangında, özel evler sekiz bin, Bonzi manastırları yirmiyeye, içlerinden en soylu ve en büyükleri olan Xaca ve Amica'ya ulaştı: ama daha küçük formda seksenin yandığı söylenir, bunların içinde birinde, Daibud tapınağının Thematis krallığında restorasyonu için çalışan altmış Bonzi kadını korkuyla saklandı. Bu arada, kaleye kapatılan Cubus, yine de Nubunanga'ya kadar kuşatma ve çalışmalarla baskı yapmaya ve saldırmaya karar verdi, kalenin etrafına dört kale dikildi, ayrıca imparatorluk onurunu ondan Dayri'nin oğluna devretme tehditleri de eklendi.

C4

40

Bu korkunun üstesinden gelen Cubus, özellikle de uzun zamandır beklenen yardım gelmediği için, sonunda öfkeli ruhunu bir kenara bırakarak barış istedi: Nubunanga da çok daha üstün ve neredeyse kanıtlanmış bir zafer olmasına rağmen reddetmedi. Bu nedenle, yazılan koşullarla rehinelere verildi: ancak, ilk nota olmadıkları için, birçok kişi Cubus'un bu durumda kalacağını reddetti: ancak bu gecikme, bir noktada müttefiklerden yardım gelene kadar araya girdi.

BÖLÜM VI

Hüküm süren Liderlerin soyu üzerine.

Dayris Krallığı'nın yönetiminin ve görkeminin eski soydan gelen gerçek lordlardan, Tayckonem adında soylu olmayan görkemli bir başkasına nasıl geçtiğini dördüncü bölümde anlatmıştık. Bu yeni Sezar dikkate değer bir bilgeliğe sahipti ve bu nedenle sadece krallığı başarıyla yönetmekle kalmadı, aynı zamanda krallığın soylularının, böylesine düşük bir soydan gelen bir Sezar'a itaat etmek zorunda kaldıkları için bir süre sonra kıskançlık ve öfkeyle harekete geçerek bir isyan çıkaracaklarını da kolayca öngörebildi.

41

Bunu önlemek için kurnazca bir plan yaptı: Çin ve Japonya arasında, denizin ortasında, kuzeyden güneye 270 Alman mili uzunluğunda ve en fazla 30 Alman mili genişliğinde büyük bir ada olan Kore uzanmaktadır. Burayı fethetmeyi ve Japonya krallığına tabi kılmayı planlıyordu. Bunu başarmak için, orada yaşayanlara savaş açmak üzere yaklaşık altmış bin asker gönderdi ve sonra onları dostça mektuplar ve büyük vaatlerle yedi yıl boyunca orada tuttu ve adayı tamamen fethetmeden geri dönmeleri için sürekli teşvik etti.

Aradan bunca yıl geçtikten sonra, liderler ve askerler vatanlarına, eşlerine ve çocuklarına duydukları özleme daha fazla dayanamadılar, ancak Sezar'ın izni olmadan adayı terk etmelerine izin verilmedi.

Bu nedenle, sabırları çaresizliğe ve öfkeye dönüştü, Kore'de acımasızca öfkelenildiler, sakinleri katlettiler, binaları yaktılar, kadınlara tecavüz ettiler ve ellerinden gelen her şeyi tamamen yok ettiler.

C5

42

Sonunda Koreliler buna daha fazla dayanamayınca, barış yapmak amacıyla Japonya Sezarı Tayckonem'e bir Elçi gönderdiler. Ancak ülkesine duyduğu aşkla yanıp tutuşan bu elçi, Sezar'ı ve kendisini zehirleyerek öldürdü. Sezar'ın ölümünü duyan Kore'de savaşan Japon soyluları, aralarından kimin iktidarı ele geçireceğini merak ederek, izin ya da ruhsat beklemeden hemen kendi topraklarına geri döndüler. Yukarıda bahsi geçen Taycko'nun Fidery adında tek bir oğlu vardı ve babası öldüğünde altıncı yaşındaydı.

Bu nedenle, öleceğini hisseden baba, krallığın en önemli ve en güçlü soylularından, en çok güvendiği Ongoschio adında birini seçti ve yaşı henüz krallık için uygun olmayan oğlunun vasiyetinde Eğitimci ve naip olarak atayacaktı. Ancak bunu yapmadan önce, Ongoschio'nun isteğiyle, ulusun geleneklerine göre ve diğer tasdikler ve Ayinler de uygulanarak, kendi vücudundan alınan kanla bir Syngrapha yazdığını, oğlu Caesar Fidery'nin on beş yaşına gelir gelmez Dayrum tarafından ciddi törenler ve ayinlerle Japonya'nın Sezarı olarak taçlandırılacağını garanti etmeliydi.

43

Bu nedenle, Tayckone öldüğünde, keskin bir muhakeme yeteneğine sahip ve zaten yaşlı olan Ongoschio, krallığın yönetimini vasisi adına ve bir Interrex olarak devraldı, çünkü merhum böyle istemişti ve İmparatorluğun soyluları, Sezar'ın gençliği nedeniyle bir başkasının en yüksek makama talip olması ve yeni bir savaş için yeniden malzeme sağlaması konusunda hemfikir idi.

Gerçekten de bir günah keçisi atanmıştı. Çünkü Ongoschio, kendi kanıyla mühürlenmiş olsalar bile verdiği sözlerin arkasında durmadı ve Romalıların ilk İmparatoru Cicero'ya atfedilen aksiyomu düşünerek, krallığı kendisi ve soyundan gelenler için elde etmeye koyuldu: Eğer yasalar çiğnenecekse, krallık uğruna çiğnenmelidir. Bu nedenle, vasisi Fidery, on beş yaşına basmak üzereyken, çeşitli uydurma suçlamalarla yüklendi, diğer şeylerin yanı sıra, sanki

Ebeveyni tarafından atanan Eğitmenine güvenmiyormuş ve krallığa yükselmeyeceğinden korkarak, Eğitmene emanet edilen ve geçici olarak teslim edilen imparatorluğu zorla ve silahla ele geçireceği bir savaş hazırlıyormuş gibi onu suçladı.

Ayrıca Fidery'nin kendisine, Sezar ilan edilmeden önce sadece Sezar'a uygun onurlandırılmaları kabul ettiği için, daha sonra onu bu tür onurlandırmalarla etkileyen krallığın soylularına itiraz etti.

44

Hain planı için beyhude sebepler sunmayarak Ward'a karşı savaş açtı ve Suruga krallığında toplayabildiği kuvvetlerle Fidery'nin sarayının bulunduğu Ofacka şehrine ilerledi ve sıkı bir kuşatmanın ardından üçüncü ayın sonunda şehri fethetti. Yaşamın eşiğine gelen Fidery, alçakgönüllülükle Eğitmen Ongofchion'dan kendisine hayat bahşetmesini istedi ve imparatorluğu krallığın haşmetiyle ona gönüllü olarak teslim ederek, sadece bir vasal ve belirli bir satrap olmak istedi.

Ongofçion'dan bu isteğini daha kolay elde edebilmek için, Ongofçion'un kızı olan ve onun tarafından evlendirilen karısını ona gönderdi. Ama Tiran, ölü bir Aslanı ısırmamayı düşünerek, kızının dualarına kulak vermeyi reddetti. Daha ziyade, hain teklifini sürdürerek, kaleyi fethettikten sonra, Fidery'nin annesiyle ve hem erkek hem de kadın olmak üzere önde gelen soylularla birlikte saklandığı evlerin büyük bir yüksekliğe kadar odun yığınıyla çevrilmesini emretti; bu ateşe verildiğinde, içinde saklanan herkesle birlikte bu evler küle döndü ve pek çok asil ruh böyle sefil bir ölüm biçimiyle hayattan mahrum kaldı.

45

Ongoschio ayrıca Fidery'nin yanında duran tüm Hanedanları öldürdü ve tüm krallığı kendi gücüne indirdikten sonra, selefi Tayckone tarafından getirilen imparatorluk biçiminden daha kötü olmayan bir imparatorluk kurdu. Bu işler MS 1016 yılında yapıldı ve Fidery, Japonya şehitlerinin tarihinde Fidecosamma olarak adlandırılır. Bu işler tamamlandıktan sonra, uzun süre krallığın tadını çıkarmasına izin verilmedi: ancak ertesi yıl, çok yaşlı olduğu için hayatını değiştirdi ve krallığın varisi olarak Combo veya Conbosamma adında bir oğul bıraktı, bu oğul ciddi bir törenle Sezar yapıldı ve 1631 yılında hüküm sürmeye başlayan Chiongon adlı Sezar'ın ebeveyni oldu.

BÖLÜM VII

Hükümet şekli üzerine

Bir zamanlar Dayrı'nin yaptığı gibi, bugün de Japonya İmparatorları her şeyi yönetmek ve yapmak için mutlak güce sahiptir. Tüm halk hem krallar ve soylular hem de en düşük güçte olanlar, yalnızca İmparatora her türlü görev ve hizmeti sunmak için çalışır.

46

Kralların ve hanedanların, saygınlık ve yönetimde ebeveynlerinin yerini alması gereken oğulları İmparator'un sarayında yetiştirilir, böylece hem rehine olurlar hem de çocukluklarından itibaren İmparator'un bakışları altında İmparatorluk Majestelerine saygı göstermeye alışır.

İmparator'un danışmanlarının her biri, İmparator'dan sonra en yüksek yetkiye sahip olan dördü hariç, özel görevler ve kendi unvanlarını alırlar.

Krallığın tüm soyluları tarafından onurlandırılır ve saygı görürler: her gün sarayda toplanırlar, sunulan davaları görüşürler, İmparatora rapor verirler ve onun kararını ilan ederler. İmparatorun takdir yetkisini kısıtlama ehliyetleri olmadığı gibi, bir kez yanıt aldıktan sonra aynı konuda tekrar İmparatorun görüşüne başvururlarsa cezasız kalmazlar ya da sürgün edilme ve görevden alınma tehlikesinden kurtulamazlar. Danışmanlar İmparator tarafından, sarayında eğitim görmüş ve başbakanlık görevlerinde bulunmuş, çalışkanlıklarını ve dürüstlüklerini kanıtlamış soylular arasından seçilir. Bu nedenle, Rab ile konuşurken çok dikkatli ve özenlidirler, konuşmadan önce yüzüne bakarlar ve herhangi bir soruya ne cevap verilmesi gerektiğini önce iyice düşünüp zihinlerinde tartmadıkça bunu üstlenmezler ve onun lütfundan ve iyi niyetinden düşmekten dikkatle kaçınırlar: Gerçekten de İmparator haksız bir karar vermişse, yine de bunu onaylarlar ve kendi görüşleriyle doğrularlar.

47

Konuşmak için uygun zamanı yakalamaları gerekir ve konu son derece önemli olsa bile, uygunsuz bir zamanda teklif etmeye cesaret edemezler. Danışmanların yıllık getirileri, gerçekten de ilkleri florinin yirmi katı, ortadakiler on katı, geri kalanlar üç katı, iki katı, bir katı ya da kalabalığın şimdi konuştuğu gibi Flandre'ın yirmi, on, üç vb. altın tonudur.

Tüm fitneleri ve isyanları önlemek ve tebaanın, özellikle de Magnatların kendisine karşı duygularını ve sevgilerini bilmek için. İmparator, kendisine en sadık olduğunu düşündüğü bazı bakanlarını sık sık gizlice çeşitli eyaletlere gönderir. Bu bakanlar, her bölgede yaşayanların Rab hakkında ne düşündüklerini, neler söylediklerini ve bazılarının kendi aralarında ona karşı komplo kurup kurmadıklarını özenle araştırırlar.

Ancak bunun için daha kurnazca ve çok daha kesin başka bir hile kullanır. Kralların ve daha güçlü Hanedanların her birine, görkemli bir bahaneyle ve onlara bu anlamda yazılmış mektuplarla bir Danışman ya da Şansölye ekler: Sadık ve sevgili, biliyorum, tebaanızın sayısı çok fazla ve bu nedenle yönetimin ağır yükü size düşüyor.

48

Bu nedenle, sizinle ilgilendiğim için, sarayımda eğitim görmüş bilge ve güvenilir bir adamı eklemeye karar verdim. Bu nedenle onun çalışmalarından yararlanın ve size gösterdiğim bu ilgi ve alaka hoşunuza gitsin.

Bunlar büyük şükranlar, törenler, hediyeler ve onurlandırmalar olmadan gerçekleştirilmez. İmparatorun bu görevler için gönderdiği kişiler, çocukluklarından itibaren sarayın üç odasının bakanlıklarında hizmet etmiş ve İmparatorun inanç ve zekâsını tecrübe etmiş kişiler arasından

94

seçilir. Dahası, onları göndermeden önce, her birinin kanıyla yazılmış bir yemin ve imza talep eder; krallığın durumuyla ilgili gördükleri, duydukları veya Hanedan'la birlikte hissettikleri her şeyi İmparator'a yazacaklarına dair. Hanedanların bu Şansölye'nin haberi olmadan bir şey yapmalarına da izin verilmez, ancak tüm işlerin idaresinde onun bakanlığını ve danışmanlığını kullanmak zorundadırlar.

49

Bununla birlikte, Tayckonem'den önce hüküm süren Faxiba, değişen Krallar ve Hanedanlar için sık sık başkalarının yerine geçmeye alışkındı, böylece zayıflıklarını ve krallıklara güvencesiz bir şekilde sahip olduklarını kabul ederek ona daha fazla itaat ve sadakat sunacaklardı, çünkü her şey onun takdirine bağlıydı ve krallıklardan mahrum bırakılmışlardı, ona karşı olağanüstü gayretlerini ve saygılarını kanıtlamaya çalışıyorlardı, ondan yeni Hanedanlar elde etmek için, bunu sık sık sadece Valilermiş gibi yapıyordu.

Dahası, sadakat yeminiyle yetinmeyerek, tüm Hanedanlara her yıl kendisine kayda değer hediyeler getirmelerini emretti, böylece onların güçlerini de bu şekilde zayıflatabilecekti. Dahası, bu iş için daha büyük bir kurnazlığın gerekli olduğunu düşünerek, her zaman yüz bine kadar çok sayıda insanı şehirler, kaleler, saraylar, kaleler, tapınaklar inşa etmek için istihdam etti ve tüm bunlar tebaanın pahasına tamamlandı ve büyük miktarda demir tüketildi, böylece bu bahaneyle tebaanın elinden silahları alacak ve onları yeni şeylerin entrikalarından uzak tutacaktı. Gerçekten de Krallığın meşru Lordu Dairus hâlâ hayatta olduğuna göre, başka türlü olamaz, ancak Sezarlar haksız yere Majestelik gaspçıları olarak görülüyorlar, bu yüzden Dairus'a duydukları saygıdan dolayı onu öldürmeye cesaret edememelerine çok şaşıyorum.

D

50

Doğrudan İmparatorun yönetimine tabi olan eyaletlerde, İmparator tarafından atanan ve onun adına hükümeti yöneten Valiler ve Yargıçlar bulunmaktadır.

Bununla birlikte, bu krallıkta şehirlerin ve köylerin kendine özgü bir yapısı ve buna bağlı bir hükümet olması dikkat çekicidir. Gerçekten de hepsi, her biri kendine özgü bir isme ve 'sekien' dedikleri altmış çubuk uzunluğa sahip sokaklara bölünmüştür ve bunlardan biri üç Hollanda eli yapar. Her sokağın iki ucunda kapılar vardır ve bu kapılar geceleri nöbetçiler ve fenerler yerleştirilerek kapatılır, tıpkı diğer bazı zorunluluk ve tehlike gerektiren durumlarda olduğu gibi; böylece o zaman birinden diğerine giriş açık değildir ve kargaşa ve huysuz çılgınlıklar tamamen bastırılır. Her sokakta iki Konsül ve bir baş Kaymakam vardır; bunların görevi yurttaşların nedenlerini ve anlaşmazlıklarını bilmek ve orada olan her şeyin hesabını vermektir; ancak her evin bir Kaymakamı vardır ve bu beş evde yapılan her şeyi baş Kaymakama öğretmekle yükümlüdür ve aile reisleri komşu evlerde gördüklerini ona bildirmek zorundadır. Eğer herhangi bir suç işlenmiş ama henüz baş kaymakama bildirilmemişse, bu durum ortaya çıkar çıkmaz beş aile reisinin her biri tarafından fark edilir.

51

95

Sokağın ilk valisi tüm kentin Praetor'una rapor verir, o da eğer daha önemsizse bu konuda karar verme yetkisine sahiptir, ama daha önemliyse, davayı Sezar ya da Dynast adına kente başkanlık eden Vali'ye havale eder. Çünkü hiçbir kentin, hatta köylerin bile yargılama yetkisi yoktur, çünkü hepsi Sezar'ın ya da Hanedanların malıdır. Gerçekten de Caronius böyledir. Bununla birlikte, 86. sayfadaki Hint mektuplarında Vilela, Sacajo şehri hakkında, Venedik tarzında kendi yasalarına ve geleneklerine göre yönetildiğini bildirir. Ancak Caronius ve Vilela arasında bir kavga yoktur, çünkü farklı zamanlardan söz etmektedirler. Çünkü Vilela, Caronius'tan yüz yıl önce orada yaşamıştır. Ayrıca, sözünü ettiğim valilerin görevi, her yıl doğan, ölen ve yaşayanların sayısını not etmek ve Sezar'a bildirmektir; yani beş evin valisi, beş eviyle ilgili sokağın birinci valisine, bu birinci vali tüm kentin ya da köyün Praetor'una, bu da valiye, o da Sezar'ın iki danışmanına rapor verir ve bu sayede Sezar'ın her eyalette ne kadar tebaası olduğu asla gözünden kaçmaz.

D2

52

Ancak bizim bölgelerimizde Hristiyan prensler ve yargıçlar bunu Vaftiz Ayini ve cenaze törenleri aracılığıyla daha kolay öğrenebilirler.

BÖLÜM VIII

İmparatorun kalesi İedo ve diğerleri hakkında

Japon İmparatoru'nun, Quana, Ivvatsukii Matsjamma gibi, güçlü oldukları kadar geniş de olan birçok kalesi vardır. Ayrıca pek çok saray ve kale vardır; bunların arasında, Iedo ve Meaco şehirleri arasında, yüz yirmi beş millik bir mesafede, yirmi tane vardır. Kaleler arasında Iedo en güzeli olarak kabul edilir ve ondan sonra Ofacka gelir. İmparator'un ikametgahı ve sarayı eskiden Meaco'da iken bugün Iedo'dadır, bu nedenle Maffeo ve Hint mektuplarında sık sık Meaco'dan bahsedilir, ancak Iedo'nun hiçbir kalesinden bahsedilmez.

Büyüklüğü çevresinden anlaşılabilir, çünkü en az bir mil uzunluğundadır.

Üç hendekle çevrilidir ve yanlarında eşit derecede geniş çemberler vardır: hendeklerin derinliği dikkat çekicidir, alttan taş duvarlar her iki tarafa çekilmiştir, bunlar ortasından kesilmiş çakmaktaşıdan oluşur, yüzey düz görünür ve boşluklar daha küçük taş ve kil ile doldurulur. Bununla birlikte, buradaki hendeklerden açılardan çıkıntı yapan çeşitli ve farklı şekiller vardır

53

Gerçekten de ilk veya en iç devre, suyun eşlik ettiği ucu buradan oraya ikinci boşluklara gönderir, ikincisi üçüncüye, üçüncüsü sırayla ikinciye, böylece birçok farklı işlerin yolları ve karışımlar nedeniyle, onun ayrı bir fikrini hafızada tutmak zor olur.

Yaklaşık üç yüz adımık bir alan sekiz ya da dokuz kapıdan geçmektedir; bu kapılarda kesişen yollar doğrudan değil, biri diğerine takılan bir norma göre, şimdi sağa şimdi sola sapmaktadır. Her iki kapı arasında önce büyük bir düzlük ortaya çıkar, sonra taşlı basamaklarla yüksek duvarlar inşa edilmiş bazı yokuşlar aşılmalıdır, bunlar bırakıldığında, bir savaş hattının

96

biçimine göre birkaç lejyon askerin yerleştirilebileceği başka düz yerlere varılır. Bir devreden diğerine hendek üzerine birçok köprü döşenmiştir: bu devrelerde caddelerin en büyük genişliği vardır, böylece gerçekten sokakların adı onlarla yarışır: her iki tarafta da magnatların görkemli ve büyük sarayları görülür.

D3

54

Kaleye giriş iki tanedir, her iki tarafta başparmak kalınlığında demir levhalarla kaplı, çaprazlama ve ızgara şeklinde birbirini karşılayan ahşap kapılar vardır: bunların üzerinde iki yüz hatta üç yüz askerin yerleştirilebileceği büyük bir ev inşa edilmiştir. İlk ya da en içteki devre İmparator'un büyük sarayını içerir ve çeşitli konutlara ve eşlerin evlerine bölünmüştür: orada doğaya öykünen sanatın ürettiği birkaç ağaçlık, balık havuzları, nehirler, bahçeler, stadyumlar vardır: Salonlar, Konsüller, yemek odaları, hepsi inanılmaz bir dizi değerli katastrom ve altın ve gümüş parıltısıyla karıştırılmış perde ferikleriyle süslenmiştir. Ovadaki bu sarayın önünde komediler ve oyunlar oynamaya adanmış bir tiyatro görülür.

En içteki ve ortadaki hendek arasında kalan devre, Sezar'ın akrabalarının ve Danışmanlarının saraylarına sahiptir. Girenler için ilk olan üçüncü devrede, Kralların ve Japonya'nın en önemli Prenslarının altınla kaplı, görkemli ve en ihtişamlı evleri vardır. Üçüncü devrenin dışında Satrapların ve küçük Hanedanların evlerini göreceksiniz, her biri sakinlerinin zenginliklerine ve kaynaklarına göre süslenmiştir. Gerçekten de, neredeyse tüm bu binaların çatıları altınla kaplı olduğu için, bu kaleye uzaktan baktığınızda altın bir dağ gördüğünüzü sanırsınız.

55

Hem en yüksek hem de en alt düzeydeki soylular da kalenin ve görkemli evlerin süslenmesinde biri diğerinden avuç kapmak ve bu şekilde beğenisini diğerlerinden önce kazanmak için tüm güçleriyle çabalarlar: bu nedenle sık sık evlerine başka ve başka bir şekil verirler. Bir önceki bölümde söylediğim gibi, babalarının egemenliklerinin mirasçısı olması gereken oğullar buralarda eğitilir; soyluların yarısı dönüşümlü olarak bir dönem İmparatorun sarayında bulunmak zorundadır ve sonra bu evlerde yaşarlar: Bu kentin her zaman çok sayıda soylu ve uyrukla birlikte yürüyen Magnatlar ve Hanedanlarla dolu olmasının ve sokakların çoğu zaman serbest geçişe izin vermeyecek kadar dar olmasının nedeni budur. Iedo kalesi hakkında söylenen bu şeyler yeterlidir: Cizvitlerin mektuplarında bu kaleden hiç söz edilmez, çünkü o dönemde henüz inşa edilmemişti, ancak Taikone tarafından bu yüzyılın başlarında inşa edilmiştir. Çünkü bu onun eseridir.

İmparator zaten birkaç tanesine sahip olduğu bu yapıların yanı sıra, sık sık yenilerini inşa etmeye özen gösterir.

1136 yılında Exipfius'un emriyle Nikko bölgesinde, Iedo kalesinden dört günlük bir yolculukla, özellikle İmparatorun 31. yılda ölen babasının gömülmesi için büyük bir bina inşa edildi.

D4

56

97

Eski tapınağında, Doğu Hint Adaları Belçika Cemiyeti'nin muhtemelen o dönemde Sezar'a vermiş olduğu, içinde birçok kandil bulunan bakır bir taç asılıdır. Çift hendekli ve taş duvarlı, yeterince güçlendirilmiş ve geniş, içinde görkemli salonları olan bir kale eklendi. Burada binlerce insan çalıştı, çeşitli zanaatkârlar, kuyumcular, boyacılar, sarraflar, demirciler, taş ustaları ve bu iş için gerekli olan diğerleri, hepsi ve her biri için işin mükemmelliği için belirli bir zaman belirlendi ve Sezar tarafından hiçbir masraftan kaçınılmadan önceden belirlendi. İnsanların ortak tahminlerine ve benzer eserlerin örneklerine göre böyle bir yapının inşası için en az üç yıl gerekiyor gibi görünse de yine de beş ay gibi bir sürede tamamlandı ve bitirildi. Krallığın sınırlarından uzakta, bir kaleye ihtiyaç duyulmayan merkezi bir konumdadır: ancak Sezar'ın babasının anıt mezarını ziyaret etmesi ve ciddi törenlerle saygı göstermesi için iki günlük bir misafirperverlik sağlamaktan başka bir amaç için inşa edilmemiştir.

57

Bazen İmparator, o sırada sarayında bulunan krallığın soylularına, kendi kaleleri için hendek açma, yükseltme, yönlendirme ve benzeri işlerin bakımını emanet eder; yapılacak işin belirli bir kısmı, uzunluk, genişlik ve derinliğe göre kaynaklarına ve zenginliklerine göre her birine tahsis edilir. Hemen her türden birkaç bin işçi tutarlar, iş için para ve çeşitli ihtiyaçlar getirmeye ve satın almaya özen gösterirler, her birinin dayatılan kısım için gerekli olduğunu tahmin ettiği kadar. Sonra orada, her birinin işle ilgilenirken ne kadar çalışkan ve gayretli olduğunu, büyük masraflara aldırış etmediğini, birbiriyle yarıştığını, birinin hızda diğerini geçmeye çalıştığını hayranlıkla görürsünüz.

BÖLÜM IX

İmparator'un İhtişamı ve Soyluların Ona Karşı Hürmeti Üzerine.

Önceki bölümlerde bunlardan bazılarını değindik, burada da bahsetmeye değer başka şeylerden bahsedeceğiz.

D5

58

Krallığın tüm soyluları, Krallar ve Hanedanlar, altı aylarını İmparator'un Iedo'daki sarayında geçirmek zorundadırlar; böylece Sezar dışarı çıktığında ona eşlik edebilir, hizmetlerde bulunabilir ve hayatın tadını çıkarmak için dostluk sağlayabilirler: Bir sömestrde, Japonya'nın kuzey ve doğu kesiminde yaşayan kodamanlar Sezar'ın yanında bulunurlar: Diğer yarıyılin başında güney ve batı eyaletlerinden geldiklerinde, geldikten sonra Sezar'dan izin almadan, birçok tören, ciddi şöenler ve hediyelerle her biri kendi eyaletine döner: yarıyıl geçtikten sonra geri dönerler ve böylece dönüşümlü olarak bu görkemli yükten kurtulur ve baskı altında kalırlar. Bununla birlikte, önceki bölümde soyluların her birinin Iedo kalesinin ikinci ve üçüncü devresinde kendi evleri olması gerektiğini ve bu anma törenleri sırasında burada yaşadıklarını söylemiştik.

Sadece birkaç bakan değil, altı bakan, beş bakan vs. bir araya gelir. Her biri servetlerinin ve topraklarının durumuna göre binlerce insan, en görkemli kıyafetler içinde ve büyük bir şatafatla yanlarında getirirler, öyle ki bu görkemli giriş ve çıkışlar için büyük miktarda para

98

harcamak zorunda kalırlar. Belçika Cemiyeti'nin geçici olarak Japon ticaret merkezini ve mal deposunu kurduğu Firando'daki Lord veya Hanedan, soyluların en alt sınıfındandır, ancak maiyetinde aralarında soyluların da bulunduğu üç yüz kişiden az adamla asla yola çıkmaz; valiler, askerler, zırh taşıyıcıları, hizmetkârlar vb.

59

Aynı Lord, Iedo'da sahip olduğu iki evde, kısmen erkekler ve hizmetçiler, kısmen kadınlar ve hizmetçiler olmak üzere binden fazla insanı besler: ve diğer Magnatlar da yeteneklerinin ve sahip oldukları şeylerin büyüklüğüne göre davranırlar: ve Iedo kentindeki muazzam insan kalabalığı nedeniyle, her şey için büyük bir hayırseverlik vardır, herkes harcamaların yapılması konusunda karar verebilir. Sık sık değiştirilen ve yenilenen görkemli binaları hem bakanların hem de cadı kazanının baş bakirelerinin süslendiği muhteşem giysiler, böylesine görkemli bir salonda verilen görkemli ziyafetler ve hediyeler bu harcamaları artırır.

Kalenin ötesine doğru yola çıkmak üzere olan İmparator bazen ata biner, bazen de her tarafı açık bir tahtırevanda taşınır. Daha önce sözünü ettiğim krallığın soyluları ve saraydan hiç ayrılmayan, kendi adlarıyla İmparator'un Contubernium'u dedikleri başka Lordlar da önden gider. Bunların hepsi kralların ve büyüklerin şanlı soyundan gelir, büyük maaşlar alırlar, ama hiçbir bölgeye ya da makama başkanlık etmezler, sadece bunun için, İmparator'a rahatlık ve zevk sağlamak için seçilirler.

60

Bu nedenle, mükemmel zihin yetenekleriyle donatılmış olmaları gerekir, bazıları doktor, diğerleri müzisyen, mükemmel ressam ve yazarlar, hatipler, şairler ve benzerleridir. Bunları, kralların oğulları, kardeşleri ve akrabalarından oluşan, cariyelerin yatağından doğan, babalarının topraklarının mirasçısı olamayan ve cariyelerin çokluğu nedeniyle çok sayıda olan seçilmiş soylulardan oluşan ilk praetorian kohortu takip eder.

Son olarak, diğer kohortun ya da daha doğrusu praetorian lejyonun yarısı (iki ya da üç bin askeri olduğu için) prefectleri ve ustalarıyla İmparator'un önünde gider ve diğer yarısı arkayı korur ve yürüyüşü kapatır, birçok uyduları çöp arabasının etrafında döner: ve hepsi o kadar sakın yürürler ki, iki tarafa da eğilmezler ve hoş bir görüntü sağlarlar. Yolda ne İmparator'un yoldaşları ve yandaşları ne de geçtikleri sokakların sakinleri tarafından hiçbir bağırış ya da konuşma yapılmaz, öyle ki bu yerlerde bu kadar çok insan ve atın yürüyüşünden kaynaklanan gürültü dışında hiçbir şey duyulmaz, aksi takdirde derin bir sessizlik vardır. Sokaklar temizlenir ve kum serpilir: evlerin kapıları açık olmalıdır: İmparator'un yanından geçen hiç kimsenin atölyede, tavernada ya da sundurmada durmasına ya da pencerelerden etrafı seyretmesine izin verilmez: ancak ya evlerin iç kısımlarına kapanmalı ya da kapıların önünde veya eşikte dizlerinin üzerine oturmalıdırlar.

61

En önemli Krallar ve Prensler yeni bir saray inşa ettiklerinde, ayaklarından tepesine kadar zarif pervazlar, çıkıntılar ve heykellerle süslenmiş, hepsi de az yaldızlı olmayan görkemli bir kapı yapmaya özen gösterirler: iş bittiğinde, gökyüzünün ve yağmurların zarar görmesi nedeniyle

altın ihtişamın solmasını önlemek için, kalaslarla kaplanır. Bu kapı, İmparatorun bu yeni evlere bir kez girebilmesi ve bir daha asla tekrarlanmaması için inşa edilmiştir. Gerçekten de saray tamamlandığında, sarayın efendisi Sezar'ı görkemli bir ziyafetle kabul eder, Sezar'ın gelişiyi birlikte bu görkemli kapı kalaslar kaldırılarak açılır, ziyafet bittiğinde Sezar aynı kapıdan çıkar, kapı hemen kapatılır ve bir daha asla açılmaz; tam da bu gerçekle İmparator'un o kadar büyük olan ihtişamını gösterirler ki, hiç kimse aynı kapıdan geçmeye layık görülmez.

62

Bu ziyafetin hazırlanması ve evin süslenmesi için gerekli tüm aletler, ziyafet gününden çok önce büyük masraflar ve zahmetlerle hazırlanır ve İmparator'un nişanları bunlara oyulur veya dokunur: ziyafet bittiğinde, İmparator'un böylesine büyük bir onur ve lütfunun anısına, vassalın evi onun varlığıyla onurlandırıldığı için, mükemmel bir hazine olarak saklanır ve korunur, ancak bir daha asla kullanılmazlar: çünkü hiçbir Hanedan mensubu İmparator'un ikinci kez konduğu olmaz.

Bununla birlikte, bu şöenlere belirlenen zamandan üç yıl önce davet edilir, o sırada gerekli şeyleri hazırlamakla meşgul olurlar: ve ilk gün İmparator'un varlığıyla süslendikten sonra, sonraki üç ay boyunca soylular kalabalığı lüks içinde yaşar, bu arada birçok tören, şenlik ve hediyeler gidip gelir, böylece kraliyet serveti bile o sarayın ve ziyafetin yapısını tüketebilir. Prens Zatsume, yakın zamanda İmparator'u yeni inşa edilen evlerde bir ziyafette kabul ettiğinde, ondan daha önce hiç olmadığı kadar büyük bir onur ve lütf gördü. İmparator ona, atların beslenmesi ya da atlar için fasulye için kullanılan florinin altı katını aşan yıllık gelir verdi.

63

İmparator avlanırken birkaç turna kuşu yakaladığında, ki burada turna kuşlarına büyük bir değer verilir, bazen bunlardan birini özel bir lütf işaretini olarak belirli bir vasisine verirdi. Bu hediye vassala o kadar pahalıya mal olurdu ki, yıllık gelirinin yarısını götürürdü. Bu nedenle, Sezar'ın kendisi bu kuşu bir şahin yardımıyla yakaladığı için, onunla birlikte o kadar çok onur taşır ki, bu nedenle birçok hediye ve törenle günlerce muhteşem ziyafetler düzenlenir ve hepsi en büyük ihtişamla gerçekleştirilir.

İspanya Kralı, Siyam Kralı ve Roma Papası birçok kez Japon Sezar'ına elçilerini göndermişlerdir; ancak Sezar, gönderilenleri görkemli bir şekilde kabul etmesine rağmen hiçbir zaman onları onurlandırmaya tenezzül etmemiştir.

BÖLÜM X

Onur Dereceleri Hakkında

Daha önce sadece Sezar'ın yönetme özgürlüğüne sahip olduğunu ve Dairus'un yönetme gücünü kaybetmiş olmasına rağmen dış ihtişamda ona eşit hatta ondan daha büyük bir Majestelik elde ettiğini belirtmiştik. Bu nedenle, sadece ismen ve boş bir onur görürseniz, krallıktaki en yüce kişi Dairus'tur, eğer bir imparatorluksa, İmparator'dur.

64

Gerçekten de Dairi'nin sarayının bulunduğu Meaco şehri, orada atanan bir vali aracılığıyla Caesar tarafından yönetiliyor, bu kişi Hint mektuplarında sayfa 15'te Xamaxinodonus olarak adlandırılıyor. Krallığın soyluları da Dairi'nin değil, Caesar'ın tebaasıdır ve sadece onun sözlerine itaat ederler. Tebaa arasında birinci sınıftan ya da Sezar'dan sonra en yetkili olanlara Krallar denir, bunlara küçük krallar denmesi gerekirken yanlış bir şekilde böyle adlandırılmışlardır ve bunların sayısı yirmi birdir. Sayfa numarası 175 olan mektuptan anlaşıldığı üzere bu tebaa onlara ellerini yere koyarak hitap eder. İkinci sınıfta dört duk, üçüncü sınıfta altı prens, dördüncü sınıfta aynı zamanda baron olan şövalyeler, on yedi kişi, beşinci sınıfta baronlar doksan kişi, altıncı sınıfta küçük lordlar kırk bir kişidir. Maffeus, imparatorlukla birlikte olan ve işlerle görevlendirilenlerin hepsinin Tonos olarak adlandırıldığını, ancak bunların arasında bizdeki Krallar, Dukler, Markizler ve Kontlar gibi başka saygınlık derecelerinin de bulunduğunu söyler ve mektup S. 60'ta Cungues'in büyük bir onur adı olduğunu okuruz. Sezar'ın konsey üyeleri yirmi sekiz kişidir, bunlardan başlıca dört tanesi Krallarla eşit saygınlığa sahiptir, diğerleri biraz daha az saygınlığa sahiptir.

65

Yedinci sırayı çeşitli mezheplere bölünmüş olan Ruhban sınıfı alır. Bununla birlikte, bunların başları ya da piskoposlar, prenslere, hatta bazılarına krallara tercih edilirler: Din bölümünde bunlardan söz edilecektir. Bütün bilginler de bu düzene bağlıdır. Sekizinci sırada soylular yer alır, çoklukları nedeniyle sayıları belirtilmemiştir; dokuzuncu sırada ise, hepsi Sezar'ın ya da hanedanların maaşlı askerleri olan aşağılık askerler yer alır, tıpkı soyluların büyük bir kısmı gibi, çünkü bunların bile neredeyse tamamı askerdir, Sezar'ın ve hanedanların birkaç uydusu ve bakanı vardır. Onuncu sırada tüccarlar, on birinci sırada zanaatkârlar, on ikinci sırada köylüler, en alt sırada ise köylülerin kölelerden çok az farkı olsa bile alınıp satılan köleler yer alır.

Tüccarların saygınlığı ve onuru yoktur, ancak aşağılık olarak kabul edilirler, bunun nedeni olarak da tüccarın (düşündükleri gibi) yalana ve aşağılık kazanca düşkün olmasını ve Caronius'un bildirdiği gibi hem soyluların hem de soysuzların utanmadan para biriktirmek uğruna aldatmaktan çekinmemelerini gösterirler.

E

66

Zanaatkârlar, şehirlerin ve köylerin hizmetkârları oldukları ve geçimlerini el emeği ile sağlamak zorunda oldukları için, içinde bulundukları aşağılık durum nedeniyle hor görülürler. Çiftçiler ve köleler, en çok kendilerini yordukları ve hayatlarını bir esir gibi yaşadıkları için herkes tarafından hor görülürler. Ancak soylular ve askerler, halkın geri kalanı tarafından onurlandırılır ve korkulurlar, boş bir hayat yaşarlar, dolaşırlar, beslenirler, yaşatılırlar ve başkalarından hizmet alırlar: birçok ayrıcalığa sahiptirler, tüm yükleri taşımaktan muaftırlar. Diğerleri, muhtaç olanlara, varlıklı olanlardan daha az saygı göstermezler: hiçbir soylu, yoksul bile olsa, en zengini bile olsa, bir pleb ile evlenmez. Çünkü halk tabakasına inmekle saygınlıklarını ve değerlerini yitirdiklerini düşünürler. Gururlu ve gösterişli tavırları, büyük cehaletleri, daha az olmayan açgözlülükleri, olağanüstü cüretleri vardır. Giysiler bölümünde anlatacağımız gibi, bizimkiler gibi ayakkabı kullanmadıkları için, terliklerini taşıyan küçük çocukları hizmetçi olarak yetiştirirler: bu çocuklara terlik taşıyıcıları, ayakkabı sürükleyicileri

denir ve her ay yetersiz bir geçime ek olarak on ya da on iki stuferos alırlar. Burada bir soyluyla ilgili unutulmaz bir hikâye anlatacağım.

67

Caronius'un anlattığına göre, bir keresinde kibirli bir hizmetkar fakir bir asilzadeye terlik ya da ayakkabı taşıyıcısı olarak hizmet etmeyi teklif etmiş bu arada hizmeti için mükemmel fiziksel durumu nedeniyle hizmetinin karşılığında muhtaç lordun ödeyebileceğinden daha fazla ücret istemiş. Asilzade, kendisiyle alay etmeye gelen bu gencin küstahlığından rahatsız oldu; ancak öfkesini ve kızgınlığını gizleyerek şu şekilde cevap verdi Gerçekten de ücret olarak verilemeyecek kadar çok şey istiyorsun, ancak gözüme hoş görüldüğün için seni hizmetçim olarak kabul ediyorum. Ancak üç gün geçtikten sonra onu bir iş için gönderdi, döndüğünde onu suçladı, çünkü olması gerekenden daha uzun süre ortalıkta yoktu: ve bu nedenle onu öldürdü, (aslında bu yerlerde Lord'a izin verilir) bu şekilde dürüst bir bahane altında onun cüretkarlığının intikamını aldı.

Kölelerin durumu o kadar kötüdür ki, çoğu zaman bu sefaletle daha fazla katlanmaktansa ölümü tercih ederler.

E2

68

Ve gerçekten de bazen Hanedanlar bazı duvarlar inşa etmeye özen gösterirlerse, köleler onlara görev kisvesi altında bedenlerini inşa edilen eserin altına koyup koyamayacaklarını sorarlar: çünkü Japonlar, temelinde kendini gönüllü olarak işe veren bir adamın etinin bulunduğu bu duvarların hiçbir yıkıma uğramayacağına ikna olmuşlardır. Böylece Lors'un de gönülsüzce razı olmasıyla, bu zavallılar tepeye yerleştirilen taşlar tarafından ezilir ve çürütülür.

BÖLÜM XI

Soyluların yıllık geliri, İmparator'un harcamaları ve diğer insanların durumu hakkında

Her bir büyük adamın, yönettikleri eyaletlerden ve bitişik denizlerden elde ettikleri yıllık gelirler, İmparator tarafından belirlenmiştir. Farklı bölgeler, farklı hediyeler sunar. Bir bölgede buğday, başka bir bölgede pirinç başarıyla yetişir: bazıları altın ve gümüşten, diğerleri bakır, kalay, demir, kurşun gibi metallerden hoşlanır, bazıları çeşitli ağaç türlerinden ve diğerleri de diğer metallerden zengindir.

Bütün bunlar dikkatlice not edilmiş ve İmparator'un yanında saklanmıştır. Kralların ve Hanedanların her biri Sezar tarafından ne kadar oluşturulursa oluşturulsun, bu Caronius tarafından, biri on Flaman florini veya dört imparatorluk olarak tahmin edilen Cockios aracılığıyla yapılan Japon hesaplamasına göre krallığın mühürlü hesaplarından aktarılır.

69

Gelir miktarları

E3

Tüm bunların toplamı, Sezar'ın kısmen vasallara ve askerlere tahsis ettiği, kısmen de kendi sarayına aldığı yıllık gelirin 283450000 florine veya 2834 ton Flaman altınına veya şu anda konuştuğumuz gibi 283 milyona ulaştığını gösteriyor. Ancak Sezar'ın doğrudan kendisine tabi olan eyaletlerden topladığı zenginlikler kayıtlara geçmiyor.

80

Sezar'ın ana hazinelerini oluşturan altın ve gümüş, her biri kendi deyimleriyle bin Tayla içeren sandıklarda muhafaza edilmektedir: ancak bir Tayla'nın elli yedi Flaman stuferi ya da dört imparatorluk ve yedi stuferi olduğu tahmin edilmektedir.

Bu hazinelerin büyüklüğünün sanılanın ötesinde olduğu söylenir ve pek bilinmez: ancak içinde bulundukları sandıklar kalenin ayrı ayrı kulelerinde saklanır: hazineler uzun zamandır toplanır ve eski Yazılar ve Ahitlerle birlikte saklanır: bu nedenle korunur ve antik çağa duyulan saygıdan dolayı giderek artar: gerçekten de Sezar'ın yıl boyunca yaptığı harcamalar iki aylık geliri zor tüketir.

Yukarıda sayılan Kralların ve Hanedanların gelirleri gerçekten de büyüktür, ancak önceki bölümlerde söylediğimiz gibi, yapmak zorunda oldukları büyük harcamalar nedeniyle yeterli değildir, bu nedenle büyük bir kısmı gerçekte çok azdır. Özellikle, destekledikleri çok sayıda asker ve bakan, servetlerini tüketir. Çünkü vilayetlerinin belirli alanlarını onlara tahsis ederler ve bu sayede geçimlerini sağlarlar.

81

Maffeus bu konuda şöyle konuşur: Hepsi (Hanedanlar ve krallar) altın ve paradan çok, diğer kaynaklar ve müşterilerle doludur. Gerçekten de krallığa yükseldikten sonra, arazileri askerler ve dostları arasında (mülk hakkı kendilerinde kalmak ve vergi alınmamak kaydıyla) şu şartla paylaşırlar: Barışta görev sırasına göre Kral'ın huzuruna çıkarlar, savaşta ise yiyecek ve diğer masrafları kendilerine ait olmak üzere askerlik hizmeti yaparlar. Böylece hanedanlar, büyük bir parasızlık içinde olmalarına rağmen, savaşçıların çokluğu, sarayın sıklığı ve diğer aygıtlar sayesinde iktidarın gücünü ve kraliyet ihtişamının görünümünü elde ederler.

Bu nedenle, soylular ve askerler geçimlerini ve giysilerini, kendilerine atfedilen tarlalardan aldıkları kendi maaşlarından sağlarlar: tüccarlar kârdan; zanaatkarlar işten, çiftçiler ve köleler, Lordların yaşamlarını sürdürmeleri için kendilerine bahsettiği meyvelerin bir kısmından.

Ticaretten Sezar'a ya da ticaretin yapıldığı eyaletlerin hanedanlarına hiçbir vergi dönmez: yalnızca mal alıp satan tüccarlar kâr elde eder, bu da genellikle küçüktür, eğer tekil bir talihin lütfu ya da fiyatlardaki ani bir artış bazılarını daha cömert bir kazançla zenginleştirmediyse. Gerçekten de krallık büyüktür, insanların sayısı çok fazladır, öyle ki bir ya da on stufer'in kârına bakakalırlar.

F

82

Mallar vergilendirilmez: tebaa hükümdarlara herhangi bir haraç da ödemez: sadece binaların zemini için biraz ödeme yaparlar, çünkü bu zemin hükümdarlara aittir, yani mülkün büyüklüğüne göre, çoğu durumda bir florinden yirmiye kadar. Dahası, aile reisleri neredeyse her ay iki kez, çoğu zaman sadece bir saat, bazen de yarım günlüğüne hükümdarın ayinlerine

103

bir işçi göndermek zorundadır. Din adamları kısmen tapınakların ve manastırların gelirleriyle, kısmen de halkın cömertliğiyle desteklenir, bu konuda daha fazla bilgiyi Din kitabında bulabilirsiniz. Bunlara Bonzii denmektedir.

BÖLÜM XII

Evlilik ve kadın cinsiyetinin durumu hakkında

Japonya'da evlilikle ilgili konular, bazı durumlarda küçük farklılıklar olmakla birlikte, genellikle tüm Asya bölgelerinde olduğu gibi aynı gelenekleri takip eder. Çok eşlilik yasaldır, ancak yalnızca bir meşru eş olması, geri kalanların cariye olması ve bakabilecekleri kadarına izin verilmesi şartıyla. Aslında yasa, halktan kişilerin ve fakirlerin bir taneyle yetinmesini gerektirmektedir, ancak soylular ve zenginler bu izni mükemmel bir şekilde kullanmaktadır.

83

Bu nedenle, çok sayıda çocuk doğurmaları ve krallığın özellikle askerler ve soylularla dolu olduğu için şaşırtıcı görünmemelidir, çünkü çocukların çoğu, cariyelerden doğanlar sınıflarına atıfta bulunur. Bu nedenle, çok sayıda çocuk doğurmaları ve krallığın, cariyelerden doğan oğulların en çok atıfta bulunduğu sınıf olan askerler ve soylular başta olmak üzere sakinlerle dolu olması garip görünmemelidir. Mito Kralı İmparator Chiongonis'in amcası (1631 yılında hüküm sürmeye başlamıştır) elli yaşındayken, yaşını doldurduğu kadar erkek çocuk doğurmuştur: ve bunların yanı sıra, sürekli olarak kadınların mahallesinde yaşadıkları için sayıları pek bilinmeyen pek çok kız çocuğu. Sadece meşru eşten doğan oğullar babanın egemenliğinin ve servetinin mirasçısı olurlar ve onların yokluğunda cariyelerden doğanlar verasete kabul edilmezler: ancak Sezar ölenin mallarını krallığın kayırdığı diğer büyüklerine ve onların oğullarına bağışlar. Kendisinden varisler doğacak olan bu kadını İmparator bizzat büyüklere tahsis eder ve evliliğin onaylanmasını emreder: bu nedenle onu çok görkemli bir şekilde alırlar ve gelişi için görkemli bir şekilde süslenmiş yeni ve yaldızlı evler inşa etmeye özen gösterirler, ona çok sayıda soylu bakireyi onurlandırır ve servetlerine göre yirmi ila iki yüz arasında hizmetkâr eklerler, bunlar kadınların mahallesini oluşturur ve hepsi değerli giysiler içinde yürür.

F2

84

Bunlardan yirmi, otuz, hatta elli tanesi, solucan gibi işlenmiş ve iç içe geçmiş altınla hazırlanmış, ama her tarafı kapalı tahtirevanlar üzerinde taşınarak evin dışında kendini sunan Leydi'yi takip eder ve ona eşlik eder: bunların her biri iki taraftan kâhyalar ve uydularla çevrilidir: her iki tahtirevan arasında iki orgyia'lık bir aralık bırakılır.

Magnatlar, eşlerinin evlerinde ya da onların yakınında, bir erkeği rahatlatabilecek her şeye, yani bahçelere, havuzlara, kara ve su kuşlarına, müzik aletlerine sahiptir: ve neredeyse her gün orada komediler oynanır. Kocanın, zihnini tazelemek ve alnını açmak için karısının evine girdiğinde, tüm iş ve görev kaygılarını zihninden çıkardığını, sanki bunların hiçbirini ona yük değilmiş gibi; ama dışarı çıktığında yine bunları üstlendiğini söylerler. Bu nedenle, koca jinekolojideyken, orada telli çalgılar ve flütlerin müziği eşliğinde eğlenceli eğlenceler, zührevi zevkler dışında hiçbir şey yapılmaz ya da konuşulmaz. Ama hepsinden önemlisi hem en yüksek hem de en düşük soydan gelen eşlerin kendileri, kocalarını eşsiz bir tatlılık, onur ve

itaatle memnun etmek ve zihinlerinin nasıl etkilendiğini yüzlerinden anlamak için yeteneklidirler ve çok çalışırlar.

85

Erkekler kadınlara kur yapmazlar, bu Japonların geleneği değildir: tüm evlilikler her iki tarafın ebeveynleri tarafından akdedilir: ancak ebeveynler zaten ölmüşse, bu görev en yakın kan akrabalarına düşer. Karılar erkeklere çeyiz getirmez: gerçekten de varlıklı ebeveynler bazen kızlarını evlendirdikleri gün damada belli bir miktar para gönderirler: ama damat bunu büyük bir şükran ve törenle onlara geri gönderir. Çünkü kadının gurur duyabileceği hiçbir şeyi kabul etmek istemezler: ancak pleblerin evliliğinde, hepsi neredeyse fakir oldukları için, gelin yanında bir şey getirirse, bazen olduğu gibi geri verilmez. Onların ağızda bir atasözü vardır: Bir kadın hayatı boyunca kendi evinden yoksun kalır. Çünkü kız çocuğu anne babasının, evli kadın kocasının, dul kadın da çocuklarının evinde yaşar. Dahası, soylular, yoksul ve muhtaç olsalar da (bunu s.189'da anlatan Xavier'e inanmak gerekirse) çok yoksul bir pleb ile evlenmeye hiçbir nedenle ikna olmazlar: saygınlığa zenginlikten çok değer verirler.

F3

86

Erkekler eşlerinden memnun değillerse, istedikleri zaman, hiçbir suç işlememiş olsalar bile, dürüst bir boşanmayla onları kovabilirler: ve plebler bu hakkı kullanırlar: ama soylular ve Hanedanlar farklı davranırlar. Çünkü bir eşe duydukları sevgi onları yönlendirmese bile, bu nedenle onu reddetmezler, ama onlarla birlikte kaldıklarında, daha önce olduğu gibi her şeyde eşlerine bakarlar: ama sevgilerini cariyelere aktarırlar ve onlardan zevk alırlar, nadiren daha sonra yasal evlilik yatağına geri dönerler. Ve işte bu nedenle, bu kadar az hakla ve neredeyse hiç ayrıcalıkla sevindiklerini gören kadınlar, kocalarının davranışlarını iyi bilmek için var güçleriyle çabalarlar, böylece bunları bilerek onlar için hoş ve hoşla gidecek şeyleri yapabilirler ve kocalarının zihinlerini kendilerine kazanmak için herhangi bir ağırlığı olacağını bildikleri şeylerden hiçbirini ihmal etmezler. Bu nedenle, bir kadın kocasının kendisinden uzaklaştığını hissettiğinde, ona misliyle karşılık vermeye çalışmak ya da onu azarlamak ondan uzaktır; aksine, hasta gibi davranarak onu üzgün ya da nankör bir yüzle bile karşılamaz, ama sohbetin tatlılığı ve hizmet etmeye hazır olmasıyla onun sevgisini yeniden kendine bağlar.

87

Hanedanların ve soyluların eşlerinin kendilerine özgü odaları ve dolapları vardır; buralarda saklanırlar ve kimsenin gözüne görünmezler.

Tüccarların ve zanaatkarların eşleri hizmetçileriyle birlikte evin ön tarafında oturur ve ev işlerini yönetirler; ancak gelenler onlara büyük bir alçakgönüllülük ve saygıyla hitap eder, her biri onlarla serbest sohbetler başlatmamaya ya da herhangi bir şekilde sevgi ifade eden jestler kullanmamaya özen gösterir. Çünkü bu hem böyle bir şey yapan erkek için hem de buna izin veren kadın için büyük bir hata olurdu. Büyüklerin eşlerinin yılda yalnızca bir kez akraba ziyareti için evden çıkmalarına izin verilir; bu ziyaretler de onları karşılayanların gözlerine hiçbir yeri açık olmayan yük arabalarında oturan köleler tarafından taşınır. Jinekolojilerinde, kendilerine en yakın akrabalık bağıyla dokunanlar dışında, o da nadiren olmak üzere, hiçbir kocayı kabul etmezler. Çünkü büyük bir titizlikle korunurlar ve orada yaşayan bakirelerin

erkeklerle konuşması yasaktır. Hiçbir suç şüphesi, suçun kendisinden bahsetmiyorum bile, ölümle telafi edilmeyecek kadar küçük değildir.

F4

88

Güzellikleriyle seçilen bakireler, soylu bir aileden doğmuş ve efendilerine nasıl hizmet etmeleri gerektiği konusunda eğitim almışlardır, onlara en yüksek derecede alçakgönüllülükle hizmet ederler, konuşma, görme ve üzüntüyü taklit etme zamanlarını ayırt ederler. Belirli sınıflara dağıtılmışlardır ve bu sınıflar, ipekten yaptıkları özel giysilerin renklerine göre tanınır.

Bazılarının giysileri kırmızı renkte, kuşakları ve bantları ise yeşil: diğerlerinin beyaz giysileri, kuşakları ve bantları kırmızı: bazıları sarı kıyafetlerle görülür, kuşakları ve bantları mor: ve böylece diğer sıraların diğer renkleri. Ayrıca, her sınıf genellikle on altı bakireden oluşur ve bunlara bir Antistes ya da mürebbiye atanır. On beş yaşından küçük hiç kimse gynaeceum'a kabul edilmez, çoğu yaşamı boyunca kabul edilir: birçoğu sadece dört yaşında ya da o civarda iken seçilir Bunlardan bazıları, yirmi sekiz yaşına geldikten sonra, efendileri tarafından en çok tercih ettikleri hizmetkarlarına evlenirler: ve aynı zamanda onların maaşlarını artırır ve belirli bir para miktarı verirler.

89

Gynaeceum'daki iffeti nasıl koruduklarını yakın zamanda Firando Hanedanı gösterdi; üç kızın kaleye kapatılmasını emretti, kalenin içine her taraftan sivri çiviler çakıldı: bunlardan biri, gizlice bir soylu gençle konuşmaya gelmiş ve sanırım aşka teslim olmuştu: diğer ikisi de bunu bildikleri halde Lord'a bildirmediikleri için. Bu asilzade kendisi için bir göbek yaptı, ileride gönüllü ölüm türünden bahsedeceğiz.

Sessizlikle geçiştirilmemesi gereken bir şey, tüm kadınların genç yaşlardan itibaren sivil işlere veya hükümete karışmamaları, bu tür şeyler hakkında kocalarını sorgulamamaları veya başkaları adına onlardan bir şey istememeleri için nasıl eğitildikleridir.

Çünkü, eğer bu tür konuşmaları başlatırlarsa, kocanın hiçbir yanıt vermeden veya bir kelime söylemeden sessizce gynaeceum'dan ayrılacağını ve bundan her şeyden çok kaçınırlar en çok kaçındıklarını bilirler. Kendilerine sorulduğunda, Japonlar önce kadının yalnızca erkeğe hizmet etmek, emek ve kaygılarla yorulan erkeği dinlendirmek, çocuklarını doğurmak ve eğitmek için doğduğunu söylerler: Sonra, bir zamanlar kadınlar büyük bir özgürlüğe sahipken, bundan pek çok trajik suç ortaya çıktığını ve bunlardan bazılarının hala tarih anıtlarında yer aldığını söylerler.

FS

90

Bu nedenle, deneyim onları daha dikkatli hale getirerek bu tür kötülüklerin fırsatını ortadan kaldırmıştır Xaverius'un s.240'ta yazdığı gibi, Japon rahipleri Bonzios, tek tek kadınların adet kanamasının iğrençliği nedeniyle tüm erkeklerden daha fazla günahla kaplı olduğunu öğretir: bu nedenle böyle iğrenç bir hayvan pek güvenli olamaz. Ama aynı rahip kısa süre sonra bunun

Bonzios tarafından, ebedi kurtuluşu arzulayan kadınlardan zengin armağanlar alabilmek için yapıldığını da ekler. Gerçekten de aynı Xaverius ve başka bir Cizvit mektuplarında, Japonların, kadınlar bir kız çocuğu doğurursa, kendilerinin cehennemde lanetleneceklerine inandırıldıklarını ve bu nedenle ilaçlarla gebe kalmayı önlediklerini veya uzaklaştırdıklarını belirtirler. Hagenerus Benga'nın aktardığına göre, Firando'dan yaklaşık yarım saatlik bir yolculukla denizin bir koyunun yakınında, eni ve kalınlığı bir arşın olan tahta bir sepetin bırakıldığı görülür. Hamile kadınlar buraya gelir ve Tanrı'ya şu sözlerle yakarır: Bana bir oğul ver, o zaman sana bir hediye getireceğim, bu sözlerle Tanrı'ya biraz pirinç sunarlar.

91

BÖLÜM XIII

Zina ve Eş Aldatma Üzerine

Bu konu atlanıldı.

(Özetle zina bu ulusta çok nadirdir)

95

BÖLÜM XIV

Kadınların sadakati ve alçakgönüllülüğü üzerine

Caronius iki sadakat ve bir o kadar da alçakgönüllülük ya da utanç örneği kaydeder; bunlardan üçü kendisi oradayken, ilki ise onun gelişinden çok önce, yani 1616 yılında, Ongoschio Tutor'un daha önce sözünü ettiğimiz vasisi İmparator Fiderium'a karşı açtığı savaşta meydana gelmiştir. O sırada Kraliçe Cocorae, çocuklarıyla birlikte rehine olarak onun sarayındaydı: Ama kralı, yani kocası, Fiderium'a karşı Ongoschionis'in tarafını tutuyordu. Bunu bilen İmparator, kraliçenin kaçmasından korkarak, onu daha sıkı gözetim altında tutmak için, çocuklarıyla birlikte kaleye gitmesini emretti. İmparator'a gereken saygıyı gösteren kraliçe bunu şu sözlerle reddetti: Yüce İmparator, ben bir eşim, kocamın imparatorluğunu ne kadar tanıyorsam, kocam da Majestelerinin imparatorluğuna o kadar uymak zorundadır.

96

Bu yüzden Majesteleri bunu kocama bildirmeye özen göstereyim ki, onun izniyle isteğinizi yerine getirebileyim. Bu yanıt karşısında öfkelenen Sezar, kadına tekrar gelmesinin söylenmesini ve gelmezse güç kullanacağını emreder. Ancak sadece Kral'ın karısı değil, aynı zamanda kraliyet soyundan gelen kadın, bunun kendisi ve kocası için büyük bir utanç olduğunu düşünerek, böyle bir şeyi kabul etmektense ölümü seçmeye karar verir. Dolayısıyla Fiderius'un güçlerine direnemeyeceğini görünce, çocuklarını, harem kızlarını, bakıcısını alarak, hepsi efendileriyle ölmeye karar vermiş olanları bir odaya götürdü ve etrafına büyük miktarda odun ve barut yerleştirir. Daha sonra birkaç hüznü mısra içeren bir vasiyetname yazar ve bu vasiyetnameyi soylu hizmetkârlarından çok sadık birine, alevin patladığını görür görmez bunu hemen Kral'a bildirmesi ve vasiyetnameyi sunması gerektiği bilgisiyle birlikte teslim eder. Fiderius kararında ısrar ederek, kraliçeyi özel odadan çekip çıkarmaları için

adamlarını gönderdi, ancak kraliçe özel odanın etrafını çevreleyen malzemeyi yakarak bunu engelledi ve böylece tüm kadınlar yakıldı.

97

Fingo Krallığı'nda yaşanan bir hikâye de daha az unutulmaz değildir. Ünlü bir asilzade çok güzel bir kadınla evlenmişti: Kral ona duyduğu aşkla yanıp tutuşarak asilzadeyi gizlice ortadan kaldırdı. Birkaç gün sonra kadını yanına çağırır ve ona aşkını açıklar. Ancak kocasının ölümüne Kral'ın neden olduğunu öğrenen kadının, Kral'ın onursuz taleplerine bu şekilde karşılık verdiği söylenir: En güçlü Kral, Majestelerine hizmet etmeye ya da onları memnun etmeye layık görüldüğüm için sevinmem ve kendimi seninle mutlu saymam gerçekten de uygun olurdu: ancak, Majestelerine, bana dokunduğunuz anda kendi dilimi dişlerimle ısıracığımı, böylece yaşamı bu şekilde ölümle değiştirebileceğimi beyan ederim. Ancak Majesteleri bunu yapmadan önce, isteklerimden birini yerine getirmeye tenezzül ederseniz, o zaman Majesteleri için tüm hizmetlerimi ve görevlerimi memnuniyetle yerine getireceğim. Ancak bana otuz gün süre tanımanızı rica ediyorum; bu süre zarfında ölen kocamın yasını tutabilir ve uygun olduğu şekilde cenazesıyla ilgilenebilirim. Bunlar yapıldıktan sonra, kalenizin kulesinde dostlarım ve akrabalarım için bir ziyafet hazırlamama ve orada onlarla birlikte gözyaşlarına ve mateme son vermeme izin verin. Kral, bu kadının dileğini kabul etti ve bu ziyafetin neden kulede düzenlenmesi gerektiğini merak etti.

G

98

Her şey halledildikten sonra, yemek neredeyse bitmek üzereyken (Kral da yemeğe katılır ve Kraliçeyi cariyelerinin arasına katacağı için çok neşelidir) bir de bakar ki, o kadın kulenin çardağına oturmuş, sanki etraftaki binaların ve tarlaların manzarasını seyrederek ferahlıyormuş gibi, Kral'ın ve akrabalarının huzurunda kimseye fark ettirmeden kendini yukarıdan aşağı atar ve yere çakılarak ölür, böylece tutsak olmaz ve Kral'dan zarar görmez.

Caronius bu alçakgönüllülük örneğine atıfta bulunur. Bir Magnat'ın haremindeki bir kız, halkın geleneğine göre Lord ve Lady için şarap doldurmak üzere Lord'a karşı dizlerinin üzerinde yere oturarak sofrada hizmet ediyordu. Ancak Lord'un önüne yiyecek dolu somunlar bulunduğu, kızın kolunu uzatması gerekti, Lord için şarap dökerken kıza gülünç bir şey oldu, yani kolunu ve omuzlarını çok fazla uzatırken, sıkıştırılmış midesinden ses gelir.

99

Bu talihsizlik kızı o kadar utandırdı ki, kalkıp özel odadan dışarı fırlamaya dayanamadı, ama aynı yerde kalarak ellerini ve kollarını eteğinin içine, başını koynuna sakladı ve ağzını sağ göğsüne dayayarak onu öyle bir kuvvetle ısırdı ki, dişleri sanki sersemlemiş gibi oraya saplandı ve kız ruhunu dışarı çıkardı.

Alçakgönüllülüğün bir başka örneği de şudur. Bir hanedan üyesi, haremi için pek çok güzel kız seçmişti; bunların arasında, kendisine karşı olağanüstü bir sevgi besleyen yoksul bir dul kadının kızını da cariyeleri arasına almıştı. Anne kızına gizlice mektuplar gönderiyor ve bu mektuplarda aşırı yoksulluğundan söz ediyordu; bu yoksulluk karşısında hayatını zorlukla sürdürebiliyordu. Ancak kızı bu mektupları okumakla meşgulken, mektupları saklamak için

acele eden Rab yanına girdi. Bunu gören Rab, durumu kötü karşıladı ve mektupların ne olduğunu, nerede ve kim tarafından yazıldığını kızın elinden aldı.

Kız büyük bir utançla krala annesinin yoksulluğunu itiraf edemedi; ama kral daha sert ve şiddetli bir şekilde ısrar ederek, başka türlü nasıl savunacağını bilmediği için ince kâğıda yazılmış mektubu ağzına soktu ve yutmaya çalıştı: ama parşömen boğazına yapıştığı için aniden dehşete kapıldı ve boğuldu.

G2

100

Kıskançlık ve öfkeyle öfkelenen kral, boğazının kesilmesini ve kâğıdın çıkarılmasını emretti. Kâğıt okunduktan sonra, suçsuz olduğunu ve kızın annesi olan zavallı bir dul tarafından yazıldığını anlayınca, gözyaşlarını tutamayacak kadar çok üzüldü. Daha sonra dul kadını cömertçe evine aldı ve ona her zaman onurlu bir şekilde destek oldu.

BÖLÜM XV

Çocukların Eğitimi ve Miras Üzerine.

Anne babalar çocuklarını büyük bir özenle, ama nazıkçe eğitirler; onları nadiren, hatta hiç kırbaçla cezalandırmazlar; bütün gece sürse bile ağlamalarına ve çılgınlıklarına sabırla katlanırlar ve onları nazık ve yumuşak sözlerle yatıştırmaya çalışırlar. Çünkü çocukların hatalarının, yaş ilerledikçe genellikle mükemmelleşen akıl zayıflığına atfedilmesi gerektiğine karar verdiklerinde, onları darbelerle ya da şiddetli azarlamalarla cezalandırmaya kendilerini ikna edemezler. Bu nedenle, çocuklarına karşı bu kadar barışçıl davranmalarına rağmen, yine de özenli eğitim ve sık sık uyarılar sayesinde, yedi, sekiz ya da daha fazla yaşındaki erkek çocukların, bazıları daha erken, bazıları daha geç, yaşlılık için yeterli olabilecek ve haklı olarak takdir edeceğiniz konuşma ve hareketlerde alçakgönüllülük ve bilgi göstermelerini sağlarlar.

101

Zekâ, liberal sanatlara karşı keskin ve hazırdır, bu yüzden Hint mektuplarında sık sık bu isimle övülürler.

Arias Sanctius mektuplarının 96. sayfasında, biri on bir, diğeri on dört yaşında olan iki Japon çocuğun mükemmel bir dehaya sahip olduklarını ve vaazlarıyla Hristiyanları gözyaşlarına boğduklarını anlatır. Ve Bungo'daki kralın oğlu hakkında Almeida 109. sayfada şöyle der: Gerçekten de çocuk ve neredeyse bir bebek (çünkü beşinci yaşındadır) ama akıl ve mantık duygusu yaştan çok daha önce gelir. Cizvitlerin Doğu'nun hiçbir adasında dini daha başarılı bir şekilde tanıtımalarının ana nedeni de budur.

Çocukları daha önce değil, yedi yaşında okula gönderirler; bunun nedeni, kendi deyişleriyle, bu yaştan önce neredeyse hiçbir şey öğrenemeyecek olmaları ve böyle bir grup çocuğun öğrenci olmaktansa oyun oynamayı tercih etmeleridir ve aralarında birkaç huysuz ve vahşi çocuk da yoktur.

G3

102

109

Bu nedenle, okullar için uygun yaş geldiğinde, onları küçük şeylerden daha büyük şeylere yavaş yavaş yönlendirirler, ancak onları okuma veya yazma emeğine zorlamazlar veya tehdit etmezler, ancak zafer ve arzu çalışmasını körpe zihinlere aşılama alışkınlıkları, zafere ulaşmak için birini diğerine karşı kıskırtırlar ve kısa sürede çok ilerleme kaydeden, bu nedenle yüksek onurlara ulaşan ve tüm aileyi aydınlatan örneklerini önerirler. Bu yöntemle ebeveynler, kırbaç ve sert azarlamalarla elde edebileceklerinden daha fazlasını elde ederler. Çünkü Japon halkı inatçı bir yapıya sahiptir ve darbelere dayanamaz, bu yüzden birçok lord, hak etmedikleri halde darbelerle cezalandırdıkları hizmetkârları tarafından öldürülmüştür.

Hagenerus bebeklerin bakımı hakkında şöyle konuşur: Orada bebeklerin asla ateşte ısıtılmadığını, kundağa sarılmadığını ya da sıkıştırılmadığını biliyoruz: ancak doğumdan sonra ebe yeni doğanın kollarını ve bacaklarını sıkar. Sonra anneler cenini etollerinin kollarına saklarlar. Burada yolculuk yaparken, köylülerin çocuklarının tamamen çıplak bir şekilde, hava çok soğuk olsa bile, ayakları ve elleriyle yerde süründüklerini sık sık gördüm. Maffeus böyle konuşuyor: Gün ışığına çıkarıldıklarında ya da kışın en şiddetli zamanlarında, hemen nehirlerde yıkanmaya götürülürler; memeden koparılırlar, avcılıkta çalıştırılırlar ve anneden ve bakıcıdan uzakta, sert yerlerde tutulurlar, çünkü yumuşak ve nazik bir eğitimden daha fazla hiçbir şeyin ruhları kıramayacağını hissederler.

103

Gerçekten de Maffeus onları şu sözlerle büyük bir suçla itham etmektedir: Hamile kadınlar genellikle ilaçlarla hamileliklerini sonlandırır ve bu Bonzi yazarları ve ustaları tarafından yapılır, ya da ışığa getirilen bebekleri bile, beslenme yorgunluğundan ya da yoksulluktan dolayı, bir ayağa basarak acımasızca boğarlar. Maffeus bunu Vilela'nın bir mektubundan öğrenmiş. 46. sayfada şöyle diyor: Çok sayıda olan diğer suçlara bir de zalimlik eklenir ya bir ya da iki yavru yeterli olduğu için ya da aile işlerinin darlığında bu şekilde mutluluklarına danışmayı düşündükleri için küçük çocukları acımasızca öldürürler. Ayrıca, bir yerlerde, karnı burnunda kadınların, eğer bir dişi doğurmuşlarsa, cehennemlik olduklarına dair bir inançları var: bu nedenle, hareket ederek, rahimdeki cenini ilaçlarla öldürüyorlar. Yazarlarda bu konuda inanç vardır.

Miras konusunda ise genellikle şu şekilde hareket ederler: Ebeveynler yaşlandığında ve oğullar erkekliğe ulaştığında, baba krallığın yönetiminden ya da evin bakımından çekilir ve yerine en büyük oğlunu geçirir, ona ya tüm evi (yani eğer varlıklarsa, kendileri için daha küçük bir konut seçerler) ya da mal ve servetin en büyük kısmına sahip binaların daha büyük bir bölümünü verir: Daha küçük bir kısmını da hem kendi geçimi hem de varsa diğer çocuklarının mirası için kendine ayırır; eğer çocuk yoksa, babanın ölümünden sonra mallar o oğula geri döner.

G4

104

Bölüm XIII'te belirtildiği gibi, kocalarına çeyiz getirmeye alışkın olmadıklarından, kız çocukları ebeveynlerinin servetinden giysiler ve kadın süsleri dışında hiçbir şey almazlar.

Bu nedenle, yalnızca ilk doğan ebeveynlerin krallıklarının ve özellikle de servetin bir kısmının mirasçısıdır: diğer oğullar, küçük bir pay aldıktan sonra, geçimlerini sağlamak zorundadırlar: eğer Hanedan ya da Kral iseler, genellikle İmparator ya da diğer Hanedanlar tarafından bir

110

göreve atanırlar ya da soylular ve askerler sınıfına kaydedilirler: birçoğu Bonzi manastırlarına dahil edilir.

İmparator öldüğünde, İmparatorluk ve onunla birlikte tüm hazineler ilk doğana devredilir, diğer oğullara, eğer boş kalan varsa, bazı krallıklar ve Hanedanlıklar verilir, hatta İmparator'un sarayında kalır ve kalenin ikinci devresinde yaşarlar.

105

İmparator vasiyetinde genellikle sadece oğullarına ve akrabalarına değil, aynı zamanda vasallarına ve hizmetkârlarına da bir şeyler bırakırdı. Bölüm V'te kendisinden bahsedilen Ongoschionis'in oğlu İmparator Coubofamma, 1631 yılında elli yaşındayken öldü. Ölümünden önce oğluna yanına gelmesini emretti ve birçok öğütten sonra konuşmasını şu sözlerle bitirdi: Sahip olduğum krallık ve tüm hazineler artık senin; ama bunlar sana kendim vermek istediğim şeylerdi: Bu sandıkta krallığın eski yasaları ve yıllıkları, birçok kişinin bilge sözleri ve en değerli yadigârlar saklanmaktadır. Bunları alın ve çok değer verin; çünkü bunlar beni ve atalarımızı her zaman memnun etmiş ve her zaman el üstünde tutulmuşlardır.

Çok değerli olduğu düşünülen bu yadigârlar şunlardır:

1. Aralarında Maffamme denilen bir kılıç.
2. Samoys adı verilen başka bir kılıç.
3. Ayrıca Bongo Doyffiro denilen daha küçük bir tane daha.
4. Tia öğretmek için Naraiffito denilen bir kap.
5. Tia için Stengo adı verilen büyük bir kavanoz (Tia hakkında XXIII. bölüme bakınız).
6. Anckocki kindoi adı verilen belirli bir yazı.

G

106

Ouvvany, Atstano ve Mio'da Kral olan ağabeyine şunları bıraktı:

1. Darma adı verilen ve arkadan bakılması gereken bir resim.
2. Massamma adında bir kılıç.

İkinci kardeşi Kinocouny Kralı'na şunları bıraktı:

Jesmassamme adında bir kılıç.

Bir kurbağa resmi.

Üçüncü kardeşi Mico Kralı'na:

Adı Sandame olan bir kılıç.

Sinche adında bir yazı.

Sezar'ın kardeşlerine bıraktığı son altı hediye, halefi olan oğluna bıraktığı altı hediyeden çok daha az değerlidir: Bununla birlikte, her birinin en az bin Oeban altın sikkesi değerinde olduğu düşünülmektedir ki bu da yukarıda bir tanesinin elli yedi slufer ettiğini söylediğimiz bin gümüş Taylas'ın kırk yedi katıdır.

111

Aynı İmparator Coubofamma'nın akrabalarına, bazı önde gelen krallara ve hanedanlara, eşlerine, kale beylerine, askerlerine ve hizmetkârlarına cömertçe verdiği para, florinin üç yüz katını veya yaygın olarak söylediğimiz gibi üç yüz ton Flaman altınına veya otuz milyonu aşılıyor.

CA

107

BÖLÜM XVI

İmparator Chiongonis'in evliliğinde yaşananların anlatımı

Chiongon, 1631'de babasının ölümünden sonra tahta geçti, ancak henüz bir eş almamıştı ve erkek çocuk sevgisine ya da bazılarının Japonlar arasında cezasız kalmasına izin verilen bu aptalca ve saygısız aşka verdiği isimle Sodomit şehvetine çok düşküncü. Dayrus bu duruma güçlkle katlanarak, kendisine kan bağı olan ve görkemli unvanlar ve onurlarla donatılmış, son derece zarif yapılı iki kızı, İmparatoriçe ya da Augusta dedikleri Midai olarak hangisini daha çok beğenirse onu alması için İmparator'a gönderdi. Chiongon gerçekten de Dayrus'un ricasını yerine getirerek kızlardan birini eş olarak aldı; ancak her zamanki yaşam ve zevk tarzında ısrar ederek yeni eşiyle hiç yakınlık kurmadı ya da en azından çok az yakınlık kurdu. Bu durum karısının zihninde büyük bir üzüntü yaratsa da, İmparator'un nefretini kazanmamak için bunu özenle gizledi. Onu bebekken kendi sütüyle beslemiş ve eğitiminde her zaman yanında olmuş olan bakıcısı, bu kötülüğü iyileştirmek istedi.

108

Ancak, büyüklerin dadıları büyük bir onurda tutulur ve bazen daha özgürce konuşmalarına ve uyarıda bulunmalarına izin verilir; ve öğrencileri arasında evlenmeden ve boş zamanlarında yaşarlar. Bu nedenle, uzun bir aradan sonra Sezar'ın neşeli olduğunu görünce bir fırsatını bulup ona önceden saygılı bir şekilde bu şekilde hitap etti: Nasıl olur da Majestelerinin akli böyle sapkın bir zevkle dolup taşar ve bu arada, Majestelerinin rahminde bir çocuk taşıması için sevinçle eğlenmesi kesinlikle adil olan en güzel kızı unuttur? Hemşirenin bu uyarısı üzerine, daha önce mutlu görünen Chiongon öfkeyle öylesine alevlendi ki, tek kelime etmeden odayı terk etti ve başka bir eve giderek mimarların ve ustaların yanına çağrılmasını emretti ve onlara derhal yüksek duvarları, hendekleri, köprüleri ve güçlü kapıları olan, içi çeşitli görkemli odalarla süslenmiş bir kale şeklinde yeni bir kale inşa etmelerini emretti. İş tamamlandığında, karısı Augusta'nın, hemşiresi ve tüm kadın doğum uzmanlarıyla birlikte bu yeni evlere götürülmesini ve kaleye özenli bir muhafız eklenmesini emretti. Ve böylece en güzel İmparatoriçe kocası tarafından tamamen terk edildi ve tüm yaşamı boyunca tüm erkeklerin görüşünden mahrum bırakıldı ve neredeyse bir hapisaneye hapsedildi.

109

İmparator'un en az annesi kadar saygı gören hemşiresi bu olaydan çok etkilenmiş, İmparator'un çocuğu olmadığını ve bu şekilde davrandığı sürece böyle bir umudun olmadığını görünce, tüm kraliyet ve hanedan haremlelerinden en güzel bakireleri aramış ve uygun bir fırsat bulduğunda onları İmparator'un huzuruna çıkarmıştı. Bakireler arasında bir demircinin ya da demir göğüslük yapımcısının kızı da vardı: İmparator bu kızın aşkından öylesine etkilendi ki,

112

onu hamile bıraktı: soylu kadınlar ve temiz kandan doğanlar bunu hissettiklerinde, neredeyse kıskançlıktan çatlayacaklardı, böylesine bir onur ve lütfun alçakgönüllü bir işçinin kızının başına gelmesine öfkeleniler. Ancak İmparator'un bu yavruya sevinmemesi için, ortak bir kararla cenini doğar doğmaz öldürmeye özen gösterdiler; saray mensupları bu suçlarının İmparator tarafından bilinmesini ve elbette birçok insanın katledilmesini önlemek için dikkatli davrandılar.

CA

110

BÖLÜM XVII

Dairi'nin eşleri hakkında ve bir dadı seçerken uyguladıkları ritüel hakkında.

Bölüm IV'te Dairi'nin ihtişamı ve boş görkemi hakkında bazı şeylerden bahsetmiştik; burada aynı konuyla ilgili başka şeyleri açıklayacağız. Tüm hanedanlar, krallar ve hatta Sezar'ın kendisi bile sadece bir eş ve istedikleri kadar cariye alırlar: sadece Dairus, cariye sayısı hariç, on iki eşe sahiptir ve bunlar birçok şenlik, ciddi ayin ve törenle bu makama yükseltirler. Dairus dışarı çıkarken eşleri de onu takip eder, her biri görkemli bir tahtirevanda taşınır, tahtirevanın üst kısmında onur derecelerini belli bir şekilde ifade eden işaretler ve karakterler resmedilmiştir. Dairi'nin sarayında karşılıklı iki sıra bina vardır, her sırada Dairi'nin on iki karısı için altışar ev bulunur, geri kalanlar cariyelere ayrılmıştır. On iki evin her birinde her gün bir akşam yemeği hazırlanır: Belli bir düzen içinde oturan ilahi çalanlar ve çeşitli müzik aletlerini çalmakta usta olan diğer bakireler vardır: Bu arada Dairus'un o gün hangi eve gireceği kimse tarafından bilinmez.

111

Dairus bir eve girer girmez, geri kalan on bir evden hemen zurna çalan kadınlarla birlikte bütün bakireler o eve akın eder ve bütün yemekler oraya taşınır: Dairus'un varlığıyla onurlandığı bu insanlar sevin sin ve sevinç uyandırmaya yardımcı olsunlar diye. Orada yemek yenir, şarkı söylenir, müzik aletleri çalınır, komediler oynanır, kısacası Dairus'u neşelendirecek her şey yapılır.

Dairus'un bir oğlu olduğunda, onun babasının halefi olacağını düşünürler ve onun için bir dadı seçmek üzere seksen güzel yeni evli kadın ararlar, hepsi soylu bir soydan gelmiştir. Bu kadınlar, böyle bir seçimin yapılabilmesi için uygun olmadan önce, Dairus'un on iki eşi ve onların kadınları tarafından birçok tören ve festivalle daha büyük bir onura yükseltirler. Ertesi gün bu seksenden kırkı seçilir, geri kalanlar önceki gün aldıkları unvanları saklayarak ve Dairus'tan hediyeler alarak reddedilirler. Seçilen kırk kadın, daha da büyük unvanlar ve onurlarla yükseltir, tıpkı önce olduğu gibi, festivaller ve törenler düzenlenir. Bu yapıldıktan sonra, onlardan on tanesi seçilir, bu ondan üç tanesi, bu üçten sonunda bir tanesi, her seçim için tekrarlanan resmi ritüeller ve görkemli bir törenle.

112

Sonra, üç gün sonra, seksen kadından sadece biri seçilir, en yüksek onura ve en büyük onurlara ulaşır, büyük bir festival kutlaması olmadan: sonunda, onun memesinden süt, bebeğin ağzına sıkılır (bu arada bazı en soylu kadınlar tarafından beslenmiştir), ve sonunda festivaller

113

düzenlenir, çünkü o, neredeyse yarı tanrı olan bu bebeği elleriyle kabul edecek ve kendi sütüyle besleyecek kadar değerli kabul edilir.

Düğünlerde, doğumlarda ve yıllık festivallerde gözlemledikleri diğer törenleri açıklamak çok uzun olurdu: bu yüzden başka şeylere geçiyorum

BÖLÜM XVIII

Hukukun Sertliği ve Kötülük Yapanların Cezalandırılması Üzerine.

Suçları cezalandırırken ağır ve yüce yasaları kullanırlar ve en yüksek yasanın en büyük adaletsizlik olduğunu düşünmezler: Krallar ve Hanedanlar hariç, ölümü hak etmeyecek kadar hafif bir suç neredeyse yoktur. Yatırılan paralarla kumar ya da başka oyunlar oynayanlar, Yargıcın önünde yalan söyleyenler ve benzerleri ölümle cezalandırılır: özellikle hırsızlar, bir stufer bile çalmışlarsa.

113

Birini kılıç çekerek tehdit edenlere de aynı ölüm cezası verilir: bu nedenle aralarında kavga ve dövüş nadirdir. Tüm Lordlar ve Aile Babaları, en alt düzeydeki vatandaşlar bile hariç, tebaalarını ve hizmetkârlarını suçun ağırlığına ve yaşamları ve ölümleri hakkındaki korkunç yargıya göre cezalandırma yetkisine sahiptir. Orada hapishanelere gerek yoktur, çünkü suçlular ya hemen öldürülür ya da sürgüne gönderilir. Daha hafif suçlarda sadece suçu işleyen kişi cezalandırılır; ama daha ağır suçlarda sadece o değil, baba, oğullar, kardeşler ve torunlar da ölümle cezalandırılır. Ancak anneler, kız kardeşler ve kızlar, suça katılmadıkları sürece, hayatlarını korusalar da köle olarak satılırlar. Çünkü bir kadın ancak kendi suçuyla ışıktan yoksun kalır, başkasının suçuyla değil.

Bununla birlikte, daha ciddi suçlar kınanır: İmparator'un yasalarını ve fermanlarını ihlal etmek, görevlerin ve Valiliklerin kötü yönetimi, İmparator'un servet ve zenginliklerinin destekçileri, sahte para kasası, yangınların gizli yazarları, evli kadınların ve eğer şiddetliyse, evli olmayan kadınların kirletilmesi vb.

H

114

Biri tarafından bir suç işlenmişse, tüm yakın akrabaları ölümüne mahkûm edilir: suçun yazarında genellikle acımasızca bir örnek oluşturulur: bunlar için İmparator'a da şefaet etmek yasalarca yasaklanmıştır. Caronius, söylediğimiz gibi, o yerlerde mevcut olan unutulmaz bir örneğini not eder. İmparator tarafından Iedo kalesi çevresindeki bölgeye atanan bir soylu, çiftçileri İmparator'un belirlediğinden daha fazla haraç ödemeye zorlamış ve bu sayede kendisi için küçük bir servet biriktirmemişti. Ancak çiftçiler uzun süre böyle bir yüke daha fazla dayanamayınca, bu konuyu en yüksek Sulh Yargıcına şikâyet ettiler. Vali, tüm akrabalarıyla birlikte kendi bağırsaklarını deşmeye mahkûm edildi. Akrabaları şunlardı. 1. Biri Iedo'dan batıya doğru iki yüz kırk yedi mil uzakta, Fingo Krallığı'nda Kral'a hizmet eden üç erkek kardeş: diğer ikisi İmparator'un askerlerindendi. 2. Bahsettiğim kardeşten daha uzakta, Satsuma Krallığı'nda, iki yüz altmış yedi mil uzakta olan bir amca.

115

114

3. Biri Kral Kinocuni'den, ikincisi Quana'daki İmparator kalesinin valisinden maaş alan üç oğlu, doğuştan en küçükleri olan üçüncüsü ise Iedo kalesinden çok uzak olmayan bir yerde yaşıyordu ve zengin bir tüccar (kendisiyle sık sık yapılan pazarlıklardan dolayı Belçika Doğu Hindistan Şirketi tarafından iyi tanınıyordu) tek çocuğu olan kızını onunla evlendirmişti. 4. İedo şehrinden doğuya doğru yüz on mil uzaklıktaki Massamme eyaletinin kralının yanında yaşayan kızından olan bir torunu. Bütün bu akrabalar ve Vali'nin kendisi, birbirlerinden Doğu ve Batı yönünde ne kadar uzakta olurlarsa olsunlar, aynı günün aynı saatinde ölmüşlerdir. Önce bir kuryenin İedo kalesinden en uzak yere, yani bu örnekte Sarfuma'ya kaç günlük bir yolculukla ulaşabileceğini, ayın hangi ayı ve günü olduğunu hesaplarlar ve bu örnekte sekizinci ayın sekizinci günüdür. Bu hesaplama göre, diğer daha az uzak yerler için zaman belirlenir ve eyaletlerinde yaşadıkları Lordlara, belirlenen günde, yani sekizinci ayın sekizinci gününde, güneş gökyüzünün ortasına ulaşır ulaşmaz (yani gerçekte olmasa da ismen aynı saatte) adı geçen kişilerin karınlarını kesmeye özen göstermeleri ve emretmeleri emredilir ve bu emir tam olarak yerine getirilir.

H2

116

Vali'nin kayınpederi olduğunu hatırladığım tüccar kederinden öldü: Vali'nin oğluyla evli olan kızı da Vali karnını kestikten sonra kendini öldürmeye çalıştı, ama dikkatli bir gözetimle engellendi. Yine de öleceğinden emin ve hayattan bıkmış bir halde, her türlü yiyecek ve içecekten uzak durmaya karar verdi ve kocasının ölümünden on bir gün sonra son nefesini verdi. Buradan, diğer soylular ve akrabaları için de bunun nasıl yapıldığını anlamak kolaydır. Caronius, akrabalara verilen cezaları hatırlamamakla birlikte, başka bir ağır yasa örneğinden bahseder. İmparator'un vekilharçlarıyla yapılan bir sözleşmeye göre belirli sayıda kütük ve taş sağlamakla yükümlü olan bir adam, daha az kütük ve taş sağlamış, denetçileri ve kabul edenleri hediyelerle kandırmıştı. Bu sahtekarlığı ortaya çıkınca, büyük bir azap içinde başı aşağıda, ayakları yukarıda çarmıha gerildi; ama denetçiler kendi karınlarını deşmeye mahkûm edildiler. Bu adam başka birçok zihinsel erdemle donatılmıştı ve bu nedenle İmparator'un Danışmanları ve Birinci Saray tarafından büyük saygı görüyordu. Bu tür suçların sanıkları için şefaahat edilmesine izin verilmemesine rağmen, yine de saray mensupları sevgi ve iyi niyetle onun hayatını İmparator'dan almaya çalıştılar. Ancak İmparator'dan, düşündüklerinin aksine, şu şekilde bir cevap geldi: Dilekçenizi isteyerek bilmedim, ancak bir şey beni özellikle üzüyor, bundan sağduyunuzun ve aklınızın azaldığını anlıyor gibiyim.

117

Bu haksız dolandırıcı ölmeyecek mi? O halde dilekçeniz nerede? Aklınız hediye ve ödülleri mi meşgul? Fikrinizi değiştirin ve adaletten bir şey eksiltmeyin. Ama içinizde para ve zenginlik isteyen varsa, hazinelerime gitsin ve istediği kadarını alıp kendini tatmin etsin: Gidin, bunu yapmanız için size tam yetki veriyorum. Şefaahatçiler bu yanıtı alınca, karşılık vermeden hemen İmparator'un yanından uzaklaştılar.

Bir kimse hırsızlıkla suçlanır, ama yeterince suçlu bulunmazsa, bu inceleme başlatılır: Kalınlığı bir parmak, uzunluğu dirseğin dörtte biri kadar olan kare biçiminde bir demir parçasını kızdırırlar; sonra kızgınlığı mavimsi bir renk alıncaya kadar biraz azaltarak, hırsızlık şüphesi olan kişinin elinin her iki avucuna koyarlar; ancak araya, elin zarar görmemesi için kötü Ruhların resimlerinin tasvir edildiği bir ya da başka bir kâğıt koyarlar.

115

Kâğıt hemen yakılır ve demir reddedilir, eğer el tamamen zarar görmemişse sanık aklanır, ama en azından hafifçe yanmış ya da yarı yanmışsa hırsızlık yaptığına karar verilir.

H3

118

Cezası çarmıha gerilmektir ve bu şekilde infaz edilir: Kalınlığı bir kola eşit olan kamıştan bir sırk seçerler: buna biri üstte, diğeri altta olmak üzere haç şeklinde iki tahta parçası bağlarlar, hırsız bunun üzerine oturturlar ve gerçekten de boynunu sırığa bağlarlar, kollarını haç şeklindeki tahta parçalarından birine uzatırlar, ayaklarını da diğesine açarak saman iplerle bağlarlar. Bunu yaptıktan sonra direği dikerler ve keskin bir demir bıçağın takılı olduğu bir mızrağı hırsızın sağ tarafına, sol omzunu delip geçene kadar ve yine sol tarafına, sağ omzunu delip geçene kadar saplarlar. Bu deliklerden ya hemen, eğer mızrak kalbe değerse, ölürler ya da bir süre sonra ölürler. Bazen sadece bunu yaparlar: Hırsız dikili bir direğe oturturlar ve bu direğe hırsızın boynunu samandan yapılmış bir bantla bağlarlar. Her iki tarafta da hırsızın kollarını saman iplerle ellerine bağlı olarak uzatanlar durur. Daha sonra kısa bir kılıçla biri boynun yanındaki sağ omzu deler, böylece yara sol tarafa doğru enlemesine uzanır ve bu darbeye göğsü neredeyse tamamen keserler.

119

Diğer suçlarda, kaynakları etkileyen çeşitli cezalar vardır; bunlar arasında en sık rastlanan ve daha az utançla bağlantılı olan göbek yapmaktır: bildiğim kadarıyla, diğer uluslar arasında bu cezaya benzer bir ceza yoktur. Bu ceza sadece soylulara ve askerlere verilir; ama başkalarının hataları yüzünden cezalandırılmadıkları sürece diğerlerine hiçbir şekilde uygulanmaz. Mahkumlar genellikle haç şeklinde kendi karınlarını keserler ve bağırsakları dışarı akarken yaşamlarını sonlandırırlar: ancak daha cesur olanlar daha çabuk ölebilmek için kendi boğazlarını da keserler.

Krallar ve yöneticiler bir adaya sürülür, nadiren ölümle cezalandırılırlar. İedo eyaletinden doğuya doğru on dört mil uzaklıkta, denizde Faytfienfima adında bir ada vardır; yaklaşık bir mil olan çevresi birçok omuz, taş ve çıkıntılı burunlarla doludur, bu yüzden ne demir atmak için uygun bir dip ne de gemilerin konaklaması için uygun bir yer sunar. Bu adaya ilk olarak, sakın bir gökyüzü ve sakın bir denizde, vücutlarına bağlı ipleri çekerek, diğer ucunu anakarada bırakan bazı cesur adamlar tarafından çıkıldı: iplerin yardımıyla adaya odun ve diğer gerekli şeyleri çektiler: bunları aldıklarında, burçlara asılı halatlar ve ağlar ile kirisler yerleştirdiler, denizden sürülen tekneler bir orgyja yüksekliğine çıkarıldı ve bu halatlar tarafından asılı tutuldu

H4

120

Gerçekten de, eğer tuzlu suda bırakılırlarsa, kayalara çarpacak ve denizin hafif çalkantısıyla kırılacaklardır. Ada çorak ve kayalıktır, birkaç yerde ekilebilir: bazı dutlar yetişir. Krallar ve yüksek soylu yöneticiler bu adaya sürgün edilirler: ve anakaradan gelenler onlarla gizlice görüşüp plan yapamasınlar, hatta daha rahat bir yaşam için bazı şeyler sağlayamasınlar diye, adanın her çıkıntılı köşesinde karakollar ve askerler kurulmuştur. Her ay, eğer hava izin

116

verirse, nöbet tutmaları ve aynı zamanda beslenmeleri için yeni askerler getirilir: ancak yeterince az ve sert bir şekilde, yani biraz pirinç, ağaç kökleri ve yemek için uygun olmayan diğer şeylerle beslenirler. Ne yazın güneşin sıcaklığından ne de kışın soğuktan koruyabilen kulübelerde yaşarlar: ama ipekböceklerinden ipek toplamak, hazırlamak, iplik haline getirmek ve her yıl birkaç cilt ipek kumaş dokumak zorundadırlar

121

Ama şimdi Maffeo'yu cezalar hakkında konuşurken dinleyelim: Suçlular için, adı ne olursa olsun, sürgün, yasaklama ya da ölüm cezasından daha hafif olmayan cezalar belirlenmiştir: tedbirsizler neredeyse her zaman kılıçla öldürülür, çünkü aksi takdirde cezasız kalmalarına izin vermezler (aynı şey Linschotus tarafından da bildirilmektedir.) Bununla birlikte, bazı yerlerde, yakalanan ve kesinlikle yurttaşların ağzından belli bir tür utanç aracıyla taşınan soyguncular, bu işarete ne kadar saygı duyulduğunu bilmeyenler tarafından şehrin dışındaki bir haça yapıştırılmaya alışkındır. Gerçekten de güçlü ve soylu kişiler olan kışkırtıcı kişilere bile bazen bu şekilde önceden haber vermek âdettir: Suçlu kralın evi, görüldüğü yerde, silahlı bir asker tarafından kuşatılır ve savaş ya da ölüm arasında seçim yapmakta serbest bırakılır. Eğer savaşı seçerse, savaşa katıldıktan hemen sonra tüm ailesi tamamen yok edilir ve tüm gelecek nesiller için ebedi rezillik kaydedilir. Ama gönüllü ölümü seçmişse, kendileri gönüllü olarak karnını derin bir yara ile eğik olarak keserler, hatta daha cesur olanlar haç şeklinde keserler. Bağırsaklar dışarı akmaya başladığında, bu amaç için hazırlanmış bir hizmetçi boyunlarını kesmeyi teklif eder ve arkadaşlarının en önemlileri, aynı şekilde kendilerine de yara açarak, ölünün üzerine düşmenin şanlı olduğunu düşünürler. Aynı eylem diğer tehlikelerde de özellikle de itibar ve şöretin söz konusu olduğu durumlarda çok yaygındır ve yoğun bir sisle kaplı zihinler tarafından en onurlu şey olarak kabul edilir.

H

122

Gerçekten de, bazen çocuklar bile, ya ebeveynleri tarafından daha da şiddetlendirilerek ya da daha ağır bir öfke duyarak, bu tür bir ölümü alenen kendileri gerçekleştirirler. Neredeyse hiçbir adli mesele yoktur: medeni hukukun formülleri, bilgelerin yanıtları, kefalet, hapisane, yargıçların ya da tanıkların reddedilmesi, sanıklara atıfta bulunulması ya da bir davayı savunma yetkisi yoktur. Bütün yasa silahlarda ya da prenslerin kararnamelerindedir: bunların soylular ve liderler üzerinde; liderlerin yurttaşlar üzerinde, yurttaşların kendi aileleri üzerinde, yaşamın ve ölümün korkunç gücü: ne de daha düşük olanların iktidar için eylemleri, daha yüksek olanlar tarafından iptal edilmeye ya da iptal edilmeye alışkın değildir.

BÖLÜM XIX

Askeri Konular Üzerine

Japonlar tüm Doğu'da cesaretleri, askerlikleri ve özellikle de silah yapımındaki becerileriyle ünlüdür ve tüm halkların avucunu yakalarlar, öyle ki diğer ülkelerin kralları ordularının ana gücünü Japon askerlerine vermiş, ancak daha sonra cüretlerinden ve gururlarından korkarak onlardan vazgeçmişlerdir.

123

117

Siyam Kralı, Belçika Cemiyeti adına bu krallıkta ticaret müdürü olan Schoutenius'un 1636 yılında bildirdiğine göre, diğer yabancı askerlerin yanı sıra, çok güvendiği altı yüz kadar Japon askeri bulunduruyordu, öyle ki bu askerler sadece Kral tarafından değil, cesaretleriyle ün saldıkları için komşu halklar tarafından da büyük saygı görüyorlardı: Ancak şu anda iktidarı elinde bulunduran kral, bir gün krallığı kendileri için talep etmeye kalkışmalarından korktuğu için, kısmen öldürüldüler ve kısmen de krallıktan atıldılar, ancak daha sonra kralın göz yummasıyla geri döndüler. Ve gerçekten de, neredeyse tüm sanatlarda ve çalışmalarda, onlara daha fazla onur verildiğinde daha fazla geliştiklerini gördüğümüz için, Japonların askeri meseleleri incelemeye diğer halklardan daha fazla teşvik edilmeleri şaşırtıcı değildir, çünkü aralarındaki askeri düzen tüccarlardan ve diğer vatandaşlardan çok daha onurludur ve söylediğimiz gibi neredeyse soylular sınıfına eşittir. Bu nedenle, küçük yaşlardan itibaren silah eğitimine alılabilmeleri için, on ikinci yılda silah kuşanırlar. Kralların ve yöneticilerin her birine Sezar tarafından, yukarıda saydığımız gelirlerin oranına göre, işlerin durumu gerektirdiği ve Sezar'ın emrettiği, savaşa götürmek ve onlara maaş ödemek zorunda oldukları belirli sayıda asker tahsis edilir, yani şu şartla: bin Cockiis ya da on bin florin için yirmi piyade ve iki atlı bulundururlar.

124

Birkaç kez sözünü ettiğimiz Firando'daki Dynasta yıllık altmış bin Cockiorum gelirine sahiptir ve bu nedenle söz konusu koşula göre on iki yüz yaya asker ve yüz yirmi atlı bulundurmakla yükümlüdür ve bunu da mükemmel bir şekilde yerine getirir, bu sayıya hizmetkârları, köleleri ve sefer için gerekli diğer adamları dahil etmez.

Bu nedenle, Bölüm XI'de Sezar tarafından krallığın soyluları arasında dağıtıldığını söylediğimiz para miktarı ile bin Cockiis'e düşen asker sayısı arasında bir karşılaştırma yaptığımızda, Sezar'ın emriyle Krallar ve Hanedanlar tarafından 368.000 piyade ve 38.000 atlıdan oluşan bir ordu toplandığı ortaya çıkar. Bunlara ek olarak Sezar, kısmen krallığın savunması için kalelerde konuşlandırılan ve kısmen de Sezar'ın korunması için Praetorian kohortlarını oluşturan 100.000 yaya asker ve 20.000 atlı bulundurur.

125

Dahası, birçok soylu, özellikle de zengin eyaletlere sahip olanlar, zorunlu olduklarından iki hatta üç kat daha fazla ücretli asker beslerler, çünkü bu tek şeyde güçlerini ve ihtişamlarını sergilerler, birbirleriyle rekabet ederler, böylece hem Sezar'ın sarayında hem de ortaya çıkan savaş kargaşalarında, adlarına ün ve şan kazandıracak şekilde davranırlar.

Bütün şövalyeler katafrakttır; ama piyadeler başları dışında hiçbir uzuvlarını miğferle korumazlar. Şövalyelerin silahları tüfekler, kısa mızraklar, oklar ve yaylar, hançerlerdir. Xaver okçuların çok yetenekli olduğunu yazar. S. 236. Yaya askerlerin her biri iki hançer taşır: bunların yanı sıra bir tüfek, uzun mızraklar ve Nanguinatas dedikleri şey, Maffeus Nanguinata'yı altın veya gümüşle kaplanmış, orak takılı bir mızrak olarak yorumlar. Dahası, bölgede bol miktarda metal, özellikle de gümüş ve demir bulunduğundan, metalürji sanatına büyük önem verirler, demiri saflaştırıp eriterek kılıçlar ve hançerler yaparlar ve çeliği öylesine mükemmel bir şekilde tavlurlar ki, neredeyse kenarına zarar vermeden demirimizi keser. Gerçekten de, güvenilir kaynaklardan aldığım bilgiye göre, Hindistan'da Belçikalıların Praetor'u Cunio'ya verilen bir Japon hançeri, bir boğayı tek darbeye ikiye bölmüş. Ayrıca, tüm

118

süsleri çıkarılmış harika bir asalet, bazıları sadece bazı ustaların kılıçlarının çıplak bıçaklarını kullanır ve bunların değeri yaklaşık beş bin altındır.

126

Doğu'nun her yerinde Japon silahları büyük rağbet görmektedir, ancak bugün Sezar tarafından bunların krallıktan ihraç edilmesi yasaklanmıştır. Nitekim kısa bir süre önce, baba ve oğul iki Çinli çarmıha gerildi, çünkü baba silahları kaçırmaya teşebbüs etmişti ve onları Çinlilere bilmeden ne amaçla satmış olan beş Japon ölümle cezalandırıldı. Bununla birlikte, yukarıda Cunio hakkında söylediğimiz gibi, yabancılara genellikle görkemli hediyeler yerine kılıç ve hançer gönderirler ve sayfa 125'teki Hint mektuplarında Cizvit Gagus şöyle konuşur: Bungenium kralı bana (bu M, D, LX. yılıydı) zarif işçilikli bir kılıç ve yılan şeklinde işlenmiş altın bir kılıf verdi, küçük yaşta tanıdığı Lusitania kralına gönderilmek üzere ve ayrıca Hindistan'ın Proregis'ine muhteşem bir hançer, bu nedenle Japonya'ya geri gönderdik, çünkü havanın zarar görmesi nedeniyle parlaklıklarını ve güzelliklerini kaybetmişlerdi.

Aslında Japon ulusu, Sezar'ın yasağına rağmen çok sayıda silahı gizlice başka topraklara taşımaya cesaret edemeyecek kadar çıkara yabancı değildir: bu nedenle Hindistan'ın birçok yerinde bulunurlar. Ayrıca savaş makinelerinin nasıl hazırlanacağını ve kullanılacağını da bilirler, ancak Avrupa'nın sahip olduğu beceriye sahip değildirler.

127

Orduyu beş sayısına göre bölerler: Primipilus olarak bilinen bir lider, emirlerine itaat etmek zorunda olan beş askerden sorumludur. Bu lider özel silahlar taşımaz ya da onlara liderlik etmez, ancak yanlarında yürür. Her biri beş askerden oluşan kendi grubuna sahip olan bu tür beş lider bir Vali'ye bağlıdır, böylece beş grup bir tür bölük oluşturur. Böyle iki bölük elli askerden oluşan bir tabur oluşturur. Beş taburun bir üst lideri vardır: ve bu liderlerin beşinin de bir üstü vardır ve bu şekilde beş sayısına göre artarak devam eder. Gerçekten de orduda atlı askerler vardır, ancak s. 243'te okunduğu gibi, at üzerinde savaşmak onların geleneği değildir. Bu nedenle atlarından indikten sonra savaşır. Kutsal şeylere inanan ve Bonzii olarak adlandırılanlar arasında bile, aynı zamanda askeri çalışmalar yapan ve böylece bir tür Rodos ordusuna benzeyen belirli bir tarikat olduğu sessizce geçilmemelidir. Hint mektuplarında bunların bazen krallarla savaştıkları ve galip geldikleri, ancak daha sonra 1570 yılı civarında Nubunanga tarafından birçok eyalette yenilgiye uğratıldıkları ve manastırlarının yağmalanıp yakıldığı bildirilmektedir, bu konuda söz konusu mektuplara başvurulabilir.

128

Genç erkeklerin ruhlarını keskinleştirmek ve savaşa teşvik etmek için, her yıl mart ayında ünlü bir yarışma ile iğrenç oyunlar düzenlerler. Öğleden sonra silahlanmış ve omuzlarına tanrıların resimlerini çizmiş olarak toplanırlar. Sonra iki sıraya ayrılırlar, önce erkekler taşlarla, sonra diğerleri oklar ve silahlarla, sonra sırkılarla, en sonunda da kılıçlarla savaşır, bu savaştan her zaman birileri kaybolur, birçoğu da yaralı olarak ayrılır. Bu savaşta birini öldüren ya da yaralayan herkes cezasız kalıyor. Ulus tamamen savaşçıdır: bu onların çalışmasıdır, bu onların zevkidir. Savaşta askerlere, düşmanlardan geri getirdikleri kellelerin sayısına ve saygınlığına göre ödüller verilir: cesaretle diğer ulusları geride bıraktıkları için, hiç yabancı asker kullanmamış olmaları şaşırtıcı değildir. Orada on iki yaşında çocukların omuzlarında silah taşıdıklarını görüyorsunuz, gerçekten erkekçe ve askeri bir şekilde. Yine de

119

onlardaki bu savaş eğitimini övmekle kalmamalı, kendi bağırsaklarına ve birbirlerine karşı öfkelenedikleri için büyük ölçüde suçlamalı ve nefret etmeliyiz. Çünkü ne başka uluslar tarafından saldırıya uğramışlardır ne de yukarıda bahsettiğimiz Tayckone'un Kore'ye boyun eğdirmek için giriştiği savaş dışında kendileri başkalarına savaş açmışlardır.

129

Geçmişte pek çok Japon çeşitli Hint krallıklarında görev yapmıştır. 1515 yılında Banda adasındaki bir kalenin kuşatılmasında Belçikalılarla birlikte yer almışlar ve düşman surlarını ilk aşan ve bayraklarını diken de onlar olmuştur.

BÖLÜM XX

Japonların Ahlaki Erdemleri ve Kusurları Hakkında

Her ülkenin ahlaki hatalarını geniş bir şekilde toplayabiliriz, ama aklın ve mantığın argümanlarını kullanan Etikçilerin ya da vahyedilmiş doktrine dayanan Teologların gerektirdiği gibi, Erdemlerin gerçek ve hakiki Fikrini boşuna arayacaksınız: sadece Erdemlerin görünümü ve belirli gölgeleri ölümlüler tarafından aranır ve hayran olunur ve bu nedenle kendilerine veya başkalarına övgüde bulunarak, Erdemlerin büyük ve parlak adını atfederler. Bu yüzden, farklı milletlerin adetlerini açıklarken, Yazarlar Erdemlerin adını, sadece Filozofların ve Teologların dar anlamında değil, herhangi bir övgüye değer eylem hakkında, Erdemlerin tohumları veya takipçileri hakkında alırlar, ki biz de bu bölümde taklit ederiz.

130

Her şeyden önce, Japon ebeveynlerin çocuklarını eğitirken gösterdikleri olağanüstü özen övgüyü hak etmektedir, özellikle de körpe zihinlere şan ve şeref eğitimini aşılamaktan vazgeçmedikleri için. Böylece çocukluktan itibaren tüm eylemlerinde sadece övgü ve şanı hedef olarak belirlerler ve bu nedenle böyle şeyler yaparlar ve kendilerini arzularının efendisi haline getirebilecekleri çalışmalara verirler. Küçük bir cesaret ve atılganlık farkıyla hiçbir tehlikeden korkmazlar: ölümü küçümserler ve çoğu zaman öfkeyle onu kendilerine yaparlar: yalandan köpekten ve yılandan daha çok nefret ederler, çünkü bu ahlaksızlığın büyük bir utanç kaynağı olduğunu görürler: Gökyüzünün yaralarına, yağmurlara, sıcağa ve soğuğa, yaşamın sıkıntılarına, açlığa, susuzluğa, nöbetlere, işlere inanılmaz bir zihin rahatlığıyla ve Doğu halklarının geleneklerinin aksine katlanırlar: Zevklerden zevk alırlar, zevk almazlarsa zihinsel sıkıntı çekmeden yapabilirler: Zenginliğe göz dikmezler, çünkü azla yetinmeyi öğrenmişlerdir. Ayrıca sadakatin onuru da büyüktür, öyle ki daha onurlu olanlar arasında birinin diğerine iftira attığına ve ününü azalttığına nadiren rastlanır. Ancak bu inançlarını en çok, birileri tarafından (o ulusun geleneklerine göre sık sık olur) şu sözlerle istendiğinde gösterirler: Hayatımı ve dürüst şöhretimi koruyun.

131

Böylece yaşamın son nefesini korumak için çabalarlar ve ne eşlerinin ve çocuklarının sevgisiyle ne de tehlikelerden ve hatta ölümden korkarak amaçlarından uzaklaşmalarına izin vermezler. Bu yüzden, isimlerinin ve vaazlarının ünü uğruna yaşamı küçümsemeye

120

alışmışlardır. Ortak öğütleri ve yardımlarıyla bir suç işlenen birçok kişiden yalnızca biri tutsak edilirken, diğerleri hâlâ saklanıyorsa, bu durumda sadakatleri daha az algılanamaz. Çünkü suç ortaklarına ihanet etmektense en vahşi işkencelere katlanmayı tercih ederler, özellikle de kendi aralarında böyle anlaşmışlarsa, çünkü yoldaşlarının utancına ya da ölümüne neden oldukları söylenirse bunu kendileri için büyük bir utanç olarak görürler. Bununla birlikte, Hristiyanlara yapılan zulümde, Din kitabında Hristiyan Dininin yok edilmesiyle ilgili bölümde söyleyeceğimiz gibi, işkencenin acımasızlığı neredeyse hepsinin kararlılığını fethetti.

Ayrıca akraba toplantılarında alçakgönüllülüğe ve utanmaya dikkat ederler, her biri ne şehvet dolu konuşmalar ne de evlilikle ilgili konular hakkında söze başlamamaya özen gösterir.

12

132

Eğer birinin tedbirsizliği yüzünden böyle bir şey olursa, küçükler hemen yerlerinden kalkar ve meclisi terk ederler. Çocuklar ebeveynlerine büyük saygı duyarlar ve her türlü görevi yerine getirirler, ölümsüz tanrıların, dedikleri gibi, aykırı davranışların cezasız kalmasına izin vermeyeceğinden emindirler. Her ay, ebeveynlerinin öldüğü gün, canlı olan şeylerden hiçbir şey yemezler, sadece toprağın meyveleriyle yaşarlar. Majestelerinin olağanüstü sağduyusu da sessizlikle geçirilmemelidir, çünkü saraylarında, görevleri Rab'bin eylemlerini gözlemlemek ve kötü ya da tedbirsizce yaptığı anlaşılan şeyler hakkında onu özgürce uyarmak olan bir ya da iki kişiyi beslerler. Bir Cizvit olan Balthasar Gagus, Mektuplar, Kitap III'te onların iyi hak edenlere karşı minnettarlıklarından şöyle bahseder. Japonlar aldıkları yardımlar için o kadar dikkatli ve minnettarlar ki, eğer sadece sadakalarını almışsak, ki bunu bir onur olarak görüyorlar (çünkü onları davet edip etmediğimizi ya da onlara başka bir şekilde yardım edip etmediğimizi söylemiyorum), liderleri evimizde bile bize teşekkür etmeye çalışıyorlar: bunu bazen kendileri de yapıyorlar, hatta etnik akrabaları bile: eğer herhangi birimiz (olduğu gibi) ev hizmetlerinde hizmet vermişsek, sadece şu ücreti istiyorlar, akşamın altında neşeli bir yüzle şöyle diyoruz: Goxinio de Oniar, yani mükemmel çalıştınız.

133

Eğer buna sessiz kalınırsa, çok üzgün ve kederli bir şekilde ayrılırlar. Hırsızlıktan o kadar nefret ederler ki, Xavier s.191'de, tüm uluslar arasında ne Hristiyanların ne de barbarların hırsızlığa daha yabancı bir ulus görmediğini bildirir.

Ludovicus Frojus, bir süredir hasta olduğu Japonya'dan arkadaşlarına gönderdiği bir mektupta, onların acı çekenlere karşı merhametleri hakkında şunları yazmıştır Tüm insanlığa ve merhamete eğilimli bir ulus oldukları için, servetlerinin en büyük darlığı içinde olmalarına rağmen, bazıları beni örtmek için giysilerini çıkardılar, bazıları yiyecek olarak iki ya da üç kabuk, bazıları yeşil soğan, bazıları da nihayet yabancı sarımsak getirdi: önceki yıl bu adaya göç etmiş olan bazı Firandenses ve Facatenses Hristiyanları da evlerinden bize yedi ya da sekiz günlük pişmiş yemek gönderdiler. Xavier onların nadiren yemin ettiklerini, ama yemin ettiklerinde de Güneş'e yemin ettiklerini belirtir. Ayrıca onlara şu övgüyü de yapar: Eğer onlara günah işledikleri şeyleri akla aykırı olarak gösterirseniz, kolayca kabul ederler ve aklın emrine itaat ederler.

13

121

Ama şimdi Maffeo'yu dinleyelim, o öfkeyle söylenecek diğer şeyleri anlattı: Genel olarak, ulus doğası gereği zeki, akıllı ve iyi bilgilendirilmiştir: muhakeme, uysallık ve hafıza konusunda sadece Doğu değil, Batı uluslarından da üstündür, bu durum köylülerde ve oğlanlarda açıkça görülür: Neredeyse şehirli tavırları, canlı bir zihinleri ve en az taşralı bir doğaları vardır: Latinceyi, harfleri ve sanatları bizim Avrupalılardan çok daha hızlı kavrarlar. Yoksulluk hiç kimse için bir utanç ya da ayıp değildir; birçoğunda bile zorlukla fark edilir, o kadar aşinadırlar ki, bu şeyi dağıtırlar ve zayıflıklarına göre düzgün ve parlak yürürler. Küfürden, hırsızlıktan, düşüncesizce yemin etme geleneğinden, her türlü zar atmaktan nefret ederler. Şan ve şöhet için çok isteklidirler, ama saygınlık için en yükseği de en aşağıyı da eşit tutarlar; hakaretin yalnızca görünüşüne değil, biraz daha sert bir sözüne bile katlanmazlar. Bu nedenle birbirlerine, özellikle de soylulara saygı duyarlar ve makamlarla ve sözlerin onuruyla rekabet ederler. En aşağılık şeylerin zanaatkârları olan ve kendilerini yevmiyeyle çalıştıranlara bile, eğer sanayilerinden yararlanmak istiyorsanız, kibarca hitap etmelisiniz: aksi takdirde sinirlenirler ve küçük ücreti küçümseyerek başladıkları işi bir kenara atarlar.

Genellikle sabitliklerini ve edeplerini öyle bir şekilde korurlar ki, yaklaşan yıkımdan yavaş yavaş ve herhangi bir korkuya kapılmadan geri çekilirler ve sözlerinde veya eylemlerinde alçakça veya ürkekçe herhangi bir şeyin görünmesine izin vermemeye büyük özen gösterirler. Tam da bu nedenle, tüm öfke belirtilerini, özellikle de zihin bozukluklarını, hastalıkları ve dürtüleri bastırmayı ve örtbas etmeyi ya da daha ziyade bunları ters yöne çevirmeyi öğrenmişlerdir. O zaman gerçekten de adımları daha yavaş ve yüzleri daha neşelidir: Dilin ölçsüzlüğü'nün yüce bir ruha yakışmadığını düşünürler; bu nedenle ne halk arasında ne de evde karı koca, anne baba ve çocuklar, efendi ve hizmetçiler arasında bağırış çağırış ve kavga duyulmaz: Yapılması gerekenler sakince ve ciddiyetle yapılır; daha nefret uyandırıcı bir şey olursa, elçiler gidip gelir; hatta kendi aralarında bile suçlunun cezaları kaldırılır ve sözlerin sertliği giderilir. Ancak, bizdekinin aksine, keskin kışkırtmalar çok nadirdir: Şiddeti ve tehditleri savaş zamanlarına saklarlar.

Gerçekten de, dostluğun en küçük yasası bile olmayan bu kişiler, karşılıklı görüşmelerde evdeki sıkıntılarını, gereksinimlerini ve zorluklarını dostlarıyla düşüncesizce paylaşmazlar; üzüntülerini ve endişelerini mükemmel bir şekilde gizlerler: anlamsız şikayetlerle ve aşırı üzüntüyle başkalarının huzurunu ve neşesini bozmazlar: Başkaları tarafından sorulduğunda ya gülümseyerek konuyu kapatırlar ya da en azından hafif bir işaretle konuya değinirler: son olarak, zor konularda inanılmaz bir soğukkanlılık gösterirler ve sanki bir adımda ısrar ediyorlarmış gibi ve ne olursa olsun, bunu inlemeden kabul ederler: Sanırım bunu, olayların çeşitliliğinden ve bu bölgelerde çok güçlü olan insan ilişkilerinin istikrarsızlığından öğreniyorlar: Neredeyse her gün en düşük talihli insanlar aniden kraliyet yüksekliğine yükselir, diğerleri en yüksek zirveden en alçağa düşer: bu talih değişikliği ile eğitilirler, tabiri caizse, en neşeli şeyleri isterler, böylece bu arada en zor şeyleri düşünürler. Ama zihin sağlamdır, uzun süre meditasyon yaptığı ve hazırlandığı şeye ulaşır. Sadece yaşlılık övgüleri

değil: erkek çocukların geleneklerinde ve hatta oyunlarında ve ruhlarının rahatlamasında bile, belirli bir olgunluk ve ılımlılık neredeyse parlıyor: Gerçekten de Linschotus, sıradan insanların ve çiftçilerin sanki saraylarda eğitim görmüş gibi insanlığa ve nezakete sahip olduklarını söyler.

Aynı Maffeo, Japonların ahlaksızlıkları hakkında, onların sahte dinlerini belirttikten sonra şöyle konuşur: Böylece yavaş yavaş Japonlar, Tanrı'nın tutuşturduğu hakikat kıvılcımlarını söndürerek, vicdanın büyücülüğünü bir kenara atarak ve iffet engellerini aşarak, danslara, oyunlara, içki partilerine ve Venüs'e ölçsüzce dökülürler, kör rehberlerle kör, gezginler baş döndürücü bir hızla sonsuz yıkıma koşarlar.

137

Gerçekten de ağırbaşlılıklarını ve sabitliklerini korumak uğruna, ruhlarının duyularını ve hareketlerini ilk yıllarından itibaren gizler ve gizlemeye alışır, ihtiyatlılıktan kurnazlığa, hilekarlığa ve ihanete kolayca yozlaşırlar. Bu yüzden sapkın bir simülasyon çalışması ve aldatma yarışı içindedirler: en nefret ettikleri kişilere en tanıdık gözlerle bakarlar: iyi niyet, açık sadelik ve samimiyetle alay edilir. Buna bir de ahlâk vahşeti ve korkunç bir acımasızlık eklenir: En ufak bir nedenle, üstelik ne kuşkulananarak ne de çekinerek insanlara saldırır, bir ya da iki keskin ve ağır kılıç darbesiyle işlerini bitirirler; sonra da sanki suçun kendileriyle hiçbir ilgisi yokmuş gibi sakin ve güvenli bir yüz ifadesiyle kılıcı kınına geri koyarlar. Dahası, güvenlikten bir fırsat bulduklarında, bazen kılıcın keskinliğini bir bebeğin başında veya omuzlarında test etmekten çekinmezler. Savaşta, kentler ya da köyler zorla, kesin bir yıkımla ele geçirildiğinde, her şey kılıç ve alevle harap edilir: hiçbir yaş, hiçbir cinsiyet bağışlanmaz: savaşta, mağluplar düzensizlik içinde kaçarsa, vatandaş ya da düşman olup olmadıklarına bakılmaksızın, ganimet uğruna rustikler tarafından sık sık ezilirler.

15

138

Daha önce de söylediğimiz gibi, başkalarından çalmayı küçümsüyorlar ama cinayet ve soygundan da geri durmuyorlar: topraklar soyguncularla, denizler korsanlarla dolup taşıyor: Hamile kadınlar sık sık uyuşturucu kullanarak çocuklarını düşürürler ve bu Bonzilerin onayı ve yönlendirmesiyle yapılır: ya da gün ışığına çıkarılan bebekler bile, yorgunluktan ya da onları büyütecek kaynakların yokluğundan dolayı, acımasızca ayaklar altında boğulurlar *. Muhtaçlar, hastalar ya da yabancılar için halka açık ve ücretsiz hanlar yoktur: geceyi açık gökyüzünün altında geçirirler, sefil hayatlarını sürüklerler ve insanlar tarafından terk edilirler ya hemen o gün iyileşirler ya da hastalıktan ölmüşlerse gübre yığınına atılırlar. Japonlar, Hristiyanlığın yoksullara ve acı çekenlere yönelik yardımseverliğini, cenaze ve defin kurumlarını daha da büyük bir takdirle karşılarlar. Herhangi bir isimdeki suçlular için belirlenen cezalar sürgün, yasaklama ya da ölüm cezasından daha hafif değildir: tedbirsizler genellikle kılıçla katledilir.

*İnanç yazara aittir

123

Ancak yöneticilerin kendileri, yabancı ve paralı askerler tarafından tamamen hazırlıksız olmalarına ve bu nedenle yerlilere büyük ölçüde tabi olmalarına rağmen, Çin'den bildirdiğimiz gibi, hala belirli bir barbar gururla tapınılmak ve saygı görmek istiyorlar: silahlı adam kalabalığıyla çevrili, zor erişim sağlıyorlar, hassas kulaklar ödünç veriyorlar ve sakin bir yüzle, çoğunlukla baş sallayarak veya yazarak hareket ediyorlar, ağır bir konuşma ile ilişkilendiriyorlar: Halkın sevgisinden başka hiçbir yardımları yoktur: korku her şeyi yönetir: buna nefret de eklenir: bundan dolayı sık sık ve gizli komplolar ve isyanlar patlak verir ve hükümdarın kovulmasıyla asa, her şeyin en üst düzeyde rahatsız edilmesiyle başkalarına devredilir. Buna bir de ölümsüz tanrıları kabul etmelerine rağmen ne yemek yemeden önce ne de yemek yedikten sonra asla dua etmemelerini ekleyin. Maffeo'nun atladığına hayret ettiğim, büyük ve çok aptalca bir suç olan Pederasti ya da Sodom ahlaksızlığı, Japon ulusunun yanı sıra Çinlilerin ve neredeyse tüm Hintlilerin o kadar hoşuna gidiyor ki, bunu bir suç olarak görmüyorlar, ancak din nedeniyle kadınlardan uzak durmaya zorlanan rahipler tarafından izin veriliyor ve uygulanıyor. Xavier, s. 191'de bu konu hakkında şöyle demektedir: Bonziiler (Japon rahipler ve keşişler) bu alçak şehvet türüne kendilerini o kadar adamışlardır ki, bunu açıkça itiraf bile ederler. Ve şimdi bu bela tüm erkekler ve kadınlar için o kadar yaygındır ki, böyle iğrenç bir suçtan duyulan nefret ve dehşet artık gelenek tarafından ortadan kaldırılmıştır.

Bu alçakça suça karşı sık sık söyleniyoruz ve böyle bir iffetsizliği kabul edenlerin ne kadar kötü olduklarını ve Tanrı tarafından nefret edildiklerini gösterdiğimizde, gerçekten de başkalarının kulaklarını ve zihinlerini kullanıyoruz: ama Bonzilerin kendileri, bizim tarafımızdan böyle iğrenç bir şehvetten kendilerini alıkoymaları için uyarıldıklarında, nesneleri kahkahalarla ve şakalarla yükseltmeye çalışıyorlar. Utançtan nasır tutmuş gibi sert bir şekilde azarlanmalarına rağmen, onlar da utançtan katılmışlardır. Bu Xavier. Dahası, Japonlar ve Çinlilerin yanı sıra, Siyamlılar ve Pegualılar da bir zamanlar bu ahlaksızlıktan muzdaripti, ancak belli bir kraliçe tarafından ortadan kaldırıldı. Çünkü bu aptalca aşkın erkeklerin üremesini engellediğini ve tebaasını açık bir akılla bundan uzaklaştıramadığını görünce, bunu kurnazlıkla başardı. Gerçekten de bir ferman yayınlayarak tüm erkekleri cezalandırdı.

BÖLÜM XXI

Doğru ve yanlış hakkındaki görüşler

Hayatın genelinde, birçok şey uygunsuz olarak kabul edilirken, birçok şey de uygun olarak kabul edilir. Ahlakçılar bunların çoğunun kayıtsız olduğunu öğretir ve hukuk ve hakkaniyet ilkelerinden çok ulusların görüşlerine güvendiklerini gösterirler.

Bu nedenle, haklı olarak, onurlu ve utanç verici şeyler iki türe ayrılır; bunlardan biri gerçekten böyle olan ve erdemlerin ve kötülüklerin adlarıyla anılanları içerir. diğeri ise gelenek tarafından böyle kabul edilen ve farklı halklar arasında farklı şekillerde gözlemlenen şeylerdir.

İlk tür hakkında önceki bölümde konuşuldu, şimdi ikincisi hakkında konuşmamız gerekecek. Ancak bu konularda bizden büyük ölçüde farklıdır, bu nedenle daha az garip görünmelidirler, çünkü neredeyse bize zıt bir dünyada hareket ederler ve bizim antipodlarımız olmasalar bile tüm Doğu halklarının en uzak olanıdır. Bizde sağ eli daha onurlu olanlar, sol eli ise daha az onurlu olanlar tutar: Japonya'da ise tam tersine bunlar sağ, bunlar sol eli tutar. Bizde hüznün ve yas işareti olarak siyah vardır, onlarda ise beyaz: Biz erkeklerin çok renkli giysilerine güleriz, onlar bunu utanmadan kullanırlar: Biz evden çıkarken pelerin giyeriz, dönerken çıkarırız: onlar tam tersine, çıkarken çıkarırlar; evlerindeyken giyerler: Biz cenazeyi takip ederiz, orada akrabalar ve arkadaşlar önce gelir.

142

Biz yemeğimizi banklarda ya da koltuklarda oturarak yeriz, onlar ise, kodamanlar arasında parlak hasırlarla ve yatak gibi kabaran minderlerle kaplı olan yerde dizlerinin üzerine çökerek ve bacaklarının üzerine oturarak: biz yatakta uyuruz, vücudumuzu şiltelerle, yastıklarla ve örtülerle ısıtırız; onlar ise, bahsettiğim hasırların üzerinde yerde yatarlar ve başlarının altına bir taş koyarlar. Gelinlerin ailelerinden büyük bir çeyiz isteriz ve bazen bunu çeşitli sanatlarla zorla alırız: onlar, gönüllü olarak bir şey gönderilirse, geri verirler. Biz öküz, domuz, koyun besleriz; onlar bu hayvanların hiçbirini yetiştirmezler, canları et çekerse yabancı et kullanırlar. Biz soyadımızı kendi soyadımızdan sonra koyarız; onlar ise önce koyarlar, bu geleneklerine hiç de beceriksizce olmayan bir gerekçe gösterirler: atalar ve ebeveynler aynı soyadını taşımışlardır ve bu nedenle birincisi haklı olarak ikincisinden önce konur, daha az onurlu olandan daha onurludur. Tüm yaşamları boyunca aynı isimleri de taşımazlar, ancak yaşlarına göre değiştirirler, böylece erkekliğe ulaştıklarında çocukluk isimlerini atarlar ve bu yaşa daha uygun başka bir isim alırlar, daha sonra yaşlılığa ulaştıklarında bir kenara bırakırlar ve başka bir isim alırlar. Bu isimlerin çoğu birçok heceden oluşur, örneğin bu yüzyılın XXXI. yılında hüküm süren Sezar'ın adı olan Sadofienminamo Tonofindelanda gibi. Aramızdaki güçlülerin savaş arabaları atlar tarafından çekilir; Japonlar arasında bu iş boğalar ve atlarla ortaktır.

143

Konuklara ve dostlara karşı cimri davranmazlar. Gerçekten de ister soyluların ister soysuzların evlerine yaklaşın, insancıl ve nazik sözlerle içeri girmeye ve oturmaya tenezzül etmenizi isterler: hemen tütün ve Tsiam (daha sonra) sunarlar. Ama bir konuğun gelişi Tanrı'yı daha çok memnun edecekse ya da bir dost edinilecekse, bir kâse içinde tek ayak üzerinde eğilerek getirilen şarap da sunarlar; o zaman konuğun şarabın tadına bakmadan gitmesine izin verilmez.

Hizmetkârlar efendilerine sadakat yemini ederek bağlandıklarında, bir putun önünde dururlar, kollarından kan alırlar ve bu kandan okunamayan bazı harfler tarif ederler ve sonunda bir sinografla yakarlar, efendilerine sadık kalacaklarına dair yemin ederler.

Yurtdışından bazı dostlarının geleceğini öğrenirlerse, onları yanan meşalelerle karşılamaya giderler: Gelenleri başlarını üç kez yere eğerek karşılarlar. Japonların bir geleneği de prenslere belli bir miktar para verdiklerinde, onlara bir çirograf sunmak ve daha sonra bu parayı hizmetkârları aracılığıyla kendilerinden talep etmektir. Yılın başında, Ay'ın dokuzuncu gününden yirminci gününe kadar, krallık prensleri ve Bonzii prensleri her biri kendi kralını selamlamak için ona yaklaşır, hediye olmaz.

144

125

Bunlar genellikle çok sayıda kâğıt, altın yelpazeler, ince işlenmiş silahlar ve benzeri şeylerdir. Eski çağlardan kalma bu gelenek özellikle Sezar'ın sarayında sürdürülür ve aynı onur karısı ve annesine de verilir. Ne var ki, bu karşılayıcıları Sezar gerçekten de mükemmel işlenmiş altın duvar halılarıyla süslü iç odalara kabul eder, ama onların sözlerine ve selamlarına (yerin ve kişinin görkemi böyledir) hiçbir karşılık vermez: yalnızca seçkin Bonziiler'e, elinde tuttuğu yelpazeyi hafifçe eğerek bu onuru verir ve bu şekilde birinci dereceden soylu erkekler tanıtılır: daha aşağı dereceden erkekler için, çok zengin olmalarına ve çok değerli hediyeler getirmelerine rağmen, hiçbir şekilde ona erişim yoktur. Halk uykuya fazla düşkün değildir ve kodamanlar gecenin büyük bir bölümünü nöbet tutarak geçirmeye alışkındır. Dahası, Maffeo'nun anlattıklarından burada bahsediliyor gibi görünüyor: Yaşam tarzlarının ve kültürlerinin bizimkinden ne kadar farklı olduğuna inanmak güç. Koku olarak bizim dumanlarımıza çok az katlanıyorlar, başka kokular yakıyorlar.

I

145

Onlar bizim ziyafetlerimizin tadını çıkarıyor; biz ise onların baharatlarını reddediyoruz. Biz soğuk su içiyoruz; onlar yaz kış sıcak su içiyorlar. İşitme konusunda, kulaklarımız onların senfonisini tamamen reddeder. Biz dişlerimizin beyazlığına önem veririz; onlar ise şaşırtıcı bir şekilde siyahlığına önem verirler: bu nedenle dişlerini sürekli olarak siyah bir pigmentle boyarlar. Toplum içinde erkekler ve akrabalar kadınlardan önce gelir, hizmetçiler onları takip eder. Biz ata soldan bineriz; onlar sağdan. Selamlaşırken başımızı açarız; onlar ayakkabılarını ya da sandaletlerini hafifçe sallayarak ayaklarını açarlar. Bir arkadaşımız geldiğinde biz ayağa kalkarız, onlar oturur. Biz mücevherlere değer veririz, onlar kil ya da demir kaplara. Tedavide biz hastaya tatlı ve iyi pişmiş yiyecekler sunarız, onlar tuzlu, keskin ve çiğ yiyecekler sunarlar: biz tavuk ve kümes hayvanları sunarız, onlar balık ve kabuklu deniz ürünleri sunarlar: biz çoğunlukla acı ve keskin kokulu ilaçlar kullanırız, onlar çok tatlı ve güzel kokulu ilaçlar kullanırlar: biz sık sık kan veririz, onlar asla vermezler.

K

146

Ve gerçekten de, bunu neden yaptıklarına dair çoğu zaman olası bir neden sunamazlar, örneğin: yukarı kaldırılmak yerine eğilmek daha büyük bir saygı göstergesidir: ne kadar pahalı olursa olsun, hiçbir işe yaramayan taşlar yerine işe yarar herhangi bir kap satın almak daha akıllıcadır: soğuk lifleri sıkıştırır, öksürüğü ve göğüs rahatsızlıklarını tahriş eder; doğal ateşler söndürülür, sonsuz ısı sıcak şeylerle beslenir, pasajlar gevşer ve böylece susuzluk daha kolay giderilir; hastalara doğanın korktuğu değil, arzuladığı iksirler verilmelidir: Yaşamın aracı olan kanın bağışlanması gerektiğini savunurlar: ve bunun dışında, Avrupalılar onlara, onların Avrupalılara olduğundan daha az gülünç gelmezler: ve eğer, olduğu gibi, onlarla bir temizlik ya da zarafet yarışması olursa, bize aldıkları kadar iyi geri verirler.

BÖLÜM XXII

Şehirler, Binalar ve Eşyalar Hakkında

Japonya'daki evlerin çoğunluğu ahşaptan yapılmıştır; bu durum bazılarınca bu adaların çok eğilimli olduğu depremlere bağlanmaktadır, ancak bataklık alanların ve denizin ortasında yer alanların bu tehlikeden uzak olduğu düşünülmektedir. Bazı insanlar zarafeti ve sanatı ile görülmeye değer taş binalarda yaşamaktadır: Ayrıca muhteşem tapınaklar ve her iki cinsiyetten rahipler için büyük ve pahalı manastırlar inşa etmektedirler. Yeryüzü her yerde çeşitli türlerde odunla doludur, böylece burada yaşayanlar hiçbir zaman ev ateşi ve parlak bir ocak için malzemedan yoksun kalmazlar ve annelerini yakmaya ihtiyaç duymazlar.

147

Ayrıca binaları süslemek için kullandıkları dalgalı ahşap türleri, klavikord gibi müzik aletlerinin yapıldığı çok miktarda sarı ve beyaz ahşapları vardır: Kafur ağacının ahşabı o kadar büyüktür ki bazı kirişler on fit uzunluğunda ve dört fit genişliğindedir. Bu ahşap yapı malzemesi nedeniyle, birinin ya da diğerinin dikkatsizliği yüzünden tüm şehirlerin kül olduğu ve Hindistan Cizvitlerinin mektuplarında sık sık bahsedilen yangınların sık sık meydana geldiği nadir değildir: ancak her evin çimento işçiliğiyle inşa edilmiş ve evin geri kalanından ayrılmış, alevlerin şiddetinden korunmuş bir odası vardır; en değerli eşyalarını burada saklarlar ve sandıkların içinde kapalı tutarlar, çünkü evin yanlarını yangın riskiyle süslemek yerine güvenli olmalarını tercih ederler. Evlerin duvarları dört ayak yüksekliğe kadar kirişlerle inşa edilir, üzerine yoğun çatılar zarif bir şekilde yerleştirilir ve her şey birbirine uyacak şekilde yapılır: çatılar ahşaptan yapılır. Bizim kiremit ya da tuğlalarımıza benzeyecek şekilde kesilmişler, yapılmışlar. Kireç bilmiyorlar ama onun yerine kül kullanıyorlar.

K2

148

Çoğu ev, daha az değerli mobilyaları saklamak için sahip oldukları tek malzeme olan ahşabı kullanır: günlerini geçirdikleri ve geceleri uyudukları odalar ve odalar evin zeminindedir ve onları temiz ve düzenli tutarlar, özellikle de arkadaşlarını ve diğer ziyaretçileri tanıttıkları ana odaları. Odaların zeminine (Sezar'ın altın yatak örtüleri gibi) kabarık ve parlak şilteler sererler, bu şiltelerin üzerinde ayaklarını uzatarak otururlar, yemek yerler ve ayrı yatakları yoktur, ancak başlarının altına bir taş veya küçük bir kiriş koyarak aynı şiltelerin üzerinde uyurlar. Bu odalara girerken, döşekleri kirlenmemek için, sandaletlerini (ayakkabı yerine bunları kullandıkları için) kapıda bırakırlar ve çıkarken tekrar giyerler. Soyluların evleri sağ ve sol olmak üzere iki bölüme ayrılır: girişin bir tarafında kadın yaşar, tüm hayatı boyunca orada kapalı kalır ve kendini başkalarının gözüne göstermez; diğer tarafta koca hem işi hem de misafir kabul etmek için hazırlanmış odaları tutar.

Tüm odaların duvarları neredeyse tamamen resimlerle süslüdür ya da üzerlerine yaldızlı kağıtlar yapıştırırlar ve bunu o kadar uygun bir şekilde yaparlar ki, sadece kâğıt bir duvar görülebilir, uçlarda siyah vernikle boyanmış kirişlerle güçlendirirler.

149

Gerçekten de birbirine komşu birkaç ata salonunu ve odasını, ara duvarlarla ya da daha ziyade yaldızlı kağıtla kaplı, istendiğinde açılıp kapanabilen ya da kaldırılabilen pencerelerle

127

ayırmaları dikkat çekicidir, böylece gerektiğinde bu küçük odalardan büyük bir salon ve yine büyük bir odadan birçok küçük salon yapabilirler.

Soyluların ve zenginlerin evinin arka tarafında bir Xystus vardır; buradan birkaç basamakla, yaprak dökmeyen ağaçlar ve doğayı taklit eden ince sanatlarıyla dikkat çeken bazı kayalar ve çakıl taşlarıyla dikilmiş bir bahçeye inilir ve tam karşısında olduğu için atriumdan buraya bir bakış sağlanır.

Avlunun üst kısmından, önünde bir saksıya yerleştirilmiş çiçeklerin görüldüğü boyalı bir tablo sarmaktadır, çünkü bunlar genellikle yıl boyunca burada bulunabilir. Kapıların biçimi Avrupalılarınkinden çok farklıdır, Epist. P. 208. Yukarıda söylediğimiz gibi, sakinler hazinelerini ayrı bir odada saklarlar: ama bunlar mücevherler ya da çok sayıda sikke değil, mobilyalar, özellikle de Yiyecek ve İçecek bölümünde bahsedeceğimiz içki tozu Tsia'nın yapımı ve saklanması için gerekli kaplardır.

K3

150

Ayrıca resimlere, kutsal kitaplara, eğri kılıçlara ve benzer şeylere de büyük bir onur ve itibar verilir ve bunların mükemmelliği birbirlerini aşmaya çalışır. Bu meclise, yakın akrabalar veya çok tanıdık dostlar dışında veya hazinelerini incelemek için konuklara bu onuru vermek istediklerinde kimse kabul edilmez. Frojus'un mektuplarında belirttiğine göre, asalet ve zenginlikte gerçekten de üstün olan Japonyalıların bir geleneğidir, ayrılırken biraz daha onurlu konuklara, iyi niyetlerinden dolayı, kendi aralarında en değerli olan görülecek şeyleri sunarlar: yani, toz haline getirilmiş belirli bir bitkinin iksiri için gerekli olan her alet, yani demir bir çömlek, bir kil kap, kaşıklar, kili durulamak için bir huni, bir üçayak ve son olarak iksiri ısıtmak için bir ocak: bunlar gelincik derilerine sarılır ve değerli sandıklarda saklanır. Meacus adında biri, bu iksiri kullanmak için testi büyüklüğünde kil bir kaba otuz bin altın değer biçmişti ve onunla on bin altına anlaşılabilecek pek çok kişi vardı.

151

Burada birçok kap dört, beş vb. binlerle ifade edilmektedir. Linfchotius da benzer örneklerden bahseder ve bu aletler yeni oldukları için değil, antik oldukları ve eski bir sanatçının ününü taşıdıkları için değerlidir. Sedir ağacından hayranlık uyandıran bir işçilikle merdivenler inşa ederler ve ayak basılmamış gibi görünmeleri için onları temizlemeye ve cilalamaya özen gösterirler.

Cubi'nin sarayı hakkında aynı Frojus şöyle konuşuyor: Önce Cubi'nin bazı evlerini ziyaret ettik, zevk ve ruh uğruna mükemmel bir işçilik ve zarafetle inşa edilmişlerdi: Ne Avrupa'da ne de tüm Hindistan'da buna benzer bir şey görmedim. Bahçeler, dünyamızda bilinmeyen diğer ağaçlarla, sonra sedir, selvi, çam, şifalı elmalarla onlara tabidir: ustanın eliyle çeşitli şekillere zorlanan tüm bu ağaçlar, odaları, çanları, kuleleri ve bu türden diğer birçok şeyi temsil eder. Şimdi zambaklar, camgöbeği, güller ve böylesine büyük bir çiçek bolluğu, böylesine çeşitli renkler ve kokular, sadece yabancıları ve gezginleri zevk ve hayranlıkla tutmakla kalmaz, aynı zamanda yerli olanları ve yetiştiricileri de, sadece bahçeler değil, aynı zamanda şehrin kendisi de en güzeldir: geniş ve düz yollar, kemer gibi kapılarla kapalı (bu şey hırsızlıkları ve soygunları büyük ölçüde önler): içlerinde çeşitli malların tüccarları, zanaatkarlar ve mahzenler

var, hem ölümlülerin kullanımı ve zevkleri için başka şeyler hem de özellikle altın yelpazeler yapıyorlar ve her türlü işi yapan bir dokuma dükkanı işletiyorlar.

K4

153

Etrafını çok yüksek dağlar çevreliyor: Cizvitler yüz bin evi olduğunu ve bir zamanlar seksen bin evi olduğunu yazıyor, bu da surların geniş çevresiyle kanıtlanıyor. Yürümek amacıyla şehirden çıkışların çok hoş olduğunu yazıyorlar. Laponya'daki Amangutium şehri de bir zamanlar ünlüydü. 1055 yılında Kral'a karşı isyancılar ve komplocular tarafından vahşi bir yangın çıkarıldı, öyle ki on binden fazla aile yaşarken bir saat içinde tüm şehir alevler tarafından tüketildi; Hristiyan neofitlerin inşa ettiği tapınak da bu yangından muaf değildi. Amangutium yangından kurtulduktan kısa bir süre sonra, başkaları tarafından tekrar tahrip edildi: ancak yine de vatandaşlar şehri yeniden inşa ettiler.

Almeida Nava şehrini ve kalesini şöyle anlatır: Nava'ya ilk geldiğimde, neofitler beni en müstahkem ve bakması çok güzel olan kaleye götürdüler. Yumuşak taştan yapılmış çok yüksek bir tepe vardı. Beş yıl önce, Dajondonus, zanaatkârlar çalıştırarak bu tepayı öyle bir düzlüğe indirdi ki, aynı iş sırasında taştan sağlam kuleler ve siperler oluştu.

K5

154

Ortada kolaylıkla birkaç kuyu kazdı, üçüncü arşında su fışkırıyordu. Sonra halkının en zenginlerini ve en sadık olanlarını oraya çağırdı: İnşaat yapmaları için onlara işaretlenmiş toprakları dağıttı. Onlar da bizimkiler gibi birçok kiriş ve pencereyle inşa edilmiş en görkemli evleri yapmak için yarıştılar. Buraya bakanların gözlerini özellikle memnun eden şey, sadece özel binaların değil, aynı zamanda duvarların ve kulelerin de çok hafif ve çok parlak bir kaplama ile kaplanmış olmasıdır. Bizim dünyamızda böyle bir şey görmedim. Kireci kumla karıştırmıyorlar ama çok beyaz bir tür kağıtla bastırıyorlar. İki parmak kalınlığında, siyah ve çeşitli şekillerde olan, gözleri alan ve beş yüz yıl hatta daha fazla dayandığı söylenen çiniler hakkında ne söylemeliyim? Dahası, odalar ve odalar çok hoş kokulu sedir ağacındandır, tüm çardaklar aynı malzemeden tek bir tahtadan yapılmıştır: duvarlar yıllıkların eski anıtlarıyla güzelce oyulmuştur: büstler arasında ne kadar boşluk varsa, hepsi yaldızlıdır: epistilli ve spiralli sütunlar da orikalkumla yaldızlanmıştır: muhteşem oyma, ortasından aynı eserin büyük gülleri öne çıkıyor ve göze güzel çatlaklar.

155

Şimdi gerçekten de, hem ustaların söyleyerek takip edemeyeceğim diğer yorumlarıyla birlikte kasetli tavanlar hayranlık uyandırıcıdır, ancak gerçekten de tahtaların eklemleri o kadar ustaca gizlenmiştir ki, sabit olmalarına rağmen gözleri aldatırlar. Ancak diğer şeylerin yanı sıra, her tarafı dört buçuk arşın olan, dalgalı sarı ahşaptan yapılmış, enfes güzellikte, aynaların parlaklığıyla yarışacak kadar cilalı ve parlak bir oda görmeyi harika buldum: yine de bunun, bir sanat eseri olmadan bu şekilde parlamayacak olan malzemenin kendisinin bir armağanı olduğuna hiç inanmadım. Bunların hoşluğu, hakkında daha hoş bir şey söylenemeyeceğini düşündüğüm bu evlerin saygınlığına karşılık geliyor, vb. Almeida Epist. S. 103'te şöyle der:

129

Yolculuk sırasında, prensin adamı Hexandon'un kalesi, yüksek bir dağın üzerinde yer alır hem yer hem de iş olarak hayatımda gördüğüm en müstahkem kaledir: gerçekten de, yaklaşık on siper onu çevreler, aralarında sadece bir asma köprü ile geçilebilir ve büyük bir aralıkla birbirinden uzaklaşır, hendekler o kadar derindir ki, aşağı bakanların gözlerini karartır, sürekli olarak, söyledikleri gibi, demir aletlerle kazılır.

Sacacum çok kalabalık ve çok müstahkem bir şehirdir, batıdan denizle yıkanır ve diğer kısımlardan çok derin bir hendekle sıkıştırılır ve her zaman sularla doludur.

Japonya'nın şehirlerinde iç kargaşa ve ayaklanmalar bile yoktur, neredeyse kavga bile duyulmaz. Çünkü şehrin sokaklarının her birinin kendi kapıları ve muhafızları vardır ve gerektiğinde hemen kapatılır; suçlulara kaçmak için hiçbir çıkış yolu açık değildir, ancak hemen yakalanır ve mahkemelere sürüklenirler. Nagasaki şehri bugün Belçikalıların müzakereleri nedeniyle ünlüdür. Piongon bir zamanlar Meaco'dan on sekiz mil uzaklıkta ünlü bir şehirdi. Ancak Nubunanga savaşlarında büyük ölçüde harap oldu: 1596 yılında bir depremle yarısı yutuldu, şehrin geri kalanı sonunda yakıldı.

Japonya'da, Cizvitlerin mektuplarında bahsedilen, büyüklükleri ve binalarının zarafeti ile dikkat çeken başka birçok şehir vardır: ancak bunlar bizim tanımımız için yeterlidir.

BÖLÜM XXIII

Japonların Yiyecek ve İçecekleri Hakkında

Doğu'nun tüm bölgelerinde ve adalarında olduğu gibi Japonya'da da pirinç herkes için ortak bir gıda sağlar ve burada Eylül ayında hasat edilir: bazı yerlerde buğday da bulunur ve hasadı Mayıs ayında yapılır: Kavuzlu buğday ve arpadan habersizdirler.

157

Japonya tüm Doğu'nun en mükemmel pirincini sağlar, beyaz renklidir ve çok miktarda bulunur, öyle ki diğer halklar tarafından hevesle arandığı için yabancıların birçok gemisi bu pirinçle yüklüdür: bunu kırmızı renkte olan takip eder: ancak Siam ve Pegu krallıklarında büyük miktarda bulunan siyahımsı pirinç en düşük rütbeli olarak kabul edilir. Ayrıca Japonların tüm Hindistan ve komşu bölgelerle ortak özelliği, tahılların un haline getirildiği değirmenlerden yoksun olmaları ve bu nedenle Avrupalıların yaptığı gibi ekmek yapmamalarıdır. Bununla birlikte, pirinci suda pişirirler ve gerçekten de ya sadece tanelerin yumuşaklığına kadar pişirirler ve sonra tekrar kuruturlar ve buna kurutulmuş pirinç ya da kalın bir lapa veya somun derler. Her ikisini de bizim ekmeğimizin yerine yiyorlar: Bununla birlikte, tanelerin bütün olarak kaldığı ilk hazırlık, alışkın olmayanlar için daha az sağlıklıdır, bu nedenle bu bölgelerden Hindistan'a yelken açan az sayıda kişide sık sık mide ağrılarına ve şişliklere neden olur, çünkü bu şekilde küçük bir fermantasyon yapılır, diğer hazırlıkta uzun bir pişirme ve kaynatma ile değiştirilir.

158

130

Pirinç de pişirildikten sonra kavrulur ve kek haline getirilir. Maffeus, Japonya'ya seyahat eden bir Cizvit olan Xavier'in kollarında yarı kavrulmuş pirinç kekleri olduğunu ve bunlara genellikle avela denildiğini yazar. Bununla birlikte, Portekizliler tarafından Hindistan'a getirilen el değirmenleri artık çok sayıda bulunuyor ve çok sayıda hizmetçi olduğu için, bizimki gibi ekmek de orada makul bir fiyata satın alınabiliyor.

Ancak burada yaşayanların kabukları tahıllardan ayırmak ve aynı zamanda hafifçe öğütmek için kullandıkları, Belçikalıların değirmen adını verdikleri, ancak bizim değirmenlerimize hiç benzemeyen kendilerine özgü aletleri de var.

Çoğunluğu otlar ve meyvelerle besleniyor ve gerçekten de çok ileri yaşlara kadar sağlıklı yaşıyorlar, aksi takdirde doyumsuz olan doğamızın ne kadar az şeyle yetindiğini görmek kolay: Gerçekten de, Xavier'in bildirdiğine göre, buğday, balık, elma ve diğer ağaç meyvelerini hassas yiyecekler olarak sayarlar.

Hayvan türlerinden inek, koyun, domuz, tavuk, kaz ve diğer çirkin olanları, Japonlar evlerinde yetiştirmez ya da kesmezler (bazı eyaletlerde bir ineği öldüren kişi idam cezasına çarptırılır), ancak yemek için büyük bir bolluk vardır: ama etlerinden nefret ederler, tıpkı bizim at yaptığımız gibi; et tadılacaksa, vahşi yiyorlar.

159

Gerçekten de avlanmaktan büyük zevk alırlar, ancak daha çok balık yerler, özellikle nehir alabalığı ya da filare ve deniz ya da alofa: bu en büyük onura sahiptir. Bununla birlikte, Oliver liderliğindeki Belçikalıların seyrüseferi sırasında tüm dünyayı dolaştıkları okunmaktadır. Filipin Adaları'na giden bir Japon gemisinde diğer malların yanı sıra petasos da vardı. Tereyağını bilmiyorlar, zeytinleri yok, kıyıya atılan ya da yakalanan balinalardan yapıyorlar, etlerini de yiyorlar: Ama buradaki balinalar Atlantik Denizi'ndeki ve diğerleri kadar büyük değil, o kadar da şişman değil, çünkü sadece dört ya da en fazla sekiz çapraz parmak şişmanlık yapar, ancak et miktarı daha fazladır. Her yıl yaklaşık üç yüz balina yakalanır ve bu kazanç Sezar hanedanından birine atfedilir. Cizvitlerin Japonya'dan yazdıkları Hint mektuplarında, halkın berbat yiyeceklerinden sık sık söz edilir ve çürümüş balık sosları, iname dedikleri bitki, ayrıca latin çiçeği, soğan vb. lezzetli yiyecekler olarak kabul edilir. Ancak bu tür şeyler, Cizvitlerin oraya geldiği o yüzyılda neredeyse tüm krallığın harap olmasına atfedilmelidir: ve inkar etmesem bile, sıradan insanlar barış zamanlarında bile yeterince ince bir diyetle besleniyorlar.

160

Yemek yerken, önceki bölümde söylendiği gibi, hasırların üzerinde bacaklarının üzerine otururlar ve aynı şeyi sofrada hizmet edenler de yapar: bu nedenle alçak masalar ya da daha doğrusu küçük masalar kullanırlar, çünkü her masada yalnızca bir tabak bulunur ve yeni yemek yeni bir masada servis edilir: ayrıca ziyafetlerde her konuğa ayrı küçük masalar verilir. Maffeus, temizliklerinin Çinlilerinkinden daha az olmadığını söyler: yemek yerken iki küçük çubuğu o kadar ustaca kullanırlar ki, hiçbir şey dökülmez ve parmakların silinmesine gerek kalmaz: özellikle deniz kenarında yaşayan zayıflar, otlar, pirinç ve balıkla beslenirler: zenginler, Çinlilerin geleneğine göre, ziyafeti görkemli ve özenli bir şekilde süslerler: Her yemekte, çarşaf ya da peçete olmadan, her konunun masası sedir ya da çam ağacından değiştirilir, neredeyse bir palmiye yüksekliğinde, iki arşınlık bir kare, çok parlak ve en seçkin

131

renklerle ayırt edilir: yiyecekler bir piramit haline getirilir, altın serpilir, selvi dalları zarafet için dışarı çıkar: bazen yaldızlı gagası ve ayakları olan bütün kuşlar bile asil tabaklarda servis edilir.

161

Sayfa 178'deki mektupların da tanıklık ettiği gibi, mutfaklarının temizliği tüm Japonların ortak özelliğidir. Misafirlerini ve yemek yiyenleri neşeyle ve istekle ağırlarlar: yemek ve içmek için pek çok yasaları ve zarif ritüelleri vardır; tüm bunlar herkes tarafından özenle gözetilir. Ve bu sadece yemekle ilgili. İçkiye gelince, çoğu sıcak su içer, çok azı ve nadiren soğuk: asma kullanmayı bilmezler (Turcellinus çok az üzüm bağı olduğunu yazsa da hangi yazar tarafından yazıldığını bilmiyorum) bira yapma sanatını da bilmezler: pirinçten bir likör pişirirler, bu onlar için şarap yerine geçer ve şeker veya balla tatlı hale getirirler, ancak yanmış şarabı andırır ve başı etkiler, böylece insanın düşündüğünden daha çabuk sarhoş eder; buna Moursack, genellikle Salse denir. Ama özellikle onlar, en az Çinliler kadar, üzerine Tfi tozu serpilmiş neredeyse kaynar su içmekten hoşlanırlar. Tfi bitkisinin sadece kendisi yeşil renkte değildir, aynı zamanda her türlü içkiye de rengini verir: her yerde değil, belirli bölgelerde yetişir: bazı üstün yaprakları yüksek fiyatla değerlendirilir. Zenginler bunları iki ya da dört Hollandalı ölçüsündeki kavanozlarda saklarlar: her birine en iyi türden bir ya da iki tane koyarlar ve sonra hava girişini önlemek için ağzını dikkatlice kapatırlar.

L

162

Bu yaprakları, halkımızın hardal öğütmek için kullandığı değirmene benzer bir değirmenle öğütüp toz haline getiriyorlar: ve bu tozdan bir bıçağın kenarının alabildiği kadarını, porselen dedikleri zarif bir kil kase veya fincan içinde bulunan neredeyse kaynar suya atıyorlar ve bu iş için özel bir aletle karıştırıyorlar, böylece tüm su yeşil renk alıyor: bunu yaptıktan sonra sıcak suyu yudumlayarak içiyorlar. Bu tür bir içeceğin çok sağlıklı ve tatlı bir tadı olduğu, özellikle de bir önceki günün akşamdan kalmalığının sıkıntılarını ve tüm balgamlı duyguları giderdiği söylenir ve sıradan insanlar genellikle zenginler için şöyle der: Sağlıklı değil mi? En iyi Tfi'yi içiyor. Tozun kendisi büyük bir fiyata satılır ve içilmesinden önce ciddi ziyafetler verilir: gerçekten de evlerin bazı bölümlerinin bu ziyafetlere ayrıldığı söylenir, bu ziyafetler fevkalade temizdir ve başkalarını kabul etmez.

Bu içki konusunda çok titiz davranırlar ve bazen bizzat prensler, dostlarının onuru için içkinin kıvamını ayarlamak ve karıştırmak için kendi ellerini kullanırlar.

163

Evlerin bu hizmete adanmış bölümlerinde sürekli küçük bir ocak durur, üstüne erimiş demirden bir perde yerleştirilir: oradan gelen ve giden dostlara kadehler sunarlar; ama ayrılırken konuklara da aralarında en değerli olan hazinelerini düşünmeleri için sunarlar: bunlar genellikle sözünü ettiğim içkinin aletleridir, bir ocak ve üçayaklı bir çömlek, bir huni hem bitkinin kendisi hem de ondan yapılan tozu saklamak için kil kaplar, kaşıklar ve kaplar.

132

Kanı yiyeceklerle karıştırmaktan kaçınırlar ve sütün daha az kaçınırlar, çünkü bunun o hayvanların değişmemiş veya beyaz kanından başka bir şey olmadığını söylerler ki bu görüşleri gerçeğe yabancı değildir.

BÖLÜM XXIV

Giyim Hakkında

Giysilerini ipekli ve ipekli kumaştan yaparlar, yünlü ve keten giysiler onlar için bilinmezdir: giysilerini, halkımızın koyun derisi giysileri dediği gibi, hazırlanmış geyik derileriyle desteklerler ve bunlar çok pahalıdır. Evden dışarı çıkarken ne erkeklere ne de kadınlara pelerin giymek yakışmaz; ama evdeyken pelerin giyerler, ayrıca dışarı çıkacakları zaman çıkardıkları bol pantolonlar giyerler. En büyüğünden en küçüğüne kadar herkes, on dört yaşındaki çocuklar bile, kendi kılıç ve hançerlerini kuşanarak dışarı çıkarlar ve bunları hem evde hem de dışarıda giyerler (Xavier'in mektuplarında anlattığı gibi, s. 236) ve yatağa girdiklerinde yastığa asarlar.

L2

164

Bebeklikten gençliğe kadar çeşitli giysiler giyerler ve bunu törenlerle ve ciddi aletlerle yaparlar. Ama şimdi yetişkin olanlar, neredeyse Polonyalılar gibi ayak bileklerine kadar inen, ama çeşitli çiçek ve yaprak resimleriyle süslenmiş çok renkli bir tunik giyerler: bunu evde çıkarırlar, ama dışarı çıkmak üzereyken, alt kısmı eşit derecede bol olan pantolonlarının içine sokarlar ve bir düğümle bellerine hafifçe bağlarlar. Tunığın üzerine kolları dirseklerden dışarı taşmayan daha kısa bir pelerin (buna quimon derler) giyerler: bu giysileri yazın basit ve çok ince bir dokumayla giyerler: kışın ise elbette daha kalın ve çift katlıdır, içine serik ya da pamuk yünü de eklenir ve rahatsız edici bir şekilde şişmemeleri için çok ustaca dikerler. Kadınların giysileri diğer açılardan bizim kadınlarımızinkine benzese de içine yerleştirilen pamuk nedeniyle şişerler, böylece bizim kadınlarımız gibi aşağı sarkmaz ve serbestçe akmazlar, ancak sert ve tutarlı bir malzemeden yapılmış gibi hareketsiz kalırlar.

165

Küçük yaştan itibaren soğuğa ve yağmura dayanmaya alışkındırlar, bu nedenle hem soylular hem de soysuzlar hafif giysiler kullanırlar, daha önce söylediğimiz gibi tüm saçları kesilmiş olsa ve bölge soğuk olsa bile başlarını asla örtmezler. Sandalet tarzında, ucunda yarım daire şeklinde çıkıntı yapan bir boynuz bulunan ve sağlamlık açısından önce birinci ve ikinci ayak parmakları arasına soktukları kayışsız ayakkabılar ya da sandaletler kullanırlar: ancak bunlar samandan ya da geyik derisinden yapılır: ve yemek odalarına girmek üzereyken halılarını kirletmemek için onları fazla zahmet çekmeden kapıların dışında bırakırlar.

Hem yüzlerini örtmek hem de esintiyi toplamak için altın ve ipekle örülmüş yelpazeler taşırlar. Bir şemsiyenin altında, neredeyse tüm soylular başları açık yürürler (bu gelenek Doğu'nun tüm krallıklarında geçerlidir) Güneşte ve yağmurda her iki cins de yürür. Siyah ve moru bayram renkleri olarak görürler, beyaz ise yasta kullanılır.

Giysilerle ilgili diğer konular hakkında yazarlar arasında kayda değer bir şey bulamadım: bu nedenle bu bölümün kısıtlılığı, aşağıdakilerin uzunluğuyla telafi edilecektir.

133

BÖLÜM XXV

Eğitim, özgür sanatlar ve özgür olmayan sanatlar hakkında

Edebiyat çalışmalarında ve liberal disiplinlerin geliştirilmesinde, Japonların dehası tüm Hindistan ve komşu adaların vilayetlerini aşar ve ister çalışkanlığı ister aklın keskinliğini ve zekasını göz önünde bulundurun, Çinlilerden daha az değil gibi görünürler: Bununla birlikte, Avrupalılara göre her tür bilimde daha aşağı ve daha az şanslı gözlemciler olarak kabul edilirler; birçoğu meditasyonlarda uzun yıllar geçirse ve Cizvitler tarafından deha mutluluğu için övülseler bile, önde gelen aklı kolayca takip ederler: ama onsuz neredeyse hiçbir şey almazlar. Bkz. Xaver. epist. S. 126 ve devamı & Xaverius'un hayatı kitap IV. Ancak şunu bilin ki, bu ve diğer yazılarda uzak bölgeler hakkında sık sık mübalağalar kullanılır. İlahiyatta, ilahi şeyler hakkında bu tür yanlış görüşler ve batıl inançlar demek yasalsa, birçok cilt yazmışlardır ve kutsal meditasyonlara büyük ölçüde boşturlar: ancak İlahiyatlarından başka bir kitapta bahsedeceğiz.

167

Kendilerini tefekkür çalışmalarına adayanlar, keşiş hayatı sürenler ve manastırlarda yaşayanlar uzun zamandır Bonzii olarak adlandırılmaktadır. Öncelikle kutsal konularla ilgilenmelerine rağmen, diğer bilimlerle ilgilenmeyi ihmal etmediler, kendilerini fiziksel, matematiksel, tıbbi çalışmalara ve yasalar ve haklar bilgisine verdiler, böylece manastırları bizim Akademilerimize benzedi, (ilkel Kilise'de ve sonraki yüzyıllarda Hristiyanlar arasında manastırların bu oranı olduğu gibi, Mısırlılar arasında da aynı şey gözlemlendi) Bu nedenle, Yunanlılar arasında Filozoflar, Persler arasında Magi, Mısırlılar arasında Rahipler, Hintliler arasında Brachmanes, Galyalıları arasında Dryades ve diğer uluslar arasında başka isimlerle anılanlar, Japonya'da Bonzii olarak adlandırılırlar ve Cizvitlerin mektuplarında da bu isimle anılırlar. Akademilerden başlıca ikisi, Doğu'daki Meaco şehrinden yaklaşık dokuz bin adım uzaklıktaki Frenojama Dağı'ndaki Frenojamensis, diğeri Facusangin'di: Mektuplarda Meaco'dan altı yüz bin adım uzaklıktaki Banduensis Akademisi'nden de bahsedilir, s. 61. Ayrıca bir yerde Meacensis Akademisi'nden de bahsedilir. Bununla birlikte, Frenojamensis ve Facusangin'in Nabunanga tarafından nasıl harap edildiğini ve silindiğini, kutsal konularla ilgili II. kitabın ikinci bölümünde anlatacağız.

L4

168

Xaverius s.216. Meacensis'in yanı sıra, Meaco çevresinde orta aralıklarla, her biri yaklaşık üç bin beş yüz dinleyici tarafından kutlanan beş Akademi olduğunu yazar; bunlar Coyana, Negruensis, Fissonia, Homiana ve Banduensis'tir. Daha küçük birkaç tane daha olduğu bildirilmektedir.

Bonzii'lerin kolejleri büyük gelirlere sahiptir, çünkü Magnatların ve Prenslerin birçok oğlu, sadece ilk doğan babalık onurunun varisi olduğunda, hayatlarını tefekkürle geçirmeleri ve kardeşlerinin mutluluğunu daha az kıskanmaları için buralara gönderilir.

134

Bu kelimenin günümüzde kullanıldığı şekliyle hukuk, herhangi bir kurala ya da kitaba sahip değildir: doğanın içsel ışığından ve aklın diktesinden ya da hatta kendi takdirlerinden daha güçlü olanlar yasayı dikte eder: medeni hukukun hiçbir formülü, bilgelerin hiçbir cevabı gözetilmez, davacıların davaları ve tartışmaları Prenslerin bir cevabıyla sona erer: ancak Bonzii'nin Erdemler ve yasalar hakkındaki tefekkürleri ve tartışmaları Etik veya ahlak Felsefesinin sınırlarını aşmaz.

169

Hristiyan olan bir hukuk uzmanı, s. 29'daki mektuplarda anılmaktadır. İlaç yapımında orta derecede becerileri vardır, özellikle atardamarların nabzından hastalıkla ilgili belirtiler, etkiler ve prognostikler elde ettiklerini iddia ederler, genellikle hap şeklinde bazı ilaçlar ve bileşimler kullanırlar, ancak Avrupalıların memnun olduğu bolluk veya çeşitlilikte değildir: Çin kökünün özellikleri ve güçleri onlar tarafından iyi bilinir: ancak cerrahinin cahil yöneticileridirler. Maffeo'nun dediği gibi, hastalara sahte, keskin ve sert şeyler önerirler; balık ve kabuklu deniz ürünleri, tatlı ve güzel kokulu ilaçlar: asla kan almazlar. Bununla birlikte, Almeida'nın mektubunda, Sacajo şehrinde, Hristiyan dinini benimseyen ve tüm servetini ve tıbbi uygulamalarını kendisi gibi doktor olan oğluna bırakan, İsa Cemiyeti'nin bir üyesi olan, olağanüstü bilgili ve saygın bir tıp adamını anlattığı görülür; ancak daha önce büyük bir maiyetle çevrili olarak yürüdüğü bedenin değerli süsünü korudu.

Almeida, s. 68'de bazı Bonzilerin fiziksel konularda çok zeki olduklarını anar; başka yerlerde de aynı şey söylenir: ama doğal şeyler hakkında ne tür bir bilgiye sahip oldukları konusunda kayda değer bir şey bulamadım.

170

Bana öyle geliyor ki, gerçek bilgiden ziyade Metafizikçiler gibi tartışmalar ve inceliklerle meşguller: Astronomi konusunda cahil oldukları ve Meteorların nedenlerine daha az hayran olmadıkları için, diye yazar Xav. Sayfa 246. Maffeus I. VI.'nın tanıklık ettiği gibi, Çinliler de Astronomi, Fizik ve Tıp konularında çok az şey bildikleri için bu şaşırtıcı değildir. Turfell'de görülebileceği gibi, pek çoğu Pisagorcu ruh göçünü savunur. S. 253. Dünyanın kökenini kabul etmezler ama onun ebedi olduğunu düşünürler. Ahlaki disiplinde ne kadar mükemmel olabileceklerini görmüyorum, eğer ruhların ölümsüzlüğünü inkar ederlerse, Jesuitler ve Maffeus'un onların ilişkisinden Bonziis'e atfederler: ancak bu tamamen bir iftira. Çünkü Cizvitlerin kendileri tarafından yazılan ve II. kitapta söyleneceği gibi, bu konuda farklı düşündüklerini açıkça ortaya koyan başka şeyler de vardır. Ve öyle görünüyor ki, Cizvitler bazen bir mezhebin görüşünü tüm Bonziilere atfetmişlerdir. Çünkü Belçikalıların şerhlerinin de tanıklık ettiği gibi, duyularla bilinenden başka hiçbir şeyin alınmaması gerektiğini onaylayan belirli bir mezhep vardır. Aritmetik sanatını, Avrupalıların yaptığı gibi hassas bir mantıkla ve aynı hızda ele alırlar: ancak farklı bir şekilde.

171

Bu amaçla, Çinliler arasında kullanılan alete pek benzemeyen, tepesine kürelerin yapıştığı birçok çubuğun sabitlendiği belirli bir masa kullanırlar: bunun yardımıyla, toplama, çıkarma, çarpma, bölme, Altın Kural'ı hem kesirli hem de tam sayılarda büyük bir hızla hızlandırır: bu tutarsız değildir, çünkü Öğrenilmişler de tüccarlarındaki olduğunu bildirdiğimiz başka bir yöntem kullanırlar.

135

Gerçekten de, hem soylular hem de yurttaşlar arasında, Bonziiler tarafından bilgilendirilmiş olsalar da, liberal sanatlarda, özellikle de şiir yazmada üstün olan birçok kişi vardır: Ama resme ne kadar değer verdikleri şuradan anlaşılıyor ki, soylu ressamların fırçasıyla sadece tek tek kuşların ya da ağaçların siyah tek renkli olarak boyandığı mükemmel pürüzsüzlükteki bazı küçük kâğıtlar pahalıya satılır; (Linschotius bazen bunların üç ve dört bin altına satıldığını yazar) bu nedenle, XV. bölümün sonunda söylendiği gibi, daha soylu hazinelerde de resimleri vardır. Müzik sanatında çok az şey yapabilirler ya da hiçbir şey yapamazlar: bizimki gibi müzik organları yoktur: bazı enstrümanlarla Avrupalıların kulaklarına hoş gelmeyen bir senfoni üretenler de vardır.

172

Hagenerus, Iedo kentinde Sezar'ın kraliyet sarayında bulunduğu sırada, kendisine kör bir adamın gönderildiğini, bu adamın uzunluğu ve genişliği bir buçuk arşın olan, kare şeklinde bir karnı olan, mesane ya da ince bir deriyle kaplı, bizim gitarımız gibi ince ve dar bir boynu olan bir aletle belirli bir armoni yaptığını bildirir: İçinde bükülmüş çelikten yapılmış dört tel gerilmişti, bunlara belirli bir düz aletle dokundu, bir ses çıkardı, vokal müzik ekledi, ama tatlılık yoktu.

Yazı yazarken fırça kullanırlar ve başkalarına bir şey belirtmek istediklerinde neredeyse her zaman kullandıkları harfleri hızla yazarlar. Bunu eşsiz bir sanat olarak görürler ve bu konuda çok çalışırlar, böylece birçok şeyi ve zihnin hislerini birkaç satırda kavrarlar. Özellikle yüce hakime sunulmak üzere dilekçeler ve diğer yazıları harika bir kısalıkla, ancak davayla ilgili her şeyi kapsayacak şekilde yazarlar. Yeni Hristiyan olmuş bir Japon'un bir buçuk gün içinde Hristiyan dini hakkında elli beş yapraktan oluşan bir kitap yazdığı hatırlanır, mektuplar s. 106'yı anar.

Xaverius yazma yöntemi hakkında şöyle konuşur, s. 149. Japonlar yazı yazma yönteminde diğerlerinden çok farklıdır. Çünkü yukarıdan başlarlar ve doğrudan aşağıya inerler.

173

Paulo Iapone'ye, "Neden bizim tarzımızda yazmıyorsun?" diye sorduğumda, "Neden sen bizim tarzımızda yazmıyorsun?" dedi. Gerçekten de bir insanın başı en yüksekte, ayakları en alçakta olduğu için, insanlar yazarken doğrudan yukarıdan aşağıya doğru gitmeleri doğrudur. Bununla birlikte, aynı Xaverius'un bildirdiğine göre, bu onlar için Çinliler ve diğer halklarla ortaktır, onlar da kitap yazdıkları bu harfleri onlardan almışlardır. Dahası, bir tür harf erkekler tarafından, diğeri ise kadınlar tarafından kullanılır.

Gerçekten de Bonziler belagati öyle bir şekilde geliştirirler ki, konuşmanın tatlılığı ve bolluğuyla insanları her şeye sürükleyebilirler. I. Libr. Feq. bölümünde, vaaz verme tarzları önerilecektir. Turfelinus s.340 ayrıca erkek çocukların yaşlarına göre konuşma konusunda yetenekli olduklarını öğretir ve Procerum'un çocuklarının gelen Xaverium'a hitap ettiği bir örneği de buna ekler: 'Gelişiniz, kutsal rahip, Kral'ı o kadar memnun edecek ki, bebeğin en tatlı kahkahası anneye göğüsler sunacak. Gerçekten de varlığınızla şiştiğini gördüğünüz bu duvarlar, Amangucii'nin hakkında bazı harika şeyler söylediği ününü yaydığı Tanrı'nın lütfu ve yüceliği için gelişinizi büyük bir gayret ve iyilikle kutlamamızı emrediyor.

174

136

Dahası, Bonzii'ler arasında üstat ya da doktor olmak isteyenler, önce uzun yıllar meditasyon yapmalı ve sonra öğrendiklerini Bonzii Prenslerine kanıtlamalıdır. Uyuğu Japon olan, ancak halkının ilk Hristiyanı olan ve Cizvitler Cemiyeti'ne katılan Laurentius, mektuplarında bu konu hakkında şöyle konuşur, s. 6I. Bonzii tarikatında, iki Prens kendi el yazılarıyla öğrenimini onayladıkları kişiler için büyük bir isim vardır. Bu belirli bir kanonizasyon gibidir: kürsüde kurulmuş olanlara taparlar ve onaylarını yazılı olarak ifade ederler. O zamandan beri onaylanmış olanlar, meditasyon için başkalarına belirli yerler önerirler. Otuz yılını meditasyonla geçirmiş olan Quenxu adında bir Bonzius bu saygınlık derecesine erişti: Kağıda bir çayır ve içinde kuru bir ağaç resmetmeye özen gösterdi: ama ağacın köklerine yargıçların el yazısıyla onaylanmış iki şiir yazdı, hükmü şöyleydi;

Birincisi:

Cedo, sana kim vuruyor, kuru ağaç?

Ben, başlangıcı hiçbir şey olmayan, sonu hiçbir şey olmayan.

İkincisi;

Ne var olan ne de olmayan yüreğim (hiçbir yerde.)

Ne gider ne döner ne de tutulur.

175

Bu Japonların da kendilerini muammalar ve amblemler tasarlamaya adadıkları anlaşılmaktadır. Ancak Frojus, son mektubunda Meaco'dan yaklaşık iki bin adım ötede, eski Akademiler tarzında bilginleri sınamak ve ödüllendirmek için bir tapınak olduğunu anlatır. Bu tapınakta ahşap bir kürsünün bulunduğunu ve bu kürsünün üst kısmından üç merdivenle çıkılan birkaç bayrağın sarktığını söyler. Bu tür eylemlere başkanlık eden usta için hazırlanmış sandalyeli bir masa ve ayrıca platformun altında, bu yargı tarafından test edilecek ve doktrin nişanlarıyla alenen süslenecek olan öğrencinin kullanımı için başka bir masa vardır.

Bununla birlikte, tapınağın kendisi, genellikle Tanrı ve harflerin ve öğrenimin başkanı olarak gördükleri kertenkele veya yıldızlara adanmıştır: buna diğer Tanrılar için yapıldığı gibi ne bir sunak ne de bir heykel dikilmiştir: sadece en yüksek tavanda, çok sayıda spiral şeklinde kıvrılmış büyük bir küre şeklinde tasvir edilmiştir, böylece bilginler ona alçakgönüllülükle ibadet ederken, gözlerini ve zihinlerini birlikte göklere kaldırmaya zorlanırlar. Başka bir tapınağın karşısında muhteşem oymalara sahip çok büyük evler vardır: burası alimlerin ikametgahıdır.

176

Çok sayıda kitapları ve çok iyi doldurulmuş kütüphaneleri vardır. Meaco'daki belli bir tapınakta, yirmi dört sütun üzerine oturtulmuş, çevresi bir buçuk arşın olan çok büyük bir asma bina vardır ve içinde Bonzii kütüphanesi bulunur; o kadar çok sayıda kitap vardır ki, neredeyse pencereleri kapatacakmış gibi görünürler.

Yetenekleri kitap yazmaya çok hazır olduğu için bu şaşırtıcı görünmemelidir. Hristiyan olan bir Japon, İlmihal'in ve kutsal vaazların Japon dilindeki açıklamalarını aktardığı bir tefsir hazırlamıştı: Ancak bu kitap bir yangında yok olmuştur. Aynı kişi Cizvitlerin yararlanması için Japon dilinde gramer kuralları yazdı: Bunlara çift bir Lexicon ekledi; birinde Japonca

kelimeler, diğesinde Lusitanian kelimeler alfabetik sırayla ilgili anlamlarıyla birlikte. Ancak altıncı ya da yedinci ayda, vaazlarını ve diğere görevlerini aksatmadan, özellikle Japoncaı geliştirmek için gerekli olan bu çalışmayı tamamladı. Bir başka yeni Hristiyan, dünyanın başlangıcından Efendimiz Mesih'in yeryüzüne gelişine kadar, özellikle Mesih'in çektiğı işkenceleri tek tek sıralayarak kutsal tarihlerle devam ettiğı bir kitap hazırladı.

177

Ludovicus Frojus 210. sayfada böyle konuşuyor: Gerçekten de bu uluslar, doğanın iyiliğı ve dehalarının mükemmelliğı bakımından Avrupa uluslarının çoğunu geride bırakmaktadır. Ancak tüccarlar Japonlar hakkında daha az görkemli konuşuyor ya da vaaz veriyorlarsa, bunun nedeni sadece denizci halklarla ticaret yapmalarıdır; bu halklar yaşam kültüründen ve görgü kurallarının zarafetinden o kadar uzaktır ki, onlarla karşılaştırıldıklarında neredeyse kaba görünebilirler. Bu nedenle, insanlıktan hiçbir şekilde yoksun olmamalarına rağmen, Meaco halkı tarafından hor görüldükleri için genellikle 'orman sakinleri' olarak da adlandırılırlar.

Krallığın yıllıkları ve kayıtları Meaco'da Dairo tarafından tutulur ve her yıl onun özeniyle dokunur. Kitapların büyük bir kısmı da Dairo'nun akrabaları ve sarayında sayıları sekiz yüz civarında olan soylular ve onların eşleri tarafından yazılmıştır. Gerçekten de Dairo'nun yanında bulunan kadın ve erkeklerin neredeyse tamamı eski Sezarların ya da Dairo'nun aynı soyundan gelmektedir ve akrabalık bağlarıyla birbirlerine bağıdırlar.

M

178

Ve bu dönemde oldukça zengin yıllık gelirleri vardır, böylece kendi geçimlerini sağlamaya ihtiyaç duymazlar, sadece gönüllü olarak kendilerine getirilenin tadını çıkarırlar: krallığın idaresi veya siyasi meselelerle hiç meşgul olmazlar, dünyevi şeylerle ilgilenmeden hayatlarını bolluk içinde yaşarlar ve kendilerini bilgelik çalışmalarına, kitap okumaya, bestelemeye ve hazırlamaya adanır. Bu nedenle, bu saraydaki her birey, soyları veya asaletleri dikkate alınmaksızın, elde ettikleri öğrenim ve doktrin derecesine göre onurlandırılır ve görkemli unvanlarla süslenir; bu saygınlık, ebeveynlerinin öğrenimine eşit olmadıkça oğullara geçmez. Ve bu öğrenimleri ve soylarının görkemi nedeniyle, ruhları o kadar şişmiştir ki, insanların geri kalanını ve hatta Sezar'ın kendisini bile küçümserler. Ayrıca, Meaco şehrinin Dairo'nun sarayının ve akrabalarının konutlarının görüldüğü kısmı surlarla çevrilidir ve şehrin geri kalanından ayrılır: Ayrıca kendilerine özgü bir giyim tarzı kullanırlar: Japonların ortak dilinde konuşmazlar, ancak Japonların kitaplarının yazıldığı daha ilahi ve görkem dolu bir lehçe kullanırlar.

179

Çinlilerin, Japonların, Korelilerin ve Tonquinlilerin ortak ve öğrenilmiş dillerinin hiçbir ortak noktası olmaması gerçekten dikkate değerdir, öyle ki bir kelime bile başka bir konuşmayı anlayamaz ve dahası, günlük kullanımda farklı harf karakterleri kullanırlar, ancak bu ulusların bilimleri ve disiplinleri kağıda işledikleri ortak bir harf türü vardır. Bu harflerle ne yazılmış olursa olsun, bu dört farklı ulusun bilgili ve yetenekli olanları eşit derecede iyi anlar ve okur, ancak her biri kendi lehçesinde ve kendi lehçesinde: bilgisiz ve sıradan insanlar bunlardan hiçbir şey anlayamaz veya okuyamaz: tıpkı bizim sıradan halkımızın Latin dilinden habersiz

138

olması gibi. Aynı şekilde Bonzii ve rahipler de kutsal ayinleri yerine getirirken bazen öyle bir konuşma tarzı kullanırlar ki, tıpkı Papaların kiliselerde Latince kullanmaya alışkın oldukları gibi, dinleyenler bunlardan hiçbir şey anlamazlar. Maffeus Japonların dili hakkında şöyle konuşur: Japonların dili tektir ve herkes için ortaktır: ama o kadar çeşitli ve karmaşıktır ki, pek çoğunun öyle olduğu görülmez: gerçekten de, her kavram ve şey için birçok kelime vardır, bazıları aşağılama, bazıları onur için kullanılır; bazıları prensler arasında, diğerleri halk arasında, nihayet bazıları erkekler, diğerleri kadınlar tarafından kullanılır.

M2

180

Farklı konuşur ve yazarlar ve yazma eyleminde, mektupları ve kitap ciltlerini farklı şekilde oluştururlar: hem düzyazı hem de en zarif nazımda çok sayıda var: dahası, her biri Mısır ve Çin tarzında bir veya daha fazla kelime içeren bu tür notlar kullanıyorlar. En fazla, bizim pek de yetenekli olmayan tahmincilerimize göre, Japon dili ne türünde ne de bolluğunda Latinceye tercih edilir. Bu nedenle onu öğrenmek büyük bir emek ve uzun bir zaman gerektirir. Ancak Villela mektuplarında Japon dilinin o kadar da zor olmadığını bildirmektedir. Turfellinus şunları ekler: Hiç kimsenin bu konuda ihmalkâr davranmasına da izin verilmez. Çünkü onların mantığından saparsanız, vasıfsız ve kaba bir adam olarak, Latince dilinde barbarca kelimelerle hassas kulakları rahatsız edenlerden daha az alay konusu olmazsınız. Avrupalılara kendi dillerinde Cengheque ya da Cengecu milleti diyorlar. Ancak harflerin karakterlerinin dokuz yüz yıl önce Combadaxi adında bir Bonzius tarafından icat edildiği söylenir: ikinci kitapta onun hakkında daha fazla bilgi sunacağız. Yılın biçimine gelince, mevcut ay aylarını gözlemlerler ve yıl için on üç sayarlar: ancak anormallikleri düzeltmek için bazen yedinci ayı, bazen de dokuzuncu ayı iki katına çıkarırlar.

181

Buraya kadar, Xaverius'un ve diğerlerinin mektuplarından da anlaşılacağı üzere, Japonların büyük olasılıkla tamamen ya da büyük ölçüde Çinlilerden aldıkları bilimleri ve liberal sanatları ayrıntılı olarak tartıştık. Ayrıca Japonların, ister dinin gizemlerinde isterse geleneklerde ve sivil kurumlarda olsun, Çinlilerin bilgeliği hakkında yüksek bir görüşe sahip oldukları, Cizvitlere itiraz ettikleri gerçeğinden de anlaşılmaktadır: Hristiyanlık doğruysa, Çinlilerin bundan habersiz olması nasıl mümkün olabilir? Xaver. P.232. Mekanik sanatlar hakkında birkaç söz eklemek bize kalıyor. Ancak, Avrupa'da yaygın olan bu sanatların çoğu ne Japonya'da ne de diğer Doğu krallıklarında bulunmaz. Ressamlar, boyacılar, biracılar orada hiçbir yerde bulunmaz. Mum yapma yöntemini bilmiyorlar: ışık için çam fenerleri ve meşaleler, bazı yerlerde de saman kullanıyorlar. Ama mükemmel cam, kırılğanlığı saymazsak daha mükemmel bir şey bulunamaz, Doğu'nun her yerinde boşuna ararsınız: bu zafere sadece Avrupalılar ulaşmıştır. Bu nedenle, Afrika kıyılarına ve Asya'nın bazı bölgelerine gelen denizciler, Amerika'dan bahsetmiyorum bile, genellikle bir obolus cam fiyatına bütün bir öküz, koyun veya büyük miktarda pirinç satın alırlar, ancak günümüzde navigasyon sıklığı nedeniyle bu fiyattan çok şey düşülmüştür.

M2

182

139

Bugün bir Hollanda kolonisi olan Batavia'da cam, yedi ya da sekiz Hollanda penisine satılıyor, Belçika'da bir peniye alınıyor: ama Japonya'da fiyat çok daha yüksek olacaktır çünkü çok daha uzakta. Eğer cam pencereleri varsa, bunları ya Portekizlilerden ya Belçikalılardan, ya İspanyollardan ya da İngilizlerden almışlardır. Avrupa'nın bu dört ulusu oraya yelken açmış ve denizciliğin zaferi için yarışıyor gibi görünüyorlar, ancak bugün federe Belçikalılar şüphesiz avuçlarını diğerlerinden kapmış durumdadır. Ayrıca olağanüstü otomat sanatından o kadar habersizler ki, yabancılar tarafından oraya getirilen bu tür makinelere durmadan hayret ediyorlar ve zihinlerini manzara ile tatmin edemiyorlar. Tüm sanatlar arasında en çok demir ve diğer metalleri saflaştırma ve diğer kullanımlar için çeşitli aletler yapma konusunda yeteneklidirler: Gümüş madenlerini oldukça ustaca keşfederler ve onları daha az ihtiyatlı bir şekilde satmazlar. Açık gökyüzü altında demiri eritirler ve hava ne kadar soğuk olursa, bunu o kadar istekle yaparlar: gerçekten de demiri, her tarafı yarım ayak kalınlığında çamur ya da kille kaplı bir kaba koyarlar ve demir eriyene kadar körükleri kuvvetlice üfleyerek büyük bir ateşle iterler: sonra, cüruf dibe çökerken, erimiş demiri kaşıklarla boşaltırlar ve Eburonların kendilerinden daha ince bir işlemle çeşitli şekillere dökerler.

183

Bu nedenle, daha önce başka bir yerde bahsettiğimiz, Avrupa demirini bir darbede kırabilecek kadar çelikten kılıç ve hançerlere sahipler: ayrıca çanları da eksik değil. Matbaayı Avrupalılardan çok önce, en az Çinliler kadar ve benzer bir ustalıkla kullanmışlardır; bu sanatı Çinlilerden aldıkları da gizli değildir. Onlarda denizcilik becerisi eksik değildir. Çünkü yüzyıllar boyunca Çin'e ve diğer krallıklara gitmek için denizi sürmüşlerdir ve bugün, Japon Sezarının fermanıyla denizcilik onlara yasaklanmış olsa da, hala gizlice belirli adalara yelken açmaktadırlar: Ancak özellikle korsanlık yaparlar ve gerçekten de sadece diğer adaların etrafında değil, Japon adalarının birbirinden ayrıldığı Euripus ve boğazlarda da denizi istila ederler, gerçekten de düşmanların eline düşmektense barutu ateşleyerek tüm gemiyi ve kendilerini bir anda yakarlar ve onları eter içine gönderirler. Ancak gemilerinin şekli birçok yönden Avrupa gemilerinden farklıdır ve ne eserlerinin sağlamlığı ne de sanatkârlık bakımından onlarla kıyaslanamazlar. Dünyanın diğer bütün bölgeleri için Avrupalılar hem diğer konularda hem de özellikle denizcilik ve topçuluk sanatında onları kıskırtmakta ve onlara meydan okumaktadır.

M4

184

Japonların gemileri bir zamanlar çok büyüktü, kamış ya da saz yelkenli ya da hasırdan yapılmış iki yüz araçlık (denizciler bunlara Last der): halatlar samandan, çapalar tahtadan yapılmıştır. Bununla birlikte, bu araçla nasıl yol alacaklarını iyi biliyorlar. Keskin bir zekaya sahip oldukları ve sanatları kolayca kavradıkları için diğer zanaat türlerinde de yetenekli insanlardan yoksundurlar.

BÖLÜM XXVI

Ticaret Hakkında

Japonya'nın tüm eyaletlerinde çok sayıda tüccar bulunmaktadır, bunların birçoğu büyük zenginliklere sahipken, çoğunluğu ise oldukça fakirdir, çünkü çok sayıda olmaları nedeniyle

140

birbirlerinin karını alıp bozuyorlar. Ancak Sacajo şehri, sadece tüm Japonya'nın değil, aynı zamanda tüm Doğu'nun en zengin şehri olarak kabul edilir, burada en düşük sıradaki tüccarların serveti otuz bin florine kadar çıkar, bunu Oliverii'nin Seyir Defteri'nde okuduk.

185

Ya yerlilerle ya da gemiyle mal getirip götüren yabancılarla ticaret yaparlar: aslında yirmi yıl önce bile üçüncü bir ticaret yöntemi kullanırlardı, yani kendileri ticaret için başka ülkelere yelken açarlardı, bu konularda uzman olanların bildiği gibi bu yöntem önceki ikisinden çok daha fazla kâr getirir, ancak bugün bu yöntemi kullanmalarına izin verilmiyor, çünkü Sezar tebaasına başka krallıklara her türlü deniz yolculuğunu yasakladı. Eskiden Çin'e sık sık gemiler gönderirlerdi ve Çin ve Japonya Sezarları arasında belirli antlaşma yasalarıyla teyit edilen bir dostluk vardı, böylece her yıl biri diğerine onur ve antlaşmayı yenilemek için elçiler gönderirdi. O dönemde Çin'de çok sayıda Japon vardı ve bunların büyük bir kısmı orada yerleşmiş ve evlerini kurmuştu. Bunlar bazen, cesur ve vahşi bir ruha sahip olduklarından, bir isyan başlatır ve tüm bir şehri harap ederler, yağmalamakla yetinmezler, aynı zamanda kadınlara ve bakirelere tecavüz ederler ve kalan sakinlere değersiz şekillerde davranırlar. Japonların bu küstah ve alçakça suçlarından rahatsız olan Çinliler bir araya gelerek bu suça karışanların hepsini öldürdüler, birkaçı kaçarak kurtuldu.

M5

186

Çin İmparatoru, (yaşadıkları krallığın sakinlerine kıyasla) sayıca çok az olan Japonların böyle bir suç işlemeye cüret ettiklerini ve bunu başardıklarını duyduğunda çok öfkeleni ve krallığı için tehlike oluşturabileceklerini düşündü. Bu nedenle, gelecekte benzer veya daha büyük şeylere teşebbüs etmelerini önlemek için, tüm Japonları krallığından kovdu ve sonsuza kadar uzak durmalarını emretti. Ve bu yasağın hatırasının daha uzun sürmesi ve insanların zihninde daha sağlam bir şekilde yer etmesi için büyük bir taş sütun dikilmesini ve üzerine daha iyi okunması için altın harflerle Japonların aforozunun ve bunun nedeninin kazınmasını emretti. Ayrıca ölüm cezası altında hiçbir Çinlinin Japonya'ya yelken açmaması için bir ferman yayınladı: ancak birkaç yıl geçtikten sonra, en açgözlü ulus buna uymadı, başka yerlere gidiyormuş gibi davrandılar ve davrandılar, ancak gizlice Japonya'yı aradılar. Bununla birlikte, Japon İmparatoru aynı şekilde karşılık vermedi, ancak Japonların pervasız ve haksız suçlarıyla Çin İmparatoru tarafından yasaklanmasına neden olduğunu düşünerek, Çinlilerin bugüne kadar topraklarına serbestçe girmesine izin verdi. Çin'den dışlanan Japonlar Tacovan'a seferler düzenlediler; burada Çinlilerden mal alıp kendi mallarını, özellikle de Çinlilerin diğer tüm uluslardan daha fazla göz diktiği gümüşü takas ettiler: ancak bunu öğrenen Çin İmparatoru tebaasının oraya gitmesini yasakladı; bunun üzerine Japonlar bu seferden de vazgeçmek zorunda kaldılar.

187

Japon İmparatoru da tebaasına başka diyarlara yelken açmaktan kaçınmalarını emretmiştir. Ancak, birkaç yüzyıl geçtikten sonra, Tacovan'a giden yolu tekrar denediler ve İmparatorlarından Touckien, Kamboçya, Siam, Tacovan'a serbestçe gitme yetkisi aldılar ve bu yerler için, Çin'de yapılanlara benzer bir şey yapmamaları için o yerlerde nasıl davranmaları

141

gerektiğini de içeren güvenli yolculuk mektupları verildi. Ve burada Xaverius'un (çünkü bu olaylar onun yaşadığı yüzyılda oldu) S. 218 numaralı mektubunda bulduğum sözlerine atıfta bulunulmalıdır: Japonların, Tanrı'nın hoşuna gidecekse ikinci iradesini kullanmayı umduğumuz Japonya Kralı'nın kamusal inancını kabul ederek, yerlilerden herhangi bir zarar görme korkusu olmadan Çin'e erişebildikleri söyleniyor. Çünkü Japon Kralı, Çin Kralı'nın dostudur ve dostluğun hatırına, Çin'e giden Japonlara kraliyet yüzüğüyle mühürlenmiş kamu inancını verebilmek için yüzüğü ve aynı işareti yanında taşıdığı söylenir.

188

Ancak, bir süre bu seyrüseferi kullandıktan sonra, İmparator, yaklaşık yirmi yıl önce, bazı nedenlerden etkilenererek, bu güvenli yolculuk mektuplarının geçersiz kılınmasını emretti veya tüm tebaasını Japonya dışındaki diğer topraklara yelken açmamaları konusunda uyararak bunları kendisine geri aldı. Bunun başlıca nedenlerinin şunlar olduğu düşünülmektedir: 1. Japonların kendilerine zarar vermekten kaçınmayacaklarını görmesi, zira birkaç yıl önce Siam Krallığı'nda Kral'ı büyük bir suç işleyerek istediklerini yapmaya zorlamışlar ve Tacovan Valisi'nde de benzer şeyler yapmışlardı. 2. Adalarındaki silahlar başka bölgelere taşınmasını, çünkü Doğu'nun her yerinde diğerlerinden daha ünlüdürler ve diğerlerinden üstündürler ve onlara güvenen Japonların yabancılardan hiçbir şeyden korkmasına gerek yoktur. Bir önceki bölümde ordu ile ilgili bir örnek vermiştik. 3. Üçüncü ve asıl ya da daha doğrusu tek nedenin, Japonların başka krallıklara giderek Hristiyan dinini kabul etmeleri ve Japonya'ya döndüklerinde bunu yaymaya çalışmaları olduğu söylenir. Japonların Hristiyanlığı ne kadar acımasızca ve ne kadar büyük bir çabayla ortadan kaldırdıklarını ve bugün onu uzak tuttıklarını ve tekrar girmemesi için tüm ihtiyatla sakındıklarını ikinci kitapta anlatacağız.

189

Bu nedenle, yaklaşık yirmi yıl öncesinden bugüne kadar, kendi topraklarında kapalı kalan Japonlar yabancı tüccarların gelmesini beklerler, ancak İmparatorun fermanıyla başka bölgelere yelken açmaları yasal değildir. Bununla birlikte, İmparator'un emriyle alay eden birkaç Japon gemisi (onlara junks diyorlar) Hindistan adalarında orada burada görülüyor. Çünkü ya Müfettişlere rüşvet veriyorlar ya da gizlice denize açılıyorlar: Birçoğu korsanlık yapıyor ve komşu adalarda limanları var. Ancak diğer krallıklardan Japonya'ya yelken açanlar şunlardır. 1. Çinliler. Çünkü yüzyıllar boyunca oraya gemiler göndermişlerdir. Ama şimdi, Tatarlar Çin'in büyük bölümünü ellerinde tuttukları için, Çinliler, Tatarların istilasından önce, Belçikalılar denizi kendilerine düşman hale getirdiklerinde neredeyse yaptıkları bu deniz yolculuğunu ihmal ediyorlar. 2. Siyamlılar ve Kamboçyalılar her yıl oraya bir ya da iki gemi gönderirlerdi, ama Avrupalılar kârı kapınca onlar da bu işi bıraktılar. 3. Portekizliler 1542 yılında Japonya'ya gelen ilk Avrupalılardı (1. bölümde de belirtildiği gibi) ve sonraki yıllarda ticaret yapmak için gemilerle sık sık Japonya'ya geldiler, aynı şekilde Portekiz İmparatorluğu İspanyollara geçtiğinde Filipin Adaları'ndan buraya gelen İspanyol Kastilyalılar da: Ancak özellikle Macao kenti sakinleri (ki bu kent, Belçika'da yayımlanan bir denizcilik kitabında okuduğum üzere, Portekizlilerin Çin İmparatoru'ndan gizli olarak Çin'de sahip oldukları tek kolonidir) Japon gümüşü gözlerine çarptıktan sonra, burada büyük bir endüstri ve daha az olmayan bir kârla ticaret yapmışlardır.

190

142

Gerçekten de daha önce yoksulken, Japonlarla yaptıkları ticaret sayesinde büyük bir zenginlik ve kaynak elde ettiler, öyle ki görkemli binalar inşa ettiler ve her şeyde bolluk ve zevk içinde bir hayat yaşadılar. Aynı Portekizliler ve İspanyollar, ziyaret ettikleri diğer tüm topraklarda olduğu gibi, buraya da Hristiyanlığı getirdiler ve bazılarının söylediği gibi, bunu bir araç olarak kullanarak kendileri için bir tür egemenlik veya imparatorluk iddia etmeye çalıştılar. Bu doğru ya da yanlış olsun, Japon İmparatoru'nun 1636 yılında (ikinci kitapta söyleneceği gibi) tüm Portekizlileri ve İspanyolları eşleri ve çocuklarıyla birlikte kovmasına ve sonsuza kadar girmelerini yasaklamasına kesinlikle neden oldu, çünkü kaleleri önceki yıllarda zaten yıkılmıştı, kalyon dedikleri birkaç büyük gemi şiddetle ele geçirildi, Japon kalabalığına karşı kendilerini mevcut bir akılla savunan tüm Portekizliler öldürüldü ve onlara kanlı bir zafer bıraktılar. Hristiyan dini hakkında yapılanlar bir sonraki kitapta anlatılacaktır.

191

Bununla birlikte, Japon ticaretinin önceki yıllarda tattıkları kârının cazibesine kapılan Makao Portekizlileri, Japonlar tarafından bu kadar büyük kayıplara ve hakarete uğramış olsalar da, yine de oraya daha küçük boyutlu gemiler gönderdiler, ancak başarılı olamadılar. Bu nedenle Makao şehrinin ihtişamı azaldı ve sakinlerinin büyük bir kısmı, özellikle de zenginler şehri terk etti.

Gerçekten de, bu yüzyılın otuz yedinci yılında, Portekizlilerden Japonya'ya kalyon dedikleri daha büyük boyutlu iki gemi geldi ve tüm düşman güçlere karşı hem silah hem de askerlerle mükemmel bir şekilde donatıldı. Sadece ticaret yapma yetkisinin geri verilmesini istediler: Japonlar, Hollandalılar gibi yaparlarsa (bunu birazdan söyleyeceğiz) istediklerinin verileceğini, ancak başka hiçbir koşulda verilmeyeceğini söylediler. Portekizliler, bunun kendileri için daha az onurlu olacağını düşünerek reddettiler: ancak Japonların hiçbir şeyden korkmasına gerek kalmaması için, karaya inmek istemeyeceklerine, gemilerde kalacaklarına ve mallarını güvertede veya dışarıda sergilemek isteyeceklerine söz verdiler; sadece Japonların gelmesine izin verin ve malları inceledikten sonra gümüş takas edin: Bu da reddedildi.

192

Bu nedenle, Kasım ayından ertesi yılın Şubat ayına kadar gemiler o istasyonda boşuna kaldıklarından, Hollandalılar tarafından izlendiklerinden ve Japonlar onlara saldırmaya cesaret edemediklerinden, bunun her gün gerçekleşeceği düşünülse de, hiçbir şey elde etmeden ayrıldılar. Sonra otuz dokuzuncu yılda iki liburnica (biri Makao'dan, diğeri Goa'dan yola çıkmıştı) geldi: her ikisi de Japonlar tarafından yakıldı ve ticaret reddedildi. Bu nedenle Portekizliler bu denizcilikten ve Japon ticaretinden uzak dururlar.

4. İngilizler, diğer bölgeleri ziyaret ettikleri gibi, bu yüzyılın başında İspanyollar ve Belçikalılar arasında kalan bu bölgeyi de ziyaret ettiler: ancak denizciliğin büyük maliyetleri, tehlikeli deniz ve oradan geri getirilen küçük kar nedeniyle yavaş yavaş vazgeçtiler. Çünkü Japonya Java'dan altı yüz mil uzaktadır, (çünkü oraya doğrudan İngiltere'den yelken açılmaz) deniz kayalıklar, fırtınalar ve fırtınalar için rezildir, böylece Belçika toplumu her yıl bu yolculukta gemi kazası nedeniyle dört veya beş gemi kaybeder; Ayrıca, bu yolculuk ve dönüş yirmi ay gerektirir: bu nedenle denizciler için büyük masraflar.

193

Ve Xaverius mektubunda o denizin fırtınalarının inanılmaz olduğunu, bu yüzden eğer alternatif gemiler Japonların rotasını tutarsa denizcilerle iyi yapılmış gibi görüldüğünü yazar. Maffeus da aynı şeyi söyler. 5. Oraya en son gelen Avrupalılar bu yüzyılın onuncu yılı civarında Belçikalılardır ve diğerlerinin gitmesiyle şimdi sadece onlar ticaret yapmaktadırlar, ancak önceki yıllarda olduğu gibi ticaret yapma özgürlüğüne sahip olmadıkları için bu kâr biraz azalmıştır.

Bu koşullar altında, bugün ve uzun yıllardır kabul ediliyorlar, öyle ki gemileri geldikten sonra, sadece savaş torpidolarının patlatılması için gerekli tüm aletleri değil, aynı zamanda gemilerin dümenlerini de Japon İmparatoru'nun Komiserlerine ve Valilerine teslim etmek zorundalar, ayrıca yanlarında getirmişlerse tüm kitapları, sandıkları ve kutuları açmaları emrediliyor: tüm bunlar ayrıldıklarında iade ediliyor. Dahası, Japonların huzurunda Hristiyan dininin gereklerini yerine getirmekten kesinlikle kaçınmaları gerekir, öyle ki yemekten önce ya da sonra ellerini bile kavuşturmaya cesaret edemezler. Eğer bu konuda günah işlemişlerse (ne günah ama!) bu büyük bir günahdır, gerçekten de bir gemi para cezasına çarptırılırlar.

N

194

Gerçekten de, Portekizlilerin girişimleri yüzünden yabancılara o kadar güvenmiyorlar ki, özellikle de hem onlar hem de Belçikalılar tarafından diğer krallıklarda yapılanlardan habersiz değillerse, tüm güvenli şeylerden bile korkuyorlar. Ve bu durum özellikle Belçikalıların Japonya'da da şüphe uyandırdığı zamanlardan beri geçerlidir. Gerçekten de, 1640 yılında İmparator'dan hem malları depolamak hem de Cemiyet'in procurator ve tüccarlarının konutları için bir bina inşa etme yetkisini aldıklarında, sadece çok görkemli bir ev inşa etmekle kalmadılar, aynı zamanda öyle bir şekilde ve öyle sağlam bir işle inşa ettiler ki, Japonların iradesine karşı bile orada durabilir ve onların gücüne karşı kendilerini savunabilirlerdi: yani, bir tekel uygulayabilirlerdi (ki bu bir şey yapmak için en iyi kestirme yoldur) ve Japonlar için malların fiyatını istedikleri gibi belirleyebilirlerdi.

Ama bunun için, her şeyden önce, savaş torpidolarının (Doğu halklarının büyük dehşeti, bazıları bunlardan tamamen yoksundur, bazıları Çinliler ve Japonlar gibi, biraz sahip olsalar bile, onları nasıl daha az ustaca ve hızlı kullanacaklarını bilmezler) inşa edilmiş bir kitle halinde düzenlenmesi gerekiyordu: bunlar gerçekten de gemilerde bol miktarda vardı, ama onları karada denetleyen Japonlara göstermeye cesaret edemediler.

195

Bu nedenle, açıktan izin verilmeyen şey, (inançlı güvenilir kişilerden aldığım gibi) gizlice ve ustaca entrikalarla, mal kisvesi altında tahta ve demir bezlere sarılmış torpidoları sokmaya çalıştılar, (bazıları zaten bunların sokulduğunu anlatıyor.) Portekizlilerin girişimleriyle daha temkinli hale gelen ve binaların büyüklüğü ve yapısıyla şüphe ya da kıskançlık uyandıran Japonlar, Belçikalıların tüm çalışmalarına o kadar dikkat ediyorlardı ki, planlarının ve entrikalarının kokusunu kolayca aldılar. Belçikalıların planından haberdar olan İmparator bunu çok kötü karşıladı ve fazla gecikmeden bir valiyi çağırdı: Büyük bir asker grubunu yanına alarak Belçikalıların yanına gitmesini ve yeni inşa edilen evleri yıkmalarını emretti: Eğer emredileni yapmayı reddederlerse ya da en ufak bir mazeret gösterirlerse, hepsini öldürmeliydi. O dönemde Japonya'daki Belçika Cemiyeti'nin Savcısı, neredeyse

144

çocukluğundan beri Japonya'da yaşayan ve bu nedenle Japon dili ve ulusun gelenekleri ve yasaları hakkında çok bilgili olan Caronius'tu. İmparatorun öfkesi ve emri konusunda dostları tarafından gizlice uyarılan Caronius, direnmekle Belçikalıların Japonya'ya girişinin sonsuza dek engellenmesinden başka bir şey elde edemeyeceğini görünce bunu kabul ederek, Vali'ye görüşünün aksine, Belçikalıların hem diğer tüm konularda hem de mevcut meselede İmparatorun istek ve zevklerine itaat etmeleri gerektiğini söyledi.

N2

196

Belçikalılar, neredeyse bir yıllık emekle ve büyük masraflarla inşa edilen bu muhteşem binayı, kendilerine hiç de yakışmayan bir hazırlıkla hemen yıkmaya başladılar ve yüzyıllar boyunca ayakta kalacağını umdukları bu eser bir yıl bile ayakta kalamadı. İmparator bunun nedeni olarak, Belçikalıların kitlesinin yapı ve güç bakımından tüm kale ve saraylarını aştığını ileri sürdü. Bununla birlikte, derhal itaat etmeleriyle yatışan İmparator, onlara eskisi gibi serbest ticaret hakkı tanıdı, ancak eylemlerini daha titizlikle gözlemlemeye özen gösterdi. Japonlar da o zamandan beri daha sertleştiler ve artık Belçikalıların malların fiyatını istedikleri gibi artırıp azaltmalarına izin vermiyorlar: ama bunu artık kendileri yapıyorlar: bu nedenle ticaret bugün o zamandan öncekinden daha az karlı; ancak, Caronius'un Tanımına ekli Praetor veya Genel Vali'nin mektuplarından da görülebileceği gibi, bir zamanlar elli kazanma umudu varken, Belçikalılara kar için yılda yaklaşık sekiz ton altın verildiği söyleniyor. Ancak bunları Latinceye çevirmeye değer bulmadım.

197

Nangasacque bir şehir ve küçük bir adadır: şimdi Kisma adı verilen bitişikteki daha küçük bir adada, malları depolamak için bir zamanlar Portekizlilerin tapınağı olan bir bina kendilerine tahsis edilmiş olan ticaret merkezleri veya emporiumları vardır: Burayı işgal etmeden önce (ki bu 1541 yılında gerçekleşmiştir) gemiler Firando adasına uğrarlardı, burada uygun bir liman vardır ve ticaret başarılı bir şekilde yönetilebilir, her iki yer ve diğerleri bir zamanlar Portekizlilerin elindeydi. 6. Son olarak, son iki yıl içinde, Tatarlar da (neredeyse tamamen işgal ettikleri) Çin'den Japonya'ya ticaret için yaklaşık otuz gemi gönderdiler, oysa daha önce Tataristan'dan bu denize açılmayı hiç üstlenmemişlerdi.

Yabancıların (şimdilik yalnızca Belçikalıların) her yıl getirdikleri ve yerlilerle gümüş karşılığında değiştirdikleri mallar çeşitli türdendir: ama başlıcaları, çok sayıda ipek kumaş, tahta ciltler, henüz dokunmamış ve çeşitli renklerde çok miktarda ipek: yaklaşık iki yüz bin geyik derisi, kenevir, keten kumaş, kırmızı yün, giysiler, cıva, şeker, baharat, porselen kaplar, fildişi: ayrıca, her yıl yüz bin vatoz derileri ya da deri demeyi tercih ederseniz.

N3

198

Çünkü Hint Denizi'nde bizim bölgemizde alışılmış olanlardan çok daha büyük vatozlar yakalanır: eti daha az yenilebilir: ama derisi çıkarıldığında kurutulur ve en iyi mal olarak Japonya'ya taşınır. En iyileri bile, tanesi yaklaşık altı yüz florine satılır: ancak mükemmellik, ışınların derisinde görülen ve genellikle göz olarak adlandırılan lapilli sayısına göre değerlendirilir. Zengin halk bunları kılıçların kılıflarını kaplamak için kullanır ve bu yüzden onları cila ekleyerek hazırlarlar, böylece mükemmel bir şekilde parlarlar ve nesnelerin görüntülerini aynalardan daha az yansıtmazlar: bunlarla çok gurur duyarlar.

Ama Japonya aynı zamanda yabancı gemilere çok beyaz pirinç, özellikle de gümüş ve diğer metalleri ihsan eder ve yükler, fazla altın vermez: ayrıca inciler, kırmızı mercan ve bazı mücevherler sergiler. Bunlar açgözlü insanları kendilerine çeker.

Tüm krallığın en ünlü ticaret merkezi Meaco'dur; buraya diğer tüm eyaletlerden ve adalardan tüccarlar gelir, malları taşır ve götürürler ve bu iş için çok sayıda at tahsis edilir, çünkü bu bölge onlarla doludur ve bazı tüccarlar Meaco şehriden üç yüz mil uzaktadır, yol tepeler ve kayalarla zahmetlidir.

199

Deniz bölgelerini yöneten hanedanlar, yabancıların ticaretini hevesle arzular ve onları kendi eyaletlerine çekmeye çalışırlar: bu nedenle önceki yüzyılda Portekizlilere çok şey bağışladılar, dokunulmazlıklar, tapınaklar inşa ettiler. Ama bugün İmparator, Belçikalılara gemilerin uğraması gereken yerler tahsis etti, geri kalanlara da uğramamalarını emretti.

Tüccarlar ne getirdikleri ne de götürdükleri mallar için vergi ödemiyorlar.

BÖLÜM XXVII

Para Birimi Üzerine

Sanırım hiç kimse paranın yüzyıllar önce cumhuriyetlerin bilge yöneticileri tarafından daha rahat ticaret ve anlaşmazlıklara daha az eğilimli olan ortak yaşam için kullanılmaya başlandığının farkında değildir. Bu nedenle, bir çeşit cumhuriyetin olduğu tüm krallıklarda, en yüksek sulh hakimi tarafından paraya özen gösterildiğini görüyoruz. Tıpkı bizim aramızda olduğu gibi Japonya'da da para basmak için üç tür metal kullanılır: altın, gümüş ve bakır ya da bronz. Altının üçlü bir farkı vardır, altının boyutu, değeri ve saflığı farklıdır.

N4

200

En yüksek ağırlığa sahip olanın değeri kırk sekiz taila'ya eşittir, onların deyimiyle, bir tanesi elli yedi Belçika stuivers'i, yani bir imparatorluk ve bunun yedi ek ellinci parçasına eşittir. Dolayısıyla, Reales dedikleri altı İspanyol sikkesine eşdeğer ağırlıktaki bu altın para, elli dört İmparatorluk, otuz altı stuivers değerindedir. En küçük altın sikke (on tanesi beş Real'e eşittir) bir taila ve onun altıncı parçasına, yani neredeyse üçte bir İmparatorluk'a eşittir. Ama bunların ortasında yer alan altın sikkeye bir buçuk taila atfedilir, ancak bu on sikkenin ağırlığı bir buçuk gerçek sikkenin ağırlığına eşittir. Japonlar arasında altın sikke de böyledir. İnce gümüşten, görüşe veya varsayıma göre kesin bir ağırlık incelemesi olmaksızın eşit plakalar döküyorlar. Bunlardan o kadar çok vardır ki, tam olarak elli tailaya eşittirler ve bunları daha yumuşak bir kağıda sararlar ve böylece tek bir pakette toplayarak alıcılara veya ödeyicilere karşılıklı olarak

146

teslim ederler, böylece çok fazla para olmadığı, ancak pound tarafından harcanan gümüş olduğu söylenebilir.

201

Ayrıca daha küçük türde gümüş levhaları da vardır; bunlar da öncekiler gibi belirli sayıda demet halinde bulunur; böylece bazıları bir Belçikalıya, bazıları da bir denarius sayısına kadar daha fazlasına eşit olur. Birkaç yüzyıl önce, Cafiens ya da Caxas ya da diyelim ki (bu tür Hindistan'a komşu tüm adalarda bulunur ve en yaygın olarak kullanılır, ancak türleri hem farklı hem de aynı krallıklarda çeşitlilik gösterir) denilen gümüşten dökülmüş en küçük sikke biçimini kullanıyorlardı; bunlardan bin tanesi sekiz Belçika eşeği ya da yirmi altıya kadar daha fazlasını yapıyordu.

Bununla birlikte, çok sayıda ve çeşitli olmaları nedeniyle, açgözlüler tarafından bunlarda sonsuz hileler yapıldığından, İmparator Coubofamma bunları kaldırdı ve quaestorlarına tebaadan bu tür tüm obolleri almalarını ve toplamalarını ve eşdeğer bir fiyat, hatta başka bir sikke ile daha büyük bir fiyat ödemelerini emretti. Ama onların yerine bakır obolleri ya da Caxas'ları ikame etti, bunlar şimdi daha düşük fiyatlı şeyleri satın almak için kullanılıyor, eski gümüş olanlardan daha az değil, ama hileye o kadar açık değil.

Ve bu para, başka hiçbir şey değil, tüm Japonya'da tüm eyaletlerde kullanılmaktadır, tıpkı hem sıvı şeylerin hem de kuru olanların ölçülerinin her yerde aynı olması gibi.

N5

202

BÖLÜM XXVIII

Hastalıklar & Cenazeler Hakkında

Vücudumuza musallat olan hastalık türleri, daha seyrek de olsa Japonları da istila eder: pek çokları için güçlü ve sabit güçler yaşlılığa kadar sürer. Ancak burada endemik olarak görülen iğrenç bir hastalık, cüzzam ya da isterseniz Elephantiasis deyin, ülkeyi rezil ediyor. Hagenerus hayranlıkla, burada el ve ayak parmakları çürüyerek yok olmuş ve bazılarının yüzü korkunç bir şekilde bozulmuş çok sayıda cüzamlı gördük, diyor. Diğerlerinden ayrı, şehirlerin ve köylerin dışında kulübelerde yaşıyorlar ve büyük bir yoksulluk içinde çok sefil bir hayat sürüyorlar. Diğer hastalıklar hakkında kayda değer bir şey bulamadım.

Bir hanedan üyesi öldüğünde, genellikle on, yirmi, otuz, daha fazla ya da daha az, kaç tane sadık hizmetkârı ve tebaası olduğuna göre, kendi istekleriyle, yani karınlarını keserek ölürler. Bunların çoğu, Rab hala hüküm sürerken, kendilerini bu tür bir ölüme bağladılar.

203

Gerçekten de Rabler tarafından sevildiklerini hissettiklerinde ya da diğerlerinden farklı bir iyilik ve yarardan etkilendiklerinde, genellikle teşekkür eylemine şu sözleri eklerler: Merhametli Tanrım, sadık kullarının sayısı çoktur: bu nedenle, hangi görevi yerine getirdim ki bu onuru diğerlerinden daha fazla hak ettim! Yine de senin kölen olan bu bedeni sana tazminat olarak veriyorum ve seninkinden daha uzun yaşamayacağına söz veriyorum. Bu yemini ettikten sonra, onu doğrulamak için, ulusun geleneğine göre yapay şaraplarını bir

147

kâsedan içerler. Çünkü üzerine bir kase şarap içtikleri hiçbir sözleşmeyi bozmalarına izin verilmez. Ancak göbeğin bu ölümcül bölümünü gerçekleştirmek üzere olanlar, tüm akrabalarını çağırırlar ve onlarla birlikte bir tapınağa girerler, burada ortasındaki hasırlara uzanarak son kez yemek yerler ve kendilerini cömertçe davet ederler. Bu bolca yapıldığında, bağırsakların dışarı akması için karınlarını çaprazlamasına keserler: daha ruhlu olanlar boğazlarını da keserler. Ve bu bölümün yaklaşık elli yolu olduğu söylenir, diğerleri diğerlerini gözlemler.

204

Ölüleri gömerler ya da önce yakarlar ve sadece yakılanın küllerini toprağa verirler: her ikisi de Bonzii rahipleri tarafından, ölenin yaşarken elde ettiği saygınlığa ve bıraktığı servetin büyüklüğüne göre birçok tören ve ciddi ayinle yapılır. Eğer mirasçılar defin için gerekli masrafları karşılayamazlarsa, ölen kişi gece gizlice ve törensiz bir şekilde gömülür. Frojus'un bu şekilde konuştuğu mektuplar s.194'te definlerle ilgili açık bir yer vardır: Japonlar, adlarının anısını yaymak için, hayattan ayrıldıktan sonra mümkün olduğunca görkemli ve gösterişli bir şekilde gömülmeleri gerektiğine inanırlar. Meaco kentindeki cenaze ve tören törenleri de bu türdendir. Ceset evden çıkarılmadan yaklaşık bir saat önce, bir arkadaş kalabalığı en iyi giysileriyle ateşin önüne gelir, kısa süre sonra yakın ve tanınmış kadınlar beyaz giysiler içinde (bu renk cenaze rengidir) ve başlarını örten açık renk bir peçeyle ilerlerler: Onlar da kendi yeteneklerine göre beyaz ipekle süslenmiş aileye liderlik ederler. Ancak saygınlık ve zenginlikte üstün olanlar, her biri muhteşem bir aparat ve sedirden mükemmel bir sanat çözü içinde taşınır. İkinci olarak, birçok erkek görkemli kıyafetler içinde yaya olarak yürür.

205

Uzun bir aradan sonra, batıl inançlarının lideri, altın ve ipekle parlayan Bonzius, keten giysili ve ince siyah bir pelerinle örtülü yaklaşık otuz Bonziis tarafından öngörülen değerli işçilikten büyük ve yüce bir çöp üzerinde taşınır: sonra grimsi renkte giysileri olan biri (çünkü bu da cenaze törenidir) çok uzun bir çam meşalesi yakarak ölüye ateşin yolunu gösterir (yollardan habersiz olduğu için kırılmasın veya hata yapmasın diye). Yaklaşık iki yüz Bonzi onu takip eder ve merhumun hayattayken özellikle taptığı şeytanının (Tanrı) adını söyler: aynı zamanda büyük bir kase de çan gibi ateşe vurulur: sonra çok büyük ve geniş iki kağıt sepet direklerle sabitlenir, içlerinde çeşitli renklerde bir miktar kağıt gül bulunur: Taşıyanlar daha yavaş bir tempoda ilerleyerek zaman zaman direkleri sallarlar, böylece bu çiçekler yavaş yavaş yağmur şeklinde düşer ve esen rüzgarla dağılırlar: bu yağmurun, ölen kişinin ruhunun cennetin sevinçlerine girdiğinin bir işareti olduğunu söylerler. Ancak bunlardan sonra, önce aşağıdan ikiye bölünmüş sekiz Bonzi, üzerinde idolün adının da yazılı olduğu kübik bayraklarla uzun sazları ucu dönük olarak yerde sürükler. Ardından, yanan bir mumla çevrili, yanları çok ince bir örtüyle kaplı, aynı seçkin harflerle on fener taşınır.

206

Buna ek olarak, kül rengi giysiler içindeki iki genç adam, üç arşın uzunluğunda, henüz yanmamış çam meşaleleri taşır ve bunlarla ateşin üzerindeki alevleri tutuştururlar. Aynı renk giysiler içinde birçok kişi onları takip eder, başın üst kısmı çenenin altından bağlanmış, parlak siyah deriden yapılmış, üçgen şeklinde çok küçük başlıklarla örtülüdür (bu onlar arasında bir onur işaretidir), aynı şekilde başa takılan ve üzerinde bahsettiğim iblisin adının okunduğu bir

etiketle ayırt edilirler: daha da kutlandığında, arkada belirli bir adam bir arşın uzunluğunda, bir dodrant genişliğinde, çok ince beyaz bir örtü ile kaplı, her iki tarafında altın harflerle aynı isim yazılı bir tablet gösterir. Son olarak, merhumun kendisi dört adam tarafından beyaz bir giysi içinde, başı eğik ve elleri dua eder gibi birleştirilerek görkemli bir sedyede taşınır, giysinin geri kalanına, yeryüzünde hareket ederken Tanrısının yazılı bıraktığı söylenen ve genellikle koruması ve erdemleri sayesinde kurtuluşa ortak olacaklarını düşündükleri bir kitapta yazılı bir dış kağıt toga eklenir. Oğlun bedeni en zarif beden kültürüyle takip edilir: en küçüğü de ateşi yakmak için bir çam meşalesi taşır.

207

Arka muhafızlar, az önce sözünü ettiğim başlıklara sahip büyük bir kalabalıktan oluşur. Cenaze yerine vardıklarında, tüm Bonziiler ve kalabalığın geri kalanı birlikte, tunç ve çanak sesleriyle, bir saat boyunca büyük bağırışlarla o iblisin adını çağırırlar. Daha sonra ateş bu şekilde yakılır. Yeterince büyük kare bir alan, etrafı belirgin parmaklıklar ve daha kalın bir örtüyle çevrilir, böylece gökyüzünün dört köşesindeki bireylere bir giriş açık olur. Ortada ahşapla doldurulmuş bir çukur, üzerinde dalgalı malzemeden yapılmış zarif bir çatı, karşısında çeşitli yiyeceklerle (ancak balık ve etler hariç), özellikle pirinç, şifalı elmalar, keklerle bol miktarda inşa edilmiş iki masa vardır. Ayrıca bunlardan birinin üzerinde tütsüleme amacıyla yerleştirilmiş buharlı bir kap ve bir tabak içinde kartal odunu vardır. Bu nedenle, oraya geldiklerinde, çok uzun bir ipten çöpün üzerine bir bağ atılır ve orada bulunanlar, elleriyle hevesle yakalayarak, söylediğimiz gibi bağırırlar: daha sonra üçlü bir arınma ile tüm muhafazanın içinde dolaşırlar.

208

Ardından, çöp ateşin üzerine yerleştirilir ve törenlerinin lideri Bonzius, çevredeki kalabalığın hiç anlamadığı bir ilahi söyler. Yanan bir meşaleyi başının üzerinde üç kez döndürür ve bu dönüşle ölünün ruhunun ne bir başlangıcı olduğunu ne de bir sonu olacağını ima eder. Daha sonra döndürdüğü meşaleyi fırlatır: bunu, ölen kişinin iki oğlu ya da akrabası, biri gün doğumuna, diğeri gün batımına doğru olmak üzere, çöpün kenarlarında durarak yakalar, sanki onur ve görev uğruna üç kez cesedin üzerine uzatırlar ve ardından odun yığınının içine atarlar. Üzerine hemen yağ dökülür, kartal ağacı ve diğer güzel kokular da eklenir ve ceset büyük bir ateşle küle dönüştürülür. Bu sırada oğullar masaya yaklaşır ve buharlaştırıcıya yerleştirilen kartal ağacıyla, sanki şimdi gökseller arasına katılmış gibi ebeveyne saygıyla tapınırlar. Tapınma gerçekleştirildikten sonra, Bonziilere saygınlıklarına göre çalışma ücretleri ödenir: lidere beş, on hatta yirmi altın, diğerlerine ya her birine on gümüş sikke ya da belirli sayıda caxa: ancak hazırlanan yemek (dostlar ve Bonziiler kalabalığı dağıldıktan sonra) ya ateşin bakıcılarına ya da fakirlere ve ülserlilere bırakılır.

209

Ertesi gün çocuklar, akrabalar ve arkadaşlarla birlikte ateşe geri döner ve ölünün külleri, kemikleri ve dişleri yaldızlı bir vazoya konularak eve getirilir ve vazo bir giysiyle kapatılarak evin ortasına yerleştirilir: Bonziler özel cenaze törenlerinde sık sık hazır bulunurlar ve yedinci gün de aynı şey tekrarlanır: daha sonra belirli bir yere taşınan küller toprağa emanet edilir, üzerine kare şeklinde bir taş konur, bu taşın üzerine yukarıdan aşağıya doğru büyük harflerle, ölen kişi hayattayken kime tapıyorsa, şeytanın adı yazılır. Oradan oğullar sürekli olarak

149

mezara giderler, oraya güller serperler, oraya sıcak su koyarlar, böylece merhumun susuzluğunu giderecek bir şeyler olabilir. Sadece o gün değil, yedinci ayda ve yılda da aynı cenaze törenleri duvarların içinde özel olarak tekrarlanır, büyük bir Bonziiler toplanır ve sık sık hasat yapılır. Bu cenaze törenleri için zenginler yaklaşık üç bin altın, fakirler ise iki ya da üç yüz altın harcarlar: Cenaze masraflarını karşılayamayacak kadar fakir olanları ise hiçbir alet ya da gösteriş olmadan gece ve karanlıkta bir gübre yığınınına atarak gömerler. Bu Frojus'tan.

210

Mezarlıklar tepelerdeki ya da yüksek yerlerdeki tapınaklara bağlı olarak görülür, mezarların etrafı iki ayak yüksekliğinde taşlarla çevrilir ve çiçekler ve küçük dallar yerleştirilerek süslenir, anı ve onur uğruna mezarı ziyaret ettiklerinde bunu daha sık tekrarlarlar, ayrıca oyulmuş bir taşla biraz pirinç ve su bırakırlar, bu da bazen fakirler ya da kargalar tarafından alınır. Bazı mezarlara, yani daha zengin olanlara, taştan yapılmış küçük bir sütun yerleştirilir ve üzerinde ölen kişinin adı okunur.

Son

Ek

Japonya Krallığı'nın tanımını içerir

- 1.Dairi Iaponici'nin Casarem'e gelişi hakkında
 - 2.Siam Krallığı hakkında
 - 3.Belirli bir Fars hikayesi
-

213

EK

Japon Dayrus Sezar'ı ziyarete geldiğinde Meaco kentinde yapılan muhteşem ve görkemli gösteri hakkında bir rapor, 1626 yılının 25 Ekim'inde, o sırada Hollanda Doğu Hindistan Şirketi adına adı geçen Sezar'ın temsilcisi olan ve her şeye bizzat tanıklık eden Conrad Cramexam tarafından yazılmıştır. Bernhard Varenio tarafından Latinceye çevrilmiştir.

1626 yılının Ekim ayının 25'inde, Sezar'a ve krallık konsey üyelerine her zamanki törenlerle saygılarımı sunduktan sonra, işlerim halledildi, ayrılmama izin verildi ve hem yaşlı Sezar'a hem de yaşlı Sezar'ın oğlu olan genç Sezar'a veda ettim. Herkes Sezar'ın sadece bizi kabul etmekle kalmayıp, yaklaşan günün şenliklerinden önce cevap vermesine şaşırmıştı, çünkü onun Dayrus'un gelişi için gerekli olan şeyleri hazırlamakla meşgul olduğunu biliyorlardı: ve ne Siyam ne de Portekiz elçilerinin sesi duyulmamıştı, ancak elçiliğin sunulacağı gün bu şenlik tamamlanana kadar ertelenmişti.

O3

214

150

Elçilik tamamlandıktan sonra, bunun için görkemli günün yaklaştığını biliyorduk, özellikle de Firandensi ve Kaçkuseymondonne Hanedanı tarafından kalmaya davet edildiğimiz için, bu şeyleri görmeden ayrılmamızı kendimizden alamazdık.

24 Ekim günü akşama doğru bütün bakanlarımızla birlikte Sezar'ın sarayına gittik; Sezar'ı, Dayrus'u ve Japon krallığının bütün soylularını rahatça seyredebilmek için yakınında bir yer kiralamıştım; büyük insan seli yüzünden bütün gece burada kalmak zorunda kaldım.

Ayın 25'inde, gün ağarır ağarmaz, Dayrus'un sarayından Sezar'ın sarayına giden yolda ve çevresinde inanılmaz bir insan kalabalığı gördük. Üzerine beyaz kum serpilmiş ve düzleştirilmişti; her iki tarafta tahta kafesler ve hem Dayrus'un hem de Sezar'ın askerleri vardı (hepsi uzun beyaz tunikler giymiş, başlarında cılayla karartılmış bir miğfer vardı, acinaces dediğimiz iki eğri kılıç ve bir Nanganetta (veya Japon mızrağı) ile silahlanmışlardı) insanları uzak tutuyor, arabaları ve süvarileri serbest bırakıyorlardı.

215

Gerçekten de daha iki gün öncesinden Japonya'nın her bölgesinden insanlar buraya akın etmişti: Bu yolun etrafındaki nehirlerin ve hendeklerin üzerine platformlar inşa edilmiş, seyirciler ve esnafla doldurulmuştu.

Konuya gelecek olursak: Önce, hem Dayrus'un hem de Sezar'ın birçok bakanı, Dayrus'un mobilyalarını ve bohçalarını (bunlar cılayla karartılmış büyük kare kutular içindeydi, kapaklarında güzel resimler ve altın nişanlar vardı) Sezar'ın sarayına taşıyan birçok yük taşıyıcısıyla birlikte gidip dönüyorlardı ve çok sayıda insan onlara eşlik ediyordu.

Bunlardan sonra, Dayrus'un eşlerinin onursal bakirelerinin taşındığı kırk altı adet sedye gelirdi. Beyaz ağaçtan zarif bir işçilikle yapılmış, bir arşın yüksekliğinde, dışları sarı bakır levhalarla güçlendirilmiş ve yapraklı resimlerle süslenmişti. Kısa bir aradan sonra, bu türden yirmi bir altlık (Japonya'da Norrimonne olarak adlandırılırlar) ancak cıla ile karartılmış ve yaldızlanmıştır. Bunları yirmi yedi tane daha izledi: her birinin yüksekliği bir arşındı, kapıları ve pencereleri yaldızlıydı: Dayrus'un önde gelen saray mensupları bunların içinde Sezar'ın sarayına taşındı.

04

216

Ve bunlara beyaz giysili yüz sekiz uydu eşlik ediyordu. Savaşacakmış gibi giyinmiş ve silahlanmış yirmi dört soylu şövalye sırtlarına basıyordu, başları siyah sorguçlu küçük siyah bir taçla örtülüydü. Giysiler, geniş ve bol kollu tunikler, yeşil, mavi, beyaz, çeşitli renklerde ve Frig işiyle örülmüş altın ve gümüş ipliklerden yapılmış uzun ve dar pantolonlar: altın şeritli, lake kaplı küçük yağlıklar. Yanlarında yaldızlı asinaces, oklar ve bir yay taşırlardı. Orta kısımları, uçları atların her iki yanından sarkan değerli ve aynı şekilde Frig dokuması geniş bantlarla kuşatılmıştı. Tüm atlar küçük başları ve kulakları, sıkı karınları, yaldızlı ya da lake kaplı eyerleri, kısmen Frig işi, kısmen kaslı kaplan derileriyle kaplı değerli yastıklarıyla güzeldi: atların süslenmesine ilişkin geri kalan her şey kırmızı ipek ipliklerden yapılmıştı: alına

yaldızlı boynuzlar eklenmişti: yeleler altın ve gümüş ipliklerle birçok düğüm halinde toplanmıştı ve kırmızı ipek ağlar ve uzun bağlarla göğse ve bellere doğru sarkıyordu. Demir tabanlar yerine kırmızı ipekten dokunmuş ayakkabılar giyerlerdi.

217

Her at iki bakan tarafından yönetilir ve önlerinde iki büyük, zarif şemsiye ve aynı zamanda kenarı veya demiri kırmızı ve siyah kumaşla kaplı bir Nanganetta veya dikdörtgen mızrak taşınırdı. Beyazlar giymiş, ulusun geleneklerine göre iki eğri kılıçla silahlanmış sekiz uydu her birine eşlik ediyordu. Bu süvari birliği, Dayrus'un sarayından Sezar'ın sarayına kadar ikişer ikişer, düzgün bir düzen içinde ilerledi.

Bundan sonra Dayrus'un başlıca üç karısı üç görkemli ve muhteşem arabada taşındı. Her araba dört arşın yüksekliğinde, iki uzunluğunda, bir genişliğindeydi, hoş resimlerle süslenmişti, lake ve altınla parlıyordu: her iki tarafta üç pencere vardı, bunlardan ikisi değerli duvar halılarıyla kaplıydı. Bu arabaların girişi arka taraftaydı, bir sarayın kapısından farksızdı. Praetorian taburu her iki tarafta da sıralanmıştı. Pencereilerin altında kalan kısım siyah lake ile kaplıydı. Arabaların tekerlekleri geniş yaldızlı kenarlara sahipti, içlerine inci istiridye parçacıklarının yerleştirildiği zarifçe döndürülmüş taraklar vardı, bunlar dönerken siyah cilanın üzerine öyle bir ihtişam yayıyordu ki, sanki belli bir ayna tekerleklerin dönüşünün görüntüsünü gözlerimize yansıtıyordu.

218

Arabaların kapakları yuvarlaktı, ön ve arka taraflarında (Japon saraylarında da görülebileceği gibi) tepe noktaları vardı, bunlar inci istiridye parçacıkları yerleştirilmiş vermiküle işlerle muhteşem bir şekilde süslenmişti, tüm açılar altın plakalarla kaplıydı, ancak kapağın tavanı Dayrus'un yaldızlı nişanlarıyla siyah lake ile kaplıydı. Her bir araba, kırmızı ipek ağlarla örtülmüş, hadım edilmemiş iki gürbüz ve iri boğa tarafından çekilir ve her birine beyaz giysili dört uydu eşlik ederdi. Bir arabanın yetmiş bin taylis Japon (Batavya para birimiyle yüz doksan dokuz bin florin) olduğu tahmin ediliyordu. Her iki tarafta da uzun beyaz tunikler giymiş ve silahlı birçok bakan bulunuyordu. Her arabanın ardından yaldızlı bir yelpaze ve lake kaplı bir çift yaprak taşınıyordu.

Daha sonra, Dayrus'un eşlerinin bakanlarının oturduğu, her birine iki uydu ve dört taşıyıcının eşlik ettiği, sarı bakır levhalarla kaplı, beyaz ahşaptan yapılmış yirmi üç araba daha vardı.

Bunları, atlar üzerinde taşınan, yukarıda bahsedildiği şekilde giyinmiş ve silahlanmış, ikişer ikişer sıralanmış, birçok bakan, uydu, mızrakçı ve kölenin eşlik ettiği altmış sekiz Dayrus soylusu izliyordu.

219

Bu süvariler geçtikten sonra aşağıdakiler taşındı:

1. Köşeleri altın levhalarla kaplı iki yaldızlı yelpaze.
2. Ustaca hazırlanmış ve süslenmiş bir ateş püskürten makine.
3. Büyük boyutlu ve yüksek fiyatlı bir deniz kutusu.
4. İki zarif altın şamdan.
5. Abanozdan yapılmış iki büyük sütun.

152

6. Üç adet kare şeklinde ve altın köşeli siyah abanozdan yapılmış daha küçük el tabletleri.
7. Daha az değerli olmayan dört büyük el tableti.
8. İki altın ve geniş tabak.
9. Lake kaplı bir çift yaprak.

Ardından, daha önce Dayrus'un eşlerinin taşındığı, bunlarla aynı şekil ve fiyatta iki büyük ve zarif araba geldi: ancak dış kaplamada, büyük altın daireler içinde Sezar'ın nişanları görölüyordu.

220

İlk arabada şu anda hüküm süren Sezar oturuyordu, adı Sadosienminamo Tonofindelanda: İkincisinde genç Sezar ya da hüküm süren Sezar'ın oğlu, krallığın varisi, adı Oeudesienminamo Tonoyuemytsamma; bu savaş arabalarının önünde, her biri iki acinace ve bir Nanganetta ile silahlanmış seksen çift soylu vardı ve bunlar Sezar'ın Majestelerinin uydularıydı, Japon dilinde Sambreys olarak adlandırılırlar, dış görünüşten anlaşılacağı kadarıyla hepsi sağlam ve güçlü adamlardı: Ayrıca dört değerli yaldızlı şemsiye ve aynı şekilde ellerinde abanozdan yapılmış kare asalar taşıyan dört adam vardı; diğer dördü de insanları yoldan uzak tutmak için demir mızraklar taşıyordu.

Bütün bunlar savaş arabalarının önünde uygun bir düzen içinde yürüyorlardı, ayrıca önlerinde görkemli ve görkemli bir şekilde süslenmiş eyerlere sahip iki mükemmel at vardı: yanlarında her iki tarafta ok ve yay ile iki dikdörtgen mızrakla sekiz silahlı adam yürüyordu.

Ardından Sezar'ın kardeşleri ve oğulları ile tüm Japonya Krallığı'nın soyluları geldi; hepsi atların üzerinde oturuyorlardı, daha önce bahsettiğimiz şekilde giyinmiş ve silahlanmışlardı, ancak bazıları diğerlerinden daha görkemli ve ihtişamlıydı, ancak her biri asaletine ve soyluluğuna göre. Sayıları yüz altmış dördtü ve bunlardan ilk on tanesi bu şekilde adlandırılmıştı.

Ovvarny Camny Samma, hükümdar Caesar'ın kardeşi. Quyne Deymangon Samma, aynı kişinin kardeşi.

221

Massammenemoet Nocammy Samma, aynı şekilde bir erkek kardeş.

Matfendeyro Thuycufenocammi Samma, Canga'da çok güçlü bir Lord.

Matfendeyro Moutscroammy Samma, Satfumadonne veya Satfuma'daki Lord.

Matfendeyro Iondonne

Matfendeyro Symcoutsquedonne.

Matfendeyro Quonne nochvvucheo.

Turogano deynangono Cammy Samma, Genç Sezar'ın Kıdemli Pr.

Myttotchonango Samma, hüküm süren Sezar'ın kardeşi.

Bu adı geçen on soylu, saydığımız sırayla Sezarların savaş arabalarını yakından takip ediyordu ve aslında her biri tek başınaydı, ancak saygınlık derecesine ve zenginliğin büyüklüğüne göre her birinin soylulardan, mızrakçılardan, uydulardan ve kölelerden oluşan bir maiyeti vardı.

Bunları geri kalan yüz elli dört Magnat takip ediyordu; bunlar sırayla çiftler halinde at sürüyorlardı ve aslında daha onurlu olanlar bu ulusun geleneklerine göre solda daha az onurlandırılıyordu: çünkü burada sol sağdan daha onurlu kabul edilir. Bu Hanedanlar arasında en önemlileri, genç Sezar'ın Konseyinde en yüksek mevkide bulunan ouvvyaydonne idi.

222

Bu süvari birliği, atlayarak yol alan büyük fiyatlı gururlu atlarla, dikkat çekici bir ihtişamla, düzgün bir düzen içinde ilerliyordu.

Sonra beyazlar giymiş iki yüz çift silahlı adam yürüyordu. Sonra altı yeni zarif savaş arabası, aslında öncekilerin yarısı büyüklüğündeydi ama daha az zarif değildi, her biri hadım edilmemiş bir boğa tarafından çekiliyordu: içlerinde Dayrus'un eşleri oturuyordu.

Bunlardan sonra altmış sekiz soylu şövalye ikişer ikişer birçok bakan ve kölenin eşliğinde geliyordu: ayrıca Dayrus'un Sırları'ndan olan kişinin taşıdığı bir savaş arabası ve ona eşlik eden otuz yedi soylu şövalye vardı. Ayrıca Dayrus'un önde gelen saray mensuplarından bazılarının içinde bulunduğu arabalar da vardı.

1. İçine fildişi yerleştirilmiş siyah ağaçtan yapılmış on beş tahtirevan.
2. Siyah ahşaptan yapılmış ancak altın ve cila ile süslenmiş on üç tane daha.
3. Hepsi cila ile karartılmış on sekiz tane daha.

Bunlardan sonra altmış dört büyük yaldızlı şemsiye ve omuzlarını sırayla yüke teslim eden birçok taşıyıcı ve bakan.

Daha sonra sıra dışı giysileriyle elli dört soylu yürüyordu.

223

Bunlar Dayrus'un müzisyenleriydi. Yanlarında müzik aletleri, yani flütler, sakızlar, çanaklar, davullar, çanlar ve bizim bölgelerimizde bilinmeyen tellerinde ahenk olan diğerlerini taşıyorlardı. Müzisyenlerden sonra Dayrus, her tarafında katlanır kapıları, her iki yanında küçük birer penceresi ve ipek perdeleri olan büyük kare bir çöplüğe ya da küçük bir eve taşındı. Bu küçük ev bir buçuk arşın yüksekliğindeydi: örtüsü yuvarlaktı, ortasında altın bir küre vardı, üzerinde saf altından yapılmış bir horoz kanatlarını açmış duruyordu. Bu küçük evin amblemi de zarif ve bakması güzeldi, her tarafı çeşitli resimlerle süslüydü, köşeleri altın plakalarla kaplıydı. Tavan mavi renkteydi ve üzerine yıldızlar, güneş ve ay resmedilmişti. Bu küçük evi taşımak için Sezar'ın soylularından, beyaz dikdörtgen tunikler ve siyah taşlar giymiş elli adam seçilmişti. Onlardan önce, neredeyse eski Romalıların tarzında çok renkli giysiler giymiş, Avrupa miğferli yirmi çift soylu geliyordu. Bunlar Dayrus'un uydularıydı ve her biri altın yaldızlı bir Nanganetta ile silahlanmıştı.

224

Dayrus'un ardından, öncekiler gibi silahlanmış, elinde Lusitany'a fıçısı ya da daha büyük bir gemi şeklinde, ortasında birçok mızrağın sabitlendiği bir kalkan taşıyan Dayrus'un baş saray

mensuplarından biri gelirdi: aynı zamanda Dayrus'un uydularına ait ince keten kumaşla kaplı kırk büyük şemsiye (Belçikalı böyle konuşur ama orada keten kumaşın hazırlanması bilinmediği için beyaz ipek anlar). Ardından on üç büyük lake kutu taşıyıcılar tarafından taşındı. Alay, her biri beyazlar giymiş ve altışar altışar kollara ayrılmış yaklaşık kırk adam tarafından kapatıldı.

Dayrus ve maiyeti Sezar'ın sarayına girer girmez akşam oldu. Hem platformlarda hem de evlerin damlarında oturan insanlar (en çok kızlar ve evli kadınlar) sokağa fırladılar ve her biri evlerine koştu. Bu inanılmaz insan kalabalığı, sürekli baskılar ve süvarilerin itici gücü nedeniyle bu akşam ve bütün gece Meaco kentinde öylesine korkunç bir gürültü ve kargaşa yarattı ki, bir isyan çıkmasından korktuk. Çünkü birçok kişi baskılardan yoruldu ve yere düştü, diğerlerinin ayakları altında ezildi: diğerleri kalabalığın arasına karışmış zorbalardan ve aslında kendi silahlarıyla, yani yazarı gizlenerek kalabalığın içinde çekilen kısa akınlarla öldürüldü.

225

Bu nedenle bazıları öldürüldü, birçoğu yaralandı, diğerleri boğuldu. Bir kez yere düşen yazar bir daha ayağa kalkamadı ve kalabalık tarafından ezildi. Ertesi gün meydana kısmen erkeklere, kısmen kadınlara, kısmen de erkek çocuklara ait çok sayıda ceset görüldü. Servet sahibi olmayan birçok koca karılarını, bazıları da kızlarını kaybetmişti; bunlardan bazıları Ofacca, Saccay ve diğer komşu şehirlerden gelmişti ve bazıları on dört gün geçmesine rağmen bulunamamıştı; bu nedenle birçok kişi arasında, bazıların servet sahibi hanedan soyluları tarafından gizlice ırzlarına geçildiğine dair bir varsayım ortaya çıktı: çünkü bunlar geceleri kalabalığın ortasında, karınlarını örten ince bir bez dışında çıplak olarak görülmüştü ve bu da onların kötülüklerini ortaya koyuyordu.

Meaco sulh yargıcı onları gösterene büyük bir ödül koydu; ama şüpheler Magnatların bakanları tarafından işlendiği için kimse tespit edilemedi. Baskı sırasında birçok kişiden birçok bohça ve kap alındı. Dynasta Firandensi'nin sırlarından olan Terroseymondonne gibi.

P

226

Bir adamın papazın derisinden (Fascombacque derler) seksen florin değerinde küçük bir kutu aldığını kendi gözleriyle görmesine rağmen, vücudunu savunmak için şaftı elinde tutmak gibi yeterince işi olduğu için bunu engelleyemedi. Bazı atların karınları deşiliyordu; eşlerin ya da soyluların evlerine taşındıkları yük arabaları zorbalardan yere atılıyor, taşıyıcılar yaralanıyor, yük arabalarında oturanlar soyuluyordu.

Biz de bakanlarımızla birlikte kalabalığın arasından yola çıkıyorduk, çünkü bütün gece hayati tehlike olmadan platformlarda kalamayacağımız konusunda uyarılmıştık. Bu yüzden kötünün iyisini seçmek zorunda kaldık. Kalabalığın ortasında kaldığımızda o kadar zorlandım ki, ayağım yere değmeden insanlar tarafından tüm meydan boyunca taşındım: ama sonunda hepimiz hiçbir zarar görmeden (bunun için Yüce Tanrı'ya şükrediyoruz), neredeyse gece olmak üzereyken hanımıza vardık.

Dayrus bütün eşleriyle birlikte üç gün üç gece Sezar'ın sarayında kaldı, Sezar'ın kendisi ve kardeşleri ona hizmet ettiler.

155

Dayrus için yemek hazırlama işi bu soylulara emanet edilmişti: Sugadonne, Meaco Iuocamosamma Coberytotho myfamma krallığının ve metropolünün en yüksek yargıcı: Nacamoramocki emonfamma Mannosabroye monffamma. Her seferinde yüz kırk yemek servis edilmiştir.

Ancak ilk üç savaş arabasında taşınan Dayrus'un üç ana eşine yemek hazırlamaktan bu soylular sorumluydu: Ouvyaydonne, yaşlı Sezar'ın en yüksek konsey üyesi: Iuemonndonne, Senatör: Farimadonne: Quiniemondonne: Sioyferodonne ve Chirotdadonne.

Genç Sezar Dayrus'a şu armağanları sundu.

1. Her biri dört taylor olan üç bin gümüş tabak; bu da kırk dört bin iki yüz florin eder.
2. Altın levhalarla kaplı iki değerli altın yaldızlı asinace.
3. Japon geleneklerine göre ipekten iki yüz güzel tunik.
4. Üç yüz cilt ipek kumaş.
5. Yirmi ham ipek.
6. Bir parça Calambacq, iki Ickios uzunluğunda (bir Ickius üç arşına eşittir) bir arşın kalınlığında.
7. Misk dolu beş büyük gümüş kavanoz.
8. Atlara ait olan şeylerle birlikte on zarif at.

P2

228

Aynı Sezar Dayrus'un sekreterine de verdi.

1. Üç yüz gümüş tabak.
2. İpekten yirmi Japon tuniği.

Ebeveyn Sezar Dayrus'u bu hediyelerle etkiledi.

1. İki yüz çift altın; her biri elli dört gümüş sikke fiyatına eşittir.
2. Büyük masraflarla yapılmış yüz ipek tunik.
3. Bal dolu iki büyük gümüş küp.
4. Beş Cattis Calambacq.
5. İki yüz cilt kırmızı ipek.
6. Almusquier ile beş gümüş kap.
7. Gerekli şeylerle birlikte beş zarif at.

SON

SİAM KRALLIĞI'NIN AÇIKLAMASI

ODOCVN SCHOV TENIVM, Belçika Doğu Hint Adaları Derneği adına birkaç yıl boyunca orada ticaret müdürü olarak bulunmuş ve 1636 yılında bunu Belçika dilinde yazmıştır.

SİAM, Asya kıtasında Ekvator'dan kuzey kutbuna doğru yer alan ünlü ve büyük bir krallıktır ve aynı Ekvator'dan on dördüncü derece civarında ünlü Pegu ve Ava krallıklarına kadar uzanır. Batıda, Martavan'dan yedinci dereceye kadar Bengal Körfezi'ne sahiptir, burada güneye doğru uzanmaya başlar ve Bengal Körfezi'nden Patanense'ye kadar Patany ve Queda krallıkları ona bitişiktir: daha sonra kuzeye doğru, kıyılar on üç buçuk dereceye kadar uzanır.

Burada Siam Körfezi'ni oluşturur ve daha sonra kıyı güneye doğru on ikinci dereceye kadar uzanır ve denizi doğuya doğru terk ederek Kamboçya çöllerine ve Iangonia, Tangou ve LangsLangh krallıklarına (yazarın sözlerini özel çalışmayla koruyorum) on sekizinci enlem derecesine kadar Ava ve Pegu krallıklarına ulaşır: böylece Siam'ın bu bölgesi, çevresinde 40 ve 50 Alman milinden daha az olmayan yarım veya yarı dolunayı temsil eder.

Gerçekten de, bu bölge çeşitli yerlerde dağlarla engebeli, çalılıklarla dolu ve kıyı bölgelerinde bataklıktır: ancak çoğu yer düz, killi topraktır, çeşitli vahşi hayvan ve kuş türleriyle doludur, orada burada balıklarla dolu nehirler ve dereler akar. Bengal Körfezi ve Siyam Denizi kıyılarında, sadece küçük değil büyük gemileri de kabul eden çok sayıda ada, koy, gemi istasyonu, liman ve nehir vardır, bunlar zaten iyi bilinmekte ve haritalarda görülebilmektedir. Bu nedenle, belirli bir tanımlamanın üzerinde duracağım ve sadece ana nehrin ve tüm yabancı gemilerin en çok uğradığı limanın birkaç koşulunu not edeceğim.

Bu nehir (Siyamlılar tarafından Menam olarak adlandırılır ve dillerinde Suların Anası anlamına gelir) büyüktür, orta genişliktedir ve çok uzak yerlerden buraya akar: kaynağı bölge sakinleri tarafından bilinmemektedir, Ava ve Pegu krallıkları ve Siyam'ın çeşitli vilayetleri boyunca hızlı bir seyirle kuzeyden güneye doğru akar; sonunda üç ağızla Siyam Denizi'ne dökülür: özellikleri bakımından Hindistan'daki ünlü Ganj ve Mısır'daki Nil ile aynıdır. Her yıl bir kez, krallığın tüm ovasında dört ya da beş ay boyunca su bolluğu nedeniyle taşar, bu taşkın inanılmaz bir pirinç bereketi üretir ve aynı zamanda toprağı kirli ve pis dışkılarından arındırır.

Üç ağızdan, diğer ikisinden doğuya doğru uzananı gemiler tarafından sık sık kaybedilir ve kuzey enleminin on üçüncü ve dördüncü dereceleri arasında yer alır. Siam Körfezi'nin iç kısmında, girişten önce enlemesine uzanan, tam bir mil uzunluğunda, denizin çekilmesiyle sadece beş veya altı fit su derinliği olan, ancak denizin maksimum artışıyla on beş veya on altı fit olan bir kum bankası vardır: ancak, nehrin kendisini karalara döktüğü Eylül, Ekim, Kasım aylarında, genellikle orada on dokuz veya on sekiz fit deniz derinliği vardır.

Karadan yaklaşık iki mil uzaklıktaki bu kum setinden kaçındıktan sonra, limana girmek istemeyen en büyük gemiler, fırtına tehlikesi olmadan killi bir tabanla dört, beş veya altı arşın derinlikte demirleyebilirler: ancak nehirde gezinmek isteyenler, söylendiği gibi, suyun en büyük artışıyla bu kum setini aşmak zorundadırlar ve böylece başka kısa bir engel olmadan Banckock kasabasına (nehirin ağzından altı mil uzakta) kadar yelken açarlar: Bu kasabanın yukarısında nehir yatağı daha dardır ve daha fazla kum setleri, özellikle de üç büyük rezil set vardır, ancak bunlar suda on bir ya da on iki fitten daha derine batmayan gemiler tarafından geçilebilir ve bunlar nehrin ağzından yirmi dört mil uzaklıktaki Hindistan adı verilen ana şehre beş ya da altı günde ulaşırlar: ancak Eylül, Ekim ve Kasım aylarında nehrin ters kuvveti nedeniyle bu yolculuğu tamamlamak için üç hatta dört hafta gerekir.

Krallık, tüm bölgelerde yaşayanların çokluğundan memnundur, ancak bazı vilayetler diğerlerinden daha fazladır, özellikle nehirlerin etrafında ve düz yerlerde, çok sayıda şehir ve köy inşa edilmiştir ve bunların sayısı neredeyse hiç bilinmemektedir. Başlıca kentler şunlardır: India, Picelouck, Sourckelouck, Caphengh, Soucethay, Kephinpet, Conseyvvan, Putsyay, Pitsidi Lydure, Tenou, Mormelon, Marttenago, Lygor, Bordelong, Tannaffary, Bankock, Piipry, Rapry, Mergy ve diğerleri, bunların her biri ayrı ayrı eyaletlerin metropolüdür, hükümet merkezi ve mahkeme burada kurulmuştur.

235

Bunların yanı sıra, krallığın her yerinde, burada saymanın gereksiz olacağı birçok şehir, köy ve insanlarla dolu yerler vardır.

Tüm krallığın metropolü olan ve Kral'ın sarayının bulunduğu, Krallık Soylularının, Valilerin ve başlıca soyluların yaşadığı Hindistan şehri, Menam nehri üzerinde küçük yuvarlak bir ada üzerinde yer alır ve etrafında her tarafta verimli tarlalar ve bir ova vardır. Bu adanın çevresi (yaklaşık iki Belçika mili) taştan yapılmış kalın duvarlarla çevrilidir ve kentin kendisini içerir, nehrin karşı tarafında ise kentler, tapınaklar ve manastırlar inşa edilmiştir ve bunların nüfusu da kentin kendisinden az değildir. Şehrin bazı caddeleri gerçekten de uzun, geniş ve doğrudan uzanıyor, aralarında hendekler var: ancak çok sayıda dar şerit, küçük hendekler, patikalar, herhangi bir düzenleme olmaksızın karışık bir şekilde uzanıyor. Nehir taşıdığına, çoğu sokaktaki neredeyse tüm evlere, burada inanılmaz miktarda bulunan küçük teknelerle rahatça ulaşılabilir, Hindistan geleneklerine göre binaların yapısı zahmetli değildir, çoğu çimento kiremitlerle kaplıdır.

236

Ancak şehir çok güzel tapınaklar ve manastırlarla süslüdür, sayıları üç yüzden fazladır, hepsi de çok sayıda yaldızlı kule, piramit ve inanılmaz bollukta görüntülerle çok ustaca inşa edilmiştir. Ayrıca şehir, nehrin kıyısında uzanan ve kendine özgü bir şehri temsil eden birçok kulesi ve büyük bir sanat eseri olan görkemli yaldızlı binaları ile Kral'ın muhteşem ve görkemli kalesi veya sarayı ile süslenmiştir. Gerçekten de bu şehir o kadar zarif, elverişli bir konuma sahip, tahılı bol ve tüm uluslardan sakinlerle dolu ki, bildiğim kadarıyla tüm Hindistan'da hiçbir Kral benzer bir şehre sahip değil. Yerin doğası ve konumu onu yeterince müstahkem ve zaptedilemez kılmaktadır: nehrin taşması kuşatmanın kaldırılmasını ve ovanın terk edilmesini zorunlu kılacağından, bir düşman tarafından altı aydan daha uzun bir süre kuşatılamaz.

Yönetim Hakkında

Siyam Krallığı'nın yönetimi ve ihtişamı, bu krallığı ve diğer komşu bölgeleri yüzyıllardır elinde tutan çok eski ve asil bir soydan gelen Kral'a aittir. Herkes üzerinde mutlak güce ve savaş ve barış, antlaşmalar, cezalar, aflar ve krallığın ve tebaasının yönetimiyle ilgili her şeyi belirleme yetkisine sahiptir.

237

Kanunları ve tüzükleri kendi takdirine göre, soyluların veya şehirlerin rızasını almadan ve herhangi bir tavsiye almadan yapar, tabii bunu kendi içgüdüleriyle yapmazsa, bazı insanlara danışmayı veya bazı konularda fikirlerini almayı tavsiye eder. Bununla birlikte, eski geleneğe göre, Magnatlar (Mandorini, Sezar'ın Danışmanları olarak adlandırılır) büyük önem taşıyan konularda müzakere ederler ve Kraliyet Majestelerinden gelen teklifler hakkında diğer Hanedanlardan hüküm veya tavsiye isterler: bunları kabul ettikten sonra Danışmanlar görüşlerini bildirir veya istişareyi sonuçlandırır ve görüşlerini bir dua şeklinde Krala sunarlar: Kral kendi takdirine göre bunların geçerli veya geçersiz olmasını emreder veya Krallığın güvenliği için daha yararlı olduğuna karar verdiklerini belirleyerek bunları değiştirir.

Görevler & Onur Hakkında

Kral, Krallığın makam ve görevlerinin yanı sıra saygınlık derecelerini de uygun gördüğü ve kayırdığı şekilde, soyluluğa ya da doğuştan alçaklığa bakmadan, çalışkanlık ve hizmete hazır olmakla bunu hak edenlere ya da Kralın kendilerinden böyle şeyler beklediği kişilere dağıtır.

238

Aynı zamanda hafif suçlardan dolayı saygınlıklarını ellerinden alır ve onları aşağılık ve hor görülen bir duruma düşürür, böylece tüm tebaa Kral'ın kölesi olur, bu isim birinci dereceden Magnatların bile kendileri için mükemmel bir onur unvanı olarak gördükleri bir isimdir. Bu nedenle Kral sadece ismen değil, gerçekte de tüm Krallığın Baş ve Majesteleridir, tebaanın yaşamı ve malları üzerinde güç sahibidir ve devletin güvenliğine hizmet edeceğini düşündüğü yasaları yapar. Ancak tüm bunları, Krallığın bir zamanlar hem siyasi hem de dini konularda yazılı olarak belirlenmiş ve kaydedilmiş olan eski yasalarına ve tüzüklerine bakarak, hakkaniyeti gözetiyormuş gibi görünecek şekilde yapar; ancak bunların her birini Kral kendi mutlak gücü ve yetkisine göre istediği gibi eğip bükebilir, değiştirebilir ve yorumlayabilir.

Kralın Görkemi

Kralın şatafatı ve ihtişamı inanılmaz derecede büyüktür ve kalabalık bir bakan topluluğu vardır. Kendisini nadiren halka, belirli ve belirli günlerde sarayın çeşitli salonlarında ve mahkemelerinde kabul ettiği Krallığın Magnatlarına ve Valilerine gösterir, görkemli bir şekilde giyinir, başı Kraliyet Diademi ile çevrilidir, muhteşem bir yaldızlı tahtta oturur.

239

Ayaklarının dibinde birçok soylu saray mensubu ve silahlı yandaşları diz çöker: Praetorian taburundan üç yüz silahlı adam ona yardım eder. Kral'ın yanına gönderilen yerli ve yabancılar, orada kaldıkları sürece dizlerinin üzerine oturmalı, ellerini kavuşturup başlarını yere eğerek

159

Majesteleri'ne duydukları saygıyı ifade etmelidirler: birçok ciddi tören, gurur verici unvanlar ve pohpohlayıcı övgüler ona söylenecek sözlerden önce gelir. Verilen yanıtlar kâhinlerden daha az değerli görülmez ve emirler hiçbir değişikliğe uğramadan eksiksiz yerine getirilir; böylece kendisi de çok mutlu ve talihli (insanların genellikle mutluluğu değerlendirdiği gibi) ve her türlü zevk içinde yaşar; tüm krallıkta çok sayıda görkemli sarayı, hoş yerleri ve zevk için tavus kuşları vardır.

Kraliçe ya da birincil eşinin yanı sıra, hepsi de tüm krallığın en asil ve en güzel kızlarından seçilmiş çok sayıda cariyeye sahiptir.

En lezzetli yiyeceklerle beslenir; ama Hindistan'da cocos dedikleri fındıklardan elde edilen su ya da likör gibi ince bir içecek sağlanır. Gerçekten de, keskin likör ya da temeti içmek hem dini hem de siyasi yasalar tarafından Magnatlara yasaklanmıştır ve bu konuda günah işleyen biri varsa büyük bir ahlaksızlık olarak kabul edilir.

240

Nehir kalenin yanından geçerken, Kral genellikle her biri seksen ya da yüz kürekçi tarafından çekilen sekiz ya da on en zarif ve değerli tekneyle taşınır: Kral en görkemli olanında, birçok saray mensubuyla çevrili yaldızlı bir tahtın altında oturur; diğer gemilerde maiyet ve üç yüz ya da dört yüz askerden oluşan praetorian taburu bulunur: Genellikle bu maiyetin yanı sıra, her biri yaldızlı küçük evlerin altında kendi teknelerinde oturan birçok Magnat da vardır, böylece nehirde seyreden Kralın tüm maiyeti on iki yüz hatta beş yüz kişidir.

Aynı şekilde, Kral karadan saraydan dışarı çıkarsa, saray görevlileri, uydular, praetorian askerler, atlılar ve fillerin yanı sıra, taşıyıcıların omuzları tarafından desteklenen yaldızlı bir koltukta oturan birçok Proceres ona eşlik eder, böylece maiyet yaklaşık dokuz yüz kişidir.

Bu tören alaylarında en yüksek sessizlik, en büyük ihtişam ve Kral'ın geçtiği yol üzerinde ellerini, başını ve tüm vücudunu kavuşturarak yere kapanmayan hiç kimse görülmez, öyle ki bu saygı Kraliyet'e uymaktan çok batıl bir ilahi tapınmayı ifade eder.

241

Siam Kralı'nın her yıl Ekim ayı civarında büyük bir ihtişam ve debdebe ile güneşin ve toprağın altında, muzaffer bir kıyafetle, yanında Proceres, soylular ve tüm Krallığın görkemli bir şekilde giyinmiş Valileri olduğu halde kendini halka göstermesi eski zamanlardan kalma bir gelenektir. Tanrıların tapınaklarını da bu gün ziyaret eden Kral, hem kendisinin hem de tüm krallığın güvenliği ve esenliği için adaklar adar ve birçok hediye sunar. Bu tören eskiden şu şekilde yapılırdı: Önce Sezar'ın sarayından ana tapınağa doğru, her birinde üç silahlı adam oturan yaklaşık iki yüz fil sırayla ilerler; bunları Gommis, flüt ve davullarla donatılmış birçok müzisyen ve aynı zamanda mükemmel bir şekilde silahlanmış bin adam ve süslenmiş birçok kalkan takip eder. Düzgün bir sırayla krallığın tüm Proceres'leri, bazıları altın bir taçla parlayan atlar tarafından taşınan, her biri yaya yürüyen altmış, seksen veya yüz kişilik bir maiyetle takip eder: bunlardan sonra güzel silahlar ve sancaklarla ve çeşitli enstrümanların müziğiyle yaklaşık iki yüz Japon askeri, Kralın praetorian taburu, altın ve mücevherlerle parlayan atlar ve filler, bunları tapınaklarda sunulacak ürünler ve hediyelerle ve aynı zamanda çok hoş bir müzikle yüklü birçok saray bakanı takip eder.

Q

Bunları ellerini kavuşturmuş birçok Magnat ve başlarında taç bulunan bazı Lordlar takip eder; bunlardan biri yaldızlı Kraliyet sancağını, bir diğeri de Adaletin altın kılıcını taşır. Ardından Kraliyet Majesteleri, taşıyıcıların omuzlarında taşınan altın bir tahtın altındaki zarif bir filin üzerinde Kraliyet kıyafetleriyle oturur: birçok Hanedan üyesi ve saray mensubu her taraftan etrafına üşüşür. Onun ardından saray mensuplarıyla birlikte Prens ya da krallığın varisi gelir: daha sonra Kral'ın eşleri ve cariyeleri (filler tarafından taşınan) küçük evlerin içine kapatılmış olarak kadın mahalleleriyle birlikte gelirler. Alay, çok sayıda saray mensubu ve altı yüz silahlı adam tarafından kapatılır. Ancak bu maiyetin tamamı sayıldığında on beş ya da on altı bin kişiden oluştuğu görülür.

Ancak görkem sular üzerinde bu şekilde gerçekleştirilir. İlk olarak, her biri ayrı ayrı yaldızlı küçük evlerde oturan yaklaşık iki yüz Magnat, altmış ya da seksen kürekçinin bulunduğu zarif bir tekneye biner.

Ardından çeşitli müzik türlerinin çalındığı dört tekne gelir. Kralın yaldızlı küçük evler ve resimlerle süslenmiş, seksen veya doksan kürekçiyle donatılmış elli teknesi daha gösteriş için.

Daha sonra, kürekleri gibi hepsi de altın yaldızlı, her birinde doksan ya da yüz kürekçi bulunan çok değerli ve sanatlı on kayık gelir. Bunların en güzelinde Kral, yaldızlı bir tahtın altında bir Put gibi oturuyor, ayaklarının etrafında saygı gösterisiyle oturan birçok Magnat var, kıçta ise elinde yaldızlı Kraliyet kalkanını tutan bir Dynast oturuyor. Kral'ın kardeşi Prens, yaldızlı küçük evler ve ipek çadırlar altında maiyetiyle birlikte onu takip eder: ardından Kral'ın eşleri, her biri ayrı teknelerde, kadınlara ait kamaralarla birlikte gelir. Son olarak birçok tekne saray mensuplarını ve soyluları taşır; böylece bu ihtişam yaklaşık dört yüz elli tekne ve en az yirmi beş hatta otuz bin kişiden oluşur.

Nehrin her iki yakasında da bu geçit töreninin yapıldığı kayıklar ve sayısız insan kalabalığı bulunur; bunlar Kral'a başlarını eğmiş ve ellerini kavuşturmuş bir şekilde alçakgönüllülükle ve büyük bir teslimiyetle saygı gösterirler.

Kral'ın yıllık geliri büyüktür ve birkaç milyon florine ulaşmaktadır. Bu gelirler özellikle bu bölgenin çok verimli olduğu pirinçten, ayrıca kalay, kurşun, güherçile vb.den sağlanmaktadır. Bütün bunları Kral tek başına, bakanları (onlara faktör diyorlar) aracılığıyla yabancı tüccarlara satıyor: Altın da kısmen kumdan toplanır, kısmen de dağlardan çıkarılır. Ayrıca yabancıların mallarından, hediyelerden, komşu Prenslerin haraçlarından, Kralın vasallarından, Eyaletlerdeki ve şehirlerdeki Valilerden elde edilen gelirler de vardır: bunların her biri belirli bir yıllık vergi ödemek zorundadır. Bunların yanı sıra Kral, kendi krallığının yanı sıra Koromandel kıyısındaki krallıklara ve Çin'e büyük paralar harcayarak yürüttüğü ticaretten de büyük kar elde eder: bu amaçla Hindistan şehrinde ve diğer şehirlerde çeşitli tayın dükkanları (comptore) kurmuştur, buralarda yıllık iki bin Cattis gümüş (Siyam'ın bir ağırlığıdır) kar elde eder, bu neredeyse yüz bin İmparatorluk eder. Siyam Kralı'nın Hindistan'ın en zengin

krallarından biri olduğu buradan açıkça anlaşılmaktadır. Bu gelirleri toplamak için Kral tarafından her yıl hesap vermek zorunda olan birkaç Quaestor atanmıştır.

245

Ancak toplanan paranın büyük bir kısmı Tanrıların tapınaklarının inşası ya da restorasyonu için; ayrıca sadık bakanların ödüllendirilmesi ve krallığın ve Kraliyet sarayının diğer gerekli işleri için harcanır. Geri kalanı hazinede saklanır ve burada büyük bir hazinenin toplandığı söylenir.

Miras Hakkında

Krallığın yasaları ve anayasası, ölen bir Kralın yerine geçme konusunda tekil ama değişmez bir yöntem öngörür: Kralın ölümü üzerine en büyük erkek kardeş krallığa yükseltilir; eğer yoksa, en büyük oğul krallığı alır; ondan sonra da yaş sırasına göre kardeşleri, hiçbiri hayatta kalmayana kadar. En sonunda ilk hükümdar olan erkek kardeşin oğulları aynı sırayla krallığa ulaşır. Ancak kız çocukları Kraliyet verasetinin dışında tutulur. Ve bu nedenle Kraliyet ailesi neredeyse hiç yok olmaz. Ancak bu anayasaya nadiren uyulur, Kraliyet ailesinin en güçlüleri imparatorluğu ele geçirir ve kendileri için hak iddia eder, tıpkı şu anda (1536 yılında) hüküm süren Kralın yaptığı gibi, Krallığın mülkiyetini sağlamlaştırmak için Kraliyet soyundan kalan rakipleri ve Prensleri tüm takipçileriyle birlikte öldürdü, böylece barışçıl bir hükümdarlığın tadını çıkarabilir ve krallığı kardeşlerine veya çocuklarına bırakabilirdi.

Q3

246

Yargı Kararları Hakkında

Sivil ve cezai adalet görevleri tüm Krallıkta Sezar tarafından atanan valiler tarafından eski geleneklere ve yazılı yasalara göre yürütülür. Ancak kraliyet şehri Hindistan'da, çeşitli olağan mahkemelerin yanı sıra, on iki Senatör ve bir Başkandan oluşan ve nihai hükümleri açıklayan başka bir kurul vardır; ister temyiz ister ilk derece olsun, tüm anlaşmazlıklar ve davalar buraya getirilir, kesin bir Yanıtlarla karara bağlanır ve bundan başka bir yere itiraz edilmesine izin verilmez, ancak büyük masraflarla da olsa Kralın kendisine veya Kral tarafından atanan Konsey üyelerine başvurulabilir, ancak bunlar genellikle Kurulun kararını onaylar ve derhal yerine getirmeye özen gösterir.

247

Bu nedenle, alt mahkemelerde ya da olağan mahkemelerde, hukuk davalarında davacıların suçlamaları ve savunmaları Avukatlar ve Savcılar tarafından sözlü ya da yazılı olarak sunulur, tanıklar gösterilir ve davalının yanı sıra incelenir; daha sonra suçlama ve savunmanın ana noktaları (genellikle esas olarak adlandırılır) sekreter tarafından hasımlar defterine ya da Protokol olarak adlandırılır ve bunlar davacıların ya da tam yetkili temsilcilerin eliyle imzalanır ve mühürlerle mühürlenir, ta ki bir sonraki Confession'da yargıçlara sunulana kadar: Daha sonra yine davacıların huzurunda defterler açılır, tartışmalar dinlenir ve noktalar not edilir ve daha önce olduğu gibi abonelik yapıldıktan sonra mühürler basılır: böylece birçok gecikme, istisnalar, hileler ve yargıçların tembelliği nedeniyle davalar uzun süre askıda kalır. Davacılara büyük zararlar veren bu davalar, kesin bir hüküm verilmeden, sık sık yapılan

talepler sonucunda, tüm Kolej'e sunulur ve defterler açılıp konu incelendikten sonra kesin bir hüküm verilir. Ancak yaralama, hırsızlık, cinayet, vatana ihanet ve diğer suçlar gibi cezai konularda, sanık ya da şüphelenilen kişi, kamuya açık kanıtlardan ya da yeterli belirtilerden sonra Praetor tarafından tutuklanır ve sıkı bir gözetim altına alınır.

Q4

248

Daha sonra suçlanır ve yargıçlar tarafından dikkatle incelenir, kendisine bir savunma hakkı verilir: Gerçeği inkâr ederse, ancak belirtiler ciddiye, işkenceyle itiraf etmeye zorlanır, her şey özenle deftere kaydedilir ve sonra karar tüm koleje okunur, onlar da gecikmeden hükmü açıklar ve hükmün infazına özen gösterirler, ölümle cezalandırılacak suçlar hariç, bu suçlarda infaz Kralın keyfine bırakılır; Kral ölüme mahkûm edilenleri ya bağışlar ya da sürekli hapse atar ya da yargıçlar tarafından verilen cezaya göre cezalandırılmalarını emreder.

Genellikle işlenen suçlar büyüklüklerine göre para cezası, görevden uzaklaştırma, sürgün ya da ıssız yerlere sürgün, insanlıktan çıkarma, mallara el koyma, el ve ayakların kesilmesi, yağda yakma ya da tost etme, dört parçaya ayırma ve diğer ağır cezalarla cezalandırılır ve mahkûmların malları kraliyet hazinesine aktarılır.

Şüpheli Durumlarda Yöntem

Hem ceza hem de hukuk davalarında, mesele şüpheli ve yeterince açık değilse, yani kanıtlar yetersizse, böylece yargıçlar taraflardan hiçbirinin lehine kolayca karar veremezse, davacıların veya sanığın (yargıçların rızasını aldıktan sonra) masumiyetlerini veya davanın adillliğini başka yollarla, yani suya batırarak, elleri kaynar yağa batırarak, çıplak ayakla ateşin içinden geçerek veya hatta korkunç lanetlere bulaşmış bir pirinç topu yiyerek kanıtlamalarına izin verilir: Bu ve benzeri şeyler kamuya açık bir yerde, yargıçların ve halkın önünde, davacıların kendileri ya da tam yetkili temsilcileri tarafından gerçekleştirilir.

Q3

249

Suya daldırma işlemi şu şekilde yapılır: İki sopa suyun dibine sabitlenir, bunların yardımıyla aynı anda kendilerini en dibe indirirler: suyun altında daha uzun süre kalan ve yüzeye daha canlı çıkan kişi aklanır ya da davayı kazanır.

Ellerini kaynar yağa daldıran kişi, diğerinden daha az yanar ya da hiç yanmaz; ya da kızgın kömürlerin içinden üç kez, dört ya da beş adım atarak geçen kişi bunu zarar görmeden yapar (ama sadece yüzeysel olarak temas etmemesi için, iki yanında duran biri gidenin omuzlarını bastırır). Ama Rahipler davacıları yemeleri için şeytan çıkarma ayinleri ve törenleriyle dolu bir pirinç kütlesi sunarlar: bunu kusmadan yutabilen davayı kazanır: bu arınmayı bilen yargıçlar da hemen hükmü açıklar ve suçluyu bağışlarlar ve arkadaşları tarafından alkışlarla evine götürülür. Bununla birlikte, kötü aktör ya da ceza davalarında gerçeği inkar eden kişi ölüm cezasına çarptırılır: ancak sivil meselelerde para cezasına çarptırılır ya da hapse mahkûm edilir.

Q5

163

Askeri Konular Hakkında

Kralın hem kara hem de deniz kuvvetleri çoğunlukla vasallardan ve krallığın yerlilerinden, az sayıda da olsa Afrikalılar, Malacenler ve diğerleri gibi yabancılardan oluşur. Bunlar arasında en seçkinleri beş ya da altı yüz Japon'dur; cesaretleriyle ün saldıkları için çevre halklar tarafından büyük saygı görürler ve Siyam Kralları tarafından da büyük onurla anılırlar. Ancak şu anda hüküm süren Kral, bir gün daha hırslı bir şeye kalkışabileceklerinden korkarak onları kısmen öldürdü, kısmen de krallıktan kovdu. Ancak daha sonra Kral'ın göz yummasıyla tekrar içeri sızdılar. Dolayısıyla Kral'ın gücü ve kuvveti, (birkaç yabancı dışında) her an Kral'ın emriyle herhangi bir ücret almadan silahlı olarak savaşa gitmek zorunda olan Siyamlılardan oluşmaktadır. Bununla birlikte, ordu savaşın büyüklüğüne göre tüm eyaletlerden toplanır, yüz ya da elli kişiden biri ya da on ya da beş kişi arasında bir seçim yapılır ve bu kişiler Kral ya da Dük Vekiliyle paylaşılan Valiler arasından savaşa katılır.

251

Magnatlar da genellikle savaş için yola çıkan Lordlarına eşlik eden birkaç yüzyıllık asker bulundurlar. Böylece, Kral savaş hattında iki ya da üç bin file (savaşmak için eğitilmiş ve erzak tedariki ve motorların engellerini koruyan) birkaç yüz bin askeri kolayca üretebilir, ancak ordu nadiren yüz binden fazla askere sahip olur, genellikle sadece yirmi bin ya da düşmanlara karşı savunma ya da seferler göz önüne alındığında otuz, kırk, elli yeterlidir. Belirli taburlara bölünmüş piyadeler iyi bir düzene sahiptir, ancak yay, ok, kalkan, kılıç, mızrakla yeterince silahlanmamışlardır, ateşli silahlarla donatılmış olanların sayısı daha azdır. Atlılar daha fazla silahlanmamış, sadece kılıç, kalkan, yay ve yünle donatılmışlardır. Ordunun en büyük gücü, her birinin üzerinde üç silahlı adamın oturduğu birkaç yüzyıllık fillerdir. Aslında ellerinin altında pek çok araç vardır ama bunları nasıl kullanacaklarını hiç bilmezler.

Denizde savaşmak için Kral, gerçekten de motorlara uygun birçok kadirga ve trirem inşa ettirir, ancak bunlar ne deneyimsiz denizcilerle ne de daha deneyimli askerlerle donatılmıştır. Nehirlerde kullanılabilecek daha küçük formda inanılmaz sayıda gemiye sahiptir ve Siyamlılar bunları oldukça ustaca kullanmayı bilirler. Ancak hepsi savaş araçlarının eksikliğinden muzdariptir ve kendilerini Avrupalılara karşı savunamazlar.

252

Ancak komşu uluslar hiçbir şekilde daha yetenekli ya da daha güçlü olmadıklarından, aksine daha zayıf ve daha az silahla donatılmış olduklarından, Siyamlılar onlarla savaşa girebilir, zaferler kazanabilir ve eyaletleri fethedebilirler, tıpkı savaş çalışmalarıyla yanıp tutuşan Kralların zamanında sık sık olduğu gibi. Çünkü onlar, sıkı bir disiplin ve büyük bir otoriteyle, doğanın barışçıl, nazik ve ürkek bir zihin verdiği tebaalarını askerlik hizmeti için oldukça uygun ve elverişli hale getirdiler. Bu nedenle bir zamanlar Siyam Kralı, komşu krallıkları fethedip boyunduruğu altına aldıktan sonra, birçok krallığın Sezar'ı, İmparatoru ve Hükümdarı olmuştu. Ancak Krallar savaştan çok barışı sevdiklerinde, bu halklar başka savaşçı Krallar tarafından İmparatorluğa tekrar eklenene kadar tekrar ayrıldılar.

253

Uzun zaman önce Pegu ve Siyam Kralları arasında, başta Pegu ve Ava Kralı olmak üzere her birinin komşu krallıklar üzerinde hükümdarlık iddiasında bulunması nedeniyle büyük hasara yol açan birçok savaş yaşanmıştır. Bu iddialardan bazıları günümüzde de devam etmekte ve bu krallıkların sınırlarında geniş ıssız ve vahşi alanların oluşmasına neden olmaktadır. Krallar uzun yıllar boyunca adil bir savaş yürütmemiş, sadece birbirlerine baskınlar düzenlemişlerdir. Bunları önlemek ve hatta başkalarına saldırmak için Siam krallığında her yıl yirmi ya da otuz bin askerden oluşan bir ordu toplanır ve krallığın sınırlarına gönderilir.

Langoma Kralı, Tangouen, Langsjangen ve diğer komşular gibi diğer krallara karşı da çeşitli anlaşmazlıklar ve hakimiyetler nedeniyle savaşlar yapıldı. Sonuncusu, Siyam Kralı'nın vassalı olarak isyan eden Kamboçya Kralı'na karşıydı. Bu nedenle Kral tarafından savaşta saldırıya uğradı, düşman kuvvetleri güçlü bir şekilde püskürttü ve kendini savundu. O zamandan beri krallık, şimdiki hükümdarın selefi olan yakın zamanda ölen Kral, krallığın meşru varisini kovup öldürülmesini emredinceye kadar barışın tadını çıkardı. Böylece oğlu geleneklere ve yasalara aykırı olarak başarılı oldu ve sonunda kardeşleri ve kraliyet soyundan gelen tüm prenslerle birlikte öldürüldü; Krallığın Majesteleri, birkaç iç ve dış savaştan sonra şimdi hiçbir engelle karşılaşmadan barış içinde hüküm süren ve tebaasından büyük saygı ve itaat gören kraliyet kanından biriyle kaldı; ancak selefleri tarafından Ava, Pegu ve asi Kamboçya Kralı'na karşı başlatılan savaşları sürdürüyor.

254

Kral'ın yabancılara karşı yardımseverliği

Hüküm süren Kral (kendisinden öncekilerin birçoğunun yaptığı gibi) yabancı ulusları kayırmakta ve desteklemektedir. Belçikalılara karşı Lusitanyalılardan daha fazla yardımseverlik göstermektedir. Bu yardımseverlik Kralın selefinde o kadar büyüktü ki, 1624 yılında İspanyollar Siam Krallığı nehrinde bir Hollanda gemisine ya da liburnian'a el koyduklarında, Kral, krallığındaki bu İspanyol soygununun intikamını almak isteyerek, Prefect'i Don Fernando de Siliva olan bir İspanyol ikmal gemisine saldırılmasını ve zorla ele geçirilmesini emretti ve soyguncuları hak ettikleri şekilde cezalandırarak liburnian'ı ve içindeki malları Belçika Toplumuna iade etti. Ancak bu intikam yüzünden Filipin Adaları'nda hüküm süren İspanyolları kendisine düşman etti ve Çin'e giden ya da oradan dönen gemilerini elinden alarak büyük zarara uğrattı. Bu nedenle Belçikalılar, Kraliyet Majestelerine ve Krallığına borçlu kaldılar ve 1634 yılında asi Patanalılara karşı yardım olarak ona altı savaş gemisi göndererek bunu telafi ettiler.

255

Filler Hakkında

Kral, tüm krallıkta üç bin ve daha fazla evcil fil beslemekte ve bu fillerin her birine, onlara yiyecek sağlayan, her gün yıkayan ve temizleyen iki ya da üç adam bakmaktadır. Bu hayvanlar, Hindistan'da çok değerli oldukları ve birkaç yüzyılı savaş için eğitildikleri için kraliyet güçlerinin küçük bir bölümünü oluşturmaz. Geri kalanlar, hem erkek hem de dişiler, motorları, çadırları, engelleri ve erzakları taşıyarak ya da sürükleyerek askerlere hizmet eder. Bu filler çok büyük, sağlam, çevik ve zekidir. Krallığın çeşitli yerlerinde sık sık yakalanır ve evcilleştirilirler. On beş, hatta yirmi evcil dişi filden oluşan bir sürü (hepsi hayatlarının ilk yıllarında ele geçirilmiştir) üç ya da dört çoban ya da muhafızla birlikte vahşi doğaya ya da ormanlara götürülür.

165

Burada bir ya da daha fazla vahşi fil onlara katılır ve tüm sürü ile birlikte, dıştan oldukça yüksek taş duvarlarla çevrili, kısmen ağaç ve kazıklardan oluşan kare şeklindeki bir yere sürülürler. Filler burada, döner bir bariyerin (Draeyboom) bulunduğu iki kazığın arasından yavaş yavaş geçene kadar sürülürler: geçer geçmez bariyer kapatılır, ardından bir kapıdan geçerek duvarla çevrili kare şeklindeki düzlüğe ulaşırlar: kapı hemen kapatılır ve çift sürgü ile emniyete alınır. Duvarların karşı tarafında, evcil fillerin yavaş yavaş geçtiği ve böylece vahşi fillerin yalnız kaldığı iki kapı vardır. Bu kare şeklindeki düzlük kalın kazıklarla çevrilidir ve iki arşın yüksekliğindedir, bu aralıkta iki kazık arasında bir insan kolayca geçebilir. Ovanın ortasında, daha önce söylendiği gibi kare şeklinde kazıklarla çevrili küçük bir yer vardır. Bu yapının yanında Kral için küçük bir ev ve bir oturma yeri, Soylular için de bir çardak ya da jimnastik salonu hazırlanmıştır; bu yerlerden bu hayvanların çalkantıları ve yakalanmaları hoş bir manzara olarak seyredilir.

Gerçekten de, birçok ve çeşitli tahrikler ve sıkıntılarla kışkırtılan vahşi hayvanlar, oraya buraya hızla dönerek kışkırtıcıları veya provokatörleri yakalamaya çalışırlar, ancak onlar kazıkların arkasına saklanarak saldırılarından kaçarlar: filler boşuna onları geçmeye çalışırlar. Sonunda yorulduklarında, tiyatronun bir kapısı açılır ve içeri girdiklerinde ön ve arka taraflarına yerleştirilen bariyerlerle durdurulurlar ve üç ya da dört evcil file bağlanırlar: oradan bir çatının altına götürülürler, burada karınlarının altına yerleştirilen iplerle yukarı çekilirler ve çapraz kirişlere bağlanırlar, böylece birkaç gün boyunca vücutlarının yarısından asılı kalırlar: sonra üç ya da dört aylık bir süre sonra, evcil fillerin nezaketi ve arkadaşlığı sayesinde, vahşiliklerini tamamen bırakırlar ve hizmet için uygun hale gelirler. Bazen açık bir alanda vahşi fillerin etrafı evcil filler tarafından sarılır ve ayaklarına ipler geçirilerek yakalanırlar, ancak bu nadiren kavgı çıkmadan gerçekleştirilir.

Siyam Krallığı'nda ve komşu yerlerde filler bu şekilde yakalanır: buradan, bu konuda (filleri yakalamak için başka ama muhteşem bir yöntem tarif eden) birçok yazarın ne kadar yanlış öğretildiği açıktır.

Siam'ın eşsiz krallığında ve şimdiye kadar bilinen başka hiçbir bölgede, bazen beyaz renkli bir fil yakalanır ve bu fil tüm Hintliler, ama özellikle de Siamlılar ve komşuları tarafından doğanın bir mucizesi gibi Kral Fil olarak kabul edilir. Siyam kralları sık sık saraylarında böyle bir fil beslerler, bunun için bir prens için olduğu gibi bir konut hazırlanır, giysilerle süslenir, bakanlar eklenir, görkemli bir şekilde giydirilir ve Krallar tarafından sık sık ziyaret edilir, Kralın vasalları tarafından onurlandırılır, altın kaplardan yiyecek ve içecek verilir. Bu beyaz fil yüzünden bir zamanlar Siyam Kralı'na karşı savaşlar yapılmış, hatta sonuncusu yaklaşık altmış yıl önce Pegu Kralı'yla yapılmış, bu savaşta sadece zafer kazanmakla ve fili almakla kalmamış, aynı zamanda Siyam Kralı'nı da haraçgüzarı yapmış, ancak Siyam Krallığı'ndaki halefleri bu boyunduruğu atmış ve Pegu'ya karşı kendilerini mükemmel bir şekilde savunmuşlardır. Bu krallıkta kaldığım ilk yıllarda, talih o sırada hüküm süren Kral'dan yanaydı, iki genç beyaz fil

ele geçirdi, ikisi de kısa bir süre sonra öldü, bu nedenle büyük bir endişeye kapıldı. Bu insanlar, kraliyet asaletinin yanı sıra bu hayvanların tanrısallıktan da pay aldığına inanırlar ve bu konuda birçok masal anlatırlar.

259

Beyazlıklarından çok doğaüstü zekâları nedeniyle onurlandırdıklarını, ihtişamı ve kraliyet yaşamını sevdikleri için, bu onlardan esirgendiğinde ve diğer filler tarafından kendilerine saygı gösterilmediğinde üzgün ve melankolik olduklarını söylerler: her ne kadar bu efsanevi ve yalandan ibaret görünse de, uzun deneyimlerle eğitilmiş Siyamlılar bunu kesin olarak kabul ederler.

Adetler, Giysiler, Binalar Hakkında

Siamenfeslerin vücutları uzuvlarına orantılı olarak uygundur, birbirlerine cevap verirler, sarı ile siyah arasında koyu bir renktedirler: Savaşta çok az değerlidirler: ama yenilen düşmanlarına karşı vahşi ve acımasızdırlar: mağrur ve gururlu bir yüzleri vardır: ama sivil konuşmada mütevazıdırlar, özellikle hafif, korkak, taklitçi, herkese güvensiz, sadakatsiz, hilekar ve çok yalancılardır. Dahası, erkekler tembellik ve miskinlikten muzdariptir, bu nedenle eşleri (vücutları sağlam ve orta güzellikte olan) hem tarımda hem de diğer işlerde (diğer ulusların geleneklerine aykırı olarak) emeğin büyük kısmını tüketmek ve aileyi desteklemek zorunda kalırlar: ancak çoğu koca yalnızca saray veya askeri işlerle uğraşır, aylaklık ve boş zamanlarında neredeyse tüm zamanlarını şehvetlerine göre tüketirler.

R2

260

Hem erkekler hem de kadınlar bölgenin sıcaklığı nedeniyle hafif giysiler kullanırlar: Göbeklerini boyalı bir giysiyle kuşatırlar; erkekler göğüslerini yarım kollu kısa bir iç giysisiyle, kadınlar ise uçları omuzlardan sarkan ve göğüsleri örtecek şekilde ince bir giysiyle örterler.

Süs için saçlarına altın bir şekil takarlar, ayrıca parmaklarına altından yüzükler takarlar. Bunlar hem zengin hem de fakir çoğu kişi için ortaktır, bu yüzden kıyafetlerde fiyat dışında bir fark yoktur: ancak zengin ve daha güçlü olanlar, özellikle övündükleri ve kendilerini gösterdikleri maiyetlerinden ve hizmetçilerinden kolayca tanınırlar.

Orta halli yurttaşlar ve eşleri yanlarında bir ya da iki köle ile yürürler; zenginler ve daha güçlüler ise servetlerinin durumuna göre birkaç köle ile yürürler: özellikle de maiyetlerinde on, yirmi, otuz ya da daha fazla hizmetçi bulunan hanedanlar, soylular ve büyükler.

Evleri, Hindistan geleneklerine göre, büyük bir ustalık gerektirmeden ahşap ve kamıştan inşa edilir, kiremit veya Coccifera ağacının yapraklarıyla kaplanır, zemin yerden üç veya dört fit yüksekte durur, birkaç pencere eklenir, az sayıda mobilya bulunur. uyumak, yemek pişirmek ve yiyecek kullanmak için gerekli olan şeyler dışında neredeyse hiçbir şey yoktur.

261

Tuğla, kireç, odun ve kalelerin, tapınakların, evlerin, gemilerin vb. inşası için gerekli olan her şey burada bol miktarda bulunur.

Yiyecekler ince ve çok lezzetli değil, yani pirinç, balık ve otlar: çoğu için içecek su. Ancak bayram günlerinde derilerine özen gösterirler, bu günlerde sıradan insanlar bile sarhoş olacak

167

kadar yanık şarap (Hindistan'da ve komşu adalarda Arack olarak adlandırılır, Belçikalılar tarafından artık iyi bilinen bir kelimedir) içerler.

Evlilik

Evlilik akdi yaparken çeşitli gelenekler kullanılır. Gerçekten de, hanedan mensuplarının, soyluların ve zenginlerin evlilikleri, arkadaşların ve ebeveynlerin rızası ya da her iki tarafın da belirli malları vaat etmesiyle gerçekleşir ve dini ayinler ya da törenler olmaksızın geçerli olmaları emredilir, ancak düğünler ve şenliklerle onaylanırlar. Belirli nedenlerle, mal ve çocuk paylaşımı yaptıktan sonra, istedikleri zaman boşanma ve başka bir evlilik isteme yetkisine sahiptirler ve bu, boşanmanın meşru bir nedeni olmadığı sürece, herhangi bir rezalet veya sulh yargıcının bildirimi olmaksızın gerçekleşir.

R3

262

Bir erkeğin, karısının yanı sıra, resmi bir talep olmaksızın evde istediği kadar cariye tutmasına izin verilir, ancak bunlar, bu otoriteden memnun olan ve yalnızca ondan doğan çocukların mülkün tek mirasçıları olduğunu bildiği için daha da fazla olan birincil eşe itaat etmek zorundadır: çünkü cariyelerden doğanlar küçük bir payla yetinmek zorundadır.

Zenginlerin serveti, ölümlelerinden sonra genellikle üç parçaya bölünür: üç parçadan biri Kral'a, ikincisi Rahiplere ve Ruhban sınıfına aittir; cenaze masrafları da bu paydan karşılanır. Kalan üçte birlik kısım ise çocukların mirasına bırakılır.

Ancak sıradan insanlar başka bir geleneğe uyarlar. Gerçekten de, damat genellikle gelini arkadaşları veya ebeveynleri tarafından belirlenen belirli bir fiyat karşılığında satın alır (buna çeyiz demek isteyen varsa, buna kesinlikle katılmıyorum), bu fiyat ödendikten ve gelin ebeveynler tarafından teslim edildikten sonra evlilik onaylanır, birkaç şenlik düzenlenir: Bununla birlikte, herhangi bir zamanda, hem erkek hem de kadın kabul ederse, malların ve çocukların bölünmesiyle evliliğin sona ermesine izin verilir, ancak bu nadiren hamile nedenler olmadan başlatılır; çünkü gerçekten büyük bir rezalete dönüşür.

263

Ebeveynler öldüğünde, meşru çocuklar, en büyüğün sahip olduğu küçük bir ayrıcalık dışında, mirası kendi aralarında eşit paylar halinde dağıtırlar.

Evlilik sözleşmeleri de yapılır ve evlilikler başka koşullar altında kutlanır, bunların hepsini anlatmak çok uzun ve sıkıcı olacaktır. Dahası, çocuklarının eğitimi konusunda da büyük farklılıklar gösterirler: Dürüst ebeveynler tarafından genellikle nasıl başlatıldığını kısaca açıklayacağım. Beş, hatta altı yaşına kadar çocuklarının evde koşup oynamasına izin verirler, herhangi bir zorlama yoktur; ancak o yaşa geldiklerinde okuma yazma öğrenmeleri ve liberal sanatları öğrenmeleri için onları rahiplere teslim ederler: Ayrıca kutsal konularda hizmet etmek ya da papazlık yapmakla yükümlüdürler ve ebeveynlerinin evlerine nadiren yaklaşırlar. Bu sanatları yeterince kavradıktan sonra, belirli bir zanaata ya da başka hizmetlere atanırlar.

R4

264

Bununla birlikte, zekâsı daha keskin ve keskin olanların, krallığın görevlerini yönetmeye uygun hale gelene kadar daha fazla bilgi edinmek için (çünkü hem dünyevi hem de kutsal doktrin yalnızca rahiplerden öğrenilir) kendilerini çalışmalara adanmalarına genellikle izin verilir. O zaman gerçekten de sarı kukuletayı bir kenara bırakırlar: yine de birçok sağduyulu kişi tapınakların, okulların veya Rahipliğin Valiliğine talip olarak bu durumda ve yaşam biçiminde kalır.

Yerlilerin Tüketimi Hakkında

Şehirlerde ve insanların bol olduğu yerlerde yaşayan Siamenfesler geçimlerini çeşitli mallardan, hayvanlardan vb. saray hizmetlerinden, taşımacılıktan, sazlarla kurulan balıkçılıktan (bir tür gemi), sallardan ve kayıklardan sağlarlar; diğerleri ise zanaatla geçinirler. Köylerdeki köylüler (çoğu köledir) tarımla, toprağın bolca ürettiği çeşitli tahılları, özellikle de pirinci ekip biçerek geçinirler: ayrıca çeşitli meyve veren ağaç ve çalıların, özellikle de Coccifera ve Siry pynangh dedikleri meyveleri bol miktarda veren diğer ağaçların ekimiyle geçinirler: Aynı ülke halkı at, inek, domuz, keçi, kaz, tavus kuşu, ördek, tavuk, güvercin ve diğer yenilebilir hayvan türleri gibi çeşitli hayvan türlerini de çoğaltmaya çalışır: bu nedenle bu krallıkta erzak ucuzdur ve komşu bölgelere büyük miktarda ihraç edilir.

265

Bu krallığın çeşitli şehirlerinde ve yerlerinde, hem bölgenin doğal malları hem de yurtdışından ithal edilen mallar olmak üzere çeşitli ticaretler yapılır: ancak, ana ticaret ve herkes için serbest olan Hindistan adı verilen ana metropoldedir. Bu mallar, Choromandel sahili ve Suratte şehrinden getirilen giysiler, Çin malları, hazineler, altın, Benjovinum, sakız milacca, balmumu, sappag, kalay, kurşun, ışın derileri vb. ve Japonya'ya taşınan çok sayıda geyik derisidir (çünkü bu krallıkta her yıl yaklaşık yüz elli bin geyik yakalanmaktadır).

Ayrıca annona ile ilgili çeşitli mallar, özellikle de her yıl birkaç bin yükü komşu ve uzak halklara ihraç edildiği için bol miktarda ticaret sunan pirinç. Bu nedenle, bu şehre neredeyse Asya'nın tüm eyaletlerinden ve Hindistan'ın tamamından, Avrupa uluslarıyla birlikte Afrikalı tüccarlar da gemilerle sık sık gelirler.

R5

266

Kralın kendisi de ticaretle uğraşır, her yıl Koromandel kıyılarına ve Çin'e gemiler ve şarap için büyük miktarda para gönderir, krallığın krallarından bu iş için çok eski zamanlardan beri benzersiz ayrıcalıklar ve dokunulmazlıklar elde etmiştir.

Bu ticaret, Pegu, Ava, Longoma, Langhsjangha ve diğer komşu bölgelerde kurduğu ticaretin yanı sıra, komisyoncuları aracılığıyla Hindistan'ın ta içinde yaptığı ticaret, onu her yıl inanılmaz bir kârla zenginleştirir: Bu nedenle, diğer tüccarların ticaretten küçük bir kâr elde ettikleri de olur. Bununla birlikte, bundan herkesin bu krallıkta uygulanan büyük ticaretin belirli bir göstergesini çıkarmasına izin verilir.

Para Hakkında

Gümüş obryzumdan yapılmış, adil ağırlıkta, yuvarlak şekilli ve üzerinde kraliyet işareti bulunan bir para birimi kullanılmaktadırlar. Bununla birlikte, Tical, Mase, Foang olmak üzere

üç katlıdır ve Belçika parasıyla karşılaştırıldığında, ilki gerçekten otuz stuivers, ikincisi yedi buçuk; üçüncüsü üç çeyrek ile üç stuivers değerindedir. Siamenfesler arasında genellikle her biri yirmi tayla (bir tanesi altı florine eşdeğerdir) ya da kırk sekiz İmparatorluk ya da kraliyet İspanyolu değerinde olan gümüş Cattis'leri sayarlar.

267

Bir Tayla dört tical içerir, bunlardan biri dört Mases ya da sekiz Foang'dır.

Bu sikke türleriyle, diğerleri hariç, ticaret yapılır ve fiyatlar ödenir. Bununla birlikte, sıradan halkın daha rahat kullanımı için, Filipin Adaları ile Borncone ve Lequeone'den getirilen, sekiz yüz veya dokuz yüz tanesi bir foang (3/4 ile üç Hollanda stuivers'i) yapan belirli bir tür deniz kabuğu da daha küçük para yerine kullanılır. Bunları günlük konuşmalarda, geçim için gerekli olan şeyleri ve daha az önemli diğer şeyleri satın almak için kullanırlar: Gerçekten de bu kabuklardan yirmi tane, hatta on tane ya da beş tane ile pazarda satılan şeylerden bir şeyler satın alabilirler.

Bu Krallıktaki Portekizlilerin ve Belçikalıların durumu hakkında

Portekizliler, Belçikalıların Hindistan'a gelişinden uzun yıllar önce bu krallıkta serbestçe ticaret yapıyorlardı: Kral tarafından sadece iyi karşılanmakla kalmayıp aynı zamanda o kadar saygı görüyorlardı ki, Hindistan'ın Portekiz Genel Valisi veya Malakka Valileri veya Piskoposları tarafından gönderilen elçiler, onur ve görevler adına görkemli bir şekilde kabul ediliyor ve muhteşem hediyelerle karşılanıyorlardı: Dahası, orada yaşayan Portekizlilerden bazıları görkemli armağanlara ve saygınlıklara yükseltildi ve tüm krallıkta çok serbest ticaret yetkisinin yanı sıra, onlara Hristiyan Dinini serbestçe uygulama ve Hindistan'ın tam şehrinde bir Tapınak inşa etme yetkisi de verildi: bu Tapınağın rahibine bile Kral tarafından aylık maaş bağlandı.

268

Ayrıca tebaasının Malakka'da yaşayan Portekizlilerle ticaret yapmak için annona yüklü gemiler göndermesine de izin verdi. Böylece Portekizliler uzun yıllar boyunca sessizce ve büyük kazançla yerleştiler, ta ki Belçika Cemiyeti'nin bakanları buraya gelip ticaret merkezini kurana ve Portekizlilerin güçlerini çeşitli talih oyunları ile yavaş yavaş zayıflatana kadar (yani birçok geminin ele geçirilmesi ve Santhome ve Negatava'ya ticaretin engellenmesi), öyle ki artık hiçbir şey yapamaz hale geldiler, bu özellikle 1624 yılında, Portekizliler Siamen nehrinde bir aktüer gemisiyle Belçikalıların Celocem'ini yağmaladıklarında etkili oldu. Kral bunu o kadar kötü karşıladı ki, Portekiz gemisini ele geçirerek bu suçun intikamını güç ve silahla aldı: daha önce de söylendiği gibi, Filipin Adaları'ndaki İspanyollar kendilerini onun düşmanı ilan ettiler.

269

Siamen Krallığı'nda yaşayan ve ticaret yapan Portekizliler, Filipinlilerin bu girişimlerinin kendileriyle hiçbir ilgisi yokmuş gibi davranmalarına ve bu nedenle burada kalmalarına rağmen, o zamandan beri hem Kral hem de Prensler onları daha az desteklediler ve (Siamen Krallığı'nda Malakka Valisi ve Piskoposu adına onlara başkanlık eden) Valilerine gereken onurlarla saraylarına serbest giriş izni vermediler.

170

Bu nedenle şu anda sayıları ve saygınlıkları o kadar azaldı ki, birkaç yoksul Portekizli, Mestice (Portekizli bir babadan ama Hintli bir anneden doğmuş olanlara Mestice diyorlar, bunlar da Portekizlilerle Hintlilerin rengi arasında bir vücut rengine sahipler) ve Hristiyan Hintlilerden başka burada etkilenen kimse yok: oysa daha önce tüm krallığın en zengin ve en ünlü tüccarlarıydılar. 1631 yılında Siyam Kralı, Portekizlilerin denizcilikte Kral'ın tebaasına verdiği çeşitli ve çok sayıda zarar ve ziyandan dolayı sinirlenerek Hindistan şehrine sürülen Portekiz Celocem'i işgal etti ve o sırada şehirde bulunan tüm Portekizlileri gözaltına aldı; ancak bunlar iki yıl sonra sahte bir Elçiliğin hilesi ile kaçtılar: bu nedenle Lygoor limanında bir Baetic gemisi ve Tannaffary limanında bir Portekiz gemisi Kral tarafından alıkonuldu ve işgal edildi.

270

Ancak bu gemilerde bulunanlar, gözaltında iki yıl geçirdikten sonra, Kral tarafından özgür ve gönüllü olarak azledildiler ve Filipinler ve Malakka Valisine yazılan ve Kralın onlara dostluk, barış ve önceki yıllarda kullandıkları bu özgürlükle ticaret yapma yetkisi teklif ettiği kraliyet mektuplarıyla gönderildiler: bundan büyük bir kazanç elde edip etmeyeceklerinden büyük ölçüde şüphe etsem de, yakında buraya dönmeleri muhtemeldir.

Belçikalıların bu Siamen Krallığı'na ilk kez gelmelerinden bu yana otuz yıldan fazla bir zaman geçti ve Kral'ın teveccühünü kazandılar; öyle ki Hint Cemiyeti, böylesine güçlü bir Kral'la kısmen bir ticaret kısmen de bir antlaşma yapmayı, Hindistan şehrinde malları depolamak ve satmak için evler inşa etmeyi uygun buldu. Belçikalılar bu evleri uzun yıllar boyunca kullanmışlar, kent sakinlerine giysi ve başka şeyler satmışlar, ancak her yıl Japonya'ya taşınan geyik derileri, Sappangh vb. satın almışlardır.

271

Bununla birlikte, uzun yıllar boyunca bu ticaretten Cemiyet'e çok az kâr sağlandı ya da kesinlikle konunun büyüklüğü ile orantılı olarak sağlanmadı ve bunun nedeni uğradıkları çeşitli kayıplardır: yine de Kral ile büyük bir dostluğa girdiler ve diğer Avrupa uluslarının üzerinde en yüksek itibarı elde ettiler: dahası, buradan Batavya'ya (Belçikalıların Java Adası'ndaki şehri ve kalesi, bu Avrupa Batavya'sına değil) annona yüklü birçok gemi götürdüler. Ve bu arada krallık, biri öldükçe diğerinin yerine geçen birkaç kişiye devredilmiş olmasına rağmen, Belçika Topluluğu da mallarının ve bakanlarının oradan ayrılmasını emretti, ancak bu konfederasyon şimdiye kadar korundu ve bundan sonra da dostça rıza ile devam edecek, çünkü Belçika Cumhuriyeti'nin Hindistan'daki mutlu durumuna büyük bir ivme kazandırıyor. Gerçekten de, bu bölge denizcilik için elverişli bir konumdadır ve her türden annonayı bol miktarda tedarik etmektedir ve Kral'ın nezaketi ve İspanyollarla olan anlaşmazlıklar davet etmektedir, bu nedenle Belçika Cemiyeti'nin yararı ve ulusumuzun şanı için başlatılan dostluğun sürdürülmesi uygundur, Özellikle de 1633 yılında ticaret merkezi halkımız tarafından yeniden oraya kurulduğundan beri ve (dört yıl boyunca Müdür olarak benim yaptığım) görüşmeler o kadar arttı ki, Cemiyet bunlardan çok kâr elde etti ve girişim sağduyulu bir danışman tarafından desteklenirse, bundan daha fazla kâr elde etmeyi ummasına izin verildi.

272

Bu amaçla 1634 yılında (Praetor Brouvver ve Hindistan Konseyi'nin emriyle) çimentodan seçkin bir konut inşa edildi, mallar için uygun depolar, hoş konutlar, geniş

171

bahçeler ve her türlü kullanıma uygun suyla dolu hendekler eklendi (Menan nehri kıyısında.) Bu yer ticaret için o kadar iyi ve elverişli bir konumdadır ki, Cemiyetin Hindistan'da sahip olduğu yerlerin hiçbiri onu geçemez.

Hindistan'ın metropolünde kaldığım sekiz yıl boyunca Siyam Krallığı'nın durumu ve gelenekleri hakkında doğru bir şekilde araştırdığım ve bildiğim kadarıyla kısaca not etmeyi uygun bulduğum şeyler bunlardır. Meraklı okuyucuyu, bu konuları daha kapsamlı ve açık bir şekilde ele alan diğer yazarlara yönlendiriyorum.

Schouten Tarafından Yapılan Açıklamanın Sonu

273

SIAM KRALLIĞI HAKKINDA DİĞER YAZARLARDAN TOPLANMIŞTIR

Patanenfis Kraliçesi, saygı ve itaatini göstermek için her yıl Siam'ın büyük Kralına, nadir bulunan diğer şeylerle birlikte altın bir çiçek, yani giysi, Holofericum ve mor gönderir. Belçikalıların Praetor Jacob à Neck yönetimindeki denizciliğinin tasvirinden.

Siyamlılar yazı yazarken Avrupalılarla hemen hemen aynı yöntemi izlerler: harfleri Latin harflerinin vuruşlarına çok yakındır. Aynı açıklamadan.

Belçikalıların maaşı ile Hindistan'a giden Gottardus Artus Dantiscanus'un tasvirinde de bu vardır: Siyam Krallığı bir zamanlar o kadar güçlüydü ki, Kral Sezar unvanını gasp etti ve kendisine bu unvanla hitap edilmesini emretti. Ancak 1568 yılında Pegu Kralı ona savaş açtı ve birkaç yüz bin askerden oluşan bir ordu toplayarak krallığını işgal etti ve nihayet iki yıllık bir kuşatmadan ve beş yüz bin kişinin kaybından sonra kraliyet şehrini ve metropolü (tüm krallığın adıyla Siam olarak da anılırdı) ihanetle işgal etti.

S

274

Bu savaşın nedeni şuydu: Siyam Kralı'nın beyaz renkli iki fili vardı ve bu hayvanlara kutsallık atfeden Pegualılar bunu öğrenince Siyamlılara elçiler göndererek bu filleri Kral'dan şu şartla istediler: Kral fiyatı kendi isteğine göre belirleyecek ve Peguanlılar da bunu ödeyecekti. Ancak Siyam onları satmayı reddetti ve hiçbir şekilde ikna edilemedi. Peguan bunu öfkeyle karşıladı, büyük bir ordu topladı ve Siyam krallığını fethetti, sadece filleri götürmekle kalmadı, aynı zamanda tüm krallığa vergi koydu, soyluları kısmen krallıktan kovdu veya öldürdü, kısmen de çok sayıda hazine ve hazineyle birlikte esirleri beraberinde götürdü. Kraliyet şehrinin ele geçirildiğini öğrenen Siyam Kralı zehir içerek kendini öldürdü.

Bunlar Artus'a aittir ve Artus'un bir zamanlar Siyam olarak adlandırıldığını yazdığı şehrin bugün Hindistan olarak adlandırılan şehirle aynı olduğunu belirtmek gerekir.

275

Campaa Emporium, Siam Krallığı'nın bir deniz kıyısıdır ve buradan Doğu halklarının gümüşten daha az değer vermediği en mükemmel Aloes ağacı ihraç edilir ve sık sık ölen Kralların ve Prenslerin cesetlerini yakmak için kullanılır. Aynı Artus.

Adı Fernan Mendez Pinto olan ve 1540 yılında bu krallığı ve Hindistan'ın diğer yerlerini de keşfeden bir Lusitanyalı, Seyahatnamesi'nde Siyam Krallığı'nı Sornau İmparatorluğu ve kraliyet şehri Odiaa olarak adlandırır ve her yıl orta büyüklükte en az bin geminin ticaret için geldiğini ve sonra oradan yelken açtığını söyler: Ayrıca, o dönemde kralın yıllık geliri on iki milyon ya da üç yüz altmış ton altındı, vasallardan aldığı vergi ve haraçlar sayılmazsa. Tüm krallıkta iki bin altı yüz şehir ve halkın uğrak yeri vardır, bu sayıdan küçük köyler hariçtir, Kralın bu unvanı gasp ettiğini söyler: Prechau Saleu, Latince'de "Tanrı'nın Kutsal Üyesi" anlamına gelir. Bununla birlikte, her yıl haraç göndererek itaatini kanıtladığı Çin Sezarının Majestelerini kabul eder ve bu amaçla gemilerinin ticaret için Combai limanına güvenle gidebilmesini sağlar.

S2

276

Siyam'a komşu olan Patanenli krallığında Belçika Cemiyeti'nin ticaretini yöneten Sprinckelius, 1620 yılı civarında orada kendi huzurunda yapılan bu şeyleri anlattı: çünkü not edilen yılın numarasını bulamıyorum.

Ragihapi adındaki Siamensis Kralı, cariyelerinden birini vassalı ve haraçgüzarı olan Bordelon Kralı'nın oğluyla evlendirdi. Kendisi de bu geline dokuz yüz fil ve on dört bin adamla Bordelon'a kadar eşlik etti ve çeyiz olarak Neonymphis'e belirli sayıda fil ve köle verdi: Sprinckelius'tan da bu ihtişamı artırmak için hazır bulunması istenmişti. Bu kral (belki de adı Ragihapi'ydi), söylendiğine göre, Peguan Krallığı'nın tamamını fethetmiş ve bir orduyla Aracam şehrine giderek şehri uzun süre kuşatmıştı. Aracam'ı fethetmeden Hindistan'a (Siyam Krallığı'nın en müstahkem kenti) dönmeyeceğine dair kutsal bir yemin etmişti: ama işler kendi düşüncesine göre hiç de başarılı olmayınca, o kentin çevresinde kendisi için bir ev inşa ettirdi ve içinde yaşadı, yaşamı ölümle değiştirene kadar tüm orduyu yanında tuttu. Kötü şöhretli ve zalim bir adamdı.

277

Bir keresinde hastalandığında ve belki de başka bir odada bazı insanların güldüğünü duyduğunda, bakanlarından kimin güldüğünü sordu ve onlar gösterildiğinde (bunlar baş cariyelerinden ikisiydi) hemen götürülmelerini ve parçalara ayrılmalarını emretti, çünkü onun felaketine sevindiklerinden ve ölümden uzak olmadığını anladıkları için sevindiklerinden şüpheleniyordu. Ve burada cesetlerin parçalanmasından söz ettiğimiz için, mahkûmların bu şekilde öldürüldükleri bilinmelidir. Ayakta duran idam mahkumu vücudunu o kadar bükerek ki, dizlerine dayadığı ellerinin üzerine eğilir. Bu yapıldığında, cellat kalçanın üstündeki bel bölgesine soktuğu bir kılıçla onu iki parçaya ayırır. Kral Ragihapi'nin saray mensupları arasında en önemli ve en güçlü olanı Ochi Chronovvi (Ochi, Kont ya da Lord anlamına gelir) adında, Hollandalılara çok sıcak bakan ve onların davalarını Kral'a karşı destekleyen bir adamdı. Bu adam, kral henüz hayattayken, tüccar kılığına girmiş dört ya da beş yüz Japon askerini gizlice krallığa çağırmış, böylece kral öldürüldüğünde, onların yardımıyla krallığı kendisi için talep edebilecekti.

S3

278

Ancak kral hayatta olduğu sürece bunu denemeye cesaret edememiş, ancak ölür ölmez, adı geçen Chronovvi krallığı işgal etmiş ve ölen kralın oğullarının hala hayatta olmasına rağmen kendisine kral tacı giydirmiştir. Ancak kraliyet kentinin (Hindistan) sakinlerinin büyük bir kısmı ölen kralın en büyük oğlunun yanında yer aldı ve ona sadakat yemini ettiler: Hollandalılar da daha önce sık sık onun iyi niyetini ve iyiliğini görmüş olmalarına rağmen Chronovvium'a karşı onun yardımına geldiler. Ancak, bu büyük oğul kısa bir süre sonra öldü ve krallığı en küçük kardeş aldı, ancak onunla savaş ve kışkırtıcı kargaşalar sona ermedi.

Kral Ragihapi, ticaret için Fatane'den Hindistan'a gelen Hollandalılardan, Belçika'dan kendisine üç yüz savaş makinesi, davullar, trompetler ve diğeri savaş malzemeleri getirmelerini ve aynı zamanda tebaasına savaş sanatını öğretecek ve uygulatacak bazı savaş valileri getirmelerini istemişti.

Ancak Belçika Federe Tarikatları ona bu makinelerden sadece üç tane gönderdi ve bu makineler, Siyam Krallığı'nda ayaklanmaların şiddetlendiğı ve Kral Ragihapi'nin çoktan vefat ettiğı dönemde Patanen kentinde açığa çıkınca, Patane kentinde alıkonuldu.

279

İKİNCİ EK

Matbaacı kitabın sonuna geldiğinde bazı boş sayfaların kalacağını gördü ve benden alıcılar için okunmaya değer bir şeyler eklememi istedi. Belçika seyahatnamesinde İran'da birçok Magnat'ın katledildiğini okumuştum. Bu yüzden bunu okuyuculara bir tür ek olarak sunmak istedim. Olay şöyle gelişti: Pers Kralı ile Doğı Hindistan'daki Belçika Cemiyeti'nin Praetor'u arasında açık savaş tehdidi oluşturan bazı anlaşmazlıklar ortaya çıktığında, 1645 yılı Mayıs ayı sonunda Basra Körfezi'ndeki Ormuz yakınlarına varan altı liburnik ile birlikte (Java adasındaki Belçikalıların Batavia'sından) Pers'e bir elçi veya askeri tribün gönderildi. Bir konsey toplayıp meseleleri tarttıktan sonra, Kifmis adı verilen kaleyi hem denizden hem de karadan kuşatmaya karar verdiler ve bunu hemen gerçekleştirdiler ve sık sık top atışlarıyla kaleyi ateş altına aldılar.

S4

280

Ancak birkaç gün sonra kuşatma kaldırıldı, çünkü Kral'dan Belçika elçisine kraliyet şehri Espahan'dan mektuplar getirilmişti, bu mektuplarda savaşmaktansa Belçikalılarla barış yapmayı ve tüm talepleri kabul etmeyi tercih ettiğini belirtmiş ve aynı zamanda elçiden sarayına gelmesini istemiş, büyük iyi niyet vaatlerinde bulunmuş ve istenen koşulları elde etmeyi ummuştu. Konseyde Kral'ın dilekçesini değerlendirdikten sonra, Elçi'nin yanına on kişilik bir maiyet alarak Kraliyet Sarayı'na gitmesinin uygun olacağını düşündüler. Temmuz ayının altıncı günü yola koyuldular ve yüz yetmiş millik birçok bölgeden geçtikten sonra, güneşin sıcaklığı gündüzleri buna izin vermediğı için gece yolculuğı yaparak, Ağustos ayının altıncı günü, onları şehirden çeyrek mil uzakta karşılayan ve onurlu bir şekilde ağırlayan şehrin Valisi'nin önderliğinde Espahan olarak adlandırılan Kraliyet Sarayı'na vardılar. Burada kaldıkları ve Kral'la ticaret izni koşulları hakkında görüştükleri sırada bunlar oldu.

Ekim ayının onuncu günü, Pers Kralı büyük bir ihtişam ve görkemle kendini gösterdi (ki bunu nadiren yapardı) ve ardından Arabistan Dükü Mensurgangh ve diğeri birçok soylu, görev uğruna yanına gelerek Kral'ın ayaklarını öptüler.

174

Aynı gün Belçikalılar Kral'dan hediye olarak altınla dokunmuş ve ayaklarına kadar sarkan cüppeler aldılar (bunlara Gallattas diyorlar) ve saraya kraliyet ziyafetine davet edildiler. Bu cüppeleri giyerek saraya girdiklerinde, Kral'ı muhteşem bir ihtişam içinde otururken ve masanın üzerinde çok değerli hazineler dururken buldular. Sonra bir Dük tarafından Kral'ın ayaklarına götürüldüler ve o ulusun geleneklerine göre ayaklarını öptükten sonra tekrar Dük'ün koltuğuna geri götürüldüler. Yaklaşık bir saat geçtikten sonra, hepsi de yaklaşık dört yüz altın tabakta bulunan yemekler servis edilmeye başlandı. Bu arada, biz yemek yerken, Kral'ın önünde dans eden ve başka oyunbaz hareketler yapan otuz kadın içeri girdi, ardından onlar için yemek verildi, ancak diğer konuklardan ayrı bir masada. Belçikalılar masada yeterince oturduktan sonra ayağa kalktılar ve ciddi bir saygı ve geleneksel törenlerle Kral'ın yanından ayrıldılar. On birinci gün, yani Çarşamba günü, krallığın en yüksek şansölyesi, çok ünlü bir adam olan Mierfa Tachius, on üç yıldır Pers krallığını yöneten seksen yaşında yaşlı bir adam, bu yaşamın sonuna geldi.

S5

282

Önceki gün, söylendiği gibi, Kral en görkemli tahtına oturdu ve Arabistan Dükü saygıyla yanına geldi, ayaklarını öpmeye layık oldu, Kral onu övgü dolu sözlerle karşılamak istediğinde, Şansölye Miersa Tachi (Ganigang adlı İran'ın birincil Dükünü yerini bu Arap Düküne bırakmaya zorladıktan sonra) ona şu sözlerle hitap etti: Ekselanslarının gelişi bizi çok memnun etti: Ekselansları ne isterlerse vereceğiz, bu nedenle bizim iyiliğimizden şüphe etmemelisiniz. Ve tüm bu konuşmada Kraliyet Majestelerinden hiç bahsetmedi, ama sanki kendi otoritesinden konuşuyormuş gibi, Biz kelimesini kullandı, Şansölye'nin tedbirsizliği veya küstahlığı Kral'ın öfkesini o kadar alevlendirdi ki, eliyle kılıcına dokundu, Dük Ganigang'a baktı ve bu hareketlerle ona Şansölye'yi derhal kesmesi gerektiğini işaret etti. Ancak Dük Ganigang (Kral'ın aklının öfkeyle tutuştuğunu hissetmesine ve daha bir ay önce Kral'a avda üstü kapalı sözlerle şansölyenin kötü yönetimini önerdiğinde Kral'dan şu cevabı almasına rağmen: Bunu gerçekten biliyorum Dük Ganigang ve şiddetli bir ölümle ölmesi gerektiğini hissediyorum) yine de Kral'ın cümlesini tam olarak anlamadı ve Kral'ın kime kızgın olduğunu tahmin edemedi.

283

Bu arada Şansölye, belki de Kral'ın öfkesini henüz hissetmemiş olacak ki, gözlerini Kral'a dikti, ancak Kral başını çevirdi ve yemeğinden birkaç yudum aldıktan sonra masadan kalkıp sarayın alt kısmına indi ve orada Şansölye'nin atını kraliyet kapısının etrafındaki basamaklarda dururken buldu: hemen büyük bir merakla sordu, bu kimin atıydı? Dük Ganigang cevap verdi: Paetschia, yani Kral, kraliyet atlarının yeri buranın dışındayken, o küstah ihtiyardan başka kim atını bu saraya getirme cüretini gösterebilir ki? Kral şöyle cevap verdi: O ihtiyarın tacım ve asamla alay ettiğini kesinlikle anlıyorum, daha önce bana kaç kez hakaret ettiğinden

bahsetmiyorum bile. Bu nedenle, Dük Gangangh, yarın, değersiz olmasına rağmen şimdiye kadar cömertliğimle desteklenen bu küstah köpeğin kafasını kestiğinizden ve gövdesini birçok parçaya ayırdığınızdan emin olun.

Şansölye Miersa Tachi'nin can düşmanı olan Dük Ganigangh, Kral'ın bu emrinden çok memnun oldu ve bu nedenle Ekim ayının on birinci günü, sabah vakti, diğer birkaç soyluyla birlikte ve bir bakan kalabalığıyla çevrili olarak, Şansölye'nin evine koştu ve onun kafası hiçbir şüphe olmadan kesildi; çünkü sabah selamlaması ve törenleri için yaklaştıklarını düşünüyordu.

284

Cinayeti tamamlayan Ganigangh kralın yanına gitti ve ona olayı anlattı: Kral onun çabukluğunu övdü. Ancak bu cinayet haberi kadınların odasına getirildiğinde, tüm kadınlar ve özellikle de Kral'ın büyükannesi bunu çok kötü karşıladı ve Dük Ganigangh'a bakanlar göndererek sordu. Pers krallığını yıllarca büyük bir titizlikle yönetmiş olan bu yaşlı adam neden öldürüldü? Ganigang cevap verdi; Majesteleri, Kral Sophi'den, dindar hafızadan, Giaefa şehri size tahsis edildi, böylece her yıl ondan beş yüz thomann gelirinden yararlanabilirsiniz (Thomann üç taçlı Fransız altın sikkesi yapar:) ama göstereceğim, krallığın bu haini Miersa Tachi sadece beş ay içinde o şehirden bin thomann'ın çeyreğinden fazlasını boşalttı vb. Sonra büyükanne, kadınlar bölümüne gelen Kral'a şöyle hitap etti: Paetschia, Majesteleri krallığı bu kadar hak eden o yaşlı adama neden bu kadar kızdı? Eğer günah işlediyse, yönetim yetkisi elinden alınsın. Kral cevap verdi, bu yapıldı anne ve mükemmelleştirildi. Bu Miersa Tachi, düşük bir soydan geliyordu ve kendisinden önce hüküm süren Kral'ın maaşlı bir askeriydi; ancak yavaş yavaş onur dereceleri yoluyla Kral'dan sonra tüm Pers'teki bu en yüksek konuma yükselmişti.

285

Ekim ayının on beşinci günü, tüm şehirde büyük bir kargaşa ve insan seli vardı, tüm zihinler olayların yeniliği ile askıya alınmıştı, çünkü isimlerini vereceğimiz bu adamlar kısmen sarayda, kısmen de kendi kadınlarının odalarında öldürülüyorlardı:

Magnus Dux Ganigangh, Askeri Tribün

Duke Nachdialigangh

Dük Toffiagangh'ın oğlu

Duke Arabgangh, Askeri Tribün

Mierfalibeeccq.

Bu katliamın sebebinin, ki bunun doğru olduğu söyleniyordu, Dük Ganigangh'ın, Kral'ın büyükannesini öldürmek için diğer Magnat'larla anlaşmış olmasıydı, ki bu Magnat'lar Kral'ın kendisine daha az sıcak baktığını ve girişimlerine her zaman direndiğini biliyorlardı ve bu nedenle bir gece önce Dük Ganigangh'ın evinde bir araya gelmişlerdi. Anlaşmalarına Kraliyet Şarap Kâhyası ve Yapımcısı'nı da dâhil etmişlerdi çünkü onun da öldürülen Şansölye Miersa Tachi'nin düşmanı olduğunu, iyi bir danışman ve hazırcevap biri olduğunu biliyorlardı.

286

Bu nedenle, bir gece toplantısında Kral'ın büyükannesini ertesi gün şafak vakti kadınların odasından çıkarıp öldürmeye karar verdiklerinde, konsey dağıldıktan sonra her biri kendi evine döndü ve hizmetkârlarına herhangi bir karışıklık çıkarsa silahlarını hazır etmelerini emretti. Ama gerçekten de en son göreve getirilen bu şarap kâhyası, Kral'ın cömertliğinden uzun süredir yararlandığını ve bu suçtan dolayı kraliyetin başına bir tehlike gelebileceğini düşünerek (çünkü Dük Ganigangh birkaç gün önce destek için çeşitli yerlerden gizlice otuz bin asker çağırmış ve Kral'ın tüm bakanlarını katletmek istemişti), meclis dağılır dağılmaz kraliyet şatosunun kapıcısına gitti ve ona büyükanne ve diğer kodamanlar için yaklaşmakta olan tehlikeyi anlattı: Kapıcı da hemen bunları Kral'a bildirmeye özen gösterdi. Kral çok şaşırdı, özellikle de daha önce Dük Ganigangh'ı çok sevdiği için, pek inanmadı, ancak muhbir öyle koşullar anlattı ki, inanmak zorunda kaldı. Bu nedenle, Dük Ganigangh ve diğerleri sabah saraya girer girmez hepsinin katledilmesini emretti. Dük Ganigangh ve Naghdialigangh sabah erkenden geldiler ve Kral'ın emrettiği gibi kafaları kesildi: geri kalan suç ortakları kendi evlerinde öldürüldü: on iki kişi yakalandı.

287

Ve Kral'ın emriyle işlenen bu cinayetlerde, cinayetle ilgili hiçbir suçlamada bulunmadılar ve bunlardan başka bir söz söylemediler: Kralın kellesi güvende ve sağlam: işte size kesilmek üzere benimkini sunuyorum. Ve bunlarla birlikte boyunlarının kesilmesini teklif ediyorlar.

SON

EK II. GEOGRAPHIA GENERALIS (1650) GİRİŞ VE İÇİNDEKİLER

GENEL COĞRAFYA

En asil, en geniş, en görkemli, en sağduyulu adamlara

D. CORNELIUS BICKER a
SWIETEN, Swieten'deki Lord

D. NICOLAUS KORVER

D. ANTONIUS OETGENS a
WAVEREN, Şövalye, Lord in
Waveren, Boxthol, Ruygewilnis,
&c. Daha önce Belçika Birleşik
Eyaletleri adına Danimarka
Kralı'nın Elçisi,

D. FR. BENNING KOCK,
Şövalye, Purmerland ve Ilpendam
Lordu, Kent Milisleri Tribünü

Amsterdam Cumhuriyeti'nin en
bilge konsülleri

D. GERHARD SCHAEF. J. U. D.
Belçika Birleşik Eyaletleri Senatosu
Delegesi ve Danimarka'nın En
Güçlü Kralı'nın Elçisi.

D. WILHELM BACKER de
Corneliis, Aziz Mark Şövalyesi,
Hollanda Tarikatları Vekilleri
Konfederasyonu Delegesi.

Amstel Cumhuriyeti
Konsolosları ve Gymnasium
Yöneticileri: Bu aynı zamanda
Batavia Leiden Üniversitesi için
de geçerlidir

D. PETER HASSELAER

D. CORNELIUS GRAEF,
Polsbroeck Lordu, Amsterdam
Gymnasium Müdürü

Amstel Cumhuriyeti'nin en sadık
Konsolosları ve Haznedarları

MEKTUP

EN SOYLU, EN GENİŞ, EN GÖRKEMLİ VE EN AKILLI KONSÜLLER

Bu evren, uzun zamandır insanların ortak rızasıyla Dünya ve Evren olarak ikiye ayrılmıştır. Bu bölünme, Dünya'nın özünün Evrenden farklı olduğunu varsayar ve küçük Dünya'yı tüm Evrene, yani merkeze oranlar, bu yüzden genellikle kabul edilmiş ve yasal olarak onaylanmıştır, çeşitli nedenlerle.

Birçok kişi, Dünya'nın göksel cisimlerden çok farklı bir doğası olduğu için Dünya'nın bu şekilde bölünmesi gerektiğini düşünür: Onlar, Dünya'nın çeşitli değişimlere ve bozulmalara maruz kaldığını, göksel cisimlerin ise herhangi bir kayıp olmadan bozulmaz olduğunu düşünürler. Sonra, Dünya'nın Evrene kıyasla o kadar küçük olduğunu söylerler ki, bir nokta veya merkez gibi görünür: merkezin ise kendisiyle çok farklı bir doğası vardır ve bu nedenle Dünya ve Evren, farklı ve zıt olarak karşılaştırılır. Ancak, bu argümanlar gerçeğe uygun değildir. Çünkü göksel cisimler, bu yüzyılın ve önceki yüzyılın matematikçilerinin gözlemleri tarafından gösterildiği gibi, değişimlerden ve bozulmalardan muaf değiller; ne de Dünya'nın Evrenin merkezini işgal ettiği bugüne kadar sağlam argümanlarla gösterilmiştir. Eğer küçüklük nedeniyle Evrene karşı çıkılacaksa, Dünya'dan daha küçük olan Ay ve bazı diğer yıldızlar çok daha doğru bir şekilde ona karşı çıkarılmalıdır.

Bu nedenle, bu argümanlar yanıltıcı olduğunda, atalarımızın bu evrenin bir kısmının Evren, diğer kısmının ise Dünya olduğunu söyledikleri için başka argümanlar sunulmalıdır. Bunlar şunlar gibi görünüyor. İlk olarak, Dünya insan soyunun evi olduğu için, bizim tarafımızdan tüm evren kadar değerli kabul edilmelidir. İkincisi, sadece Dünya bizim evimiz değil, aynı zamanda ilk kökenimiz oradan ve o bize koruma ve çoğalma araçlarını sağlar. Üçüncüsü, Dünya'dan göksel cisimlerin hareketlerini gözlemliyoruz. Dördüncüsü, göksel cisimlerin Dünya'ya kuvvetlerini uyguladıklarını görüyoruz.

3

Beşincisi, Dünya'nın yapısı, göksel cisimlerden daha fazla bilinir. Ancak, bu argümanların durumu ne olursa olsun, tüm bilge kişiler tarafından kabul edilir ki, Dünya'nın bilgisi sadece insanlık için en değerli olanı değil, aynı zamanda hem edebi cumhuriyet için hem de yaşam kullanımı için çok gerekli olanıdır. Artık tarih çalışmasının faydasını, lambalarının haklı olarak Kronoloji ve Coğrafya olduğunu söylemeyeceğim; Teoloji, Fizik, Politika ve diğer disiplinlerin faydasını söylemeyeceğim: sadece bu faydaları ve avantajları düşünürüz, ticaret ve denizcilik, bu iki Batı Cumhuriyeti hazine, yani işlerin sınırlarını oluşturan, Coğrafya tarafından yardımcı olur ve günlük deneyim bu şehirde öğretir ve tanıklık eder.

Ticaretin başarılı ve karlı, ayrıca keyifli bir şekilde yürütülmesi için, malların gönderileceği veya bu veya diğer yerlere taşınacağı bölgeleri, mesafeyi, araya giren denizleri, yolculuğu, düşman veya dost sakinlere sahip yakın yerleri ve diğerlerini bilmek çok önemli değil mi, bu da Coğrafya Haritalarından dürüst bir zevkle alınır?

Denizciler, uzak denizleri ve öfkeli Okyanusu, Coğrafyanın onlara sunduğu yönlendirme gemisi için Coğrafya Haritaları ve diğer kuralların kesinliğiyle desteklemeye başladıklarında, Coğrafyanın çok büyük ve ilahi kullanımını kabul ederler. Bugün bu şehirde bu, matematikçilerden çok, kâr amaçlı zanaatkarlar ve denizcilerin eğitmenleri, hatta denizciler tarafından yapılır ve öğretilir, ancak kimse bu nedenle, bunların matematikçilerden değil, onlardan geldiğini düşünmemelidir.

Gerçekten de, bu konulardaki buluş ve kesinliğe bağlı olan kanıtların bulunması, uygulamalarından çok daha zor olmuş ve daha fazla çaba gerektirmiştir. Matematikçiler, bunu o kadar kolay hale getirdiler ki, matematikçi olmayanlar bile anlayabildi. Ancak, özellikle teorik geometri gibi matematiğin derinliklerinden büyük ölçüde aranan bu kanıt, sadece matematikçiler tarafından korunur, çünkü sadece kar elde etmeyi ve yararlılık bilgisini arayan veya sürdürebilen kişilerden daha fazla zihinsel çaba gerektirir. Bu sadece coğrafyada değil, aynı zamanda aritmetikte de açıkça görülebilir.

4

Bugün, özellikle de sizin bu şehrinizde, kullanımı ve uygulaması nedir? Hangisi daha kolay? Tüccarlardan, hatta tüccarların çocuklarından kim aritmetik kurallarına göre hızlıca hesaplama yapmayı bilmiyor ve hatta bu sanatı başkalarına öğretmiyor? Ama gerçekte, matematikçiler tarafından aritmetiğin derinliklerinden çıkarılan ve gösterilen kurallara göre alıştırmayı yapılmadan ve uygun bir alıştırmayı yöntemi gösterilmeden önce, bunları yapabilecek hiç kimse yoktu.

Aritmetiğin kullanımında yetkin olanlara bir hesaplamanın neden şu ya da bu şekilde yapıldığını sorarsanız, hiçbir neden ya da dayanak bulamazsınız, çünkü gösterimler yalnızca matematikçiler tarafından yapılır ve korunur. Ve yeni bir kullanım için yeni bir kural bulunması gerekiyorsa, başkalarına değil matematikçilere başvurulur. Aynı şekilde perspektif, statik, mekanik, müzik, tahkimat sanatı, jeodezi ve diğer bilimlerde de durumun aynı olduğunu göstermek çok kolaydır. Buradan, matematiğin insan yaşamına, özellikle de şehrinize ne kadar fayda sağladığı açıkça görülmektedir. Ancak coğrafyaya dönecek olursak, her ne kadar sadece gökyüzüyle karşılaştırıldığında bir nokta gibi olan yeryüzüyle ilgilense de yukarıda bahsedilen nedenlerden dolayı matematiğin astronomiden daha az özel bir bölümünü oluşturmaz. Bununla birlikte, iki tür coğrafya vardır: genel ve özel. İlki dünyayı genel olarak ele alır, çeşitli kısımlarını ve genel özelliklerini açıklar; ikincisi, yani özel olanı, genel kuralları gözlemleyerek, her bölgenin özel konumunu, bölümlerini, sınırlarını ve bilinmeye değer diğer şeyleri listeler.

Dahası, şimdiye kadar coğrafya hakkında yazanlar sadece özel kısımla kapsamlı bir şekilde ilgilenmiş, genel kısım hakkında çok az açıklama yapmış, gerekli birçok şeyi ihmal etmiş ve atlamışlardır, böylece bu konuda uzmanlaşan gençler bu disiplinin temellerini büyük ölçüde göz ardı edecek ve coğrafyanın kendisi bilim unvanını zorlukla koruyacaktır. Bunu fark ettiğimde, bu sorunu gidermek için düşüncelerimi bu eksikliği tamamlamaya, yani genel coğrafya yazmaya odaklamaya başladım. Tanrı'nın, matematiksel disiplinleri uzun yıllar boyunca gayretli bir şekilde geliştirerek bana bahsettiği gücümün ölçüsüne göre, edebiyat cumhuriyetine ve gençlerin çalışmalarına hizmet edeceğim ya da en azından hizmet etme isteğimi kanıtlayacağım şekilde, çalışma tamamlanıncaya kadar üstlendiğim işten vazgeçmedim.

5

Bu çalışmamı birçok nedenden ötürü siz değerli insanlara ithaf ettim ve yazdım. Birincisi, dünyanın dört bir yanına yaptığı muhteşem seferler nedeniyle tüm dünyada coğrafyaya sizin şehrinizden daha fazla ihtiyaç duyan ve onu kullanan başka bir şehir olmadığı için. İkincisi, coğrafya çalışmaları Cumhuriyetinizin yolculuklarına büyük fayda sağlamış ve birçok şüphe ve belirsizlik ortadan kalkmıştır. Üçüncüsü, hepinizin her türlü öğrenimin destekçisi ve

teşvikçisi olduğunuzu biliyorum, bu nedenle coğrafya çalışmalarına da büyük değer verdiğinizden hiç şüphem yok.

Dördüncüsü ve asıl neden de bu çalışmamın sizin şehrinizde tamamlanmış ve yayınlanmış olmasıdır. Dolayısıyla bir başkasının himayesi altında değil, sizin himayeniz altında gün ışığına çıkmalıdır. Gerçekten de daha önce çeşitli savaş yaraları almış olan anavatanım sonunda iyi bir talihle ya da daha doğrusu Yüce Tanrı'nın takdiriyle küller ve kül haline getirildiğinde, başka bir yerde başaramayacağım şeyleri yazmak için uygun bir fırsat bulduğum şehrinize geldim, çünkü karaların ve okyanus parçalarının durumu, rüzgarları ve gelenekleri hakkında birçok şeyin denizciler veya o bölgelerde yaşamış diğerleri tarafından araştırılması gerekiyordu.

Bu kitabın birçok yeri buna tanıklık etmektedir; aynı şey geçen yıl Japonya krallığı ve dini ile çeşitli halkların dini hakkında yayınladığım yorumlardan da anlaşılmaktadır; Dünyanın çeşitli bölgelerindeki doğal gözlemler, farklı halkların yiyecek ve içecekleri, yiyecek ve içeceklerin özü ve malzemesi, farklı halkların çeşitli ilaçları ve ilaçların kolay hazırlanması ve diğer konulardaki diğer düşüncelerim arasında başladığım şeyi tamamlamama izin verebilmem için çalışmalarımı lütuf ve cömertliğinizle destekler ve yardımcı olursanız daha da belirgin hale gelecektir.

Ey Soylular, Cumhuriyete sanayi ve emekleriyle hizmet etmeye hevesli olanları ve bu çalışmaları sergileyenleri isteyerek desteklemeniz, beslemeniz ve teşvik etmeye çalışmanız sizin övgünüzdür; ayrıca kötü talih, Mars ve Vulcan tarafından engellenen benim de cömertliğinizle oynamama ve kamu yararı için yayınlamaya çalıştığım şeylerin tanıtımını size atfetmeme izin verin, böylece tüm Cumhuriyet sizin sağduyunuza ne kadar çok şey borçlu olduğunu anlayabilir. Bunu yaparsanız, cömertliğinizi ve lütfunuzu kötüye kullanan tembel bir kişiye değil, size bir fayda sağladığınızı anlamanız için çaba sarf edeceğim. Tanrı sizi ve Cumhuriyetinizi uzun süre korusun. Elveda. Müzemden, 1600 yılının ağustos ayının Kalends'inde.

En saygıdeğer, seçkin ve bilge kişilere,

En dikkatli

Bernhard Varenius

Tıp Doktoru

İÇİNDEKİLER

BÖLÜMLER VE PROPOZİSYONLARIN DİZİNİ

BÖLÜM I

Coğrafyanın Ön bilgileri Hakkında.

Sayfa 1.

1. Tanım.
2. Sınıflandırma
3. Nesne.
4. Etkiler.
5. İlkeler.
6. Düzen.
7. Yöntem.
8. Coğrafyanın kökeni ve büyümesi.
9. Coğrafyanın faydası

BÖLÜM II

Geometrinin Ön bilgileri Üzerine.

S.9.

- 1.Üç tür büyüklük vardır.
- 2.3.4.5.Doğru, çember çapı, yay tanımları.
- 6.Verilen bir doğru üzerine bir dikme çizme.
- 7.Bir daireyi ve çevresini dört çeyreğe bölmek.
- 8.Çevreyi 360 dereceye bölmek.
- 9.Dik açılı bir dörtgenin alanını bulmak.
- 10.Bir dairenin çapı verildiğinde çevresini bulmak.
- 11.Çevresi verilen dairenin çapını bulmak.
- 12.Verilen bir kürenin eğri yüzeyini ve hacmini veya kapasitesini bulmak.
- 13.Dik açılı üçgen, sinüs, tanjant tanımları.
- 14.İki gerekli teorem.
- 15.Dört gerekli problem.
- 16.Çeşitli ölçümlerin açıklanması.

7

BÖLÜM III.

Dünya'nın Şekli Üzerine.

S. 19

1. İnsanların Dünya'nın şekli hakkındaki çeşitli görüşleri.
2. Şekil, Dünya'nın etkilerinin ilkidir ve diğer tüm etkiler buna bağlıdır.

3. Küresel şeklin a priori olarak kanıtlandığı nedenler.
4. Gökyüzünden alınan nedenler.
5. Dünya'nın kendisinden alınan nedenler.
6. İtirazların çürütülmesi.

BÖLÜM IV.

Dünya'nın Ölçüm ve Büyüklüğü Üzerine. S. 30.

1. Dünya'nın ölçümü üç kısımdan oluşur: çizgiler, yüzey ve katı.
2. Bu ölçümü deneyen çeşitli yazarlar.
3. İlk yaygın yöntem.
4. İkinci yöntem, Eratosthenes'in yöntemi.
5. Üçüncü yöntem, Posidonius'un yöntemi.
6. Dördüncü yöntem, Snell'in yöntemi.
7. İlk karasal beşinci yöntem.
8. İkinci karasal altıncı yöntem.
9. Üçüncü karasal yedinci yöntem.
10. Dünya'nın çevresinin, çapının, yüzey alanının, Dünya'nın mil cinsinden kapasitesinin ve doğrusal, kare ve kübik çubukların belirlenmesi.
11. Daha önce sayılan ölçüm yöntemlerindeki kusurlar ve eksiklikler.
12. Daha küçük Dünya çeperlerinin büyüklüğü üzerine.

BÖLÜM V

Dünyanın Hareketi Üzerine. S. 48.

1. Koperniklilere göre Dünya'nın hareketi, görünen günlük hareketlerin nedenidir.
2. Eksenin eğimi olan üçüncü hareketin yanı sıra iki yönlü hareket.
3. Bu hareketlerin kanıtlandığı nedenler.
4. İtirazlara verilen yanıtlar.
5. Bu hareketin Dünya üzerindeki farklı konumlardaki hızı.

BÖLÜM VI

Dünya Sisteminde Dünyanın Konumu Üzerine. S. 57.

1. Yaygın görüş Dünya'yı Dünya'nın merkezine yerleştirir.
2. Dünya'nın konumu ve Gezegenlerin düzeni.
3. Dünya'nın Kopernikçi konumu.
4. Dünya'nın Gezegenlerden uzaklığı.
5. Dünya'nın sabit yıldızlara olan uzaklığı.

BÖLÜM VII

Dünya'nın Maddesi ve Yapısı Üzerine.

S. 62.

- 1.Dünya'nın hangi cisimlerden oluştuğunu açıklamak.
- 2.Dünya katı, sıvı ve atmosfere, yani Toprak, su ve havaya bölünmüştür.
- 3.Dünya ve suyun nasıl bir araya gelerek tek bir küre oluşturdukları.
- 4.Dünya'nın yüzeyi sürekli, sularınki ise sürekli değildir.
- 5.Dünya'nın yüzeyden merkeze doğru olan duvarlarının nasıl tam olarak kesin olmadığı.
- 6.Dünya'nın kıvamı ve tutarlılığı tuzdan kaynaklanmaktadır.
- 7.Yeryüzünün türleri yeryüzünde çeşitli şekillerde karışmıştır.
- 8.Dünya'nın parçalarının konumu ve yerleşimi farklı zamanlarda farklıdır.

BÖLÜM VIII.

Dünya'nın Deniz Tarafından Yapılan Bütünsel Parçalara Bölünmesi Üzerine.

S.70

- 1.Dünya'nın belirli bir kısmı suyla kaplıdır, diğerleri ise dışarıdadır.
- 2.Dünya'nın dış kısımları akan su tarafından birbirinden ayrılmıştır.
- 3.Dört büyük kıta vardır, bunların sayılması.
- 4.On büyük adanın sayılması.
- 5.On orta dereceli adanın sayılması.
- 6.On küçük adanın sayılması.
- 7.En küçük adaların sayılması.
- 8.Yarımadalar, adacıklar ve çıkıntı yapan topraklar üzerine.
- 9.On dört yarımada'nın sayımı.
- 10.En önemli adacıkların sayımı.

BÖLÜM IX.

Genel Olarak Dağlar ve Yükseklik Ölçümü Üzerine.

S.83.

- 1.Dünya'nın parçaları yükseklik bakımından çeşitlilik gösterir.
- 2.Jeodezi yoluyla belirli bir dağın yüksekliğinin araştırılması.
- 3.Bir dağın yüksekliği verildiğinde, belirli bir yerden uzaklığının belirlenmesi.
- 4.Dağın zirvesinin ilk görüldüğü mesafe göz önüne alındığında, yüksekliğinin bulunması.
- 5.Dağın yüksekliğini bilerek, görülebileceği en uzak mesafeyi bulmak.
- 6.Güneş'in ufuktan belirli bir zamandaki yüksekliği ve Güneş tarafından aydınlatılan dağın oluşturduğu gölgenin uzunluğu göz önüne alındığında, dağın yüksekliğini bulmak.
- 7.Dağların yüksekliği Dünya'nın yarı çapı ile mantıklı bir orantıya sahip değildir ya da Dünya'nın yuvarlaklığını ortadan kaldırmaz.
- 8.Dağların nasıl ortaya çıktığını açıklamak.

9.Vadilerde kuraklık varken dağların zirvelerinde neden daha fazla yağış ve sulu meteor sıklığı olduğu.

10.Bir dağın yüzeyinin, altında yatan ovadan ya da dağın eteklerinden daha geniş olup olmadığı.

BÖLÜM X.

Dağların Farklılıkları Üzerine, vb.

S.96

1.Bazı dağlar küçük bir çevreye sahipken, diğerleri uzun bir alana yayılır.

2.En ünlü sırtların sıralanması.

3.Adaların ve çıkıntı yapan toprakların çoğunda, dağların sırtları merkezi bölgeleri kaplar.

4.Dikkate değer yükseklikteki dağların sıralanması.

5.Dağların farklılıklarının açıklanması.

6.Yanan ve volkanik dağların sayılması.

7.Bazı sırtların geçitleri vardır.

8.Ünlü burunların sıralanması.

9.Uçurumlar ve mağaralar dağlara karşıttır.

BÖLÜM XI.

Madenler, Ormanlar ve Çöller Üzerine.

S.113

1.Madenlerin farklılıkları ve en ünlülerinin sayılması.

2.Belirli ormanların farklılığı ve numaralandırılması.

3.Çöllerin farklılıkları ve numaralandırılması

BÖLÜM XII

Okyanusun karalara bölünmesi üzerine.

S.118

1. Okyanus, karayı kesintisiz bir şekilde çevreler.

2. Okyanusun üç tür bölümü vardır: denizler, kıyılar ve boğazlar.

3. Okyanusun bölümleri dört tanedir.

4. Okyanusun bölümlerinin isimleri veya tanımları.

5. Ünlü koyların sayılması ve farklılıkları.

6. Boğazların farklılıkları ve numaralandırılması.

7. Kıyı ulaşımı ve Okyanus parçalarının bağlantısı.

BÖLÜM XIII

Okyanus'un bazı özellikleri üzerine

S.132.

1. Okyanusun yüzeyi küreseldir.

2. Okyanus karadan daha yüksek değildir.
3. Kıyıda bakıldığında deniz neden daha yüksek görünmektedir?
4. Okyanustaki koyların ve boğazların nedenini ve kökenini açıklamak.
5. Okyanusun derinliği her yerde aynı mıdır?
6. Okyanusun derinliği çoğu yerde keşfedilebilir, ancak bazı yerlerde henüz keşfedilmemiştir.
7. Okyanusun kesinlikle hiçbir kaynağı yoktur.
8. Okyanusun suyu tuz parçacıkları nedeniyle tuzludur.
9. Su dibe yaklaştıkça daha mı tatlıdır?
10. Okyanusun suyu ekvatora yaklaştıkça daha tuzludur ve eşit olmayan tuzluluğun nedenleri.
11. Okyanusta yağmur suyu neden tazedir?
12. Deniz suyu tatlı sudan daha ağırdır ve kendi aralarında daha ağırdır.
13. Deniz suyu nehir suyu kadar kolay donmaz.
14. Okyanus bu kadar çok nehir aldığında neden daha büyük olmaz?
15. Okyanusun bölümlerinin renkleri farklıdır.
16. Okyanusun belirli kısımlarında bazı özellikler bulunur.
17. Deniz neden geceleri, özellikle de dalgalar güçlüyse, parlıyor ve ışıltıyor gibi görünür?
18. Okyanus, karasal cisimleri ve maddeleri kıyıya taşır.

BÖLÜM XIV

Okyanusun hareketleri üzerine; ve özellikle, gelgit ve akıntı üzerine.

S.174

1. Suyun sadece tek bir doğal hareketi vardır.
2. Okyanusun bir parçası hareket ettiğinde, tüm Okyanus hareket eder.
3. Denizin hangi yöne doğru hareket ettiği gözlemlenir.
4. Denizin hareketi ya doğrudan, ya girdap şeklinde, ya da sarsıntı ve titreme şeklindedir.
5. Denizin bazı hareketleri genel, bazıları özel, diğerleri ise olumsuzdur.
6. Denizin olumsuz hareketlerinin nedeni rüzgardır.
7. Okyanusun genel hareketi biri sürekli, diğeri gelgit olmak üzere iki yönlüdür.
8. Rüzgarlar genellikle Okyanus'un genel hareketini etkiler.
9. Genel hareketin nedeni belirsizdir.
10. Gel-git olarak adlandırılan hareketin doğası nedir?
11. Gelgit ve akıntının nedeni.
12. Denizin genel hareketi dolunay ve yeni aylarda daha şiddetlidir, çünkü daha büyük şişme hissedilir.
13. Denizin genel hareketi ve kabarması neden ekinoktial günlerde daha fazladır?
14. Bazı kıyılarda güçlü bir giriş ve çıkış olurken, diğerlerinde neredeyse hiç fark edilmez.

15. Denizin girişi şiddetli, çıkışı ise doğaldır.
16. Ayın tepede olduğu yerlerde giriş en büyüktür.
17. Akış miktarı sabit değildir.
18. Akışın başlangıç ve bitiş zamanı farklı yerlerde değişiklik gösterir.
19. Deniz çoğu kıyıda altı saat boyunca akar ve altı saat boyunca çekilir, ancak bazılarında akıntı çekilmeden daha azdır ve bunun tersi de geçerlidir.
20. Ay ufka değdiğinde akıntı başlar mı?
21. Belirli bir yerde bir yeni ay gününde gelgitin en yüksek olduğu saati göz önüne alarak, takip eden günler için gelgitin en yüksek olduğu zamanı bulunuz.
22. Rüzgarlar giriş veya çıkış sınırını genişletir ve azaltır.
23. Denizin belirli hareketlerinde büyük çeşitlilik vardır. İlki sürekli olandır.
24. İkincisi sürekli.
25. Üçüncüsü sürekli.
26. Dördüncü ebedidir.
27. Beşincisi ebedidir.
28. Altıncı ebedidir.
29. Yedincisi ebedidir.
30. Denizin belirli periyodik hareketlerinin numaralandırılması.
31. Denizde çift girdaplar vardır.
32. Deniz sarsıntılarının nedeni ve örnekler.
33. Pasifik Okyanusu neden dalgasız ve sakin havalarda daha sakin olmasına rağmen hafif rüzgarlarla kolayca hareket eder?

BÖLÜM XV.

Göller, Su Birikintileri ve Bataklıklar Üzerine.

S. 216

1. Göl, su birikintisi ve bataklık tanımları.
2. Dört tür göl vardır.
3. Akarsu almayan ancak akarsu yayan göllerin oluşumunu açıklayın ve sıralayın.
4. Yayılan ancak nehir almayan göllerin oluşumunu açıklayınız.
5. Nehirleri alan ancak yaymayanların oluşumunu açıklayınız.
6. Nehirleri hem alan hem de yayanların oluşumunu açıklayınız.
7. Göllerin çoğunda tatlı su bulunurken, çok azında tuzlu su bulunur.
8. Hazar Denizi'nin bir göl mü yoksa Okyanus'un bir körfezi mi olduğu.
9. Karadeniz'in bir göl mü yoksa Okyanus'un bir körfezi mi olduğu.
10. Ortasında adalar bulunan göllerin sayılması.

11. Mümkinse belirli bir yerde bir göl oluşturmak.
12. Bir gölü kurutmak için.
13. İki tür bataklık vardır.
14. Bataklıklar sülfürik toprağa sahiptir.
15. Bataklıkları kurutmak için.

BÖLÜM XVI.

Genel Olarak Nehirler Üzerine.

S. 230

1. Nehirlerin, akarsuların, birleşim yerlerinin vb. tanımları.
2. Seller ve nehirler bazen bol yağmur ve eriyen karlardan kaynaklanır.
3. Nehirlerin çoğu kaynaklardan, bazıları ise akarsuların birleşmesinden doğar.
4. Nehirler yılın farklı zamanlarında yağmur ve eriyen karlarla çoğalır.
5. Kaynakların nedenleri veya çeşme suyunun nereden kaynaklandığı.
6. Bazı nehirler yeraltından akar ve tekrar ortaya çıkar.
7. Nehirler denize veya bir göle boşalırken, çok az akarsu durgunlaşır.
8. Nehir yatakları ve mecraları doğa tarafından mı yoksa insan endüstrisi tarafından mı oluşturulmuştur?
9. Nehir yatakları kaynaklara yakın oldukları yerlerde daha yüksek, ağızlara yakın oldukları yerlerde ise daha alçaktır. Şelaleler hakkında.
10. Nehirler neden bir yerde diğerinden daha geniştir.
11. Nehir yatakları bir bölgede diğerine göre daha fazla ya da daha az çöktür.
12. Neden bazı nehirler yavaş, bazıları hızlıdır: ve aynı nehir bir yerde diğerinden daha hızlı akar.
13. Çok az nehir doğrudan akar, çoğu ağızlarına doğru dolambaçlı bir yol izler.
14. Bazı nehirlerin içinden geçtiği göller hakkında.
15. Nehirlerin çoğu ağızlarına yaklaştıkça genişler.
16. Nehirlerin suyu çeşitli metaller, mineraller, tuzlar, sülfür vb. birçok parçacık içerir. Altın taşıyan nehirlerin sayılması.
17. Birçok nehrin suyu renk, yoğunluk ve diğer nitelikler bakımından farklılık gösterir.
18. Bazı nehirler belirli zamanlarda taşarak komşu topraklara dökülür. Yaygın nehirlerin ve nedenlerinin sıralanması.
19. Kaynaklar nasıl fişkirir?
20. Karada belirli bir yerde bir kuyu açılıp açılmayacağının araştırılması.
21. Mümkinse belirli bir yerde bir kaynak oluşturmak.
22. Mümkinse, belirli bir yerde görünür bir kaynak oluşturmak.

23. Bir nehri belirli bir kaynaktan veya dereden belirli bir yere yönlendirmek. Su dağıtımı hakkında.

24. Uzun ve büyük nehirlerin numaralandırılması.

25. Bazı nehirlerde girdaplar ve anafolar vardır.

26. Nehir suyu deniz suyundan daha hafiftir.

BÖLÜM XVII.

Maden Suları, Kaplıcalar ve İnsanların Hayran Olduğu Diğer Sular Üzerine. S. 278

1. Hiçbir su saf ve temel değildir. Maden suyunun tanımı.
2. Maden suları üç çeşittir.
3. Mineralli suların nasıl üretildiğinin açıklanması.
4. Maden sularının sonsuz türü vardır.
5. Sıradan insanlar tarafından beğenilen en ünlü su türlerinin sıralanması.
6. Asitli sular hakkında.
7. Sıcak su kaynakları hakkında.
8. Yağlı ve yağlı sular hakkında.
9. Acı sular hakkında.
10. Aşırı soğuk kaynaklar hakkında.
11. Maddeleri değiştiren sular hakkında.
12. Zehirli ve ölümcül sular hakkında.
13. Renkli sular hakkında.
14. Sahte sular hakkında.
15. Fokurdayan pınarlar ve bir ruhla fışkıranlar hakkında.
16. Olağanüstü özellikleri olan diğer sular hakkında.
17. Belirli zamanlarda fışkıran kaynaklar.

BÖLÜM XVIII.

Kuru Toprağın ve Yeryüzü Sularının Değişimi ve Oluşumu Üzerine.

S. 313

1. Dünya'nın yüzeyini ve su ile kaplı olanları keşfetmek,
2. Karanın ve suyun yüzeyi sürekli olarak aynı değildir.
3. Dünya'nın ne kadar kara ve ne kadar su içerdiğini tahmin etmek.
4. Su, çeşitli nedenlerle kıydan çekilir ve yeri kara olur: İlk olarak, bataklıklar ve göletlerle ilgili olarak.
5. Nehirler kıyılarından ve yataklarından çekilir ve yeni topraklar oluşturur.
6. Göller kurur ve karaya dönüşür.

7. Boğazlar kurur.
8. Koılar kurur.
9. Okyanusların bazı kısımları kurur.
10. Adaların oluşumunu açıklamak.
11. Adaların yakındaki kıtanın gelecekteki parçaları olup olmadığını araştırmak.
12. Adalar çeşitli şekillerde oluşur.
13. Adaların oluşumunun daha nadir şekilleri.
14. Yüzen adalar hakkında.
15. Nehirler, çeşitli nedenlerle daha önce işgal etmedikleri toprak parçalarını işgal ederler.
16. Göller, bataklıklar ve göletler daha önce işgal etmedikleri toprak parçalarını işgal ederler.
17. Okyanus, daha önce işgal etmediği toprak parçalarını işgal eder.
18. Dünya'nın tüm yüzeyinin sadece su veya sadece kara tarafından işgal edilmesinin mümkün olup olmadığı.
19. Okyanusun ortasında neden az sayıda ada vardır ve kıtalara ya da daha büyük adalara uzak olmayan birçok ada kümesi vardır.
20. Bazı toprakların verimli, bazılarının çorak olmasının ve denize yakın toprakların neden tarlaları kaplayan türleri değiştirmesinin nedenleri.

BÖLÜM XIX

Atmosfer ve Hava.

S.338

1. Dünyanın bazı bölgelerinden sürekli olarak nefesler yükselir.
2. Atmosferin yapısı.
3. Farklı zamanlarda ve yerlerde ekshalasyonlar az ya da çoktur.
4. Ekshalasyonlar çeşitli türlerdedir.
5. Hava parçacıkları Güneş ışınlarını bir ayna gibi iter.
6. Atmosferin üst kısımları alt kısımlarından daha incedir.
7. Ekshalasyonlar şiddetli hareketle yukarı doğru itilir, doğal olarak aşağı doğru eğilim gösterirler.
8. Isınan atmosfer daha geniş bir alan talep eder, soğuk ise daha küçük bir alana daralır.
9. Bir termometre veya termoskop yapmak.
10. Havanın nasıl veya ne kadar seyreltilebileceği.
11. Soğuk bölgede havanın neden genellikle kalın ve sisli olduğu.
12. Neden en sıcak kış soğukunda hava ince ve dingindir.
13. Neden yatay hava daha kalın görünür.
14. Havanın veya atmosferin yüksekliğinin her yerde aynı olup olmadığı.

15. Yoğunlaşma ve seyrelme havanın yüksekliğini değiştirmez.
16. Havanın yüksekliği her yerde ve her zaman aynıdır.
17. Hava kışın ve geceleri, yazın ve gündüze göre daha yoğundur.
18. Havanın farklı yerlerdeki farklı yoğunluğu hakkında.
19. Kutuba yakın yerlerde, sıcak hava bölgesi veya üst başlangıç daha uzaktadır.
20. Güneş, Ay ve Yıldızların ışınları havada kırılır.
21. Bu kırılma nedeniyle Güneş ve Ay doğuda olması gerekenden daha erken görünür.
22. Hava ne kadar kalınsa, kırılma da o kadar büyük olur.
23. Hava ne kadar kalınsa, Güneş ve Ay o kadar çabuk görülür.
24. Kırılmayı yapan hava ne kadar alçaksa, yıldız o kadar çabuk görülür.
25. Havanın yüksekliği farklı olsa bile, aynı konumdaki herhangi bir yıldızın kırılması aynı olabilir.
26. Eğer bir yerin havası diğerinden hem daha kalın hem de daha alçaksa, Ay ve Güneş o yerde bu yerden daha çabuk görülür.
27. Eğer bir yerin havası diğerinden daha kalın ve daha yüksekse, yükselen yıldızlar hem daha erken hem de daha geç görülebilir.
28. İki yükseklikte iki kırılma gözlemledikten sonra, bunlardan hem havanın yüksekliğini hem de etere veya kırılma kuralına göre havanın kalınlığını bulun.
29. Mümkünse havanın minimum yüksekliğini bulunuz.
30. Kırılma kuralını bulunuz.
31. Herhangi bir eğimdeki kırılmaları bulun.
32. Verilen bir yıldız yüksekliğindeki kırılmayı bulun.
33. Yıldızların, özellikle de Güneş ve Ay'ın ışınları hava parçacıkları tarafından yansıtılır veya geri yansıtılır.
34. Bu yansıma alacakaranlığın ana nedenidir.
35. Alacakaranlığın başlangıcı ne zaman gerçekleşir.
36. Alacakaranlığın miktarından havanın yüksekliği bulunamaz.
37. Alacakaranlığın çift yansımadan kaynaklandığını varsayarsak, havanın yüksekliği ne kadar olur.
38. Havanın yüksekliği göz önüne alındığında, miktarını tahmin edin.
39. Bazı yerlerdeki havanın belirli özellikleri vardır.

BÖLÜM XX

Genel Olarak Hava ve Rüzgarların Hareketi Üzerine; bölgeler hakkında

S.387.

1. Rüzgarın tanımı.
2. Çoğu rüzgar bir bölgeden diğerine yönelir.

3. Bölge tanımı.
4. Bölge ve damar sayısı,
5. Bölge ve Rüzgarlar otuz iki.
6. Bölgelerin ve rüzgarların bir başka daha ince numaralandırılması.
7. Rüzgarların eski numaralandırılması,
8. Başka bir eski numaralandırma.
9. Karşıt rüzgarlar.
10. Rüzgarların çeşitli nedenleri,
11. Rüzgarlar neden yerel ufkun üzerinde dik olarak eser?
12. Rüzgarlar neden kesik kesik eser.
13. Neden hiçbir rüzgar ya da çok nadir bir rüzgar havanın üstünden bir yere dik olarak esmez, ama hepsi sanki eğiktir.
14. Güney ve Batı rüzgarları neden sıcaktır.
15. Batı rüzgarları neden Doğu rüzgarlarından daha az sıklıktadır,
16. Neden Kuzey ve Doğu rüzgarları daha fazla çaba ile daha güçlü, Güney ve Batı daha zayıftır.
17. Neden daha kalın ve siyah altı bir bulut kümesi o bölgeden gelen rüzgarı haber verir.
18. Rüzgarlar neden İlkbahar ve Sonbaharda daha sık görülür.
19. Rüzgarlar havanın hangi bölgesinde veya yüksekliğinde eser.
20. Bir ve aynı rüzgar ne kadar uzanır.

BÖLÜM XXI

Rüzgarların türleri, farklılıkları ve Fırtınalar hakkında.

S.403.

1. Bir rüzgar sabittir, diğeri tutarsız.
2. Biri genel, diğeri özeldir ve genel rüzgarın nedenidir.
3. Bazı rüzgarlar periyodik ve sabittir, bazıları ise değişken ve olumsuzdur. Dönemsel rüzgarların sayımı.
4. Etezyenlerin nedeni.
5. Etezyenlerin neden birçok yerde tespit edilemediği,
6. Bazı rüzgarlar uygun, bazıları ise yaygındır,
7. Bazı rüzgarlar periyodik olarak saat başı esmektedir,
8. Kuzey Kutbuna daha yakın olan yerlerde daha fazla Kuzey rüzgarı.
9. Dört tür rüzgar
10. Bazı rüzgarlar aniden eser, türleri. Travadalar. Her birinin örnekleri. Ecnephia Hakkında
11. Ekshidri hakkında.

12. Tayfun Hakkında.
13. Bazı rüzgarların Dünya'nın kendisinden mi yoksa Su'dan mı çıktığı.
14. Belirli bir rüzgarın deniz ve nehirlerin akışından kaynaklanıp kaynaklanmadığı.
15. Fırtınalarda Castor, Pollux ve Helena'nın nedeni.
16. Etiyopya Okyanusu'nun özellikle Ekvator'un altında Gine kıyılarına doğru olan bölümünde neden bu kadar sık sakin.
17. Bazı yerlerde fırtına ve fırtınaların yılları vardır.

GENEL COĞRAFYA

KİTAP II.

Dünya'nın Göksel Olayları Üzerine

BÖLÜM XXII.

Tanımlar ve gerekli önkoşullar.

S.437

1. Küre, Coğrafi Haritalar, Dünya'nın Kutupları, Eksen, Ekvator, Paraleller, Enlem Daireleri, Tropikler, Kutuplar, Meridyen, Ufuk vb. tanımlar.
2. Yıldızların görünür günlük dönüşü üzerine.
3. Güneş'in kendi hareketi ya da yıllık hareketi üzerine.

BÖLÜM XXIII.

Yerlerin enlemleri ve kutbun yüksekliği üzerine.

S.445.

1. Bir yerin enleminin tanımı ve enlem dairesi.
2. Kutup yüksekliğinin tanımı.
3. Küre ve haritalar üzerinde bir yerin enlemini bulmak.
4. Küre üzerinde bir yer verildiğinde, küreyi ahşap Ufuk o yerin Ufku olacak şekilde düzenlemek.
5. Bir yerin enlemi kutbun yüksekliğine eşittir, iki sonuç.
6. Ekvator'dan belirli bir uzaklığa veya enleme sahip olan tüm yerleri küre ve haritalar üzerinde göstermek.
7. Belirli bir yerdeki meridyen çizgisini veya Kuzey ve Güney bölgesini bulmak.
8. Küreyi dünyanın ana noktalarına göre ayarlamak.
9. Gökyüzünden bir yerin enlemini gözlemlemek veya araştırmak.
10. Yerlerin enlem çeşitliliği.
11. Bilinmeyen bir yerdeyse, ancak yerin enlemi bulunursa, bir noktasında olduğumuzdan emin olduğumuz çevreyi küre üzerinde göstermek.

BÖLÜM XXIV.

Bölgeler ve farklı Bölgelerdeki göksel görünümeler üzerine.

S. 456

1. Dünya yüzeyinin Bölgelere ayrılması Güneş'in kendi hareketinden kaynaklanmaktadır. Bölgelerin tanımları.
2. Herhangi bir yerin hangi Bölgede yer aldığını topladığımız işaret.
3. Ekvator'un hangi yerlerden geçtiği veya hangi yerlerin Ekvator üzerinde bulunduğu: hangi bölgelerin Torid Kuşağı, Ilıman, Tropik, Soğuk Bölgeler vb. içinde olduğu.
4. Hangi yerlerde Güneş yılda bir kez dikey hale gelir, nerede iki kez, nerede hiç.
5. Hangi yerlerde Güneş birkaç devir veya tüm gün boyunca doğmaz ve aynı süre boyunca batmaz: hangi yerlerde yılın sadece bir günü batmaz, vb.

6. Hangi yerlerde Güneş her gün doğar ve batar.
7. Torid Kuşağı'nda bir yer verildiğinde, Güneş'in o yere dikey olduğu yılın iki gününü bulmak.
8. Soğuk Bölgede bir yer verildiğinde, Güneş'in o yere batmayacağı yılın ilk gününü bulmak: ayrıca kaç gün batmayacağını da: Ve tam tersine, Güneş'in doğmayacağı ilk günü bulmak.
9. Yılın bir günü verildiğinde, o gün öğle vakti Güneş'in dikey olacağı Dünya'nın tüm yerlerini göstermek.
10. Yılın bir günü verildiğinde, Dünya'nın Güneş'in o gün batmadığı tüm yerlerini görüntülemek için bugün ilk gündür.
11. Her Bölgenin enlemini ve büyüklüğünü hesaplamak.

BÖLÜM XXV.

Farklı yerlerdeki farklı gün uzunlukları ve dolayısıyla yeryüzünün İklimlere bölünmesi üzerine. S.469.

1. Yılın iki gününde, Dünya'nın her yerinde, ekinokslar vardır ya da gece gündüze eşittir.
2. Ekvator üzerindeki yerlerde tüm günler gecelere eşittir. Kutuplarda, tüm yıl boyunca yalnızca bir gün ve bir gece vardır, vb.
3. Diğer yerlerde, bu iki gün dışında başka hiçbir gün geceye eşit değildir.
4. Dünya üzerinde bir yer ve yılın belirli bir günü verildiğinde, Güneş'in o gün o yerin ufkunun kaç saat üstünde ve kaç saat altında kalacağını bulun.
5. En uzun ve en kısa gün hakkında.
6. Her yerde günlerin en uzun güne kadar nasıl arttığı ve en kısa güne kadar nasıl azaldığı.
7. İki yerden Ekvator'a daha uzak olanın yarım yılın tüm günlerine sahip olması ve bu nedenle en uzun günün daha uzun olması.
8. Dünya üzerinde aynı ve aynı paralelde bulunan tüm yerler, yılın tüm günlerine ve dolayısıyla aynı miktarda en uzun güne sahiptir.

İklimlerin, paralellerin TANIMLARI.

9. En uzun günün eşit olmayan artışı ile yerlerin Ekvator'dan uzaklığının eşit artışı hakkında.
10. Yaklaşık aynı eşitsizlik.
11. Bir yerdeki en uzun günün miktarı verildiğinde, enlemini bulun.
12. Bir gün sayısı verildiğinde, Dünya üzerinde Güneş'in şu kadar gün doğmadığı ve aynı sayıda batmadığı yerleri gösterin (veya yerlerin enlemini bulun).
13. Bir İklimler tablosu oluşturun.
14. Diğer Coğrafyacılar tarafından bir Tablo oluşturma yöntemi vb.
15. İklimler Tablosunun kullanımını gösteriniz.

BÖLÜM XXVI.

Dünya ve Bölgelerdeki farklı yerlerde ışık, sıcak, soğuk, yıllık hava durumu üzerine. S.591

1. Işık, ısı vb. üretebilen veya değiştirebilen nedenlerin sıralanması.
2. İlkbahar, Yaz, Sonbahar ve Kış genel olarak nasıl tanımlanmalıdır.
3. Farklı Bölgelerde ve Bölgelerin yerlerinde İlkbahar, Yaz vb. zamanlarının belirlenmesi.
4. Torrid Bölgesinde bir yer verildiğinde, Yaz, Sonbahar, İlkbahar, Kış'ın başladığı ve bittiği yılın günlerini bulun.
5. Hangi yerlerde dört mevsimin zamanı eşittir ve hangilerinde eşit değildir.
6. Farklı yerlerde Güneş'in ufku altında eşit olmayan alçalması hakkında.
7. Belirli bir günde belirli bir yerde alacakaranlığın uzunluğunu bulun.
8. Kurak Bölgede alacakaranlık en azdır, soğukta en uzundur, vs.
9. Kurak Bölgede hangi saatte Güneş bir yerde, Kurak Bölge dışındaki bir yerde öğle vakti ile aynı yüksekliğe sahiptir.
10. Işık, ısı, vb. nedenlerin Kurak Bölge'de nasıl davrandığı.
11. Işık, ısı, hava, İlkbahar, Yaz, vs. Kurak Bölge'deki yerlerde nasıl davranır?
12. Ilıman Bölgelerdeki yerlerde nasıl.
13. Soğuk Bölgelerdeki yerlerde nasıl.

BÖLÜM XXVII.

Gölgeler ve bundan kaynaklanan yerlerin isimlendirilmesi üzerine.

S.557

1. Periscilerin tanımları, vb. Gölgeler Güneş'in karşısındaki bölgeye düşer.
2. Tropik bölgelerin sakinleri Ascii Heteroscii'dir.
3. Kurak Bölgelerin sakinleri Ascii Amphiscii'dir.
4. Ilıman Bölgelerde yaşayanlar Heteroscii'dir.
5. Frigid Bölgelerin sakinleri Periscii'dir.
6. Kurak Bölgede bir yer verildiğinde, o yerde yaşayanların yılın hangi günlerinde Ascii olacağını bulunuz.
7. Yılın günü verildiğinde, o gün sakinleri Ascii olan yerleri gösterin.
8. Soğuk Bölge'de bir yer verildiğinde, o yerde yaşayanların Periscii olacağı günleri bulun.
9. Tersine, yılın günü verildiğinde, sakinleri o ilk günde Periscii olacak tüm yerleri gösterin.
10. Ekvator üzerindeki yerlerde gölgeler nasıl düşer.
11. Herhangi bir yerde bir düzlem inşa edin, öyle ki bu düzlemdeki stilin gölgesi başka herhangi bir yerin yatay düzlemindeki gibi dağılsın.
12. Ekvator üzerindeki yerlerde gölge ekinoktial günlerde düz bir çizgide kalır.
13. Torrid Kuşağı'ndaki yerlerde gölgeler nasıl davranır?

14. Kurak Bölgede bir yer verildiğinde, gölgenin geri döneceği ve Güneş'in rotasını değiştiriyor gibi görüneceği saati ve bölgeyi bulun.
15. Gölgelemin uzunluğu nasıl artar ve azalır.
16. Stil ve gölgenin uzunluğu göz önüne alındığında, Güneş'in yüksekliğini bulun.
17. Gölgeyi, tüm Dünya'nın ne kadar dağıldığını, uzunluğunu araştırın.
18. Bir tutulmada Ay'ın ne kadarının gizleneceğini bulunuz.
19. Gölgelemin uzunluğunun çeşitliliği.
20. Dünyanın ekseninin bir parçası olan veya ona paralel olan stilin gölgesinde.
21. Bir ekinoktial güneş saati inşa edin.
22. Yatay bir güneş saati inşa edin.
23. Dikey bir güneş saati inşa edin.
24. Bulunduğumuz yerdeki diğer yerlerin saatlerini gösteren bir güneş saati inşa edin.
25. Gölgenin geri döndüğü bir güneş saati inşa edin.

BÖLÜM XXVIII.

Farklı Yerlerdeki Göksel Etkilerin Karşılaştırılması ve Bunun Sonucunda Ortaya Çıkan Mezhepler, Antoecialılar, vs. Üzerine S. 575

1. Aynı anda gün ortasını ve günün tüm saatlerini aynı sayanlar.
2. Farklı mevsimleri aynı anda hissedendenler.
3. Solda, sağda vb. yükselir ve batır.
4. Antoecialıların kendi aralarındaki duygularını karşılaştırmak.
5. Antoecialı olmayanlar vs.
6. Bir yer verildiğinde, oradaki Antoecialıları, Perioecileri ve Antipodları gösterin.
7. Aynı paralelde yaşayanların duygularının karşılaştırılması üzerine.
8. Perioeci'nin duygularının karşılaştırılması.
9. Antipodların duygularının karşılaştırılması.
10. Bir yerin Perioeci'si diğerinin Antipode'udur, vs.
11. Belirli bir yerle aynı anda tüm saatleri sayan tüm yerleri göstermek, vb.
12. Bir yer verildiğinde, gündüzleri bir önceki yerin gecelerine eşit olan tüm yerleri gösterin.
13. Antoecialılar hangi saatlerde eşzamanlı olarak görürler, vb.
14. Perioecialılar aynı anda hangi saatlerde Güneş'i görürler vs.

BÖLÜM XXIX.

Farklı Yerlerdeki Zamanın Karşılaştırılması Üzerine.

S.586.

1. Bir yerin saati verildiğinde, başka bir yerin saatini bulmak.
2. Bulunduğumuz yerin saati verildiğinde, istediğimiz saatin olduğu tüm yerleri gösterin.
3. Güneş'in yüksekliği, yılın günü ve gözlem yerinin enlemi göz önüne alındığında, yerin saatini bulun.
4. Güneş'in bölgesi göz önüne alındığında, yerin saatini bulun.
5. Güneş parlarken, kürenin faydası ile yerin saatini öğrenin.
6. Numaralandırma saatimiz göz önüne alındığında, Doğu'dan Babil saatini bulun.
7. Karşıt olarak;
8. İtalyan saatini veya bizim verdiğimiz gün batımını bulun,
9. Tersine.
10. Saatimiz veya eşitimiz göz önüne alındığında, eşit olmayanı veya Yahudiyi bulun.
11. Tersine.
12. Bu nedenle, Dünya'nın çevresini dolaşanlar, yola çıktıkları yere döndüklerinde bir gün eksik ya da fazla sayarlar.

BÖLÜM XXX.

Güneş'in ve yıldızların farklı yerlerde farklı doğuş ve batışları üzerine.

S. 596.

1. Yerküreyi öyle bir şekilde asın ya da kurun ki, parlayan Güneş'ten, Güneş'in Dünya'da ayrı ayrı saatlerde aydınlatıldığı kısımlar aydınlansın, vs.
2. Aynı şey parlayan Ay tarafından da gösterilir,
3. Güneş'in doğduğu ve battığı Ufuk bölgelerinin çeşitliliği.
4. Güneş'in Ufuk üzerinde düz ve eğik yükselişi üzerine.
5. Burçların yükseldiği zamanın çeşitliliği,
6. Gün verildiğinde, belirli bir bölgede Güneş'in doğduğu yerleri bulun.
7. Saat verildiğinde, Güneş'in dikey olduğu yeri gösteriniz.
8. Saat verildiğinde, Güneş'in tepe noktasından belirli bir uzaklığa sahip olduğu yerleri bulun.
9. 10. Belirli bir günün saati verildiğinde, Güneş'in doğduğu ve battığı tüm yerleri gösteriniz.
11. Güneş'in Dünya'nın ne kadarlık bir bölümünü aydınlatıldığını araştırın.
12. Bir dağın tepesinde Güneş'in doğuşunu bir dağın eteğinde olduğundan ne kadar daha erken görürler.

13. Bu zaman beklentisinden yola çıkarak dağın yüksekliğini bulun.
14. Belirli bir günde Ay'ın dikey olduğu yerleri gösterin.
15. Ay'ın ne zaman doğacağını ne zaman batacağını vb. bulun.
16. Ay'ın doğduğu, battığı vb. tüm yerleri gösterin.
17. Ay tutulmasını görebilecekleri ve göremeyecekleri yerleri vb. gösterin.
18. Dolunayda Dünya'nın ne kadarlık bir kısmı Ay tarafından aydınlatılır.
19. Bazı sabit yıldızların dikey olduğu tüm yerleri gösterin.
20. Belirli bir saatte bir yıldızın meridyende olduğu tüm yerleri gösteriniz.
21. Belirli bir saatte bir yıldızın ufuk çizgisinin üzerinde olduğu ve doğduğu, battığı vb. tüm yerleri gösteriniz.
22. Gündüzleri gecelerimize eşit olan tüm yerleri gösterin.
23. Günlerin neden ekinokslarda gündönümlerinden daha hızlı artıp azaldığını vb.
24. Ekvator üzerinde bulunan yerlerin tepe noktasından Güneş, Torrid Kuşağı'ndaki Tropik Bölgelere yakın olan yerlerin tepe noktasından çok daha hızlı çekilir.

ÜÇÜNCÜ KİTAP

Karasallığın karşılaştırmalı bölümü.

BÖLÜM XXXI.

Yerlerin boylamı üzerine. S.617.

1. Herhangi bir yer, yerlerin boylamlarının numaralandırılmasının başlangıcı olarak kabul edilebilir.
2. Dünya küresi üzerindeki ilk meridyeni belirleyiniz.
3. Bir yerin enlem ve boylamı verildiğinde, o yeri Küre ve Haritalar üzerinde gösterin.
4. Tüm yıldızlar herhangi bir meridyenden bir saatte on beş derece hareket eder.
5. Aynı anda iki yerin saatleri verildiğinde, bir yerin diğerinden olan boylamını bulun.
6. Küre veya haritalar üzerinde aynı ve bir yer verildiğinde, küre ve haritalar üzerinde diğer yerin meridyenini veya diğer yerin bulunduğu kesin olan bir noktadaki meridyeni gösterin.
7. Bulduğumuz yerin boylamını bulun. Altı yol.
8. Boylam bulmanın daha az doğru adlandırılan diğer yolları, beş.
9. Önemli yerlerin enlem ve boylam tablosu.

BÖLÜM XXXII.

Yerlerin karşılıklı durumu, Yerküre ve Haritaların bileşimi üzerine. S.668

1. Dünya üzerinde bir yer verildiğinde, ona yakın diğer yerlerin durumunu göz önünde bulundurun ve bulun.
2. Dünya üzerinde bir yer verildiğinde, belirli bir bölgede o yere yakın olan tüm yerleri Küre üzerinde gösterin.

3. Dünya veya küre üzerinde bir yer verildiğinde, verilen yerin her birinin belirli bir bölgede yer aldığı tüm yerleri görüntüleyin.
4. Bir yerin diğerine olan bölgesi, uzaklığı ve enlemi verildiğinde, bu yerin diğerine olan bölgesini ve diğerinin enlemini bulun.
5. Karasal yerküreyi oluşturun. Üç şekilde.
6. Coğrafi Haritaları Oluşturma: Tümeller için beş, tikeller için dört yol.

BÖLÜM XXXIII

Yerlerin uzaklığı üzerine.

S.725.

1. Dünya yüzeyindeki iki yer arasındaki en kısa mesafe, bu iki yer arasında kesişen en büyük çevrenin yayıdır.
2. Yerkürenin yüzeyinde iki yer verildiğinde, bu yerlerden geçen ve yerlerin en kısa mesafesi olan en büyük çevreyi veya yayı çizin.
3. Yerlerin mesafesi birkaç parça dışında sonsuza kadar aynı kalır.
4. Dünya yüzeyindeki hiçbir yer, on beş derece yaptığı varsayılan 2700 Alman milinden daha büyük bir aralıkta değildir.
5. Dünya üzerinde bir yer verildiğinde, verilen yerden verilen mil kadar uzakta olan tüm yerleri gösterin. Kaç tane olursa olsun.
6. Yerlerin güzergâh mesafesini gerçek veya en kısa mesafeden daha büyük yapan nedir?
7. Dünya üzerindeki iki yerin mesafesini bulunuz. Haritalar Hakkında.
8. Yerlerin boylamı ve enlemi verildiğinde, mesafeyi bulun.
9. İki yerin enlemleri ve birinin diğerine göre bulunduğu bölge göz önüne alındığında, mesafeyi bulun.
10. İki yerin boylamı, birinin enlemi ve bölge verildiğinde mesafeyi bulunuz.
11. Aynı boylamdaki iki yerin uzaklığı ve bir üçüncüsünün her ikisinden de bulunduğu bölgeler verildiğinde, üçüncüsünün bu ikisinden uzaklığını bulunuz.

BÖLÜM XXXIV.

Görünür ufuk üzerinde.

S.739.

1. Görünür ufuk, gözün farklı yüksekliklerine bağlı olarak farklı boyutlardadır.
2. Maksimum insan boyunu varsayarak görünür ufkun miktarını bulmak.
3. Göz yüksekliğini göz önüne alarak, görülebilecek en uzak noktanın mesafesini bulunuz.
4. Yüksekliği bilinen belirli bir yükseklikten bir şeyin tepesine bakarsak, ondan olan mesafeyi bulun.
5. Tersine, mesafe biliniyorsa, o şeyin yüksekliğini bulun.
6. Kırılma, görünen ufkun miktarını artırır.

BÖLÜM XXXV.

Genel olarak Seyir Sanatı ve özel olarak Gemilerin yapısı üzerine.

S.744

1. Navigasyonun düzgün bir şekilde kurulması için gerekenler.
2. Gemilerin inşasında nelere dikkat edilmelidir.

BÖLÜM XXXVI.

Gemilerin yüklenmesi üzerine.

S.747

1. Yük, vagonlar ve variller ile ifade edilir.
2. Cisimlerin suya batması ve suda yüzmesi üzerine.
3. Gemi figürünün kapasitesi üzerine.
4. Yüklemede dikkate alınması gereken iki husus.
5. Gemilerin nehirlerde batması üzerine.
6. Suda yüzen bir cismin ağırlığı üzerine.
7. Farklı ağırlıktaki sulardaki ağırlık üzerine.
8. Yük miktarı üzerine.
9. Geminin fırtınalardan vb. kaynaklanan hareketi üzerine.

BÖLÜM XXXVII.

Limeneuretics ya da Bir Gemiye Dümenleme Sanatı Üzerine ve ilk bölümü.

S.751

1. Bir gemiyi yönlendirme sanatının tanımı ve dört bölüme ayrılması.
2. İçerdiği ara alan hakkında bilgi.

BÖLÜM XXXVIII.

Yönlendirme sanatının ikinci kısmı üzerine.

S.753

1. Tek tek yerlerdeki bölgeleri tanımak.
2. Manyetik veya deniz pusulası oluşturmak.
3. Bölge sayısı hakkında.
4. Manyetik iğnenin sapması ve pusulanın aldaticılığı üzerine.
5. Bu sapmayı bulmak için.
6. Deniz pusulasının düzeltilmesi ve denizcilik terimleri üzerine.
7. Manyetik iğnenin doğal konumundan saptığı yerler.

BÖLÜM XXXIX.

Histrodromia ya da gemi eğrisi çizgisi üzerine.

S.763

1. Bir yer başka bir yerden Kuzeye veya Güneye doğru konumlanır, tüm ara yerlerden Kuzeyin veya Güneyin aynı bölgesine doğru konumlanır.
2. Ekvator üzerinde uzanan iki yerden biri diğerinden ve tüm ara yerlerden Doğu veya Batı bölgesine doğru konumlanır.

3. Bir meridyende ya da Ekvator üzerinde bulunmayan iki yerden biri diğerinden ve tüm ara noktalardan tek ve aynı bölgeye doğru değil, farklı noktalardan farklı bölgelere doğru konumlanır.
4. Gemi belli bir zamanda bir bölgeye yönlendirilmedikçe ve iki yer arasında hangi yol navigasyon için en uygunsa, navigasyon başlatılamaz.
5. Geminin kuzeye veya güneye doğru yönlendirildiği seyirlerde, geminin yolu bu yerlerin Meridyenlerinin bir kısmıdır.
6. Seyir Ekvator üzerinde bulunan bir yerden başlatılırsa, böylece gemi Doğu ya da Batı'ya doğru yönlendirilirse, geminin yolu Ekvator'un kendisinin bir kısmı olacaktır.
7. Seyir Ekvator'un dışında bulunan bir yerden başlatılırsa, böylece gemi Doğu veya Batı'ya (Kardinal bölgeler) doğru yönlendirilirse, geminin yolu, seyredildiği yerin paralelinin çevresi olacaktır.
8. Eğer seyrüsefer Dünya üzerindeki herhangi bir yerden başlatılırsa, böylece gemi Kardinal olmayan bir bölgeye yönlendirilirse, geminin yolu dairesel veya bir dairenin çevresi değil, Dünya'nın kutupları etrafında sonsuz dönüşlerle dolanan ve bir sarmal şeklinde kıvrılan düz kavisli bir çizgi olacaktır.
9. Bir yerden başka bir yere, (ikisi de aynı meridyende veya her ikisi de Ekvator'da değilse) gemi ilkinden diğerinin bulunduğu bölgeye yönlendirilirse varılamaz.
10. Gemi ne zaman aynı bölgeye ne zaman başka bölgelere yönlendirilecekse, bir yerden başka bir yerin durumuna göre.
11. Loxodromes veya Rhombs sayısı.
12. Loxodromia'nın büyüklüğü.
13. Eşit uzaklıktaki paraleller arasındaki Loxodromia parçaları eşittir.
14. Dünya üzerinde iki yer verildiğinde, geminin birinden diğerine giderken izleyeceği yol olan Loxodromia ya da Rhomb'u ve geminin yönlendirileceği bölgeyi bulunuz.

BÖLÜM XL.

Geminin herhangi bir seyir anında vardığı yerin bilinmesi ve haritalarda işaretlenmesi üzerine.
S.779

1. Yola çıkılacak yerin durumu bilinmedikçe sefer başlatılamaz.
2. Haritalar üzerinde ve hesaplama yoluyla geminin vardığı yeri bulun.
3. Geminin hangi bölgede ve hangi Loxodromia veya Rhomb üzerinde hareket ettiğini tahmin edin.
4. Geminin tamamlanmış yolculuğunu varsayımlardan toplayın.
5. Denizdeki yerin enlemini gözlemleyin.
6. Denizdeki yerin boylamını gözlemleyin.

GENEL COĞRAFYA
MUTLAK BÖLÜM.
BİRİNCİ BÖLÜM.
COĞRAFYANIN ÖNKABULLERİ ÜZERİNE
BÖLÜM I.

Coğrafyanın Tanımı, Bölünmesi, Yöntemi ve Diğer Ön Hazırlıklarına Dair.

Belirli bir bilimi ya da disiplini derinlemesine ele alanların, bu öğretinin koşulları, yöntemi ve yapısı hakkında bazı özellikleri önsöz olarak sunmaları uzun zamandır alışıl gelmiş bir durumdur. Ve bu sebepsiz değildir, sofistik bir aldatmaca olmadan yapıldığı sürece çok faydalıdır, çünkü bu tür bilgiler sayesinde okuyucunun anlayışı tüm disiplin veya en azından argümanı hakkında belirli bir fikir edinir ve bu disiplinde nasıl davranması gerektiğini öğrenir. Bu nedenle, bu bölümde ilk olarak Coğrafyanın Anayasası ve doğası hakkında birkaç şey söyleyeceğiz.

Tanım.

Coğrafyanın, Dünya'nın ve parçalarının niceliğe bağlı özelliklerini, yani şekil, konum, boyut, hareket, göksel görünüm ve diğer ilgili özellikleri öğreten karma bir Matematiksel bilim olduğu söylenir.

1

Bazıları tarafından, Dünya'nın bölgelerinin tek tanımı ve dağılımı için çok katı bir şekilde ele alınmaktadır. Aksine, tek tek bölgelerin siyasi tanımını da ekleyen diğerleri bunu çok geniş tutmaktadır. Ancak bunlar, insanların gelenekleri açıklanmadan bölgelerin çıplak bir şekilde sayılması ve tanımlanmasıyla genellikle uykusu gelen okuyucuların zihinlerini korumak ve canlandırmak için bunu yaptıkları için kolayca mazur görülebilirler.

Ayırım.

Coğrafyayı Genel ve Özel ya da Evrensel ve Özel olarak ikiye ayırırız. (GoInitzius Coğrafyanın açıklamasının Dışsal ve İçsel olmak üzere iki yönlü olduğunu söyler, ancak Genel ve Özel terimleri daha uygun olduğundan, bu adlandırma uygunsuz ve Katakritiktir ve sebepsiz yere varsayılmıştır). Genel ya da Evrensel Coğrafya'nın, Dünya'yı genel olarak ele alan ve belirli bölgeleri hesaba katmadan onun etkilerini açıklayan coğrafya olduğu söylenir. Özel ya da Tikel Coğrafyanın ise Dünya'nın tek tek bölgelerinin yapısını öğrettiği söylenir ve Korografi ve Topografi olmak üzere ikiye ayrılır. Korografi, en azından orta büyüklükte bir bölgenin tanımını önerir. Topografya ise Dünya'nın küçük bir bölgesini ya da yerini tanımlar.

Bu kitapta, Mutlak Kısım, Reflektif Kısım ve Karşılaştırmalı Kısım olmak üzere üç kısma ayırmayı düşündüğümüz Genel Coğrafyayı sergileyeceğiz. Mutlak Kısımda, Dünya'nın bedenini ve parçalarını ve şekil, boyut, hareket, karalar, denizler, nehirler vb. gibi kendi etkilerini düşüneceğiz.

2

Reflektif Kısımda, göksel nedenlerden dolayı Dünya'nın başına gelen etki ve kazaları ele alacağız. Son olarak, Karşılaştırmalı Kısım, Dünya'nın farklı yerlerinin karşılaştırılmasından var olan özelliklerin açıklamasını içerecektir.

Nesne.

Coğrafyanın nesnesi, ya da konusu öncelikle Dünya yüzeyi ve parçalarıdır.

Etkiler.

Tek tek bölgelerde ele alınmayı hak eden ve bu nedenle öğrenenlerin ve Okuyucuların meyveleriyle tek tek bölgeler için Özel Coğrafya 'da açıklanabilecek üç tür şey var gibi görünüyor, yani Karasal, Göksel ve Beşerî. Güneşin ve yıldızların görünen hareketlerine bağlı olanları Göksel etkiler olarak adlandırıyorum ve sekiz tane var gibi görünüyor. Birincisi, kutbun yüksekliği, yerin Ekvator'dan ve kutuptan uzaklığı. İkincisi, yıldızların o yerin ufku üzerindeki günlük hareketinin eğikliği. Üçüncüsü, en uzun ve en kısa günün miktarı. Dördüncüsü, İklim ve Bölge. Beşincisi, sıcak, soğuk ve yılın mevsimleri: ayrıca yağmur, kar, rüzgarlar ve diğer hava olayları. Her ne kadar bunlar yeryüzü özellikleri olarak adlandırılabilse de dört mevsimle ve Güneş'in hareketiyle büyük bir bağlantıları olduğu için, bunları göksel özellikler sınıfına dahil ettik. Altıncısı, yıldızların doğuşu, görünüşleri ve Ufuk'un üzerinde gecikmeleri. Yedincisi, yıldızların bir yerin tepe noktasından geçmesi.

Sekizincisi, Kopernik hipotezine göre her yerin her saat döndüğü hareket miktarı ya da hızı. Astrologlara göre, Zodyak'ın on iki burcundan birini ve bu burcun gezegenini ayrı bölgelere atadıkları için dokuzuncu bir özellik eklenebilir.

3

Ancak bu öğreti bana her zaman boş görünmüştür ve öğretisinin herhangi bir temelini algılamıyorum: ama sonunda, onların bu dağılımını Özel Coğrafya 'da anlatacağız.

Bunlar göksel duygulanımlar sınıfıyla ilgilidir. Bölgenin kendi yerinde düşünülenlere Yersel diyorum, ki bunlar on tanedir. Birincisi, sınırlar ve çevreleme. İkincisi, şekil. Üçüncüsü, büyüklüğü. Dördüncüsü, dağlar. Beşincisi, sular, yani nehirler, kaynaklar, deniz koyları. Altıncısı, ormanlar ve çöller. Yedincisi, verimlilik ve verimsizlik, ayrıca meyve türleri. Sekizincisi, mineraller veya fosiller. Dokuzuncusu, hayvanlar. Onuncusu, ilk karasal özelliğe, yani çevre uzunluğuna eklenebilecek olan yerin boyları.

Tek tek bölgelerde incelenmeyi hak eden üçüncü tür duygulanımları Beşerî olarak adlandırıyorum; bunlar insanlara ya da bölge sakinlerine bağlıdır ve yaklaşık on tanesi de belirlenebilir. Birincisi, sakinlerin boyları, şekilleri, renkleri, uzun ömürleri, kökenleri, yiyecekleri, içecekleri. İkincisi, sakinlerin meşgul oldukları uğraşlar ve sanatlar, ticaret ve o bölgeden diğerlerine gönderilen mallar. Üçüncüsü, erdemler, ahlaksızlıklar, öğrenme, yetenek, okul vb. Dördüncüsü, doğum, evlilik ve cenaze ile ilgili gelenekler. Beşincisi, bölge sakinlerinin kullandığı dil veya konuşma. Altıncısı, siyasi hükümet. Yedincisi, din ve dini işlerin durumu. Sekizincisi, şehirler ve daha tanınmış yerler. Dokuzuncusu, unutulmaz tarih. Onuncusu, ünlü kişiler, sanatçılar ve belirli bölgelerin sakinleri tarafından yapılan icatlar.

Bunlar Özel Coğrafya 'da açıklanması gereken üç tür etkidir, ancak üçüncü sınıfı oluşturanlar daha az haklı olarak Coğrafya 'ya atıfta bulunurlar: Ancak geleneklere ve öğrenenlerin yararına bir şeyler verilmelidir. Özel Coğrafya 'ya Coğrafyanın Kullanımı ile ilgili birçok bölüm ekleyeceğiz.

4

Bu kitapta açıklayacağımız Genel Coğrafya' da önce Dünya'nın mutlak etkileri ve parçalarının yapısı ele alınır. Daha sonra genel olarak Göksel özellikler üzerinde durulacak ve bunlar Özel

Coğrafya' da tek tek bölgelere uygulanacaktır. Son olarak, Karşılaştırmalı Bölümde, bir yerin diğeriyle karşılaştırılmasında önerilen şeyler önerilecektir.

İlkeler.

Coğrafyanın önermelerin doğruluğunu teyit etmek için kullandığı üç ilke vardır. Birincisi, Geometri, Aritmetik ve Trigonometri önermeleri. İkincisi, içinde yaşadığımız Dünya'nın doğasını anlamak için bizden sayısız mil uzakta olan gök cisimlerini kullanmamız mucize gibi görünse de Astronomik ilkeler ve teoremler. Üçüncüsü, Deneyim. Gerçekten de Coğrafyanın büyük bir kısmı, özellikle de özel bir kısmı, yalnızca tek tek bölgeleri tanımlayan insanların deneyim ve gözlemlerine dayanır.

Düzen.

Bu Coğrafya disiplininde gözetilmesinin uygun olduğunu düşündüğüm Düzen hakkında, Etkilerin Bölünmesi ve Açıklanmasında söylendi. Bununla birlikte, bu etkilenimlerin açıklanmasındaki düzeni gözlemlenmede belirli bir zorluk ortaya çıkar, yani her bölgenin kendi etkilenimleri mi olmalı, yoksa bölgelerin kendileri genel olarak açıklanan etkilenimlere mi atfedilmelidir?

5

Aristoteles Hayvanların Tarihi'nin 1. Kitabı'nda ve Hayvanların Kısımları Üzerine'nin 1. Kitabı'nda benzer bir şüpheyi ortaya atar ve birçok tartışmaya yol açar: hayvanların özellikleri her bir hayvan türü için sıralanmalı mıdır, yoksa özellikler genel olarak açıklanmalı ve hangi hayvanlarda bulundukları belirtilmeli midir? Benzer bir zorluk Felsefenin diğer bölümlerinde de ortaya çıkmaktadır. Biz, Genel Coğrafya' da Özel Coğrafya'da tek tek bölgeleri açıklamak için uyarladığımız bazı etkileri genel olarak açıkladık.

Yöntem

Yöntem, yani Coğrafi öğretilerin doğruluğunu kanıtlama yolu konusunda, Genel Coğrafya'da pek çok şeyin, özellikle de göksel etkilerin uygun Gösterimlerle doğrulandığı bilinmelidir: ancak Özel Coğrafya'da neredeyse tüm şeyler, deneyim ve gözlemin, yani duyuların tanıklığının onları doğruladığı ve başka bir şekilde kanıtlanamayacakları Gösterimler olmadan açıklanır (gösterilebilen göksel etkiler hariç). Aslında bilim üç şekilde ele alınır. Birincisi, sadece olası olsa bile herhangi bir bilgi için. İkincisi, kesin bilgi için, bu kesinlik ister Burhanların gücüne ister duyuların tanıklığına bağlı olsun. Üçüncüsü, sadece İspat yoluyla elde edilen bilgi için: bu kullanım çok katıdır ve Geometri, Aritmetik ve Bilim kelimesinin ikinci anlamda rekabet ettiği Kronoloji, Astroloji ve Coğrafya hariç Matematiksel Bilimlerin geri kalanı için uygundur.

6

Ayrıca, birçok önerme yapay yerküre ve Coğrafi haritalar tarafından kanıtlanır ya da daha doğrusu gösterilir: ve bu şekilde gösterilen bu önermelerden bazıları meşru Gösterimlerle doğrulanabilir (ancak Okuyucuların anlaması için atlanmıştır) diğerleri bu şekilde kanıtlanamaz, ancak bu nedenle kabul edilir, çünkü küre ve haritalardaki tüm yerlerin Dünya'nın kendisinde olduğu gibi düzenlendiğini varsayıyoruz. Ancak, bunlarda daha çok Coğrafyacılar tarafından yapılan Açıklamaları takip ediyoruz: küre ve haritalar örnekleme ve daha kolay anlama için hizmet eder.

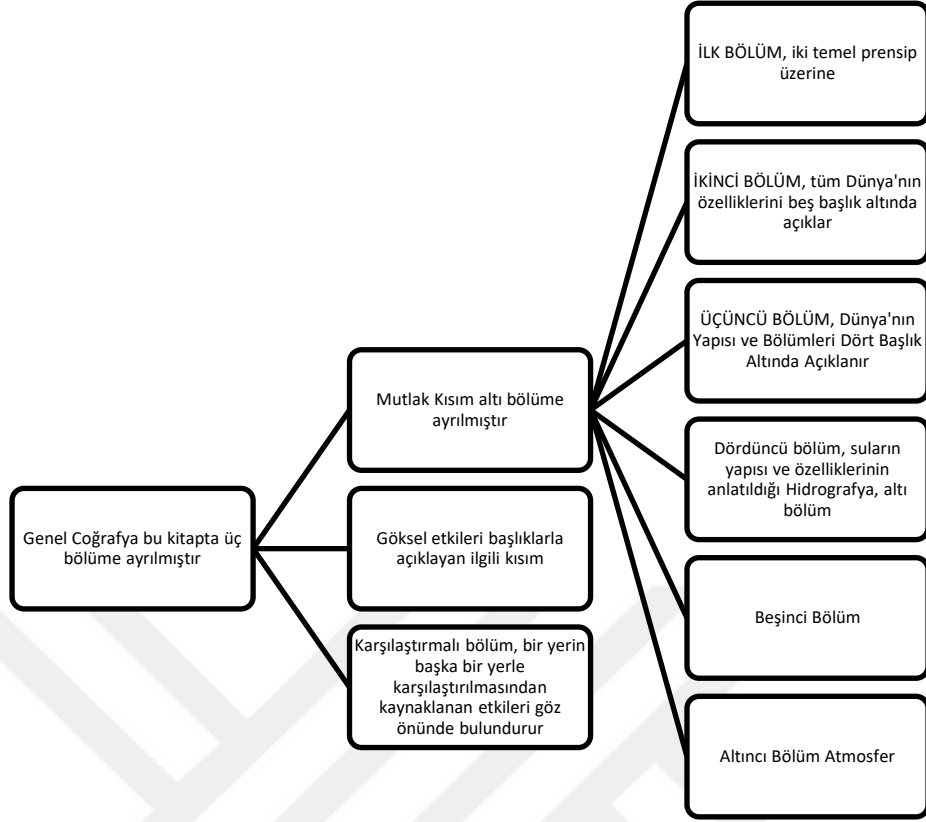
Coğrafyanın Kökeni.

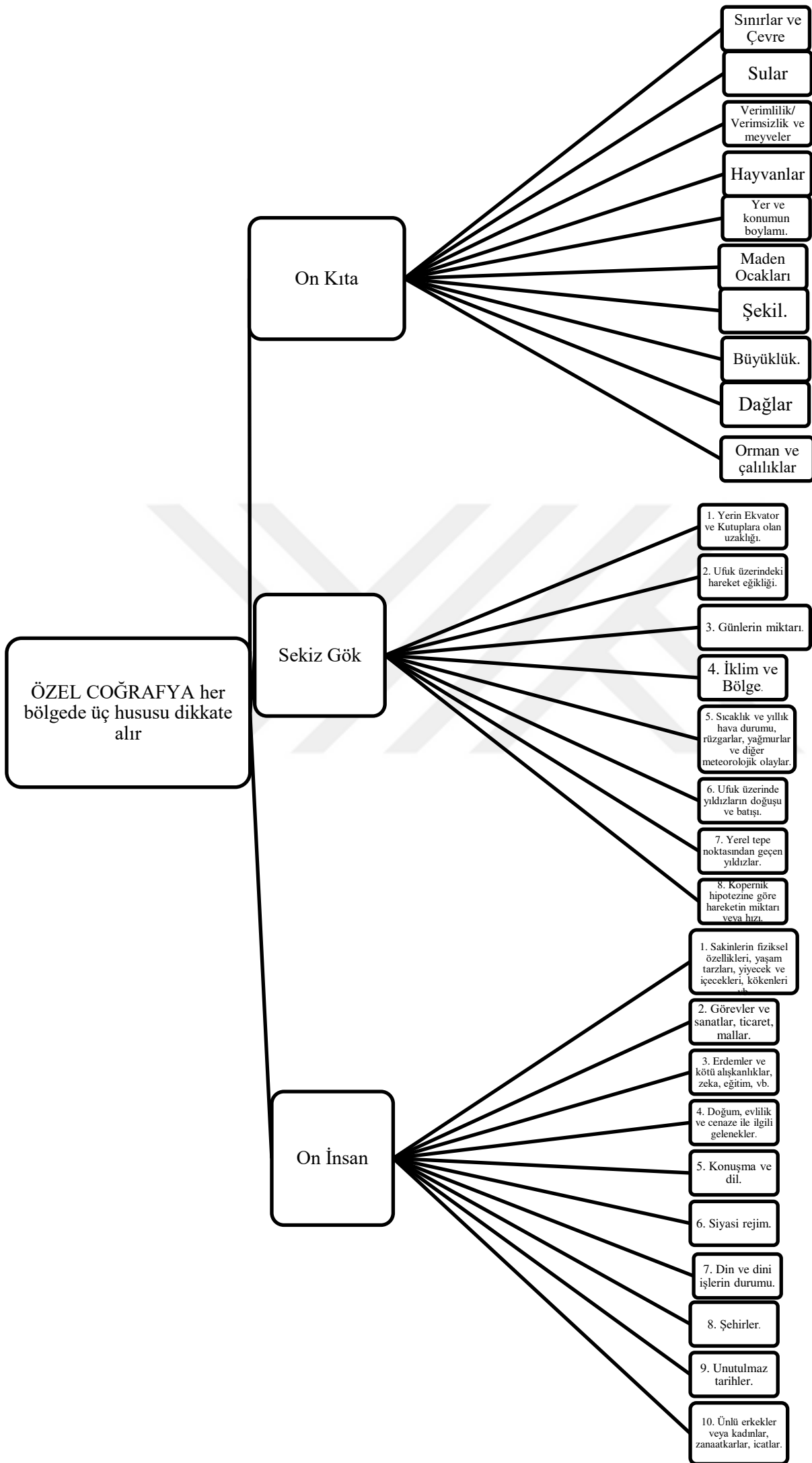
Coğrafyanın kökeni ne yenidir ne tek bir doğuşla gün ışığına çıkmıştır, ne de tek bir kişi tarafından savunulmuştur: ancak eski Coğrafyacılar sadece bölgeleri, yani Koreografi ve Topografiyi tanımlamakla meşgul olmalarına rağmen, yüzyıllar önce temelleri atılmıştır. Romalılar bir eyaleti fethedip itaat altına aldıktan sonra, oranın Korografisini bir Tablo üzerinde ifade edilmiş ve açık işaretlerle aydınlatılmış olarak seyirciye gösterirlerdi. Roma'da Lucullus'un portikosunda da herkesin gözleri önüne serilen birçok Coğrafi Tablo vardı. Roma Senatosu, İsa'nın doğumundan yaklaşık yüz yıl önce, Geodetes ve Coğrafyacıları tüm Dünya'yı ölçmeleri için dünyanın çeşitli yerlerine göndermişti, ancak onlar ancak yirmide birini keşfedebilmişlerdi. İsa'nın doğumundan yüzyıllar önce Mısırlıların Kralı Neco, Fenikelilere üç yıl boyunca Afrika'nın tüm dış tarafını keşfetmelerini emretti. Darius, Hint ağzlarının ve Etiyopya denizinin Doğu'ya doğru incelenmesini emretti. Büyük İskender Asya seferine çıkarken, Plinius'un tanıklık ettiği gibi, Diognetus ve Beton adında iki ölçücü ve yolculuk tanımlayıcısını da yanında götürmüştü; sonraki yüzyılların coğrafyacıları bu kişilerin notlarından ve güzergahlarından pek çok şey almışlardır.

7

Gerçekten de neredeyse tüm diğer sanatların incelenmesi savaşlardan kayıplarla etkilendiğinde, onlardan sadece Coğrafya, dedikleri gibi Tahkimat ile birlikte büyür.

Bununla birlikte, eskilerin Coğrafyası çok kusurlu, eksik ve pek çok yanlışla doluydu, çünkü Dünya hakkındaki bilginin en alt kısmı değil ama ana kısımları olan şu şeylerden habersizdiler (ya da en azından bunlar hakkında kesin bir deneyime sahip değillerdi): 1. Tüm Amerika. 2. Kuzey toprakları. 3. Güney ve Macellan toprakları. 4. Dünya'nın çevresinin dolaşılabilceği ve Okyanus'un Dünya'yı kesintisiz bir şekilde çevrelediği, (eskilerden bazılarının bu görüşte olduğunu inkâr etmiyorum, ancak bunu kesin olarak bildiklerini inkâr ediyorum). 5. Torrid Kuşağı'nın yaşanabilir olduğu ve sonsuz sayıda halk tarafından iskân edildiği. 6. Bu konuda pek çok şey yazmış olmalarına rağmen, Dünya'nın gerçek boyutu. 7. Afrika'nın ve Afrika'nın güney kısmının etrafının dolaşılabilceği. 8. Hem Yunanlılar hem de Romalılar uzak bölgelerin gerçek tasvirlerinden yoksundular ve Afrika'nın sonundaki ve Kuzey bölgelerindeki halklar hakkında sayısız yanlış ve efsanevi yazılar bıraktılar. 9. Denizin hareketinden ya da gelgitin çeşitliliğinden ve genel gelgitten habersizdiler. 10. Gerçekten de Yunanlılar ve hatta Aristoteles bile denizin gelgit ve çekilmesi hakkında bilgi sahibi değillerdi. 11. Rüzgârların çeşitliliğine dair çok az bilgileri vardı, genel olan onlar için tamamen bilinmezdi. 12. Mıknatısın Kuzey ve Güney'i gösteren olağanüstü özelliği onlardan gizliydi, ancak demiri çeken diğer özelliğini biliyorlardı. Bununla birlikte, İsa'dan yaklaşık üç yüz yıl önce yaşamış olan Anaksimandros'un Dünya'nın boyutunu denediği ilk kez yazılmıştır.

Coğrafya Pratiği.

Coğrafya çalışmasını övüyor. 1. Saygınlık, çünkü Dünya'nın bir sakini olan ve diğer hayvanlardan daha fazla akılla donatılmış bir insan için en uygun olanıdır. 2. Ayrıca Dünya'nın bölgelerini ve özelliklerini düşünmek hoş ve gerçekten de dürüst bir eğlencedir. 3. Ne İlahiyatçılar ne Doktorlar ne Hukukçular ne Tarihçiler ne de diğer Edebiyatçılar, çalışmalarında herhangi bir engelle karşılaşmadan ilerlemek istiyorlarsa, Coğrafya bilgisi olmadan yapamayacakları için önemli bir fayda ve gerekliliktir. Bunlar başkaları tarafından yeterince gösterilmiştir ve birçok örnekle açıklanabilir.

Buraya iki tablo ekliyorum, bunlardan ilki bu kitabın içeriğini, yani Genel Coğrafyayı gözler önüne seriyor, diğeri ise Özel Coğrafyadaki tek tek bölgelerin açıklanması için sırayı gözlemliyor.

BÖLÜM II.

Coğrafya öğrencilerinin bilmesi gereken bazı Geometri ve Trigonometri.

Platon, insan zihninin gökyüzüne uçacağı, yani güneşin ve yıldızların hareketlerini ve etkilerini araştıracağı Geometri ve Aritmetiği akıllıca isimleriyle anmıştır. Coğrafyada da bu disiplinler daha az gerekli değildir, eğer kişi onu muhakeme ile ve engel olmadan anlamak istiyorsa. Bu arada Coğrafya, Astronomi' den daha aزیyla yetinir.

9

Ve bu disiplinleri bilmeyen birçok kişi Coğrafya çalışmasının büyüüne kapıldığından, bir Coğrafya öğrencisi için gerekli olduğunu düşündüğümüz birkaçını buraya getireceğiz, böylece bu disiplinde daha mutlu ve hızlı bir şekilde dönebilir: Gençlerin zihinlerini henüz Geometri ve Aritmetiğin tadına varmadan Felsefenin diğer disiplinlerine yönelttikleri bu kötü alışkanlığı hiçbir şekilde onaylamasak da, bunun nedeni, çoğu bu bilimleri görmezden gelen ve bu nedenle gençleri bu hatalı gelenek konusunda uyarmayan Öğretmenler ve Profesörlerdir. Aritmetikten yola çıkarak, okuyucunun dört tür sayıyı, yani Toplama, Çıkarma, Çarpma, Bölme ve ayrıca Altın Kural ya da Üç Kuralı bildiğini varsayıyoruz. Şu anda bunlardan bahsetmeyeceğiz, çünkü çoğu ergen bu bilgilerle eğitilmiştir ve eğer görmezden gelen olursa, bırakın kitaptan ziyade Öğretmenin canlı sesiyle öğrensinler. Ancak Geometriği getireceğiz.

1. Geometri, her şeyin ölçüldüğü üç tür büyüklük tanır: Çizgiler, Yüzeyler ve Cisimler veya Katılar: ve Doğada dördüncüsü yoktur.
2. Bir çizgi ya Düz ya da Eğridir. Ve eğri ya tekdüze ya da daireseldir ya da oval çizgiler, eşkenar dörtgenler, eğriler vb. gibi farklı veya birbirine benzemezdir.
3. Bir daire, eğri bir çizginin çevrelediği bir boşluk veya düz yüzey ve şekil olarak adlandırılır; bu boşlukta, bu sonlandırıcı eğriye çizilen düz çizgilerin hepsinin eşit olduğu bir nokta vardır. Ve uzayı sonlandıran bu eğriye dairesel çizgi veya dairenin çevresi denir. Bu orta noktaya dairenin merkezi denir.
4. Çemberin çapı, merkezden çevreye her iki yandan çizilen düz bir çizgi olarak adlandırılır. Merkezden çevreye çizilen yarı çapa.

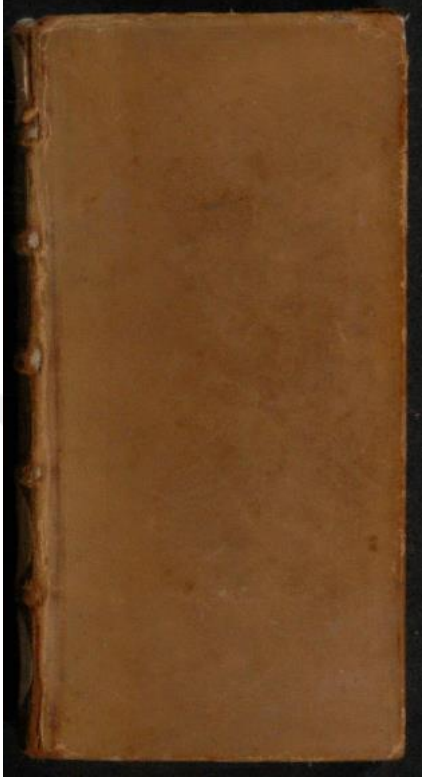
10

5. Bir yay, çemberin çevresinin bir parçası olarak adlandırılır. Bir çeyrek, tüm çevrenin dördüncü bir parçası olarak adlandırılır. Herhangi bir yayın tamamlayıcısına, kadrandan farklı veya eksik olan yay denir: Fazlalık, aştığı kadar.

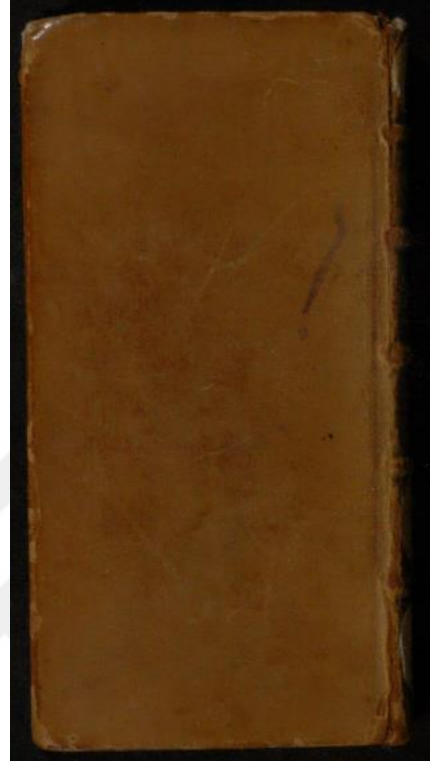

EK. III. DESCRIPTO'NUN BAZI BÖLÜMLERİNE AİT GÖRSELLER

Şekil 1: Dış ön kapak

Şekil 2: Arka kapak

Şekil 3: Alttan görünüş

Şekil 4: Üstten görünüş

Şekil 5: Sağ yandan görünüş

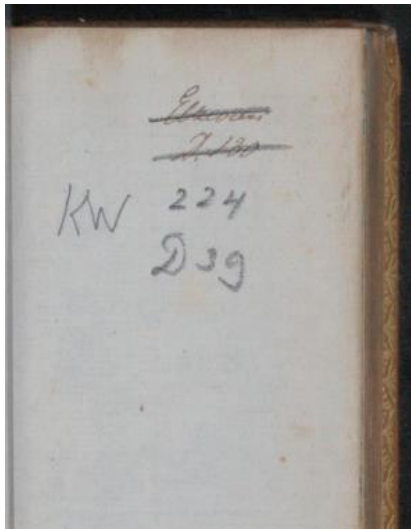
Şekil 6: Eserin sırt kısmı

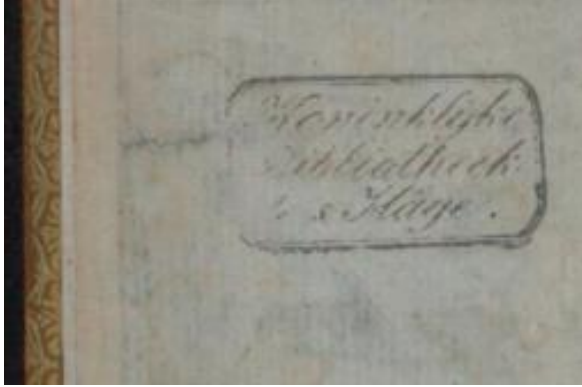
Şekil 7: İlk sayfalar

Şekil 8: İç sayfadaki kütüphane kayıt notu

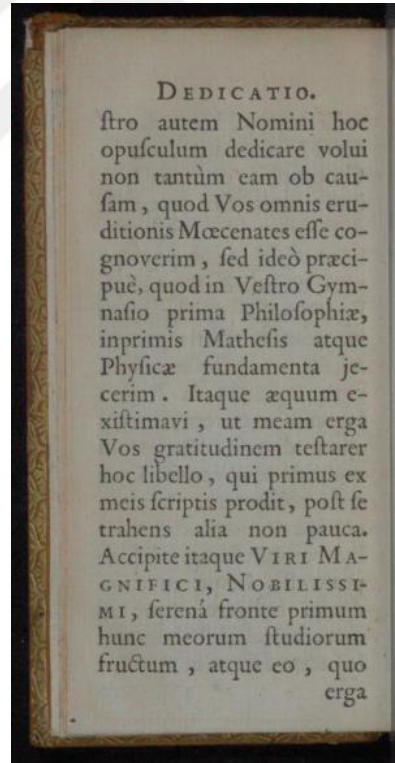
Şekil 9: Kütüphane mührü

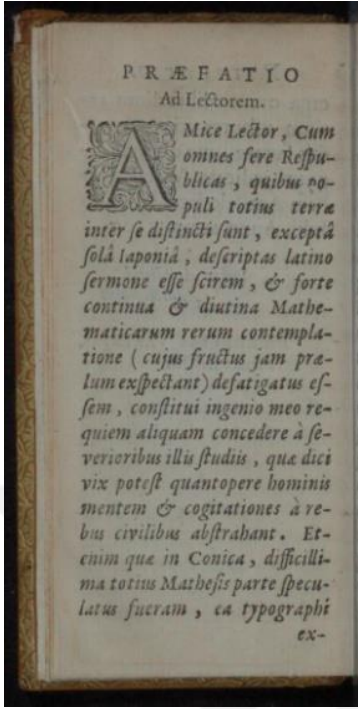
Şekil 10: Takdir ve övgü bölümünün ilk sayfası

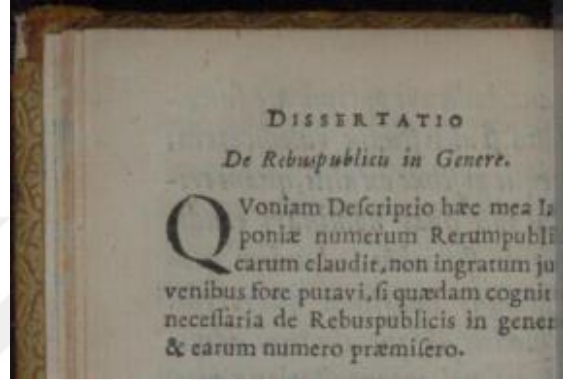
Şekil 11: İthaf bölümünün ilk sayfası

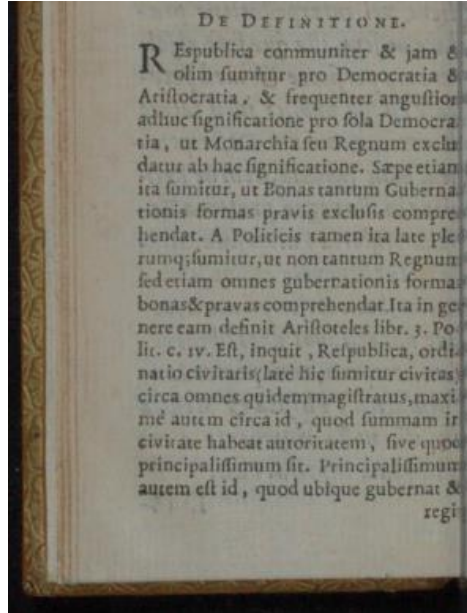
Şekil 12: Önsöz bölümünün ilk sayfası

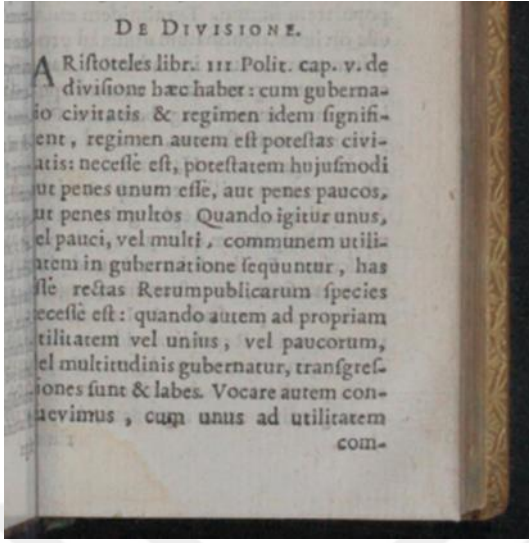
Şekil 13: Devlet işleri hakkındaki bölüm

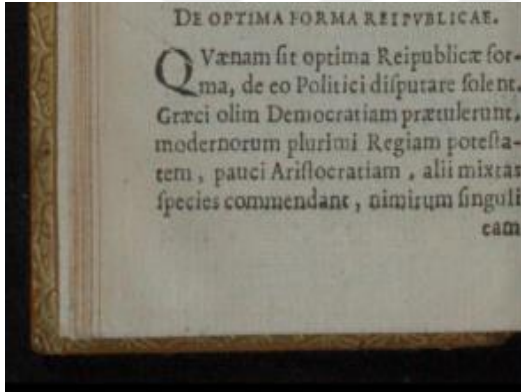
Şekil 14: Tanım bölümü

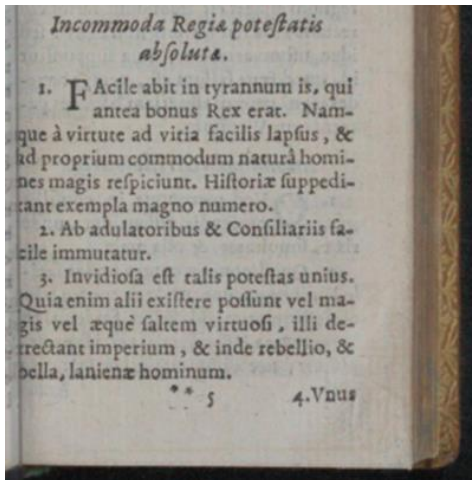
Şekil 15: Bölümleme bölümü

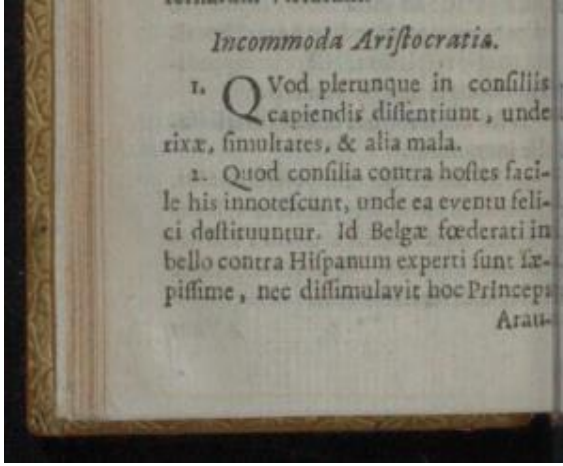
Şekil 16: En iyi cumhuriyet formu bölümü

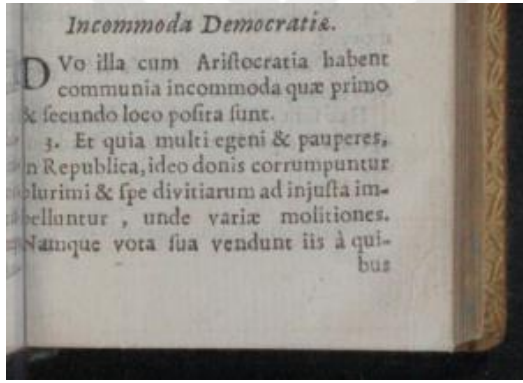
Şekil 17: Kraliyet gücünün mutlak dezavantajları bölümü

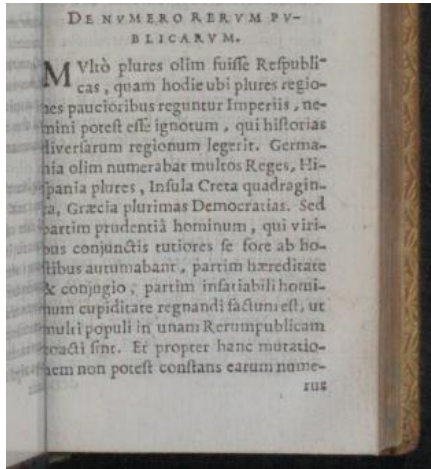
Şekil 18: Aristokrasinin sakıncaları bölümü

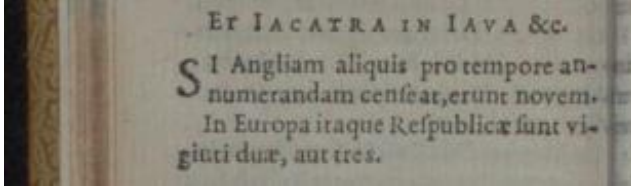
Şekil 19: Demokrasinin dezavantajları bölümü

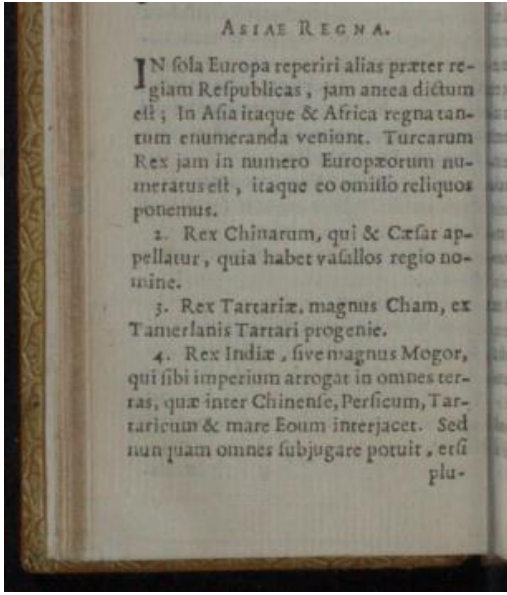
Şekil 20: Kamu işlerinin sayısı bölümü

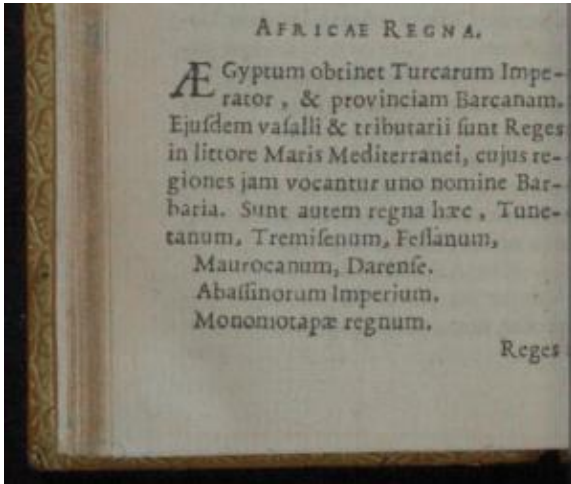
Şekil 21: Cakarta bölümü

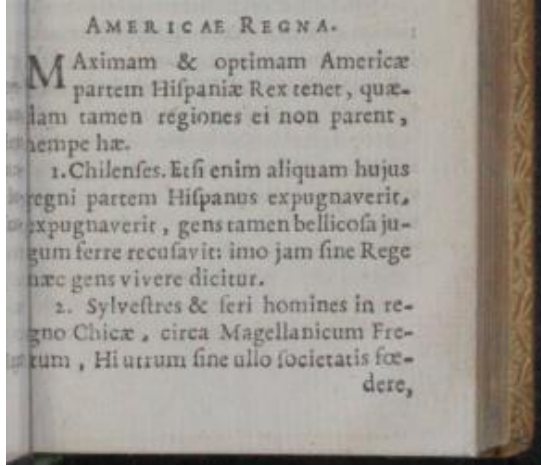
Şekil 22: Asya krallıkları bölümü

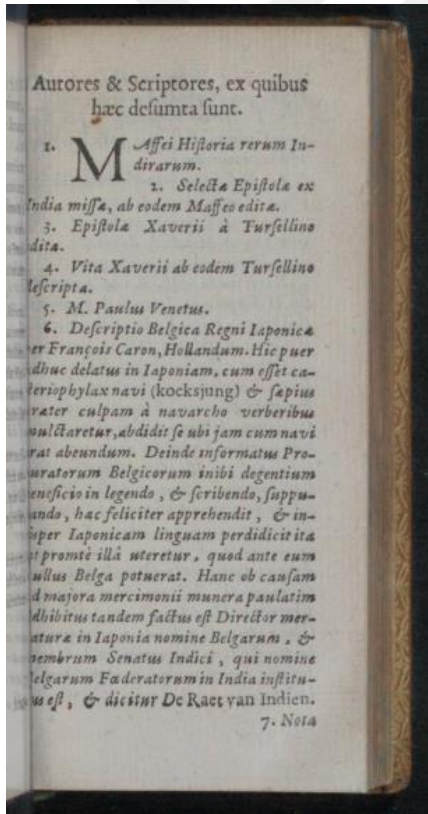
Şekil 23: Afrika Krallıkları bölümü

Şekil 24: Amerika Krallıkları bölümü

Şekil 24: Alıntılama yapılan yazarlar ve yazılar ile ilgili bölüm

Şekil 25: Birinci kitabın bölümleri

TITVLI CAPITVVM.	
LIBRI I.	
C	Ap. I. De Situ Iaponia &c. p. 1.
11.	De Iaponia proprietatibus &c. 9
11.	De Origine incolarum Iaponia 17
V.	De Dairo, hereditario Domino 20
7.	Historia de eade Cubi. 29
11.	De stirpe hodiernorum Cesarum 41
11.	De Regiminis forma 47
111.	De Cesaris aula & arce Iedo. 53
X.	De Magnificencia Cesaris. 59
1.	De gradibus dignitatis 66
1.	De annuo reddito. Procerum &c. 70
11.	De Coniugio & sexus faminei condit. 82
111.	De Scortatione & Adulterio 91
IV.	De fidelitate & pudore faminarum. 95
V.	De Educatione liberorum & hereditate. 100
VI.	Qua in Cesaris Chiongon coniugio acciderint. 107
VII.	De Dairo uxoris & nati heredu nutrice 110
VIII.	De Rigore iurii & panis. 113
IX.	De Re militari. 123
IX.	De Virtutibus & Vitiis Moralibus. 130
	XXI. De

Şekil 26: Birinci kitabın bölümleri

XXI.	De honestis & turpibus opinio 1
XXII.	De Urbibus, edificiis & supplicile 12
XXIII.	De Cibo & Potu Iaponens. 1
XXIV.	De Vestitu. 16
XXV.	De Eruditione, Artibus liberis & illiberal. 16
XXVI.	De Mercatura 17
XXVII.	De Moneta. 3
XXVIII.	De Funeribus. 3
F I N I S.	

Şekil 27: İkinci bölümünün başlıkları

I N D E X
C A P I T V M,

Cap. I. De Religione Iaponensium
II. De Sacerdotibus & Professio-
ribus ejusdem.
III. De Templis eorundem.
IV. De diebus Festis.
V. De Christiana Relig. Introduct. per
Iesuitas
VI. De ejusdem propagatione & incre-
mento.
VII. De Methodo, qua usi sunt Iesuita.
VIII. De illis quæ Iaponii objiciebant
vel quærebant.
IX. De Zelo & pietate Iaponiorum.
X. De Causis adeo felici propagationis.
XI. De Relig. Christi. crudeli Persecuti-
& Extirpatione.

Şekil 28: Japonya krallıklarının dini bölümü

